

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE: DR PH. A. COPPENS - Bergschelaan 167a - Rotterdam

Bestuur der Vereeniging: DR C. J. BRENKMAN, Arts te 's Gravenhage, Voorzitter; MR M. D. K. S. VAN LIER, Rechter te Amsterdam, Lid van het Dagelijksch bestuur; MR H. B. DE BRUEYS TACK, Ambtenaar O.M. te Alkmaar; DR PH. A. COPPENS, Apotheker Gem. Ziekenhuis, Bergweg, Rotterdam; MEJ. E. H. HENGEVELD, Arts te Zwolle; MR G. VAN ITALIE, Substituut-Griffier te Dordrecht; N. KEULEMANS, Oud-Hoofd-Apotheker Binnengasthuis Amsterdam, te Hilversum; MR J. MOOLENBURGH, Kantonrechter te Middelburg; MR J. J. PLUGGE, Rechter te Utrecht; A. H. v. d. VELDE, Apotheker, Inspecteur v. Volksgezondheid in Alg. Dienst te 's Gravenhage; G. E. WINDEMULLER, Arts te Vaassen; H. J. A. TER WEE, Apotheker Wilhelmina Gasthuis te Amsterdam, Secr.-Penningmeester.

Adres voor het opgeven v. Leden en Abonnés: H. J. A. TER WEE - Zoomstr. 30 - Amsterdam Postgiro der Verg. 32237 - Gem. Giro K. 1672 Lidmaatschap der Vereeniging . . f 3.—

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen goorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

Abonnement per jaar fr. p. p. bij vooruitbetaling f 2.— Administratie Maandblad: Keizersgracht 104 - Amsterdam C. - Telef. 49122 - Postgiro 78536

TOCH KWAKZALVERIJ

door

G. E. WINDEMULLER - Arts

III

Wanneer wij de zin van de laatste regels van ons vorig artikel nog even saamvatten in de eenvoudigste woorden, dan hebben wij dus dit willen zeggen: wanneer ziekteverschijnselen of van uitsluitend geestelijken aard of van een aan geestelijke invloed onderworpen stoffelijke aard zijn, is de mogelijkheid aanwezig, verbetering of genezing te verkrijgen door elke „behandeling”, die langs geestelijke weg (suggestie, hypnose, overtuiging e.d.) geestelijke of half-geestelijke verschijnselen weet te onderdrukken.

Deze „genezingen” zijn méér afhankelijk van de gesteldheid van de lijder dan van de soort behandeling! Een krachtige geestelijke beïnvloeding behoeft niet bepaald uit te gaan van een deskundige op geneeskundig gebied: wij kennen toch allen de invloed van een woord en van een betoog te juistertijd, zoowel op de enkeling als op de massa!

En in de plaats van een woord of een betoog zal één of ander mysterieus gebaar hetzelfde kunnen doen!

En daarnaast zal één of ander brutaal optreden met de bedoeling, de „patiënt” te overdonderen (ik weet geen passender woord!) hetzelfde kunnen doen, doordat een stoffelijk hou-vast als een drank, een smeersel, een pakje kruiden of ook een moderne radiumbeker zonder twijfel meer

geestelijk dan stoffelijk werken — dus „suggestief”.

Wij zijn nu langzamerhand gekomen aan de vraag, die wij moeten beantwoorden:

„Als bovenstaand nu zoo is, waarom moet „kwakzalverij”, die zoo'n onschuldig cachet draagt als „geestelijke invloed”, op afstand dus, zoo heftig bestreden worden door „deskundigen”?

Het antwoord op deze vraag kan gegeven worden tegelijk met de behandeling van het eerste punt, dat ik boven noemde: hoe het komt, dat (óók!) intelligente menschen dikwijls het onderscheidingsvermogen missen voor wat hun gezond verstand hun lógisch, hun onberedeneerde gevoelsimpulsen hun gevaarlijk-phantastisch, vóórleggen!

2 - Reeds onder 1 hebben wij één en ander gezegd, dat evenzeer toepasselijk is voor menschen van groote beschaving en intelligentie.

Maar er is alle reden, het treurige feit nader te bezien, dat velen, die op elk humanitair en sociaal terrein voorgangers mogen heeten, het slechte voorbeeld geven aan de groote massa door bepaalde vormen van „kwakzalverij” niet alleen te sanctioneeren, maar zelfs te willen erkend zien ter vrije beoefening!

Ter inleiding van mijn volgend betoog eerst een aequivalent op het terrein van de rechtspraak; een gebied, waaruit, zonderling

Mededeelingen van het Bestuur

CONTRIBUTIE- EN ABONNEMENTSGELDEN

In verband met de aanvang van het nieuwe vereenigingsjaar en ter voorkoming van inningskosten verzoekt de ondergeteekende het voor lidmaatschap of abonnement verschuldigde bedrag te willen storten op een der girorekeningen:

Postgiro 32237,
Gemeente Giro K. 1672

NIEUWE LEDEN:

DR H. J. VAN GIFFEN, Directeur N.M.P. Laboratorium te Naarden.
HET GROENE KRUIS, afdeling den Haag.
HET GROENE KRUIS, afdeling Middelburg.
HET GROENE KRUIS, afdeling Mus-selkanaal.
HET GROENE KRUIS afdeling Oss.
HET GROENE KRUIS, afdeling Zie-rikzee. H. J. A. TER WEE, Secr.

genoeg, nog al eens een tegenstander van het z.g. „artsen-monopolie” opduikt!

Er is een misdaad gepleegd. De politie is de eerste instantie, die er aan te pas komt.

Een rechter van instructie volgt. Een openbare aanklager komt aan de beurt. De rechters hebben het hunne bij te dragen. De verdediger heeft zijn menschlievende taak te vervullen.

En ten slotte heeft de rechter uitspraak te doen, — hij stelt de therapie in voor verdachte en samenleving: straf, correctie en beveiliging.

Deze geheele lange weg ter be-rechting is noodig; al zal het een

enkele maal voorkomen, dat ieder overtuigd is, dat het gansche proces alle stadia zou kunnen missen, behalve de „straf”, — geen enkel deskundige, geen enkel mensch, die even nadenkt, zou een veroordeeling zonder vorm van proces goedkeuren: er behoort deskundig te worden onderzocht en stap voor stap voortgeschreden!

Er is . . . een zieke. De wetenschappen, die zich met de gezonde en de zieke mensch bezighouden, hebben in voorbereidend werk kennis verzameld aangaande het geval. De arts, de specialist, elke vertegenwoordiger van de geneeskundige wetenschap eventueel, helpt bij een onderzoek, dat noodzakelijk is om de aard van de ziekte vast te stellen. De behandeling is in de hoogste mate afhankelijk van die aard! Al zal het een enkele maal voorkomen, dat men met „behandeling” zou kunnen volstaan, — principieel moet ieder deskundige, ieder mensch, die even wil nadenken, inzien, dat het behandelen van zieken zonder kennis van de gezonde mensch en van de zieke mensch onzinnig is, omdat het onmogelijk is, „zonder vorm van proces de strafmaat te bepalen”, omdat aan de leek niet kan worden toevertrouwd te beoordeelen, of uit de in onzen tijd gelukkig zoo talrijke behandelingsmethoden de bovenomschreven uitzonderlijke „geestelijke” methode de alléén-zaligmakende is!

Aan diegenen, die op één of andere wijze, langs welken weg ook, speculeeren op gevoeligheid, op bijzondere ingesteldheid tegenover „geestelijke behandeling”, kan dus geen „geneeskundige behandeling” in de eenige juiste zin van het begrip, worden toevertrouwd of toegestaan. Het groote gevaar immers, dat bestaat in het verzuimen van andere noodzakelijke behandelingsmethoden, te rechter tijd, is naast andere, hier nu niet te noemen, mede het belangrijkste argument tegen elke vorm van kwakzalverij.

En waar kwakzalverij nooit nóódig is, noch de ordinaire, noch de mysterieuze; en áltijd omineus, voor de genezingskansen èn voor de beurs èn bij goed nadenken: voor het zèlfrespect!, — dient zij in elke vorm bestreden te worden.

Oók wanneer het die ééne vorm van „geestelijke” therapie zou kunnen betreffen!

Want: de bevoegde beoefenaren van de geneesk. wetenschap hanteren ook die methode; zij hebben daarbij wel-is-waar een groot „vertrouwen” noodig — maar laat het de ontwikkelde kwakzalverij-verdedigers gezegd zijn: niemand eischt opgedrongen vertrouwen! Ieder is vrij in de keuze van zijn arts! Niet de individueele geneesheer alleen, maar de geheele kleine wereld van geneeskunst-beoefenaren met haar uitgebreid arsenaal staat ten dienste der menschheid!

INHOUD

Blz.

Toch Kwakzalverij	1
Mededeelingen van het Bestuur	1
De Klokkenmaker, Kruidengrossier en Kwakzalver te Ede	2
Uit de Mededeelingen van het Rijks-Instituut voor Pharmotherapie. Onderzoek (No. 30)	3
Afscheid van den Heer N. Keulemans	4
De Burgemeester als „Dokter” C. J. B.	4
Uit de Pers	4
Boksers in Slaap- en Verdooingsmiddelen	5
Rechtszaken	6
Noodlottig Recept van een Doekoen	7
Galsteenmiddel verkocht	7

Juist ter wille van waarborgen voor deugdelijkheid is een bewijs van bevoegdheid noodig voor die beroepen, die bijzondere opleiding eischen. Het gaat niet aan, en het is tegen het belang van de menschheid, op volkomen onjuiste gronden de onvolkomenheden van het huidige peil der geneeskunst te willen corrigeren met „occulte” schijnsuccessen van alle mogelijke helderzieners en wonder-genezers, die soms te goeder trouw, meestal om gewin, de goe-gemeente, en liefst de goe-gede-gemeente, uitbuiten, en wier bedrijfje door de deskundigen niet anders kan worden bestempeld dan te zijn „Tóch kwakzalverij!” *(wordt vervolgd)*

De Klokkenmaker, Kruidengrossier en Kwakzalver te Ede

De Telegraaf gaf in December j.l. eenige artikelen over bovengenoemde kwakzalver; „de reparaateur van zwakke magen en defecte uurwerken”, zooals men hem spottend noemt.

Deze Joh. Althusius is een zeer listig man. Hij verkoopt zijn kruiden in groote hoeveelheden aan z'n klantjes, die hem er niet van betichten kunnen een onjuiste diagnose gesteld te hebben, want dat laat hij zeer wijselijk aan de menschen zelf over. Hij verkoopt dus slechts kruiden en dat is niet strafbaar.

„Zoolang de wet het niet verbiedt,

zal ik er mee doorgaan,” vertelt hij. „Horlogemaker is mijn beroep, kruidenhandelaar mijn roeping,” lezen wij verder zijn verklaring in de Telegraaf. — „Ik spreek mijn patiënten nooit. Gelukkig maar: het lijkt mij niet prettig om al die verhalen over kwalen en kwaaltjes aan te hooren.” Hij beweert zelf, als kruiden-expert(!), dat hij als kind al van de natuur hield. „Wondermenschen” hebben altijd, als men in de couranten van hen leest, van die buitengewone liefhebberijen gehad in hun jeugd! Het is dan ook wel een bewijs van een héel

bijzonderen aanleg, iemand die in z'n jeugd al zoo van de natuur hield.

Momenteel komt de kwestie alleen hierop neer, dat ons heerschap rustig zijn praktijken blijft voortzetten totdat een wettelijke bepaling hem dit verder onmogelijk zal maken.

Het is een sprekend voorbeeld uit de vele, die er in ons land op dit gebied te vinden zijn.

De Telegraaf doet zeker een nuttig werk met het publiceren van deze toestanden.

De in het vooruitzicht gestelde nieuwe wet doet overigens bij ons de hoop leven, dat deze campagne binnen afzienbaren tijd geen reden van bestaan meer zal hebben.

C.

Uit de
„MEDEDEELINGEN”
van het Rijks-Instituut
voor Pharmo-Therapeu-
tisch Onderzoek (No. 30)

Naast berichten omtrent de uitkomsten van onderzoekingen van enkelvoudige en samengestelde geneesmiddelen, bevat ook deze reeks weer een groot aantal opgaven over kwakzalversmiddelen. Eenige daarvan zullen wij hier voor de lezers van het Maandblad overnemen.

Wij beginnen dan met de uitkomst te vermelden, die verkregen werd van een z.g. Ozonhoudend water:

ULOZON

De fabrikant: Ir A. Uhlhorn te Soerabaja, vermeldde op het etiket, dat het water was behandeld volgens de methode Uhlhorn, terwijl door de importeur, die het ter onderzoek aanbood, opgegeven werd, dat het gewoon water was, dat door de bovengenoemde methode een andere samenstelling zou hebben gekregen. Volgens een verklaring van het hoofd der C.B.Z. apotheek de Soerabaja bevat het water per liter 33.6 mgr. zuurstof bij een bepaalde temperatuur.

Het door het Instituut ingestelde onderzoek toonde aan, dat het water uit verschillende tegelijken tijd geopende flesschen heel wat minder zuurstof per liter bevatte dan opgegeven was. Dit alles nu zou ons niet zoo zeer interesseeren ware het niet, dat blijkens hierover voorkomende mededeelingen, het middel Ulozon als Kwakzalversmiddel dient te worden aangemerkt.

Het zou n.l. genezing brengen bij longtuberculose, bloedarmoede, maagzweer en andere maagkwalen, chronische rheumatiek, menstruatiestoornissen en epilepsie. Men ziet het, de werkingssfeer van het middel strekt zich over het geheele bekende gebied uit waarvoor gewoonlijk kwakzalversmiddelen met zulke „grootte successen” worden toegepast. Het geheel laat aan duidelijkheid niets te wenschen zouden we zeggen.

ZENUWPOEDER VAN BIJSTERVELD

Dit veelvuldig te Rotterdam verstrekte poeder bleek te bevatten: Broom (Na-bromide), suiker, bismuthcarbonaat, magnesium (als oxyde of als carbonaat) en calciumcarbonaat (krijt).

PILLEN VAN BIJSTERVELD TEGEN BUIK-T.B.C.

Na gebruik van deze pillen kreeg een patiënte koorts, diarrhee en ontstekingen aan oor en oog. Bestanddeelen ervan bleken te zijn: Sulfo-ichthyol-ammonium (oorspronkelijk preparaat bekend als Ichthyol) en Radix Liquiritiae (zoethoutwortel).

HARTVERSTERKINGSMIDDEL VAN BIJSTERVELD

Het moet gezegd worden: de heer Bijsterveld bedient zich, of beter uitgedrukt: de menschen die tot hem komen, met zeer eenvoudige middelen. Simpler dan hier kan het al niet. Het poeder bestond slechts uit calciumlactaat.

PILLEN TEGEN BRONCHITIS VAN BIJSTERVELD

Bestanddeelen: kaliumjodide, dat zeer slecht over de massa verdeeld was, verder een weinig zoutzure papaverine en poeder van althaeawortel naast de gebruikelijke vulmiddelen.

TABLETJES VAN BIJSTER- VELD TEGEN NIERZIEKTE

Deze reeds eerder beschreven tabletten bleken te bestaan uit hexamethyleentetramine (Urotropine).

MIDDELEN VAN VAN DER POORTEN

Als merkwaardigheid moet hiervan vooral opgemerkt worden de in de begeleidende voorschriften voorkomende mededeeling: „Het is den aanvrager bekend dat de heer van der Poorten deze praeparaten niet voorschrijft, noch aanbeveelt, noch diagnose stelt.” Hieruit moet haast wel worden opgemaakt, dat de aanvrager is komen verzoeken hem „de middelen te verstrekken, waarvan algemeen bekend is, dat ze zoo helpen!” Van de middelen zelf valt hier niet zoo heel veel te zeggen, daar ze voor de in de „Mededeelingen” genoemde gevallen hoofd-

Aan de Lezers

|| Met nadruk vestigen wij de aandacht op het volgende:

Hoewel wij steeds zeer erkentelijk zijn voor de toezending van allerlei drukwerk betrekking hebbende op kwakzalversreclames, hebben wij voor ons blad bovendien noodig medewerking in den vorm van casuistische berichten en opstelletjes over actueele voorvallen. Ongetwijfeld zullen velen in staat zijn dergelijke bijdragen te leveren. Wij verzoeken thans nog eens aan onze lezers ieder voor zich na te gaan in hoe verre zij in dezen de vereeniging van dienst kunnen en willen zijn. Het spreekt vanzelf, dat artikelen, die in aanmerking komen voor opname, worden gehonoreerd. Toont ons Uw belangstelling en zendt zoo nu en dan een pennevrucht. Het adres der redactie is:

BERGSCHELAAN 167a
ROTTERDAM

zakelijk beteekenis hebben. Gebleken is evenwel, dat van der Poorten z'n mannetjes wat je noemt behoorlijk straf weet aan te pakken. Chenopodium-olie met Cascara extract voor een jongetje met wormen is nu niet zoo heel mis voor iemand, die „noch voorschrijft, noch aanbeveelt, noch diagnose stelt”!

GENEESMIDDELEN VAN FICK
O.a. wordt een analyse verstrekt van een wrijfmiddeletje: Neurotin. Dit bleek te bestaan uit een mengsel van cajuputolie, pepermuntolie, methylnalisylaat en vermoedelijk dennennaaldolie. Niets bijzonders dus.

„JASU”-LONGMIDDEL

De uitkomsten van het onderzoek van dit van Van de Graaf uit Bilthoven afkomstige middel luiden als volgt: „Jasu” is een roodbruine, groen fluoresceerende, olieachtige vloeistof, waarin een zwaar bezinksel van teerbestanddeelen van een empyreumatische olie. De olieachtige vloeistof gelijk in chemisch opzicht op aardolie (Oleum petrae rubrum).

Afscheid van den Heer N. Keulemans

Vrijdagmiddag 30 Dec. 1937 heeft ons bestuurslid N. Keulemans officieel afscheid genomen als hoofdapotheker van het Binnen-Gasthuis te Amsterdam.

Een huldigingscomité, eenige autoriteiten, vrienden en collega's van onzen oud-secretaris-penningmeester, hadden zich in de collegezaal van Prof. Carol vereenigd ten einde hun warme erkentelijkheid en belangstelling te doen blijken.

Uit het verslag daarvan, voorkomende in het Pharm. Weekblad van 8 Januari, valt voldoende op te maken in welk een ruime mate de heer Keulemans in die oogenblikken van waardeering getuige heeft mogen zijn.

Van de zijde onzer vereeniging sluiten wij ons daarbij maar al te gaarne volkomen aan.

Jarenlang toch heeft Keulemans de, niet steeds even aangename, functie van secretaris-penningmeester op voortreffelijke wijze waargenomen. Toen hij meende deze taak voor de toekomst in andere handen te moeten leggen, liet

men hem noode gaan, en het deed het bestuur der Vereeniging groot genoegen, dat hij zich nog niet geheel uit ons midden terugtrok, doch lid van het bestuur zou blijven uitmaken.

Zijn verdiensten voor de vereeniging „Tegen de Kwakzalverij” beperkten zich niet alleen tot het voeren van het secretariaat. Talloos zijn de onderzoekingen, die hij in het algemeen belang deed omtrent de samenstelling van kwakzalversmiddelen.

Het moet hem op dien dag een aangename voldoening geweest zijn de groote waardeering te bemerken, die uit alles sprak.

De Koninklijke belangstelling, die uitgedrukt werd door zijn benoeming tot ridder in de orde van Oranje-Nassau, zal hem ervan verzekerd hebben met voldoening op den afgelegden weg te kunnen terugzien.

Wij wenschen hem van harte een zorgeloze en gelukkige toekomst in zijn nieuwe woonplaats Hilversum.

Red.

UIT DE PERS

ENQUÊTE SLAAPMIDDELEN

De onrustbarende vermeerdering van het gebruik van slaapmiddelen is reeds herhaaldelijk gesignaleerd, met alle gevaren daaraan voor de individueele en de volksgezondheid verbonden. Ten einde eenig inzicht te verkrijgen in de veelzijdigheid van het misbruik van verdoovende middelen onder verschillende groepen van de bevolking, heeft het instituut voor preventieve geneeskunde te Leiden besloten, dienaangaande een enquête in te stellen. Zij heeft zich daartoe in de eerste plaats gewend tot een bevolkingsgroep, waarvan het bekend is, dat zij bijzonder gemakkelijk het slachtoffer wordt van verdoovende middelen en speciaal ook van slaapmiddelen: de artsen. Zij toch krijgen regelmatig van de fabrikan-ten monsters voor het nemen van proeven en hebben bovendien een verantwoordelijk en onrustig bestaan, wat slapeloosheid in de hand werkt.

Namens het instituut voor de preventieve geneeskunde heeft de directeur arts Bijl en het hoofd

De Burgemeester als „Dokter”

In een groote plattelands-gemeente was onlangs een werkloze arbeider, vader van een groot gezin, ziek geworden; hij leed aan de maag en de huidokter meende dat het wel een maagzweer zou zijn. Door het burgerlijk armbestuur werd de man aangezien als een lastige simulant en om zijn diagnose bevestigd te krijgen zond de dokter hem naar de polikliniek van een universiteitskliniek, waar door klinisch en röntgenologisch onderzoek werd vastgesteld dat hij leed aan ulcus duodeni (zweer van den 12-vingerigen darm).

Erg breed had de zieke het niet; met zijn gezin, bestaande uit de ouders en ongeveer 10 kinderen, kwam er aan steun nog geen drie rijksdaalders per week binnen, zoodat het wel te begrijpen was dat een dieetregeling niet zoo gemakkelijk uitvoerbaar was.

Daarom werd afgesproken dat de man zou worden opgenomen in

de universiteitskliniek; het wachten was alleen nog maar op plaats in het ziekenhuis.

Daar verscheen plotseling de burgemeester van onze plattelands-gemeente — gelegen dicht bij een groote stad — ten tooneele, lees: ten huize van den werklozen arbeider; hij sprak met hem over de aanstaande plannen en, op een gegeven moment, zei Z.E. Achtbare dat het z.i. toch niet noodig was zoo maar naar een ziekenhuis te gaan; de burgemeester had op dit gebied nogal wat ervaring opgedaan en, hoewel hij geen dokter was, meende hij den man toch met veel vertrouwen een bepaald poeder te mogen aanraden, bereid door een apotheker in het hooge Noorden van ons land.

Deze laatste had het recept gekregen van een dokter, die het hem had gegeven, toen hij zijn einde voelde naderen en de apotheker had er naderhand nog talrijke maaglijders mee geholpen.

De burgemeester gaf den man een rijksdaalder en beloofde hem het poeder te verschaffen. Dit werd eenige dagen later door den Gemeenteveldwachter gebracht. Ook anderen in het dorp waren des burgemeesters „patiënten” geweest; één ervan gebruikte het beproefde maagpoeder nu reeds meer dan drie jaren.

Deze burgemeester is *doctor juris* en schijnt de geneeskunst in zijn vrije tijd te beoefenen, laten we hopen: „ten bate” van zijn gemeentenaren. De huidokter en de patiënt schijnen toch meer te voelen voor een klinische behandeling.

De heer Ter Wee, apotheker, heeft het poeder onderzocht; het bleek te bestaan uit „een mengsel van ijzerpoeder en een poeder van plantaardigen oorsprong, de eigenschappen vertoonend van *drop-poeder*.”

C. J. B.

van de afdeeling psychotechniek dr Wiersma thans een uitvoerige vragenlijst aan de Nederlandsche artsen gezonden. Met belangstelling moeten de resultaten van deze enquête worden afgewacht.

(N. R. Cl.)

GEVAARLIJKE VERKOOP VAN SLAAPMIDDELEN

In aansluiting aan de waarschuwing van dr Meerloo in het Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde, waarvan in dit Maandblad van November 1937 gewag werd gemaakt, schrijft dr J. H. van Gortel het volgende:

Het betrof een ruim 40-jarige patiënte, die reeds eenige jaren in behandeling was voor psychische moeilijkheden. Van tijd tot tijd trof ik haar aan in een eenigszins comateuzen toestand. Betrekkelijk spoedig was het, na uitsluiting van andere mogelijkheden, duidelijk, dat zij misbruik maakte van slaapmiddelen. Zoo heb ik in de laatste anderhalf jaar bij haar gevonden adaline, carbomalum, bromural, veramon en sedormid. Deze slaapmiddelen bleken gekocht te zijn in sommige apotheken en drogisterijen te Amsterdam. Eenmaal gelukte het, om achter het adres van den apotheker te komen, waarna via de autoriteiten een waarschuwing aan dezen apotheker werd gericht. Dit nam niet weg, dat patiënte zich steeds nieuwen voorraad kon verschaffen. Ten slotte werd ik geroepen toen de vrouw in diep comateuzen toestand verkeerde. Het gelukte haar met hooge doses strychnine en coramine veel te verbeteren; ondanks de bewaking door de huisgenooten zag patiënte echter weer kans wederom slaapmiddelen in te nemen. Zij werd naar de kliniek van Prof. Hijmans van den Bergh gebracht, waar de behandeling met hooge doses strychnine en coramine werd voortgezet. In de urine werd aldaar barbituurzuur aangetoond.

Deze mededeeling moge bijdragen ter waarschuwing tegen den gevaarlijken verkoop van slaapmiddelen en ter beteugeling van den vrijen verkoop daarvan.

(Ned. T. v. Gen.)

ZWITSERLAND

Verbod aflevering Dinitra

Het Eidg. Gesundheitsamt heeft aan de kantons bericht gezonden, dat het aanbeveling verdient, in de kantonale voorschriften op te nemen, dat Dinitrophenol (Dinitra e.a.) en Dinitrokresol slechts op recept mogen afgeleverd worden en dat zelfs het itereeren van een vroeger recept moet worden verboden.

(Ph. Wbl. No. 50-37)

ENGELAND

Het Spécialité-Vraagstuk

In de Lancet van 20 November j.l. komen eenige artikelen voor waarin de schrijvers zich bezighouden met beschouwingen over deze aangelegenheid.

Eenerzijds wordt het gevaar geschetst van het verstrekken van geneeskundige adviezen in de apotheken, die dergelijke verpakte geneesmiddelen verkoopen. Daarnaast komt in een ander artikel een indeeling voor van patentmiddelen, waarbij deze onderscheiden worden in een groep waarvan de samenstelling bekend wordt gemaakt, en waartegen niets is in te brengen; een andere groep omvat die middelen waarvan de samenstelling hoofdzakelijk bekend is en waarmede de arts voorzichtig dient om te gaan. Een derde categorie vormen de middelen, die door een arts, die

Vergeet niet

Casuïstische mededeelingen of lezenswaardige artikelen aan ons te doen toekomen. Zij kunnen voor anderen van groot nut zijn.

zichzelf eerbiedigt, volstrekt niet gebruikt dienen te worden.

Men ziet hieruit, dat het spécialité-vraagstuk bij onze overzeesche burenen ook nog lang niet bevredigend geregeld is. Naast de kwestie van de bevoegdheid tot verkoopen en afleveren, wordt wel overal de noodzakelijkheid gevoeld van een bepaling, die voorschrijft, dat de samenstelling geheel opgegeven dient te zijn. Het beste is als deze op de verpakking vermeld staat.

WAARSCHUWING

De burgemeester van Rijnsburg geeft in ernstige overweging in het algemeen een groote mate van voorzichtigheid te betrachten alvorens in relatie te treden met Johannes Franciscus Spiering, geboren te Utrecht 1 Juni 1900, wonende te Rijnsburg, Zandtlaan 24 en zich noemende: fabrikant Simaja-producten en pharmaceutische groothandel. Hij handelt in drop en door middel van advertenties tracht hij vertegenwoordigers te zoeken, die eerst een waarborgsom van f 35 moeten storten.

BOKSERS IN SLAAP- EN VERDOOVINGSMIDDELEN

M. de R.

In uw artikel „Hardnekkige strijd tegen bokkers”, dat ik met belangstelling las, miste ik iets. Begrijpelijk dat uw aandacht niet in die richting ging. Maar die van ons, geneesheeren, des te meer. Ik bedoel de aanbieding in verscheidene van deze bokkers-parfumerie-winkels van allerlei pharmaceutische spécialités ver beneden den zoogenaamden officieelen prijs. En onder de verpakte geneesmiddelen trof ik bij onderzoek vele koortswerende, pijnstillende, maar ook zuivere slaapmiddelen en zelfs verdoovingsmiddelen. Zonder moeite zou ik

een tiental van deze laatste groepen kunnen opnoemen. Het publiek kan deze, aangelokt door de lage prijzen, zelfs desgewenscht in het groot inslaan.

Wij weten maar al te goed, dat het met den verkoop aan het publiek door apothekers en drogisten nog lang niet in het reine is. Er wordt aan gewerkt, onzes inziens veel te langzaam, en intuschen telkens weer gewaarschuwd. Maar dit nu loopt de spuigaten uit: een van deze „bokkers” heeft op de eene winkelruit „Parfumerie” — op de andere „Pharmacie” laten schilderen!

Dr N. KNAPPER Czn.

Amsterdam

(Handelsblad)

Rechtszaken

KWAKZALVER GENAS T.B.C.- PATIENTEN TWEË SLACHTOFFERS TIJDENS DE BEHANDELING GESTORVEN

Voor den kantonrechter te Haarlem is 2 Dec. j.l. wederom gebleken hoe levensgevaarlijk het is zich aan de wonderkunsten van kwakzalvers over te geven. Dat dit vooral in kleine plaatsen nog maar al te vaak gebeurt — een feit waartegen men niet genoeg kan waarschuwen — kwam tijdens deze rechtszitting wel heel duidelijk aan het licht. Uit de getuigenverklaringen kwam namelijk vast te staan, dat twee patiënten van een tachtigjarigen „genezer” niet alleen geen baat bij hem hadden gevonden, doch waren overleden, omdat zij niet tijdig naar een chirurg waren gegaan, doch zich vol vertrouwen aan den zachteren heelmeester hadden overgeleverd.

De hoogbejaarde kwakzalver uit Oegstgeest, die volgens het onderzoek van den rechter-commissaris al ongeveer tweehonderd keer was veroordeeld, moest verstek laten gaan, omdat hij zelf ziek was.

De nog jonge weduwe van het eerste slachtoffer, een inwoner van Haarlemmerliede, vertelde, dat haar man enkele jaren geleden naar den huisarts was gegaan. Hij leed aan open t.b.c., zoodat de arts hem verwees naar een chirurg. Indien toen tijdig was ingegrepen, zou deze vreeselijke ziekte wellicht nog te genezen zijn geweest, maar de patiënt vond het minder pijnlijk om eerst nog eens een kwakzalver te raadplegen.

Het eenige resultaat was, dat de ziekte gedurende de volgende twee jaren belangrijker werd. Nu angstig geworden riep de man wederom de hulp in van zijn dokter, die hem denzelfden raad gaf als vroeger — maar de t.b.c.-lijder had blijkbaar niets geleerd en wendde zich tot een anderen kwakzalver. Deze wenschte echter zijn „be-roep” niet in de waagschaal te zetten en weigerde den gevraagden dienst. *Ten einde raad ging de patiënt toen op het advies van kennissen in, om contact te zoeken met den „vermaarden” wonderdokter te Oegstgeest. Die zou het wel klaarspelen en als die het niet kon, dan kon niemand het.*

Zoo gezegd zoo gedaan — maar helpen deed het niet. Integendeel. Na drie behandelingen, die veel geld kostten, n.l. ongeveer zestig gulden en twintig gulden aan kruiden, nam de ziekte een noodlottigen keer. De pa-

tiënt overleed, ondanks de vaste verzekering van den kwakzalver, dat hij den man wel beter kon maken. Tegen de weduwe had de wonderdokter nog verteld, dat haar man aan de beteren de hand was.

Uit een andere getuigenverklaring van een vader kwam vast te staan, dat nog een tweede patiënt van verdachte eveneens was overleden.

Aanvankelijk zou verdachte voor de rechtbank hebben terechtstaan wegens dood door schuld, maar het bewijs dat de sterfgevallen het gevolg zouden zijn geweest van de handelingen van den ouden man uit Oegstgeest was moeilijk te leveren, zoodat deze ernstige zaak naar den kantonrechter was verwezen.

De ambtenaar van het O.M. hield een fel requisitoir, waarbij hij wees op de verschrikkelijke lichtzinnigheid waarmee dergelijke kwakzalvers onverstane menschen iets voorspiegelen — menschen die zich uit angst voor den chirurg tot hen wenden.

Het was wel niet vast komen te staan dat verdachte den dood van deze patiënten op zijn geweten had, maar het had er wel allen schijn van. In zijn rapport noemde dr Hulst het ten hemel schreiend, dat op deze wijze menschenlevens verloren gaan.

Verdachte zou vele t.b.c.-lijders hebben genezen, maar uit het onderzoek is gebleken, dat dit niet het geval is. Of de menschen hadden geen t.b.c. of zij zijn niet beter geworden. Het is dus onjuist in de speciale kwaliteiten van dezen kwakzalver te gelooven.

In verband met den hoogen leeftijd van verdachte wilde de ambtenaar geen hechtenisstraf vragen, doch wel een hooge geldboete, n.l. 600 gulden subs. twee maanden hechtenis.

De kantonrechter veroordeelde den wonderdokter tot 300 gulden, subs. dertig dagen. (Alg. Handelsblad)

DROGIST-KWAKZALVER GEEFT ZICH OVER

KANTONRECHTER BELOOFT, DAT
HIJ ZIJN PRAKTIJK ZAL STAKEN

Tot boete veroordeeld

„Ik maak steeds onderscheid tusschen magnetiseurs, die over niet te ontkennen natuurlijke gaven beschikken en magnetiseurs, die zich gaarne zoo noemen, maar in werkelijkheid gevaarlijke kwakzalvers zijn. Tot deze categorie behoort deze drogist,” aldus de ambtenaar van het O.M. tijdens de zitting van het Kantongerecht te Haarlem, 2 Dec. j.l., waarbij een slecht bekend staande Haarlemsche drogist zich we-

Ons Streven

behoeft steun! Daadwerkelijk
steunt U, indien U als lid toe-
treedt tegen per jaar slechts

Secr.: Zoomstraat 30,
Amsterdam Z.

f 3.-

gens onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde had te verantwoorden.

De zoon van verdachte had een 32-jarigen man ontmoet, die van het dak was gevallen en een hersenschudding had gekregen. Het slachtoffer was onder dokters behandeling geweest, maar de hoofdpijnen, de duizeligheid en de hoogtevrees wilden maar niet wijken. „Dokters weten er ook niet zoo veel van,” zei de zoon zoo ongeveer; „zou je er niets voor voelen om eens naar mijn vader te gaan. Die helpt je er wel met wat kruiden af.”

De raad werd opgevolgd en de patiënt vertelde als getuige, dat hij er reusachtig baat bij had gevonden. Voor de kruiden behoefde hij niets te betalen, maar hij werd ook gemagnetiseerd en dat ging niet zoo maar voor niets. Gedurende vijf weken had getuige de kruidentheë genuttigd en toen was hij wonder boven wonder beter.

„Dat is natuurlijk erg prettig,” merkte de rechter op, „maar vertel eens verdachte, waar haalde u die kruidenkenis vandaan?”

„Nou, ik ben drogist, en ik stel die kruiden zelf samen volgens een oud receptenboek, dat door een dokter is geschreven.”

„Dat is zeer gevaarlijk,” merkte de kantonrechter op. „U kunt wel zoo'n recept overnemen, maar daarom weet u nog niet de uitwerking van de kruiden voor een speciaal geval! Dat kan zeer verkeerd zijn.”

De ambtenaar memoreerde, dat verdachte reeds een paar maal eerder was veroordeeld en slecht bekend staat. Er zou nog veel meer van dezen man te vertellen zijn, doch dan zouden de deuren gesloten moeten worden, hetgeen voor de afhandeling van deze eene zaak niet strikt noodzakelijk is.

Spr. eischte twee geldboeten van honderd gulden of tweemaal 50 dagen hechtenis. De kantonrechter veroordeelde verdachte tot 30 gulden boete voor het magnetiseeren en 50 gulden wegens het voorschrijven van kruiden, na zijn belofte van den drogist, dat deze zijn praktijken thans eindelijk zou staken. (Telegraaf)

NOODLOTTIG RECEPT VAN EEN DOEKOEN

GAF PADDEN TE ETEN

Kort geleden heeft zich in de dessa Sidengok, district Batoer (Kedoe) een geval voorgedaan, waaruit weer ten duidelijkste gebleken is, dat sommige doekoens een werkelijk gevaar zijn voor de eenvoudige en domme desabevolking, die in ziektegevallen onvoorwaardelijk den raad van zoo'n kwakzalver opvolgt.

En gezin in bovengenoemde desa, alius vertelt het Bat. Nbl., dat nogal eens bezocht werd door zieken, ging genezing zoeken bij een doekoen, die het den raad gaf op Kliwon (een van de dagen van de vijfdaagsche week) eenige padden te vangen, te bereiden en op te eten. Hoe ongeloofwaardig het ook moge klinken, de familie deed

wat de doekoen haar voorschreef. Het vleesch van de padden werd bereid en opgegeten, met het gevolg, dat twee kinderen er ziek van werden, en nog den zelfden dag stierven. De gouvernementsarts van Bandjarnegara, hiervan op de hoogte gebracht toog er ijlings heen, en smaakte de voldoening de twee andere personen in het leven te houden.

N. R. C.

GALSTEENMIDDEL VERKOCHT

De winkelier, die van een vonnis van den kantonrechter te 's Gravenhage in hooger beroep voor de rechtbank terecht stond, had aan verscheidene menschen, die aan galsteen leden, fleschjes met een geelachtige vloeistof verkocht, die de patiënten moesten innemen. Zij moesten daarvoor onge-

veer f 30 betalen. Het bedrieglijke daarbij was, dat de menschen den volgende dag in hun ontlasting bolletjes vonden, die een leek voor galsteenen kon aanzien, maar die bij onderzoek niet anders dan vetbolletjes bleken te zijn, welke juist door het innemen van de medicijn waren ontstaan. Bij een van de patiënten heeft dit bijna den dood ten gevolge gehad. Verdachte was bij dezen, een gepensionneerd politieambtenaar, gekomen met een zekeren L., dien hij als een Belgischen dokter had voorgesteld. In werkelijkheid was L. echter een vroegere bediende van hem, die de medicijnen uit België had gehaald.

De officier van justitie, mr P. R. Blok, eischte een geldboete van f 1000 subs. 400 dagen hechtenis.

N.R.C

FIRMA P. L. STRAATMAN — ENSCHEDE

Postbus 65 — Gevestigd 1889

Etiketten-, Papierwaren- en Cartonagefabriek
UW ADRES VOOR
VOUWDOOZEN EN FONDSETIKETTEN

Het beste adres voor mooi uitgevoerde
PARTICULIERE DOOZEN EN ETIKETTEN

In dit Blad worden uitsluitend annonces opgenomen, die door de Vereeniging Tegen Kwakzalverij zijn goedgekeurd

Haliphoscal

Halitran 1200 en
Kalkphosphaten

Een waardevolle aanvulling bij de bestrijding van winterhanden en -voeten en van circulatie-stoornissen.

Het zeer hoge gehalte aan vitamine A bevordert een gezonde conditie van de epitheel-weefsels. Het vitamine-D-gehalte waarborgt de beenvorming.

Bestrijdt tandcaries en tanduitval, en bevordert de tandvorming bij kinderen door het op peil houden van het kalkgehalte.

Van belang tijdens de graviditeit, en in alle gevallen, waar een kalktekort bestaat of dreigt te ontstaan.

Indicaties: Zie boven.

Gegarandeerde potentie per gram olie:

Vitamine A: 40.000 Intern. Groei-Eenh.
Vitamine D: 8.000 Internat. Eenheden

Plus kalk-phosphaten.

Elke capsule bevat 0.137 gr. Halitran en 0.1296 gr. Calcium phosphaten.

Voor Medici:

Gratis monsters op aanvraag.

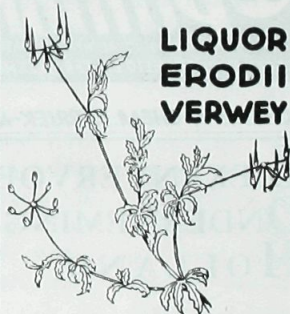
Dosis: Prophylactisch en bij tandcaries . . . 2 capsules
In acute gevallen . . . 4 capsules
daags na den hoofdmaaltijd.

Flacon 25 capsules f -.80
Flacon 50 capsules f 1.40
Flacon 100 capsules f 2.40

Alleenvert. voor het Continent, en Ned. Oost- en West-Indië:
N.V. Dragerijen Maatschappij, Pharm. Afdeling, Rotterdam.

5

PILULAE
JOD-
OVI

LIQUOR
ERODII
VERWEY

PILULAE
KAJOETI

PIL FERRO-50-VERWEY

PIL ARSEN-FERROWEY-COMP

PIL ARSEN-FERROWEY

PIL FERROWEY-COMP

U. A.

N. VERWEY & Co. — TIEL

Apotheek gevestigd in 1741, tevens
fabriekmatig bereidend sinds 1818

Apotheker: J. J. VERMET

Postgto 98061 — telefoon 79 — telegram: vermet

NEDERLANDSCH

DELIUS
AMSTERDAM

Benodigdheden voor:
APOTHEKEN
ZIEKENHUIZEN
LABORATORIA
DROGISTEN
ONDERWIJS

OPGEBODEN 1840

N.V. ORGANON
OSS

strijdt mede tegen het misbruik van geneesmiddelen, doordat zij uitsluitend bij medici propaganda maakt voor haar preparaten.

Natuurlijke Vitaminen in capsule-vorm

A **A+D**

VITALEVER *Bluevita*

CONCENTRATIES

40.000 I. Eenh. A per gram	25.000 I. Eenh. A per gram + 1.000 I. Eenh. D " "
----------------------------	--

De capsule-vorm is o. m. gekozen om oxydatie van het Vitamine A te voorkomen, alsmede om den patiënt een juiste doseering te verzekeren.

Detailverkoop: Uitsluitend door H.H. Apothekers (U.A.)
Verpakking: In flacons met 75 of 500 capsules
Depôt: De Onderlinge Pharmaceutische Groothandel, Postbus 67, Utrecht

**BIOLOGISCHE LABORATORIA VAN
LEVER BROTHERS & UNILEVER N.V.**

VB7-B

BROMOCALM liq.
BROMOCALM bouillonblokjes
BROMOCALM tabletten

Voortreffelijk Nervinum en Sedativum in 3 verschillende samenstellingen en vormen

Voor Artsen Literatuur op aanvraag
N.V. Pharmaceutisch Chemische Industrie
Amsterdam „Phia”
Brouwersgracht 115 - Amsterdam C
Telef. 42131 - 42331

30 Pantonsiletten
3,6 DIAMINO, 10 METHYL-ACRIDINIUMCHLORIDE, 3 m GR. PER TABLET.
TEGEN VERKOUDHEID EN TER BESCHERM. V. DE MOND-EN KEELHOLTE
PRIJS F. 0.65

CHEMIFA-CHEM. FABRIEK-AMSTERDAM N.V.

**ZIEKENVERVOER
ONDERNEMING
HOLLAND**

11220
ROTTERDAM
GLASHAVEN 37

ASCAL-CALQUINAL-HEPREX
zijn GENEESmiddelen

Fabrikanten: N. V. AMSTERDAMSCH E CHININEFABRIEK

*De dokter zei:
Borstvoeding en daarna
Molenaar's Kindermeel*

Voor 2 à 3 cents per dag
Uw kind kerngezond.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE: DR PH. A. COPPENS - Bergschelaan 167a - Rotterdam

Bestuur der Vereeniging: DR C. J. BRENKMAN, Arts te 's Gravenhage, Voorzitter; MR M. D. K. S. VAN LIER, Rechter te Amsterdam, Lid van het Dagelijksch bestuur; MR H. B. DE BRUEYS TACK, Ambtenaar O.M. te Alkmaar; DR PH. A. COPPENS, Apotheker Gem. Ziekenhuis, Bergweg, Rotterdam; MEJ. E. H. HENGEVELD, Arts te Zwolle; MR G. VAN ITALLIE, Substituut-Griffier te Dordrecht; N. KEULEMANS, Oud-Hoofd-Apotheker Binnengasthuis Amsterdam, te Hilversum; MR J. MOOLENBURGH, Kantonrechter te Middelburg; MR J. J. PLUGGE, Rechter te Utrecht; A. H. v. d. VELDE, Apotheker, Inspecteur v. Volksgezondheid in Alg. Dienst te 's Gravenhage; G. E. WINDEMÜLLER, Arts te Vaassen; H. J. A. TER WEE, Apotheker Wilhelmina Gasthuis te Amsterdam, Secr.-Peningmeester.

Adres voor het opgeven v. Leden en Abonnés:
H. J. A. TER WEE - Maasstr. 72a - Amsterdam
Postgiro der Verg. 32237 - Gem. Giro K. 1672
Lidmaatschap der Vereeniging . . . f 3.—

Het nadrukken van artikelen
uit dit blad is niet alleen
geoorloofd doch wordt zelfs
dringend verzocht.

Abonnement per jaar fr. p. p.
bij vooruitbetaling f 2.—
Administratie Maandblad: Keizersgracht 104 -
Amsterdam C. - Telef. 49122 - Postgiro 78536

HET STAPHORSTER BOERTJE

Onlangs heeft men in de dagbladen kunnen lezen, dat de heer Stegeman uit Staphorst een ongeluk met z'n auto is overkomen. Het spijt ons natuurlijk voor het slachtoffer, dat zooals men weet de nakomeling en opvolger is van wijlen P. Stegeman, beter bekend onder den naam „het Staphorster boertje” (naam wettig gedeponeerd!).

Als er echter niets anders van hem te berichten viel, zouden wij begrijpelijkerwijs zijn naam niet vermelden.

Kortelings ontvingen we een brochure getiteld: Eenvoud is het kenmerk van het ware. Dit geschrift, dat blijkens opgave de elfde druk mocht beleven, werd huis aan huis bezorgd en wil den lezer een overzicht geven van het werkelijk groot aantal ziekten en kwalen waartegen J. K. Stegeman te Staphorst „par droit de naissance” geneesmiddelen kan verschaffen.

In een twaalfstal plaatsen, zich uitstreckende van Middelburg tot Groningen worden zittagen gehouden. De heer Stegeman heeft dus heel wat te bereizen. Gelukkig maar, dat hij al die recepten van z'n vader reeds heeft, want veel tijd om er nieuwe bij te bedenken zal hem niet resten.

Laten wij eens even zien wat er in de inleiding van het boekwerkje alzoo te lezen staat.

Allereerst een bericht uit de Zwolsche Courant ter gelegenheid van het overlijden van den ouden Stegeman, ruim vijftien jaar geleden. Daarin treft ons het volgende:

„Stegeman telde onder zijn pa-tiënten menschen van naam, ge-studeerden zelfs. Hij ging dan ook niet door voor wat men in het algemeen onder een kwak-zalver verstaat, n.l. iemand, die „willens en wetens de menschen „bedriegt ten eigen bate.”

Dit goed bedoelde, gemoedelijke praatje uit de Zwolsche Courant, wordt hier natuurlijk te baat genomen als een goede reclame. Dat valt niet te verwonderen. Degene, die het indertijd schreef had blijkbaar niet het minste idee van wat inderdaad onder kwakzalverij valt te verstaan.

„Een listige bedrieger was de een-voudige, goedhartige man zeker „niet; wat hij deed, deed hij met „ernstige overtuiging, dat het „goed was en daarom werd hij „geacht in zijn leven.”

Garne willen wij aannemen, dat de oude Stegeman met de meest goede bedoelingen bezielde was, doch dat neemt niet weg, dat men hem zeer zeker tot de kwakzalvers rekenen moest, evenals dit thans met zijn zoon het geval is. De huidige Stegeman zal zijn auto ter reparatie wel niet toevertrouwen aan een of ander „autoboertje”, als deze eens mocht bestaan. Waarom eigenlijk niet? Als iemand eens een auto verknoeit door onkunde, dan is de daar gemaakte blunder altijd voor geld nog wel door een kundige hersteller goed te maken. Het kost alleen een beetje geduld, wat meer geld en een zekere dosis ergernis. Men heeft het dan echter aan zichzelf te wijten en vraagt

● Aan de Lezers ●

De redactie heeft er nog niet over te klagen, dat zij op overstelpende wijze voorzien wordt van mededeelingen. Het blijft gewoonlijk bij de inzending van drukwerkjes, die zeer zeker in dankbaarheid in ontvangst worden genomen.

Velen Uwer zijn echter ongetwijfeld in staat zoo nu en dan een kleine beschrijving te geven van kwakzalvers-toestanden.

Bedenkt, dat dergelijke berichten voor anderen van groot nut kunnen zijn.

Zodoende kunt U velen met niet al te groote moeite van dienst zijn.

Het adres der redactie is:

BERGSCHELAAN 167a - ROTTERDAM

Mededeelingen van het Bestuur

Contributies en abonnementen

Ondergeteekende deelt de leden en abonnés mede, dat met ingang van 15 Februari 1938 het Secretariaat verplaatst wordt van Zoomstraat 30 naar de Maasstraat 72a te Amsterdam, Zuid.

Naar dit adres kan men ook zijn contributie en abonnementsgeld zenden ter vermindering van inningskosten en ter vergemakkelijking der administratie.

Girorekeningen der Vereen. zijn:

Postrekening No. 32237,
Gemeente Giro No. K. 1672.

NIEUWE LEDEN:

DR M. A. VAN ANDEL, Arts te Gorinchem.

HET GROENE KRUIS, te Akkrum.

HET GROENE KRUIS, te Heeg.

HET GROENE KRUIS, te Hoek van Holland.

HET GROENE KRUIS, te Lunteren.

P. F. J. MOONEN, Apotheker te Antwerpen.

A. O. H. TELLEGEN, Arts te Brielle.

H. J. A. TER WEE, Secr.

zich af: waarom ook eigenlijk niet direct naar den vakman gegaan? Dat alles weet de heer Stegeman evengoed als ieder ander, en daarom ook zal hij zijn auto zonder daar verder over te denken rechtstreeks aan een betrouwbaar adres overleveren.

Merkwaardig, dat de menschen met zulke betrekkelijk ondergeschikte zaken zonder dralen de juiste weg weten te vinden. Zoo gauw het een heel wat kostbaarder machine dan een auto betreft, raken ze de kluts kwijt. Heel gemakkelijk raken ze dan juist van streek als er raad en daad verschaft wordt door lieden, die het „uit roeping” doen en die het winstbejag niet in de eerste plaats laten gelden. Gevaarlijk wordt het dan eerst recht. In de brochure wordt de wensch uitgesproken, dat „het geschriftje „onder de oogen moge komen „vooral van diegenen, welke bij „de officiële wetenschap tevergeefs genezing zochten.”

Deze uitdrukking nu verhoogt de betrouwbaarheid van den schrijver niet. Kennelijk is dit bedoeld om eenvoudige lieden te imponeren.

Zoo moet feitelijk de inhoud van het heele boekje beschouwd worden. De beschrijvingen der ziekten, hun algemeene oorzaken en behandeling, zijn in zulk een primitieve vorm geschreven, dat men onmogelijk aannemen kan hier de woorden te lezen van een ter zake kundige, die met de beste bedoelingen en zonder winstbejag erop uit is eenvoudige menschen te dienen.

Enkele voorbeelden zullen dit maar al te duidelijk maken. Zoo leest men onder „Haaruitval”: *Algemeene oorzaken: Erfelijke aanleg, onvoldoende verzorging en ondoelmatige behandeling, geestelijke overspanning, ingrijpende ziekten, vooral ook bij groote onrust, uitspattingen, ook na ziekten, b.v. typhus, uitslag-ziekten, hoofdroos, enz.*

Behandeling: *Verwijdering der oorzaken* (dit is al een heel mooie uitdrukking!). Eénmaal per dag de hoofdhuid inwrijven met het haargroeimiddel van „Het Staphorster boertje”.

Bij Bloedarmoede staan de volgende oorzaken: Na operaties en bevallingen waarbij veel bloed verloren wordt, komt bloedarmoede dikwijls in hoogen graad voor, zoo ook bij vrouwen, die jaren lang lijden aan te sterke menstruatie. 't Is daarom wel te begrijpen, dat vrouwen meer aan bloedarmoede lijden dan mannen. In andere gevallen is onvoldoende voeding, verkeerd of minderwaardig voedsel oorzaak van bloedarmoede.

Behandeling: Middel tegen bloedarmoede.

Het hier bedoelde middel zal wel evenals de meeste andere middelen van het Staphorster boertje, heelsimpelen weinigafdoende zijn.

Waar het hier feitelijk op neer komt is dit:

Jaren lang is het nu reeds mogelijk, dat deze „wettig gedeponeerde” kwakzalver onwetende menschen naar zich toelokt. Deze worden blootgesteld aan alle gevaarlijke gevolgen, die de „behandeling” door een onkundige en on-

vonden voor haar ischias en zenuwen. Zij was toen op aanraden van anderen naar S. gegaan, die haar sindsdien op geregelde tijden magnetiseerde, met het gevolg, dat zij zich thans zeer veel beter gevoelde.

„Ik maak steeds onderscheid tusschen kwakzalvers en magnetiseurs”, aldus de ambtenaar van het O.M. in zijn requisitoir, „waarvan bekend is, dat zij over natuurlijke gaven beschikken, waarmede zij vaak heel veel goed kunnen doen. De groote moeilijkheid is echter, dat de wet uw werk verbiedt en bovendien dat een magnetiseur soms niet precies weet hoe hij zijn kracht moet toepassen, zoodat er ge-

INHOUD		Blz.
Het Staphorster Boertje	C.	9
Aan de Lezers		9
Mededeelingen van het Bestuur		9
Rechtszaken		10, 13
Eigenlijk is gezond blijven heel eenvoudig, als gij maar . . .		11
De Verkoop van Slaapmiddelen		11
Uit de Mededeelingen van het Rijks-Instituut voor Pharmotherapie. Onderzoek (No. 30) (Vervolg)		12
Uit de Pers		14
Correspondentie		15

bevoegde voor hen met zich kan brengen.

Hoevelen zullen niet het omgekeerde ervaren hebben van waarop in de inleiding werd gesproken? Bedoeld is hier de wensch van den schrijver „dat het geschriftje onder de oogen moge komen van diegenen, welke bij de officiële wetenschap tevergeefs genezing zochten.”

Hoe dikwijls zal het niet reeds gebeurd zijn, dat iemand na de behandeling door Stegeman tevergeefs om genezing kwam bij de „officiële” wetenschap?

Ingewijden weten maar al te goed, dat dergelijke gevallen niet zeldzaam zijn in het algemeen, helaas! Al kwam het maar eens één enkele keer voor dan was dat nog te veel.

Voorloopig zullen wij hiertegen nog wel eens meer moeten waarschuwen.

De heer Stegeman zal er overigens geen bezwaar tegen gehad hebben na z'n auto-ongeval door een werkelijke arts te zijn behandeld inplaats van door een collega-boertje. C.

vaar kan ontstaan, dat de magnetische behandeling verkeerd werkt. Ondanks het feit, dat er een medisch tuchtrecht bestaat, dat medici verbiedt met een magnetiseur samen te werken, gebeurt het toch niet zelden, zooals dit ook in dit geval, dat de doktoren een patiënt adviseeren: „Ga naar dien of dien magnetiseur, misschien kan hij u wel helpen”. Deze verdachte staat hier niet ongunstig bekend, integendeel. Rekening houdend met alle omstandigheden eischte de ambtenaar 50 gulden boete subs. 25 dagen hechtenis.

De Kantonrechter halveerde de boete tot 25 gulden, subs. tien dagen.

Telegraaf

Rechtszaken

MAGNETISEUR TOT BOETE VEROORDEELD

AMBTENAAR VAN HET O.M. MEER
VERDEDIGER DAN AANKLAGER
VAN VERDACHTE

De magnetiseur J. P. S. uit Haarlem moest zich 24 Nov. j.l. voor het Kantongerecht verantwoorden wegens het buiten noodzaak onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde. Het geval was daarom interessant, omdat de ambtenaar van het O.M. meer als verdediger dan als aanklager van verdachte optrad. Een vrouw verklaarde als getuige, dat zij bij den huisarts geen baat had ge-

Eigenlijk is gezond blijven heel eenvoudig, als gij maar....

... Een goede voorlichting hebt... Zóó begint een folder, rondgestuurd door het „Bureau van gezondheid „LEEF LANG”, te Zwolle.

Eigenlijk is het niet geheel duidelijk wie nu werkelijk de afzender is, want men kan er ook uit opmaken, dat dit is: De Dokter in Huis, gedomicilieerd ten huize van de uitgeverij La Rivière & Voorhoeve, Brink te Zwolle.

Allereerst treft men een aanbeveling aan van een boek: Homoeopathie in de Praktijk, geschreven door Dr J. N. Voorhoeve. Men zou uit de titel afleiden kunnen, dat het boek een wetenschappelijke handleiding vormde voor de praktijk van homoeopatische artsen, doch dan zou er hier zeker geen gewag van gemaakt worden. Inderdaad is het boek dan ook niet voor artsen bedoeld.

Dit blijkt al spoedig. Voor de alledaagsche medische kwesties die in een gezin voor kunnen komen, wordt men verwezen naar de: „Duizend raadgevingen in gezonde en zieke dagen”, een werk van maar even 384 bladzijden, dat reeds voor f 3.50 in Uw bezit is. Maar... wanneer gij het naadje van de kous wilt weten, (wie zou dat niet willen? - Red.) dan neemt ge Dr Voorhoeve's hoofdwerk: Homoeopathie in de praktijk.

In dit boek van 608 bladz. wordt blijkbaar de leek zóódanig op de hoogte gesteld van alles, dat de uitgever in zijn aankondiging meent te kunnen vermelden: Is er hier ziekte...? Daar is genezing! Indien dit alles op waarheid berustte, dan zou men zich op z'n minst toch verwonderen over het feit, dat er nog eenige redenen bestaan was voor een twaalftal geneeskundige werkjes, die er verder ten tooneele worden gevoerd.

Het is mogelijk, dat deze slechts de ziekten *beschrijven*, zoodat de weetgierige lezer er naar haken zal nu ook eens een werk over de therapie te kunnen bezitten, waardoor natuurlijk het boven aangekondigde boek een betere verkoopkans krijgt. De boekjes zijn

ons echter niet verder bekend. Het doet er ook betrekkelijk weinig toe wát in deze boekjes be- en geschreven is. Hoofdzaak voor ons is hier, dat getracht wordt de menschen wijsheid bij te brengen, die zij over het algemeen niet op de juiste manier zullen weten te verwerken. Althans de doorsnee leek op het gebied van medische zaken zal dit niet kunnen. Daaruit kan veel narigheid voortkomen, die te voorkomen zou zijn als de menschen de eenige juiste en veilige weg zich bleven kiezen, n.l. die naar hun huisarts.

In een geordende maatschappij waar een ieder zich kan voorzien van medische hulp, is het toch overbodig, dat men zich werken gaat aanschaffen, die misschien eenig nut zouden hebben in onbewoonde oorden, waar men verstoken is van doktershulp.

Alsof verder deze aanbieding niet mooi en volledig genoeg zou zijn (het is haast niet denkbaar) gaat de uitgever voort, en zegt dan:

„Tenslotte komt echter het mooiste van alles... U hebt Uw laatste doktersrekening betaald...!” (Dit uitroepteken is niet van ons. Red.).

Met deze gevaarlijke uitdrukking meent men nu de menschen ertoe te brengen zich te laten inschrijven als abonné op: „De Dokter in Huis”, het populair-geneeskundig maandblad voor de volksgezondheid. (Zóó wordt het aangekondigd. - Red.).

Het meest aantrekkelijke van dit tijdschrift schijnt te zijn, dat er een medische brievenbus aan verbonden is. 't Is het contact tusschen dokter en patiënt (staat in de brochure).

Het is te betreuren, dat een arts meent op deze wijze de zieke menschen te moeten dienen. Hij toch is het best op de hoogte van het feit, dat het persoonlijk onderzoek van den dokter zulk een belangrijke kwestie is. Dit is niet te vervangen door een indruk verkregen uit de mededeelingen van patiënten in medische brievenbussen.

Bovendien werken zulke tijdschriften en boeken er in niet geringe mate aan mede de menschen te lang te versteken van de voor hen noodige juiste medische hulp en adviezen. De gevolgen

daarvan zijn dikwijls niet meer te herstellen.

Kort en goed: Het moest verboden zijn dergelijke werken in den handel te brengen.

Men zij in het algemeen gewaarschuwd tegen het aanschaffen van z.g. populaire medische werken! C.

DE VERKOOP VAN SLAAPMIDDELEN

Men zal hebben kunnen opmerken, dat den laatsten tijd in bijna ieder nummer van ons maandblad het een en ander voorkomt over bovenstaand onderwerp.

Verwondering zal dit, gezien de omstandigheden, niet wekken. Indien men echter nagaat, dat feitelijk de verkoop van zeer vele der algemeen in de vrije handel verkrijgbare z.g. „onschuldige” middeltjes, volgens de letter en de bedoeling van de wet, niet getolereerd is, moet men er toe komen met verbazing en verontwaardiging de handen in elkaar te slaan.

Hoe is deze toestand eigenlijk ontstaan, zal men zich afvragen. Verschillende personen en instanties zijn hieraan debet. Men zou kortweg kunnen zeggen: de tijdsomstandigheden. In z'n algemeenheid is deze uitspraak wel juist te noemen, doch veel duidelijker zal het den lezer hiermede niet geworden zijn.

Gaan wij een en ander eens wat nader na, dan treden de volgende punten o.a. op den voorgrond. Het drogistenbedrijf is in den loop der jaren veel veranderd. Vroeger verkocht een drogist verfwaren, was, terpentijn, schuurlijnen, borstels, sponzen, zeemlappen en dergelijke voor huishoudelijk gebruik zeer nuttige en noodige artikelen. Daarnaast werd natuurlijk ook pepermunt en drop verkocht. Hierin was in het minst geen kwaad te zien.

Toen nu de tijd aanbrak, dat er meer en meer verpakte geneesmiddelen vervaardigd werden, zooals allerlei hoestmiddelen en andere verkoudheid- en griep- of influenza-bestrijdende, meest uit eenvoudige stoffen samengestelde prachtmiddelen, begrepen de drogisten wel, dat de uitbreiding van

hun zaken een zekere kennis van geneesmiddelen vereischte.

Welnu, de weg daartoe stond open, meer en meer werd het een gewoonte, dat de toekomstige drogerijen-verkoper van de gelegenheid gebruik maakte om het apothekers-assistenten examen te doen. Hier was op zichzelf natuurlijk niets tegen, maar het heeft aanleiding gegeven tot het ontstaan van allerlei mistoestanden. Niemand bijna zal er tegenwoordig meer over vallen, dat op het raam van een drogist en op de papieren waarin de waren verpakt worden, vermeld staat: apothekers-assistent. Dat is heel gewoon. Het is ook niet heelemaal ongewoon, dat deze vermelding met een kennelijke bijbedoeling er b.v. zóó uitziet: APOTHEKER-assistent, of: APOTHEKER ass.... Intusschen heeft het aantal verpakte geneesmiddelen zich door de verbazende uitbreiding van de industrie, vermeerderd tot een waar leger, dat blijken zou in vele opzichten lang niet ongevaarlijk te zijn.

Door het met woord en geschrift verbreiden van mededeelingen aan het groote publiek over ziekte- en geneesmiddelenkennis, werd begrijpelijkerwijs de eisch der menschen naar het gemakkelijk verkrijgen van z.g. huismiddeltjes steeds grooter.

Het is duidelijk, dat dit een vervulling van de wenschen der fabrikanten moest inhouden.

Thans is een toestand geschapen, die niet mooi meer te noemen valt.

Dagelijks komen gevallen voor van allerongelukigste gevolgen dezer, zoo langzamerhand ongebreideld te achten, ingeburgerde funeste geneesmiddelenverkooprij en slikkerij.

Wordt een dergelijke kwestie eens door een rechterlijke instantie behandeld, dan is het geen zeldzaamheid, dat de betrokken rechter zijn verwondering erover uitsprekt, dat zoiets een algemeene gewoonte is geworden. Het mag toch immers niet? Hoe zit dat eigenlijk precies.

De wet geeft duidelijk aan, dat bepaalde stoffen in zekere hoeveelheden, niet maar zóó door een ieder vrijelijk verkocht mogen worden.

Deze wet van 1865 is zoo lang-

zamerhand rijp geworden om in de prullemand te verdwijnen. Voor het staatstoezicht op de volksgezondheid komen er te veel leemten in voor om ervan te kunnen verwachten, dat op een goede wijze de hand gehouden kan worden aan de naleving der erin voorkomende artikelen.

Een groot aantal stoffen, dat tegenwoordig verkocht wordt, komt op de verkoopsbeperkende lijsten der oude wet niet voor. Dit om de simpele reden, dat die stoffen in den goeden ouden tijd, waarin onze wet gemaakt werd, niet bestonden en dus niet bekend waren. Verder is het b.v. gebleken, dat stoffen, die men oorspronkelijk als vrij onschuldig beschouwde, in latere tijden is moeten gaan erkennen als lang niet steeds zoo ongevaarlijk als men vroeger wel meende.

De groote onrust, die onze tijd kenmerkt, het jagende en afmatende voor velen in het volbrengen van hun dagelijksche bezigheden, doet de menschen met graagte grijpen naar de zoo gemakkelijk te verkrijgen slaap- en kalmeeringsmiddelen.

In de „Voorwaarts” van 1 Februari j.l. komt een artikel voor, getiteld: *Een volk slaapt in....!* Daarin wordt op zeer overtuigende wijze gedemonstreerd hoe eenvoudig en gemakkelijk men zich allerlei verdoovingsmiddelen kan verschaffen. Een foto laat den lezer de oogst van een kwartier zien. Daarop komen voor: Allonal-, Veronal- Adalin-, Veramon- en Phanodormtabletten!

Al deze stoffen, die voor nog niet zoo heel lang geleden slechts aan bevoegden bekend waren, zijn nu om zoo te zeggen gemeen goed geworden voor jan en alleman.

De verkoop is ook op geen stukken meer beperkt tot de minder goede apotheken of bij de drogisten. Kruideniers, kappers en ten slotte de bekende „Boksers”, kunnen U dit alles zonder eenig ingrijpend bezwaar verschaffen. Wij verwachten, dat de door den minister van sociale zaken in het vooruitzicht gestelde ontwerpen voor een nieuwe wet, niet te lang op zich zullen laten wachten.

Het is in ieder geval meer dan hoog tijd, dat aan deze chaotische toestanden op een doeltreffende wijze een einde wordt gemaakt.

Uit de

„MEDEDEELINGEN”
van het Rijks-Instituut
voor Pharmo-Therapeutisch Onderzoek (No. 30)

Vervolg

Het middel aanbevolen voor een vermageringskuur:

BONKORA

In het Januari-nummer van 1936 werd dit middel hier reeds besproken. „De vloeibare vermageringskuur met honderd procent zekerheid”, zoo stond er toen in de bijgevoegde brochure, „maakt een einde aan de gebroken vrouwenharten, die kunnen ontstaan door overtollige dikte.”

Later (No. 9-1937) kwam er nog een artikel waarin speciaal de aandacht gevestigd werd op een „Bonkora”-annonce, die een aanbeveling voor het gebruik van dit middel door een verpleegster inhield.

Bonkora heeft door de groote reclame, die ervoor gemaakt is, een zekere bekendheid gekregen. Het Instituut vond er, evenals de heer Keulemans indertijd reeds, rhamnus- of rhabarber-bestanddeelen in met hoofdzakelijk als werkzame stof daarnaast magnesiumsulfaat (bitterzout).

Een fleschje Weener Laxeerwater zal wel voor heel wat minder dan f 2.25 verkrijgbaar zijn maar men krijgt daar niet zoo'n mooie prospectus bij met schoone beloften en mededeelingen van buitengewone resultaten. Dat moet natuurlijk ook betaald worden.

BIOSANA
VERNIEUWINGSKUUR

Dit middel was verstrekt aan een patiënt, lijdende aan galstenen. De fabrikant, Dr Oschmann te Düsseldorf, brengt het in drie verschillend gekleurde doozen in den handel. Elke doos bevat een ander soort tablet. De prijs per combinatie van drie doozen bedroeg f 9.—.

Volgens opgave van den fabrikant zouden de volgende stoffen aanwezig zijn: Calciumfluoride, calciumphosphaat, ijzerphosphaat, kaliumchloride, kaliumphosphaat, kaliumsulfaat, magnesiumphos-

phaat, natriumphosfaat, melk-suiker en silicea.

Volgens opgave van den uitslag van het onderzoek kwamen de meeste der opgesomde stoffen wel erin voor. Het hoofdbestanddeel van elke tablet was melk-suiker.

Als geneesmiddel zijn deze stoffen, afgescheiden van de veel te hooge prijs, in een geval als het onderhavige waardeloos.

POEDER VAN EEN KWAKZALVER UIT EMMEN

Het poeder werd toegediend aan een kind van 7 maanden, dat met vergiftigingsverschijnselen in het kinderziekenhuis te Groningen werd opgenomen, en aldaar binnen 24 uur is overleden.

Bij onderzoek van het witte poeder bleek dit te bestaan uit een mengsel van suiker en calomel. In de ter onderzoek ontvangen hoeveelheid (600 mg) was ongeveer 18 mg calomel aanwezig.

Dit moge voor de zooveelste keer een waarschuwing zijn tegen het zich laten verstrekken van „geneesmiddelen” door kwakzalvers. De omstandigheden waaronder dit hier geschiedde zijn ons niet bekend. Dat het overbodig geweest moet zijn is al even zeker als het noodlottig bleek.

ENTRUPAL

Een patiënt, die dit haarverfmiddel gebruikte, vertoonde verschijnselen, die aan een loodvergiftiging deden denken.

Lood kon echter in de sterk troebele vloeistof niet worden aangetoond. Wel bleek het een aanzienlijke hoeveelheid bismuth te bevatten.

Men zij in ieder geval voorzichtig met dit middel.

KOMOL

Dit is ook een haarverfmiddel, dat bij gebruik een ernstig eczeem veroorzaakte. We hebben hier nu niet alleen met een vloeistof te doen, doch ook met tabletjes, die tezamen met elkaar aangewend moeten worden.

De vaste substantie bleek te bestaan uit een condensatie product van ureum en waterstofperoxyde. De bruine vloeistof leverde na zekere bewerkingen een stof op, die kenmerkende reacties voor para-phenyleen-diamine gaf. Deze

vergiftige stof komt blijkbaar nog steeds in haarkleurmiddelen voor. In Duitsland is sinds lang het kleuren van bont ermede verboden. Het middel Komol is beslist gevaarlijk te noemen.

ROYAL WINDSOR

Reeds in 1924 werd van dit middel, dat ook tot de haarkleurstoffen gerekend moet worden, gezegd: Royal Windsor is een met lavendel- en kaneelolie gearomatiseerde oplossing van loodacetaat in glycerinehoudend water, waarin zwavel verdeeld is. Er werd toen ongeveer 3% loodacetaat in gevonden.

Dit komt overeen met de uitkomsten der thans weer eens gemaakte analyse.

De reclame: Le meilleur régénérateur de la chevelure, is dan ook als misleidend te beschouwen.

CAPSULES CAPIOLIA

Hoewel het er niet bij vermeld is, kan men met vrij groote zekerheid aannemen, dat deze capsules als abortivum moeten dienen. Het hoofdbestanddeel wijst daar op. Het zijn n.l. ovale capsules, gevuld met een aromatisch riekende, olieachtige vloeistof. Men kon hierin de aanwezigheid van peterselieolie vaststellen. Een overeenkomstig middel als Apiol dus.

KLOOSTERPOEDERS VAN TAVERNE

Deze „kankerpoeders” bleken te bevatten bestanddelen van een ongebruikelijke plant: Teucrium Scorodonia. Veel bijzonders is hier niet van te verwachten. Een kruid uit dezelfde familie wordt of werd weleens aangetroffen als vervalsching van Rosmarijnkruid. Dergelijke samenstelling hadden ook poeders afkomstig van de z.g. Pharm. Fabriek Parallelweg te Veenendaal. Zij werden afgeleverd onder de naam:

VEENENDAALSCH

„RECTORAL” KANKERPOEDERS

Men kent ook de tabak uit de buurt van Veenendaal. Deze is slecht, maar dat is een ieder bekend. De Pharm. Fabriek te Veenendaal is niet bekend maar slecht is ze toch.

HOMOEOPATHISCHE

KORRELS VAN HAVERHOEK

De naam geeft reeds niet veel

vertrouwen in deze korrels.

De twee soorten bevatten de volgende bestanddelen:

I - Korrels uit blauwe doos. Alleen suiker.

II - Korrels uit roode doos..... Ook alleen suiker!

Men kan zich levendig voorstellen welk een verzachtend effect deze „haverhoekjes” den ongelukkigen kankerlijders bereiden.

MIDDEL

TEGEN TUBERCULOSE

Dit is afkomstig van het boertje van Bodegraven. In de zalfachtige massa, die moet worden ingenomen, werden aangetoond: een vette olie, die veel overeenkomst vertoonde met ongezuiverde arachisolie, suikerstroop, kinine, zoethout en zetmeel.

Dit onsmakelijke brouwsel zal geen groote therapeutische successen boeken. C.

Rechtszaken

„IK ZAL NIET RUSTEN VOOR DEZE MAN ZIJN BEDRIJF STAAKT”

SCHERP REQUISITOIR TEGEN KWAKZALVER

Flinke straffen geëischt

„Op dit oogenblik ziet u iemand in de verdachtenbank voor u zitten, die al heel vaak ter zake van kwakzalverij de aandacht van verschillende rechtscolleges heeft gevraagd,” aldus vangt mr. F. M. Wilbrennink zijn requisitoir aan in de strafzaak tegen den 50-jarigen koopman J. B., die in appél is gekomen tegen een vonnis van den Rotterdamschen kantonrechter, waarbij hij wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde werd veroordeeld tot vier gevangenisstraffen elk van een week. „Deze zaak,” zo vervolgt de officier, „wil ik beschouwen als de inleiding van een reeks strafzaken, die uw rechtbank te behandelen zal krijgen, totdat een einde is gekomen aan de voortdurende overtredingen van dezen man.”

Uit het requisitoir, dat besluit met den eisch tot bevestiging van het kantonrechterlijk vonnis, behalve wat de straf betreft, die de officier verhoogd wil zien tot viermaal een maand hechtenis, blijkt o.m., dat verdachte in 1920 een eenvoudig expeditieknecht was en nu een groot huis aan den Heemraad-singel bewoont. In 1923 reeds begon

een serie van vonnissen, in talrijke plaatsen over het geheele land gewezen tot in hoogste instantie toe en nog steeds blijft verdachte blijkbaar met bloeiende financiële resultaten zijn bedrijf uitoefenen.

Van de door den kantonrechter geoorde getuige heeft het O.M. er ditmaal slechts twee doen dagvaarden, die merkwaardiger gevallen zijn, omdat zij beiden zeer tevreden zijn over de behandeling, waarbij zij beweren baat te hebben gevonden. Een 61-jarige baker uit Sleeuwijk was door zijn dokter wegens suikerziekte op diëet gesteld. „Hier is je vonnis!” had de dokter waarschijnlijk gekscherend, tegen hem gezegd, toen hij zijn patiënt het voorschrift van het diëet kwam brengen. Van een kennis („een zekere juffrouw De Bonk” zegt getuige!) kreeg ik het adres van verdachte, die hem in de

oogen keek en zei, dat getuiges bloed niet goed was. Hij zou hem wel een geneesmiddel onder rembours sturen en berekende een rijksdaalder voor het consult. De zending bevatte een flesch „biopurzaam”, een fleschje „odozon” en een pakje kruiden.

A n d e r w o n d e r m i d d e l

Een 46-jarige schilder-behanger te Schipluiden heeft verdachte reeds in 1934 geraadpleegd voor een zenuwstoring. Ook hiervoor keek de „dokter” zijn patiënt in de oogen en schreef op grond van zijn daaruit getrokken conclusie „venesin” voor, waarbij getuige beweert aanmerkelijk baat te hebben gevonden. Zijn vrouw had heupjicht en was niet tot werken in staat. Bij doktersbehandeling vond zij geen baat. Als geneesmiddel schreef B. een zoogenaamde „greyfix massage” voor; een vloeistof, waarmee het zieke li-

chaamsdeel moest worden ingewreven. Reeds na een week deed de vrouw, die op doktersvoorschrift maanden rust had moeten houden, weer gewoon haar werk. Behalve de „greyfix massage” had de wonderdokter haar het biopurzaam en een ander preparaat, „melapon”-capsules, voorgeschreven. Thans is zij geheel genezen.

„Deze getuigenverklaringen,” aldus mr Wilbrennink weer, „bevestigen volkomen, dat het vonnis van den kantonrechter juist is geweest. In dit vonnis zijn tevens de argumenten van de verdediging weerlegd. Verdachte, die niet de geringste studie van de geneeskunde heeft gemaakt, schreef op grond van aanwijzingen, die hij in boeken vond, geneesmiddelen voor, waarin hij handelde.

Tegen dezen man heb ik nog talrijke zaken in petto; zelfs een wegens dood

U I T D E P E R S :

RADIUMLAP VERKOCHT AAN NIERLIJDER

„Dokter u kunt mij niet meer helpen, u moet maar niet meer komen”.

„Denk er om, man, je hebt absoluut doktershulp nodig. Als je van dokter wilt veranderen, dan vind ik dat best, maar je gestel maakt medisch toezicht absoluut noodzakelijk”.

„Ik heb een anderen dokter genomen”.

Een week na dit gesprek was de 49-jarige landbouwer A. C. uit Hoevelaken gestorven. Zijn nierlijden had hem den laatsten adem doen uitblazen. Maar hij had geen anderen dokter genomen! Hij had zich onder de hoede gesteld van den beruchten kwakzalver H. uit Ermelo, die hem voor 45 gulden een radiumlap had verkocht, en door wiens toedoen het plotselinge einde van den arbeider A. C. werd verhaast. Den veldwachter van Hoevelaken was echter dit plotselinge sterfgeval opgevallen. Hij begaf zich naar het kleine huisje van den landarbeider en stelde een onderzoek in. Hij praatte eens met diens zuster en het bleek hem daarbij, dat A. C. zich onder behandeling van een hem onbekenden man had gesteld, en dat hij een lap op de borst droeg, terwijl er voorts in huis poeders aanwezig waren, die niet waren voorgeschreven door een arts. Het bleek al spoedig, dat de beruchte kwakzalver H. zijn arbeidsterrein ook naar Hoevelaken had uitgestrekt.

De veldwachter stelde zich in verbinding met den rijksveldwachter. Te zamen breidden zij het onderzoek uit,

zij hoorden een aantal getuigen en stelden deze gegevens ter beschikking van de politie te Ermelo, die op haar beurt een nader onderzoek instelde en vervolgens kon overgaan tot het toezenden van een zeer bezwarend dossier aan de justitie.

De kwakzalver H. is een berucht man door het gansche land. Zijn onderneming levert hem zeker een groote winst op. Hij woont thans in Ermelo in een fraaie villa en kan zich permitteeren om eerst een soort rechercheur door het land te sturen om vervolgens met zijn helper bij zijn patiënten te komen. Zoo was het ook gegaan in Hoevelaken. Eerst verscheen daar een handlanger van den kwakzalver, die met listige kunstgrepen spoedig gewaar werd waar zich in de buurt zieken bevonden. Zoo kwam hij ook den naam en het adres van den landbouwer A. C. te weten. Hij ging er eens een praatje maken, kwam over de ziekte te spreken, en vertelde toen, dat hij een kennis had, die daar wel raad op zou weten. Dank zij zijn bespreking en zijn overtuigende argumenten, won hij spoedig het vertrouwen van verschillende Hoevelakensche ingezetenen en daarop was het terrein klaargemaakt voor de komst van den kwakzalver zelf, die per auto met zijn helper verscheen om zijn radiumbekers en radiumlappen aan den man te brengen. Het aantal patiënten in Hoevelaken steeg snel en bereikte het cijfer van vijf à zes. Daaronder bevond zich een kindje dat aan verlamming leed. De radiumbeker van den kwakzalver was den Hoevelakenschen ingezetenen ech-

ter te duur. Hij moest zich in Hoevelaken tevreden stellen met het aan den man brengen van poeders en radiumlappen. In Barneveld-Voorthuizen had hij overigens meer succes. Aan verschillende der zich daar bevindende zieken kon hij een radiumbeker slijten, waarvoor hij 75 gulden vroeg. De radiumbeker is een eenvoudige blauwglazen drinkbeker, dien de patiënten 's avonds met water moeten vullen, daarna den geheelen nacht moeten laten staan om vervolgens den volgenden morgen den heilzamen inhoud te nuttigen.

Het onderzoek naar de praktijken van den kwakzalver, die over het geheele land heeft gewerkt, is nog niet afgesloten en het is slechts te betreuren, dat men den man geen dood door schuld ten laste kan leggen, omdat in de gevallen, waarin zijn patiënten zijn overleden, geen oorzakelijk verband kan worden aangetoond tusschen de door hem voorgeschreven medicijnen en den dood van zijn slachtoffer.

Niettemin heeft hij de wet betreffende de uitoefening van de geneeskunde overtreden en het staat dus wel vast, dat aan de praktijken van H., die als handelsreiziger staat ingeschreven thans een einde zal kunnen worden gemaakt.

H. is circa 40 jaar oud en reist met zijn auto het geheele land af. Hij staat bekend als een man, die zeer mooi praten kan en daarmee tal van minder ontwikkelde patiënten er van overtuigt, dat zij beter doen hun arts vaarwel te zeggen en zich onder zijn hoede te stellen. (Telegraaf)

Ons Streven

behoeft steun! Daadwerkelijk steunt U, indien U als lid toetreedt tegen per jaar slechts

Secr.: Zoomstraat 30,
Amsterdam Z.

f 3.-

door schuld. Ook in andere plaatsen hebben politie en justitie nog verschillende zaken tegen verdachte in onderzoek, die ongestoord met zijn praktijken doorgaat. Ik zal niet rusten, voor deze man is verdwenen uit de rij dergenen, die onnoemelijke schade aarichten door hun suggestieve kracht, waarmede zij patiënten van de erken-

de medische wetenschap afhouden.

Ik heb daarom de eer bevestiging van van het vonnis des kantonrechters te requireeren, behalve wat de straf betreft, die ik wil zien verhoogd tot viermaal een maand hechtenis."

Mr J. H. C. Kok verklaart in zijn pleidooi, dat zijn cliënt hetzelfde doet, wat drogisten dagelijks ongestraft doen: een geneesmiddel aanbevelen voor een bepaalde kwaal. Verdachte handelt in een 150-tal soorten geneesmiddelen, die hij verkoopt of bij den verkoop waarvan hij zijn bemiddeling verleent, waarbij hij hetzelfde advies geeft als een drogist. Van het stellen eener diagnose is geen sprake. Pleiter concludeert tot vrijspraak.

(Telegraaf)

Verzoeken goede nota te nemen van de naamsverandering van Bromocalm in **CALMOBROM** (men zie annonce elders in dit No)

N.V. Pharmac.Chem. Ind. Amsterdam
„Phia”

Correspondentie

Dr A. T. te U. — In dank het drukwerkje ontvangen. Wij houden ons aanbevolen voor dergelijke zaken.

Mevr. C. S.-V te H. — De toegezonden brochure zal hier besproken worden. Dank U voor de moeite.

Halimant

Halitran 1200
en Mout-extract

Een extract uit Schotsch moutkoren en Halitran 1200 vormen een uiterst lichtverteerbaar versterkingsmiddel voor zwakke en nerveuze kinderen, voor reconvalescenten, en voor allen, die behoefte hebben aan een goed tonicum.

Halimant bevat het zoo waardevolle vitamine-B-complex en is vooral om zijn besluiten anti-anaemie factor waardevol.

Vrij van traansmaak! Hoog diastasegehalte. Hoog proteïne-gehalte. Hoog mineralen-gehalte. Vrij van vulstoffen en van toegevoegde suiker.

Indicaties: Als bij Halitran 1200 en: stofwisselingsstoornissen, neurosen, beri-beri, oedemen t.g.v. pellagra, symm. haaruitval, spruw, anaemie en pern. anaemie, dermat. seborrh. inf.

Gegarandeerde potentie per gram:

Vitamine A: 1.000 Intern. Groei-Eenheden
Vitamine D: 90 Internat. Eenheden
Vitamine B: evenredig

Voor H.H. Medici:
Gratis monsters
op
aanvraag.

Dosis: Naar gelang van den leeftijd: een theelepel tot een eetlepel 3 maal daags na den hoofdmaaltijd.

Pot inhoudende 1 Engelsch pond: f 1.45

Alleenvert. voor het Continent en Ned. Oost- en West-Indië:
N.V. Drogerijen Maatschappij, Pharm. Afdeling, Rotterdam

De Kwakzalversmiddelen

HUNNE INHOUD EN GEVAREN DIE BIJ HET GEBRUIK DREIGEN

Volgens analyses, gedurende 50 jaar gemaakt door de

VEREENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ

Prijs voor leden f 1.37, voor niet-leden f 1.64 franco per post. — Aan te vragen b. d. Secr. Penningm., den Heer H. J. A. TER WEE, Apotheker Wilhelmina Gasthuis. POSTGIRO 32237 - AMSTERDAM

<p>PILULAE JOD- OVI</p> 	<p>LIQUOR ERODII VERWEY</p>
<p>PIL. FERRO-50-VER-WEY PIL. ARSEN-FERROWEY-COMP PIL. ARSEN-FERROWEY PIL. FERROWEY-COMP</p> 	<p>PILULAE KAJOETI</p>

U.A.
UITSLUITEND
IN
APOTHEKEN

N. VERWEY & Co. — TIEL

Apotheek gevestigd in 1741, tevens
fabriekmatig bereidend sinds 1818

Apotheker: J. J. VERMET

Postgiro 98061 — telefoon 79 — telegram: vermet

NEDERLANDSCH
FABRIKAAT
EXPORT
VERBODEN

DELIUS
AMSTERDAM

Benodigdheden voor:
APOTHEKEN
ZIEKENHUIZEN
LABORATORIA
DROGISTEN
ONDERWIJS

OPGELEDT 1840

N.V. ORGANON
OSS

strijdt mede tegen het misbruik van geneesmiddelen, doordat zij uitsluitend bij medici propaganda maakt voor haar preparaten.

*Natuurlijke Vitaminen
in capsule-vorm*

A

A+D

VITALEVER

Bluevita

CONCENTRATIES

40.000 I. Eenh. A per gram

25.000 I. Eenh. A per gram
+ 1.000 I. Eenh. D " "

De capsule-vorm is o. m. gekozen om oxydatie van het Vitamine A te voorkomen, alsmede om den patiënt een juiste doseering te verzekeren.

Detailverkoop: Uitsluitend door H.H. Apothekers (U.A.)

Verpakking: In flacons met 75 of 500 capsules

Depôt: De Onderlinge Pharmaceutische Groothandel, Postbus 67, Utrecht

**BIOLOGISCHE LABORATORIA VAN
LEVER BROTHERS & UNILEVER N.V.**

VB7-B

FIRMA P. L. STRAATMAN — ENSCHEDE

Postbus 65 — Gevestigd 1889

Etiketten-, Papierwaren- en Cartonnagefabriek
UW ADRES VOOR

VOUWDOOZEN EN FONDSETIKETTEN

Het beste adres voor mooi uitgevoerde
PARTICULIERE DOOZEN EN ETIKETTEN

30 Pantonsiletten

3,6 DIAMINO, 10 METHYL-ACRIDINIUMCHLORIDE, 3 mg. GR. PER TABLET.

TEGEN VERKOUDHEID EN TER BESCHERM. V. DE MOND-EN KEELHOLTE

PRIJS F. 0.65

CHEMIFA-CHEM. FABRIEK-AMSTERDAM N.V.

**ZIEKENVERVOER
ONDERNEMING
HOLLAND**

11220
ROTTERDAM
GLASHAVEN 37

In dit Blad worden uitsluitend annonces opgenomen, die door de Vereeniging Tegen de Kwakzalverij zijn goedgekeurd

CALMOBROM liq.
CALMOBROM bouillonblokjes
CALMOBROM tabletten

Voortreffelijk Nervinum en Sedativum in 3 verschillende samenstellingen en vormen

Voor Artsen Literatuur op aanvraag
N.V. Pharmaceutisch Chemische Industrie

Amsterdam „Phia”

Brouwersgracht 115 — Amsterdam C
Telef. 42131 — 42331

De dokter zei:

Borstvoeding en daarna

Molenaar's Kindermeel

Voor 2 à 3 cents per dag
Uw kind kerngezond.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE: DR PH. A. COPPENS - Bergschelaan 167a - Rotterdam

Bestuur der Vereeniging: DR C. J. BRENKMAN, Arts te 's Gravenhage, Voorzitter; MR M. D. K. S. VAN LIER, Rechter te Amsterdam, Lid van het Dagelijksch bestuur; MR H. B. DE BRUEYS TACK, Ambtenaar O.M. te Alkmaar; DR PH. A. COPPENS, Apotheker Gem. Ziekenhuis, Bergweg, Rotterdam; Mej. E. H. HENGEVELD, Arts te Zwolle; MR G. VAN ITALLIE, Substituut-Griffier te Dordrecht; N. KEULEMANS, Oud-Hoofd-Apotheker Binnengasthuis Amsterdam, te Hilversum; MR J. MOOLENBURGH, Kantonrechter te Middelburg; MR J. J. PLUGGE, Rechter te Utrecht; A. H. v. d. VELDE, Apotheker, Inspecteur v. Volksgezondheid in Alg. Dienst te 's Gravenhage; G. E. WINDEMÜLLER, Arts te Vaassen; H. J. A. TER WEE, Apotheker Wilhelmina Gasthuis te Amsterdam, Secr.-Peningmeester.

Adres voor het opgeven v. Leden en Abonnè's:
H. J. A. TER WEE - Maasstr. 72a - Amsterdam
Postgiro der Verg. 32237 - Gem. Giro K. 1672
Lidmaatschap der Vereeniging . . . f 3.—

Het nadrukken van artikelen
uit dit blad is niet alleen
geoorloofd doch wordt zelfs
dringend verzocht.

Abonnement per jaar fr. p. p.
bij vooruitbetaling f 2.—
Administratie Maandblad: Keizersgracht 104 -
Amsterdam C. - Telef. 49122 - Postgiro 78536

TOCH KWAKZALVERIJ

door

G. E. WINDEMULLER - Arts

IV

De intelligenten onder onze medemenschen zullen niet zoo gauw een smeersel of een flesch vol van één of ander veelbelovend „geneesmiddel” uit handen van een ordinair kwakzalver aanvaarden. Maar wél ziet men in kringen, waar men dit niet zou verwachten, een hang naar het geheimzinnige; vooral wanneer dit uitzicht belooft, door faam en gerucht, op verbetering of genezing van eenig lijden!

Bij oppervlakkige beschouwing behoeft dit feit op zich zelf niet al te zeer te verwonderen; ieder leeft graag, en leeft graag zoo prettig en gezond mogelijk; indien men nu geen baat vond bij de één, zoekt men heil bij een ander, zelfs bij een niet-deskundige...

Maar men mag dit niet oppervlakkig beschouwen! Menschen van beschaving en ontwikkeling dienen hun gezond verstand te gebruiken bij de beoordeeling van wat dienstig kan zijn op een zóó ingewikkeld gebied als dat der geneeskunde en der geneeskunst. Geest en lichaam zijn hier zóó nauw verbonden; analytische, synthetische en technische wetenschappen hier zóó noodzakelijk als hulpmiddelen voor de zoekende mensch, dat een niet-deskundige nimmer het geringste vertrouwen kan worden geschonken, óók niet hem, die langs „occulte” wegen elke wetenschap links laat liggen!

De kwakzalvende predikanten, juristen, en anderen, mogen toch eens bedenken, dat zij met hun aanbevelingen van welke middelen of geneeswijzen ook, zich dermate begeven op een gebied dat het hunne niet is, als zij nimmer zouden wagen te doen op éénig ander, waar gevaren kunnen voortvloeien uit ondeskundigheid! Bij de intellectueelen is het veelal, zooals gezegd, hang naar het mysterieuze, dat doet grijpen naar wat met een waas van geheimzinnigheid is omgeven: mooie woorden als homoeöpathie, telepathie, clairvoyance, . . . zij trekken aan en sussen het verstand in slaap. (Het is hier de plaats, even te vermelden, dat het uitbannen van vreemde woorden op de openlijke aankondiging van het beroep van den arts ter nadere omschrijving van de bijzondere richting waarin zijn studie en behandelingsmethode zich beweegt, binnenkort zooveel mogelijk een eind zal maken aan een ongewenscht, kwakzalverachtig aureool). Helaas bemoeien dergelijke mannen, die op eenvoudige lieden door andere hoedanigheden terecht groote invloed hebben, zich óók met de primitiefste smeerbeel en bedriegerij van galsteengeazers e.d. . . ; ja, als een olievlek breidt zich uit datgene, waarmee men begint te knoeien: van alphabetisch-gerangschikte homoeöpathische geneesmiddelen volgens een alphabetisch-gerangschikt woordenlijstje van ziekte-

Mededeelingen van het Bestuur

Contributies en abonnementen

Tot 1 April bestaat nog gelegenheid contributie en abonnementsgeld per giro te voldoen. Gironummers der Vereeniging zijn:

Postrekening No. 32237,
Gemeente Giro No. K. 1672.

ten name van den Secretaris-Peningmeester der Vereeniging, Maasstraat 72a, Amsterdam.

Na 1 April wordt per kwitantie, verhoogd met inningskosten, gedisponeerd.

NIEUWE LEDEN:

TH. A. M. VAN DEN BERGH, Apotheker, Roozendaal.

HET GROENE KRUIS, Nijkerkerveen.
HET GROENE KRUIS, Ter Aar.

G. A. W. J. O. E. PARIS, Apotheker, Gouda.

H. J. A. TER WEE, Secr.

verschijnselen (sancta simplicitas!!!) naar Abdijstroop en Gal kruiden is maar één stap!

Tot hen, die vertrouwen meenen te moeten hebben in langs occult-geestelijke weg (vermeend-) verkregen inzicht in geneeskundige aangelegenheden, zij tenslotte het volgende gezegd: zoolang de hoogste autoriteiten van de geneeskundige wetenschappen ál het in den loop der jaren opgestapelde materiaal ter bestudeering en behandeling van geestelijke en stoffelijke eigenschappen van de gezonde en de zieke mensch noodig meenen te hebben om waarborgen te kunnen geven voor een naar de huidige

maatstaf gemeten doeltreffendste bevordering van de gezondheid van individu en volk, behoort de leek zich v6r te houden van handelingen, waarvoor hij de verantwoordelijkheid niet kan dragen. Misschien komt er nog eens een tijd, dat 6l het „geestelijke”, ver verheven boven het stoffelijke, dit stoffelijke volkomen kan ontberen en voorbijgaan . . . ; zolang dit ni6t het geval is, hebben wij het stoffelijke noodig; bakt de bakker brood, dat wij opeten om tot lichamelijke en geestelijke prestatie's in staat te zijn; houdt de geneesheer zich bezig met faeces- en urine-onderzoek en zielsontleding, om lichamenlijk 6n geestelijk lijden te onderkennen en zoo mogelijk tot genezing te brengen; verrichten de beoefenaren van geestelijke beroepen hun schoone arbeid om op hun bijzonder terrein de menschheid te dienen en kracht te geven bij hun materiele en geestelijke strevingen!

Beunhazerij en kwakzalverij zijn altijd verderfelijk.

Een beunhaas is iemand, die zijn beroep slecht uitoefent, die zijn vak niet verstaat; een knoeier dus in het vak, dat hij door leertijd en oefening toch eigenlijk goed moest verstaan!

Een kwakzalver, de benaming voor iemand, die zonder deskundige studie geneeskunde uitoefent, is dus niet eens beunhaas; en in verband met andere omstandigheden een veel verderfelijker en

onaangenamer species van het menschelijk geslacht!

In een slot-artikel wil ik trachten te omschrijven, indien al een korte „definitie” haast niet is te geven, wat kwakzalverij en wat een kwakzalver is. (*Slot volgt*)

Onderzochte Kwakzalversmiddelen

Kruiden van een kwakzalver te Lidt, voorgeschreven ter verbetering der eetlust voor een jongen van 8 jaar.

Herba Menthae cryspae (kruisemunt)

Fructus Anisi (anijszaad)

Fructus Foeniculi (venkelzaad)

Herba Equiseti (paardestaartkruid)

Folia Alni (elzebladeren).

Vloeistof verstrekt tegen opgeblazenheid in de buik, door iemand uit Leiden.

Een tinctuur met spiritus van een gehalte van 55 % en een droogrest van 4,2 %, van de volgende grondstoffen: Valeriaanwortel, pepermunt, antrachinonhoudende grondstof, vermoedelijk rhabarberwortel.

Poeder door een Duitsch „Homoeopaath” woonachtig in de buurt van Keulen en zittinghoudend te Dinxperlo, verstrekt aan een juffrouw tegen *toevallen*.

Samenstelling: 89½ % Broomkali en verder slechts zeer fijn poeder van valeriaanwortel.

Rechtszaken

ONTMASKERING VAN EEN KWAKZALVER TOT FLINKE BOETEN VER- OORDEELD

Een kwakzalver, die het blijkbaar te druk had, om aan de uitnoodiging van het O.M. gevolg te geven en dus niet voor den Kantonrechter te Haarlem verscheen, is veroordeeld tot vier geldboeten van dertig gulden.

Deze man een zekere B., zou het geheele land doorreizen om zijn wonderzalf en smeersels voor een allesbehalve zalfzacht prijsje het publiek aan te smeren. Zonder eenig ander resultaat, dan een groot aantal gedupeerde menschen, die van het geneesmiddel geen baat ondervonden voor den huiduitslag waaraan zij lijdende waren.

Bij de ondervraging van de vier getuigen, bleek duidelijk op welke geraffineerde wijze de kwakzalver te werk gaat. Hij moet de beschikking hebben over een snelwerkenden inlichtingendienst, want nog v6ordat zijn hulp door de event. pati6nten was ingeroepen stond hij al voor de deur met de boodschap: „Hier moet iemand wonen met uitslag aan de handen; sta mij toe, dat ik binnenkom.” En als hij dan eenmaal op zijn praatstoel zat, kwam hij er niet eerder af, voordat er voor ettelijke guldens waarde-looze zalf was gekocht.

De vader van een meisje vertelde, dat verdachte hem had aangeboden het kind te genezen. De geheele behandeling kostte dertig gulden, waarvan zes gulden vooruit moest worden betaald, hetgeen de getuige had geweigerd. Ten slotte kreeg de kwakzalver

INHOUD		Blz.
Toch Kwakzalverij	G. E. Windemuller	17
Mededeelingen van het Bestuur		17
Onderzochte Kwakzalversmid- delen	H. T. W.	18
Rechtszaken		18
Nederlandsch Instituut voor Diatetiek en Biologie		19
Uit de Pers		20
Kraambed en Kwakzalverij		21
Aan de Lezers		22

„*Supra-Dormitan*” slaaptabletten van de Amsterdamsche Pharm. Fabriek. Dit is weer een der fantasienamen, waaronder een slaapmiddel met diaethylbroomacetylureum (synoniem o.a. voor Adaline) verhandeld wordt. De tabletten bevatten per stuk een halve gram dezer substantie met een weinig zetmeel. Hierop slaat het bij de analyse van „Diacid” besprokene in het nummer van ons Orgaan van September 1937, waarnaar verwezen kan worden.

Van Wermeskerken's Edelzalf (U.N.I) voorheen kinderwondzalf. Een preparaat met een wetenschappelijke (!) samenstelling. Dit is een iets gewijzigde oude bekende in een nieuw jasje gestoken n.l. een variatie van de „pasta Lassar”.

De zalf bestaat n.l. uit Zinkoxyde, zetmeel, salicylzuur, vaseline, wolvet en water.

H. T. W.

een voorschot van een rijksdaalder, doch toen de behandeling niets hielp, diende de vader een klacht in bij de politie, hetgeen tot de vervolging van den „wonderdokter” leidde.

Drie andere getuigen bleken eveneens veel geld kwijt te zijn, maar niet hun ziekte.

De ambtenaar van het O.M. stelde vast, dat verdachte door zijn praktijken het geheele land „bestrijkt” met zijn smeersels. Zoodra de eene soort niet blijkt te helpen, wordt er een nieuwe verkocht, zonder eenig succes voor de zieken. E6n ding is een geluk, namelijk dat verdachte zich specialiseert op 66n geval, hetgeen het gevaar minder groot doet zijn.

Eisch: viermaal vijf en twintig gulden en vonnis: viermaal dertig gulden subsidiair veertig dagen hechtenis.

(Telegraaf)

Nederlandsch Instituut voor Diaetetik en Biologie

Ons archief beschikt over een groote hoeveelheid reclame materiaal van bovengenoemde instelling. Daar wij van verschillende zijden opmerkzaam gemaakt werden op prospecti-zendingen, die waarschijnlijk over het geheele land hun weg vonden, achten wij het wel eens noodig het een en ander daarover te zeggen.

De lezer krijgt een indruk van de manier waarop de directie tracht haar „afzet“-gebied te vergrooten door van het navolgende kennis te nemen:

„Het Nederlandsche Instituut voor Diaetetik en Biologie is een „neveninstelling van „The International Institute of Dietetics „and Biology.”

Deze buitenlandsche relatie is erg mooi (zoo moet de indruk natuurlijk zijn).

De Heeren Directeuren, J. J. v. d. Graaf (afd. biologische geneesmiddelen) en J. D. v. d. Graaf (afd. diaetetische adviezen) kondigen dan ter nadere inleiding aan:

„Bekwame Nederlandsche en Oostersche medewerkers op diaetetik en biologisch gebied.”

Hier staat niet bij vermeld of deze medewerkers gevraagd worden of dat het instituut over hen kan beschikken. De waarheid zal wel zijn, dat men verschillende medewerkers op een of andere wijze heeft, en dat hun bekwaamheid afgemeten zal worden naar het aantal geneesmiddelen, dat ze aan den man brengen.

Min of meer brutaal is zonder twijfel de volgende zinsnede te noemen:

„Het Nederlandsch Instituut voor „Diaetetik en Biologie bezit het „monopolierecht voor den verkoop van de subtropische Oerelixer en Krachtmiddelen, benevens het *alleenrecht van uitgave* van de adviesbrieven der „diaetetisch-biologische Geneesmethode voor Nederland en Koloniën, België, en de Duitsch sprekende landen.”

„Millioenen slachtoffers van een verkeerd gezondheids- en ge-

„neessysteem gaan geblinddoekt „door het leven!”

Deze woorden zullen niet nalaten in te slaan. Hoe ze in zullen slaan? We weten het niet maar we kunnen ons indenken, dat ze in de oogen van velen helaas wel eens een te groote indruk gemaakt zullen hebben.

Ziet nu maar eens verder wat grootsche prestaties de Diaetetikers wel moeten kunnen verrichten:

„De diaetetisch-Biologische Geneesmethode verkondigt een „Leer van waarheid aan de lijdende menscheid.

„Zij openbaart een geheel nieuw „systeem ter genezing van zenuwzwakte en stofwisselingsziekten, „met middelen, die beslist onschadelijk zijn.

„Zij leert den lijder de ware oorzaken zijner kwaal kennen.

„Groote geleerden hebben een „Briefcursus samengesteld waarin de toepassingen dezer nieuwe „methode in beknopte vorm zijn „vastgelegd.

„Vooral voor chronische en opgegeven zieken, die bij geen enkel ander stelsel baat kunnen

„vinden, zijn deze adviesbrieven „een groote uitkomst, daar het „herstel plaats vindt (de lezer geve zich rekenschap van deze

„woorden. Red.) door zelfbehandeling in eigen huis. Aan de „brieflessen worden toegevoegd:

„het kuurvoorschrift voor de ziekteverschijnselen van den *Cursist*

„(cursiveering van ons. Red.), „alsmede de geneesmiddelen,

„plantenbouillons en oerelixers, „volkomen vrij van schadelijke „chemische en plantaardige stoffen.

„De diaetetische zelfgeneesmethode „en de biologische geneesmiddelen vormen tezamen een behan-

„deling, die niet te overtreffen is „en ten volle den naam verdient „van... een koninklijke kuur.

Het Instituut beschikt, volgens de opgaven in de verschillende brochures, over „een plantenschat van 262 verschillende samenstellingen, plantenpoeders en elixers

Ons Streven

behoeft steun! Daadwerkelijk steunt U, indien U als lid toetreedt tegen per jaar slechts

Secr.: Zoomstraat 30,
Amsterdam Z.

f 3.-

voor 262 kwalen en symptomen.” Deze 262 worden in een groote lijst opgesomd. Wij noemen daaruit o.a.: amoeben-dysenterie, baarmoederkanker, bacillaire-dysenterie, Basedowsche ziekte, beroerte, blindedarm-ontsteking, buiktyphus, darmtuberculose, gewrichtstuberculose, kraamvrouwenkoorts, kiespijn, morfinisme, onvruchtbaarheid, ouderdomszwakte, verlies van schoonheid, vallende ziekte, syphilis, stinkneus, etc., etc.

Dit is een willekeurige greep uit deze lijst. Men ziet, er staat heel wat in en men kan zich voorstellen, dat na doorlezing van alles, voor iedereen, die maar ook nóg zoo weinig last heeft van het een of ander, wel iets in deze lijst zal te vinden zijn waarvoor hij of zij minstens angstig gemaakt werd; gebeurde dit laatste niet reeds eerder dan zal het zeker na kennisname van de inhoud der brochures wel het geval zijn.

Maar dat zal ook wel de bedoeling zijn van den meneer, die boven de lijst afgebeeld, U zoo nadrukkelijk met opgeheven vinger aankijkt. Men zou erdoor „gebiologeerd” kunnen worden. Daar hebben we dan meteen de juiste beteekenis, welke men hechten moet aan het in den naam van het instituut genoemde woord „biologie”, waaraan de heeren van der Graaf op misleidende wijze in dezen de gedachte van „Levensleer” wenschen te zien toegekend.

Alsof zij zelf echter geen al te groot vertrouwen in deze benaming hadden, werd nu dat andere mooie woord „Diaetetik” nog erbij gevoerd. Dit is een afleiding van een Grieksche woord, dat „Gezondheidsleer” beteekent, en dat ten onzent weinig gebruikelijk is. Aan deze laatste omstandigheid ontleent het hier nu natuurlijk zijn indrukwekkendheid.

Het geheimzinnige, dat nu eenmaal van vreemde woorden en

termen uitgaat, vooral op gebied van geneeskunst, zal hier zeker zijn effect niet missen. Teneinde dit nu nog te vergrooten, worden verder allerlei kwasio imponeerende bijzonderheden opgesomd, de een nog sterker sprekend dan de ander.

„Reeds 36000 Nederlanders hebben zich in den loop der laatste jaren als cursist aangemeld!”

Daaronder bevinden zich o.a.: 2 Indische vorsten, 53 adellijken, 2 ministers, 23 diverse (!) professoren, 31 hoogleraren, 87 medische doktoren en artsen, 136 diverse (!) doktoren (bedoeld zal hier zijn: doctoren, dus aan een universiteit gepromoveerden, niet-artsen), diverse meesters (!), 21000 huisvrouwen, enz. enz.

Vele der plantaardige geneesmiddelen van het instituut heeten uit verre Oostersche landen te komen. Zoo worden daarvan genoemd: Palestina, Egypte, en Marokko. Om daarvan nu toch de beteekenis wel degelijk aan de lezers duidelijk te maken, zijn de geschriften hier en daar met sprekende illustraties verlucht. We treffen b.v. aan: De heilige stad Bethlehem, de geboorteplaats van Christus (dit staat erbij, zeker voor degenen, die zulks nog niet

wisten), Cairo, de Egyptische stad der Pharao's, van waar de Nijl-geneesplanten naar alle richtingen der aarde verzonden worden. Er valt echter nog iets anders te vermelden.

Met groote hevigheid en z.g. overtuiging wordt de „officieele” wetenschap aangevallen en vernietigd.

Leest U slechts:

„Tweeduizend Engelsche doktoren bereiden een revolutie voor. „Het oude medische stelsel wankelt.”

Dit zijn natuurlijk woorden, die in den tegenwoordigen tijd nu niet zoo buitengewoon vreemd klinken. De wereld is vol van revoluties. Lezen wij echter verder: „Ofschoon maar een zeer klein deel van wat er eigenlijk omgaat tot het groote publiek door-dringt, omdat de officieele wetenschap — wat ook volkomen begrijpelijk is in hare bevoorrechte positie, welke zij met hand en tand verdedigt en in stand tracht te houden — publiciteit zooveel mogelijk tegenhoudt, is dit toch niet altijd mogelijk, en vooral niet wanneer het een massale zwenking betreft. Het gaat tegen de „orthodoxe school” (de allopathie)

„en in het bijzonder tegen de „theorie, dat bacteriën de oorzaak der ziekten zouden zijn.”

Alvorens nu verder weer te geven wat er nog tegen de medische „trust” geschreven staat, moet ik even onderbreken en u wijzen op iets, dat mij elders in de brochure opviel. Het houdt ten nauwste verband met de laatste zinsnede der vorige alinea.

Het staat te lezen bij een beschrijving der oerplanten: Zij bevatten behalve haar oerstoffen en geneeskrachten, een stof die parasiet-vijandig is, welke eigenschap in het lichaam van den zieke overgaat en daar de schadelijke BACTERIËN doodt.

Hier schijnt dus toch iets te haperen!

„Eisch met ons de afschaffing van de dictatuur der Nederlandsche medische trust.”

Dit is nog een van de krachtige, opwekkende woorden, welke de directeurs van het bedrijf den lezer toeroepen.

Als bekroning voor het zegenrijke werk wordt wellicht het ideaal der leiders (zoo staat er) verwezenlijkt, n.l.: Een leerstoel in de diaetetisch-biologische therapie.

Vervolg pag. 21

UIT DE PERS:

Wet regelende de uitoefening der geneeskunst

EEN WIJZIGING VOORGESTELD VAN DE WET VAN 1865 MET HET OOG OP DEN ARBEID VAN OPTICIENS, MASSEURS EN HEILGYMNASTEN

Ingediend is een wetsontwerp, houdende een aanvulling van artikel 1 van de wet van 1 Juni 1865, zooals die wet bij latere wetten is gewijzigd, regelende de uitoefening der geneeskunst.

In de memorie van toelichting zegt de minister van sociale zaken, dat dit wetsontwerp een noodzakelijk gevolg is van de ontwikkeling der omstandigheden. Op de grensgebieden van de uitoefening der geneeskunst zijn zich eenige groepen van personen gaan bewegen, zóó, dat een meer nauwkeurige afpaling van de wet-

telijke grenzen van het terrein, dat wordt bestreken door het verlenen van genees-, heel- of verloskundigen raad of bijstand als bedrijf, geboden is.

In de eerste plaats wordt hierbij gelet op de praktijk der opticiens zooals deze zich in de laatste jaren heeft ontwikkeld. Een steeds aangroeiend aantal van hen, die zich opticiens noemen, bepaalt zich niet tot het vervaardigen en verkoopen van brillen, maar strekt zijn bemoeiingen uit tot het onderzoeken van de oogen met refracto- of ophtha-meters — zelfs wel met oogspiegels — en adviseert op grond van dit onderzoek tot het nemen van een bepaalden bril. Een dergelijk geval is in 1930 en 1931 behandeld door de rechterlijke macht, toen een strafvervolg was ingesteld, wegens onbevoegde uitoefening der geneeskunst buiten noodzaak, tegen een opticien, die oogen had onderzocht door middel van een oogspiegel en een refracto-meter,

en vervolgens het dragen van een bril had aangeraden en een bril had verkocht.

De Hooge Raad heeft toen bij arrest van 9 November 1931 (W. v. h. R. 12419) beslist, dat de opticien, die met een optisch instrument een onderzoek verricht, een bril aanraadt en verkoopt, niet een geneeskundigen raad geeft, welke krachtens artikel 436 Sr. strafbaar is. Dit arrest heeft voor de opticiens den weg vrijgemaakt om zonder voorlichting van een geneeskundige een terrein te betreden, dat, zoo al niet geheel, dan toch ten deele ligt op het gebied van de uitoefening der geneeskunst. Een tekort in de werking der oogen is maar al te dikwijls het gevolg van een ziekelijke aandoening, van welke uitsluitend door een geneeskundige behoorlijk de diagnose kan worden gesteld en de behandeling ondernomen. Het alleen-optreden van den opticien kan dan schadelijk voor de gezondheid zijn.

We zullen maar denken: idealen zijn er om niet verwezenlijkt te worden! Dat is in dezen dan maar een gelukkige waarheid!

Wat is nu eigenlijk de bevoegdheid van deze heeren, die er blijkens aankondiging ook nog een „Kuuuroord” op 'na houden?

Hiervan kan men nu in geen der geschriften ook maar *iets* gewaar worden.

Zij matigen zich het recht aan door middel van hun z.g. brieflessen (à fl. 1.— per stuk met bijlevering van kracht- en geneesmiddelen) geheel gratis (—!) te onderzoeken en geheel kosteloos (bij de gulden inbegrepen!) inlichtingen te verschaffen.

Er wordt daarbij slechts prijs gesteld op bijvoeging van een retour-enveloppe en losse postzegels ten bedrage van 25 cent.

Dit alles is dus blijkbaar straffeloos te doen. De huidige wettelijke maatregelen zijn volkomen ontoe-

reikbaar om het geknoei van dergelijke heeren verder onmogelijk te maken.

Intusschen worden regelmatig natuurlijk velen de dupe van deze praktijken.

In 1936 adviseerden wij degenen, die de geschriften van dit instituut in hun brievenbussen mochten vinden: deponeert ze daar waar ze thuis behooren, n.l. in de prullemand.

Thans willen we hieraan nog toevoegen:

Wanneer deze brochures in uw bezit komen vernietig ze dan niet alleen maar tracht ook anderen nog eens te waarschuwen.

Indien ge daartoe niet den tijd mocht hebben, waarschuwt u dan ons.

De praktijken van het Nederlandsche Instituut voor Diatetiek en Biologie (Overveen-Haarlem) zijn een gevaar voor de volksgezondheid. C.

Kraambed en Kwakzalverij

Ontleend aan: Geneeskundige Voorlichting van het publiek. 1e reeks, No. 4, bijvoegsel van N 161. Mededeelingen van het Algemeen Vlaamsch Geneesheeren Verbond).

Wanneer men bovenstaanden titel oppervlakkig beschouwt, schijnt men schokschouderend, zich de vraag te mogen stellen: Wat uitstaans toch, goeie genade, heeft een kraambed met kwakzalverij?! Rechtuit gesproken, het was destijds ook mijne meening.

Nader bepaald, zal men echter spoedig inzien, dat ook, op het kiesche terrein der „Verloskunde”, kwakzalverij eenigszins is binnengedrongen.

Kwakzalverij sluit in zich twee hoofdfactoren. Eerstens, het zich wenden, voor wat de gezondheid betreft, tot onbevoegde personen. Tweedens, het voorschrijven, aanraden, toepassen van allerlei remediën, enkel bestemd om snulige menschen om den tuin te leiden, te bedotten en hun geld af te persen.

En 't zijn beide factoren, die hoofdzakelijk in aanmerking ko-

Helpt mede aan de VERSPREIDING van dit Orgaan

Een dergelijk verschijnsel doet zich voor bij de practijk van *masseurs* en *heilgymnasten*. Gelukkig zijn er verscheidene van dezen, die alleen op medisch advies iemand willen behandelen, maar velen onderzoeken zelfstandig lijders aan een gebrek in eenig bewegingsorgaan of lichaamsdeel, en gaan vervolgens over tot een behandeling. Ook deze gebreken kunnen het gevolg zijn van ziekelijke aandoeningen en afwijkingen; daarom is onderzoek en behandeling buiten medisch advies en toezicht om in zulke gevallen gevaarlijk.

Het is in het belang van de volksgezondheid noodig om deze ontwikkeling binnen bepaalde grenzen terug te dringen.

Het aangeboden ontwerp is tweeledig. In de eerste plaats beoogt het de grenzen van het wettelijk ongeoorloofde op het gebied van de uitoefening der geneeskunst met grooter nauwkeurigheid af te palen dan door het tegenwoordige

artikel 1 der wet geschiedt. Evenwel zouden door deze bepaling de heilgymnasten en de masseurs zoowel als de opticiens in een te onzekeren toestand komen te verkeeren. Daarom bedoelt het ontwerp in de tweede plaats voor deze groepen een terrein aan te geven waarop zij zich ongestraft kunnen bewegen, door vast te stellen, welke praktijken niet geacht worden tot de uitoefening der geneeskunst te behooren.

Wordt dit ontwerp tot wet verheven, dan zullen de opticiens het recht behouden om brillen en brilleglazen te verkoopen aan degenen, die zulks wenschen, hetzij op recept van een arts, hetzij door dezen uitsluitend met behulp van letterproeven en brilledoos in het bezit te stellen van de door hen gewenschte brilleglazen. Het zal den opticien evenwel niet geoorloofd zijn met instrumenten de oogen van den client te onderzoeken; zij zullen zelfs den schijn moeten vermijden, alsof door hen

een onderzoek wordt verricht.

Voorts zullen de masseurs en heilgymnasten het recht behouden om op aanwijzing van en in geregeld overleg met een arts patiënten een behandeling te doen ondergaan. Zelfstandig zullen zij dit echter evenmin als thans ingevolge het bepaalde in het tegenwoordige artikel 1 der wet mogen doen; evenmin zullen zij in het vervolg een onderzoek aan het te behandelen lichaamsdeel mogen verrichten of richtlijnen voor een behandeling mogen aangeven.

De minister vertrouwt, dat door de ontworpen aanvulling van artikel 1 der wet, regelende de uitoefening der geneeskunst, het beoogde doel kan worden bereikt, zonder dat de nuttige practijk van de opticiens, masseurs, heilgymnasten, enz. onnoodig strak wordt ingebonden. N. R. C.

Tegen dit ontwerp is van de zijde van zekere opticiens geprotesteerd. Wellicht kunnen wij hierop nog wel eens terugkomen. Red.

men in onzen strijd tegen de kwakzalverij.

Aldus, kortbondig nader omschreven, mag er wel over kwakzalverij „rond en om het kraambed” worden gewaagd.

De eenige, — logisch gesproken — bevoegde, verantwoordelijke persoon, bij eene „verlossing”, met hare veelzijdige wisselvalligheden, en moeilijk te voorziene verwickelingen, *hoe zeldzaam ook*, is de gediplomeerde dokter in de „genees-, heel- en vroedkunde”.

't Is dus, tot dien „*man der wetenschap*”, dat de toekomstige moeder zich hoeft te wenden.

Dit blijkt zonneklaar.

Wanneer mijn broek kapot is,
Wanneer mijn tand verrot is,
Dan laat ik, om mij op te knappen
Al gauw en broek en tand verlappen
Bij snijder of dentist:

Zoo moet het, en zoo is 't.

Maar klaagt iemand van ziekte of pijn,
Een ieder kent de medicijn,
Want, waarlijk, 't kan er niet meer door:
Zoo jong als oud, 't speelt al dokter!

Gediplomeerde vroedvrouwen, zoo kloosterzusters als leeke, aan een Moederhuis gehecht, hebben, natuurlijk, het recht, bij afwezigheid van den geneesheer, de barrende vrouw bij te staan en de bevalling tot een goed einde te brengen. Bij abnormale baring, bij verwikkeling, echter, zal zij dadelijk den dokter-bestuurder, of diens assistent, telefonisch weten op te bellen, of te ontbieden.

In de private praxis ook, wordt veelal, zoowel bij de „burgerij” als in de geringe klas, het „kinderbed” met gansch zijn verloop, aan eene „gediplomeerde vroedvrouw” toevertrouwd. Maar hoe dikwerf ook, door gegoede families... uit spaarzaamheid, uit misplaatste gierigheid, en die maar al te dikwijls, wanneer er bij het kraambed, kraampotten gebroken worden, deze, dubbel en dik, of nog meer, zullen te vergoeden hebben. 'k Heb van kindsgebeente af, hooren zeggen, dat de gierigheid de wijsheid bedriegt... Het is de vroedvrouw niet toegelaten, de verlostang, of 't geen men „ijzers” noemt, te hanteeren. Bij „placenta praevia”, t. t. z. wan-

neer de placenta, of bloedoverrijke moederkoek, zich aan den ingang der baarmoeder heeft vastgezet, dus vóór de vrucht, met het steeds wezenlijk gevaar voor doodelijke bloedstorting (vloed), zal zij 't niet wagen die zware verantwoordelijkheid der verlossing verder op zich te nemen. Bij 't „verkeerd zitten” van 't kind, bij bekkenvernaauwing, heel dikwijls evenmin.

En dan ijlt men, schier buiten raad, om een dokter.

Hoe dikwijls gebeurt het dan, dat chloroform dient toegepast, of blijkt de aanwezigheid van een tweéden hulpdokter, onontbeerlijk! Zoodat de moeder, of de gelukkige vader, wegens misplaatste zuinigheid, in steê van één verloskundige, er drie te betalen heeft. Géén dokter, die niet menige dergelijke gevallen heeft te boeken gehad. Ze zijn legio!

Beste vrouwtjes, — laat het misschien ook eene niet algemeen-aangenomen zienswijze zijn, maar met verouderde begrippen of doenwijzen, waar het gaat om het leven van moeder en kind, dient al eens afgebroken — indien uwe geldelijke middelen het eenigszins toelaten, neemt steeds voor uw kraambed, den éénig — voor alle gebeurlijke verwickelingen, bevoegden „doctor in de genees-, heel- en vroedkunde”.

En zoo gij alleszins uw vertrouwen in eene bekwame, gediplomeerde vroedvrouw hebt ge-

● Aan de Lezers ●

De redactie heeft er nog niet over te klagen, dat zij op overstelpende wijze voorzien wordt van mededeelingen.

Het blijft gewoonlijk bij de inzending van drukwerkjes, die zeer zeker in dankbaarheid in ontvangst worden genomen.

Velen Uwer zijn echter ongetwijfeld in staat zoo nu en dan een kleine beschrijving te geven van kwakzalvers-toestanden.

Bedenkt, dat dergelijke berichten voor anderen van groot nut kunnen zijn.

Zoedoende kunt U velen met niet al te groote moeite van dienst zijn.

Het adres der redactie is:

BERGSCHELAAN 167a - ROTTERDAM

plaatst, brengt haar goed aan 't verstand, dat zij, bij de minste verwikkeling, niet aarzele, den „*man der vroedkunde*” te ontbieden.

Het feit, dat sommige „bakers” — de niets-vreezende, de stoutste! — het ambt van vroedvrouw uitoefenen of dokter spelen, is heelemaal uit den booze.

Wat nu de kwakzalversremediën bij het kraambed betreft, veelal gesteund op vooroordeelen, zullen wij deze, *buiten enkele*, die alleszins noodlottige gevolgen meeslepen, als schadeloos mogen aanzien. Een aantal ervan, inderdaad, moet men als louter komische dwaasheden bestempelen, welke men op 'n hartelijke lachbui onthaalt, en liever onder folkloristisch oogpunt dienen beschouwd.

Ik wil er hier, diensvolgens enkele uit de overtalrijke aanhalen. De aanstaande moeder heeft geen moeilijke baring te duchten, zoo zij, bij de eerste weeën... het hemd aanschiet, waarmede haar man éenen nacht heeft geslapen, en niet vergeet, haren trouwring aan te hebben.

Ik heb eene dame gekend, die zich tijdens de drijfweeën, een zijden zakdoek om den hals bond, om geen kropgezwell op te loopen.

Men mag nooit verzuimen eens goed te eten en te drinken, om krachten te putten. „'t Mensch heft vast voedsel noodig”.

Eierkoeken met spek, gebraden spek, hesp: „dat verkloekt!”.

In sommige gewesten, geeft men, bij moeilijke baring, stierengal te drinken.

Kousenbanden dienen tijdens den arbeid afgelegd... ten einde de bevalling niet te storen.

Er wordt veelal gebruik, — misbruik — gemaakt van warme koffie, of genever, om de „dragen” te vermeerderen.

Bij onvoldoende pijnen, leggen sommige boerkes hooi in een kuip, gieten er warm water over: moeder-de-vrâ zal 'n zitbad nemen... Bij bloedigen kraamvloed... moet vuil linnen worden aangewend.

Om de nageboorte af te drijven, drinkt men thee van den zavelboom, en van de marentakken (woekerplant); terzelfdertijd moet de vrouw fel hoesten of in hare vuist blazen.

In gansch België, wordt volgend

recept uitgevoerd: neem een bevruchten has, doop in zijn bloed een lijnwaden blauwen doek, dien ge laat drogen. Om het overvloedig bloeden der kraamvrouw te stelpen, wordt nu een stukske doek in wijn of water te weeken gelegd, en dezen drank de vrouw te drinken gegeven.

Somtijds, wordt de vrouw in een donker vertrek gelegd; men geeft haar thee van Gemeen Kruiskruid (Senecio vulgaris), met bruin bier te drinken; ofwel, van Kaarsjeskruid (Capsella Bursa pastoris); tevens, bindt men het afgezoden kruid op haar hoofd.

Bevelenswaardig tegen bloedvloed: natten haring eten; tinnen

schotels aan de voeten, of op den buik leggen; een smal kantje van de achterhesp op het stoofdeksel te drogen leggen, dit in zoete melk raspen en zóó innemen.

De uitwendige teeldeelen mogen niet vóór den negenden dag na de bevalling — dies irae, dies illa! — worden gewasschen! noch gereinigd; en de moeder zal de drie eerste dagen, niets warms mogen drinken, uit vrees van bloedvloeijing.

Ook wordt het haar verboden, zich, gedurende de negen dagen, die op de bevalling volgen, te kammen: zoo niet, mag zij ervan verzekerd zijn, dat hevige kraamkoorts haar te wachten staat.

Purgeeren, tijdens het kraambed, is uiterst gevaarlijk! Het is veel doelmatiger... op een waterpot te gaan zitten, gevuld met het dampende vocht van gekookt hooi of gestoofde koolblären...

Basta! Laten wij het gordijn vallen over die, uit ouden slenter, moedwilligheid of onwetendheid bedreven, domme, laakbare, soms gevaarlijke handelingen, bij het kraambed.

DR WILFRIED BROECKAERT¹,
Antwerpen

¹ Schrijver van het merkwaardig boek „Rond en Om het Kraambed”, met inleiding van Professor Dr. Schockaert.

De Kwakzalversmiddelen

HUNNE INHOUD EN GEVAREN DIE BIJ HET GEBRUIK DREIGEN

Volgens analyses, gedurende 50 jaar gemaakt door de

VEREENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ

Prijs voor leden f 1.37, voor niet-leden f 1.64 franco per post. — Aan te vragen b. d. Secr. Penningm. den Heer H. J. A. TER WEE, Apotheker Wilhelmina Gasthuis. POSTGIRO 32237 - AMSTERDAM

Halitran 1200 Druppels

Extract uit de lever van Heilbot

Een natuurlijke concentratie van natuurlijke vitaminen A en D.

Een prachtige hulp voor den geneesheer, daar enkele druppels hetzelfde effect bereiken als vele lepels gewone levertraan, waartegen meestal afkeer bestaat. De eenige gestandaardiseerde natuurlijke vitamine-A- en D-combinatie. Vrij van kunstmatige vitaminen.

Het ideale anti-rachiticum door de mogelijkheid tot exacte, betrouwbare dosering. Onmisbaar in alle gevallen van vitamine-A-gebrek.

Indicaties: Groeistoornissen, groeistilstand, verminderde weerstand, scrofulose, hemeralopie, xerophthalmie, functiestoornissen der ovaria, osteomalacie, rachitis, latente tetanie, manifeste tetanie, dauwworm met dieet, kolpokeratose en alle vitamine-A-gebrek.

Gegarandeerde potentie per gram:

Vitamine A: 36.000 Intern. Groei-Eenh.
Vitamine D: 3.000 Internat. Eenheden.

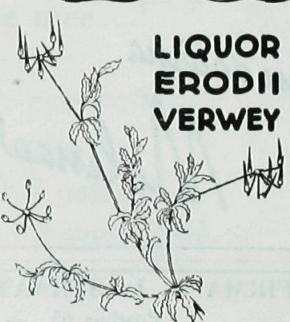

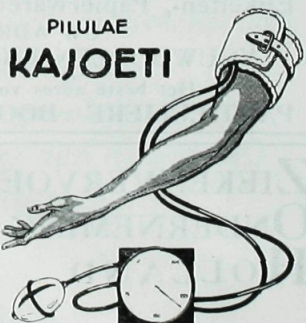
Dosis: Kleintjes . . . 1-2 druppels
Kinderen . . . 3-6 druppels
Volwassenen 6-10 druppels

daags na den hoofdmaaltijd. Voor kleintjes in de voeding, voor anderen op fruit, op suiker, in melk of in voeding.

Flacon 10 cc. 288 druppels f 1.25
Flacon 30 cc. 864 druppels f 3.25

Voor H.H. Medici:
Gratis monsters
op
aanvraag.

Alle envert. voor het Continent en Ned. Oost- en West-Indië:
N.V. Drogerijen Maatschappij, Pharm. Afdeling, Rotterdam

<p>PILULAE JOD- OVI</p> 	<p>LIQUOR ERODII VERWEY</p>
<p>PIL FERRO-50-VER-WEY PIL ARSEN-FERROWEY-COMP PIL ARSEN-FERROWEY PIL FERROWEY-COMP</p> 	<p>PILULAE KAJOETI</p>

N. VERWEY & Co. — TIEL

Apotheek gevestigd in 1741, tevens
fabriekmatig bereidend sinds 1818

Apotheker: J. J. VERMET

Postgto 98061 — telefoon 79 — telegram: vermet

DELIUS
AMSTERDAM

Benodigdheden voor:
APOTHEKEN
ZIEKENHUIZEN
LABORATORIA
DROGISTEN
ONDERWIJS

OPGELOST 18-40

N.V. ORGANON
OSS

strijdt mede tegen het misbruik van geneesmiddelen, doordat zij uitsluitend bij medici propaganda maakt voor haar preparaten.

*Natuurlijke Vitaminen
in capsule-vorm*

A

A+D

VITALEVER

Bluevita

CONCENTRATIES

40.000 I. Eenh. A per gram

25.000 I. Eenh. A per gram

+ 1.000 I. Eenh. D " "

De capsule-vorm is o. m. gekozen om oxydatie van het Vitamine A te voorkomen, alsmede om den patiënt een juiste doseering te verzekeren.

Detailverkoop: Uitsluitend door H.H. Apothekers (U.A.)

Verpakking: In flacons met 75 of 500 capsules

Depôt: De Onderlinge Pharmaceutische Groothandel, Postbus 67, Utrecht

**BIOLOGISCHE LABORATORIA VAN
LEVER BROTHERS & UNILEVER N.V.**

VB7-R

B

De dokter zei:

Borstvoeding en daarna

Molenaar's Kindermeel

Voor 2 à 3 cents per dag
Uw kind kerngezond.

CALMOBROM liq.
CALMOBROM bouillonblokjes
CALMOBROM tabletten

Voortreffelijk Nervinum en Sedativum in 3 verschillende samenstellingen en vormen

Voor Artsen Literatuur op aanvraag
N.V. Pharmaceutisch Chemische Industrie
Amsterdam „Phia”

Brouwersgracht 115 - Amsterdam C
Telef. 42131 - 42331

FIRMA P. L. STRAATMAN — ENSCHEDE

Postbus 65 — Gevestigd 1889

Etiketten-, Papierwaren- en Cartonagefabriek
UW ADRES VOOR

VOUWDOOZEN EN FONDSETIKETTEN

Het beste adres voor mooi uitgevoerde

PARTICULIERE DOOZEN EN ETIKETTEN

**ZIEKENVERVOER
ONDERNEMING
HOLLAND**

11220
**ROTTERDAM
GLASHAVEN 37**

ASCAL-CALQUINAL-HEPREX
zijn **GENEESmiddelen**

Fabrikanten: **N. V. AMSTERDAMSCH E CHININEFABRIEK**

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE: DR PH. A. COPPENS - Bergschelaan 167a - Rotterdam

Bestuur der Vereeniging: DR C. J. BRENKMAN, Arts te 's Gravenhage, Voorzitter; MR M. D. K. S. VAN LIER, Rechter te Amsterdam, Lid van het Dagelijksch bestuur; MR H. B. DE BRUEYS TACK, Ambtenaar O.M. te Alkmaar; DR PH. A. COPPENS, Apotheker Gem. Ziekenhuis, Bergweg, Rotterdam; Mej. E. H. HENGEVELD, Arts te Zwolle; MR G. VAN ITALLIE, Substituut-Griffier te Dordrecht; N. KEULEMANS, Oud-Hoofd-Apotheker Binnengasthuis Amsterdam, te Hilversum; MR J. MOOLENBURGH, Kantonrechter te Middelburg; MR J. J. PLUGGE, Rechter te Utrecht; A. H. v. d. VELDE, Apotheker, Inspecteur v. Volksgezondheid in Alg. Dienst te 's Gravenhage; G. E. WINDEMÜLLER, Arts te Vaassen; H. J. A. TER WEE, Apotheker Wilhelmina Gasthuis te Amsterdam, Secr.-Penningmeester.

Adres voor het opgeven v. Leden en Abonnés:
H. J. A. TER WEE - Maasstr. 72a - Amsterdam
Postgiro der Verg. 32237 - Gem. Giro K. 1672
Lidmaatschap der Vereeniging . . . f 3.—

Het nadrukken van artikelen
uit dit blad is niet alleen
geoorloofd doch wordt zelfs
dringend verzocht.

Abonnement per jaar fr. p. p.
bij vooruitbetaling f 2.—
Administratie Maandblad: Keizersgracht 104 -
Amsterdam C. - Telef. 49122 - Postgiro 78536

Kwakzalverslied

*De waarde van de wetenschap
is maar een waan-idee...!*

Een monopolie-mode-gril...

*Als de patiënt betalen wil
dan dokteren we mee...!*

*Behandeling van een patiënt
is 't simpelst procédé...*

*De diagnose wordt gesteld,
de medicijn geruild voor geld...
Zóó dokteren we mee...!*

*Dus gaan we, naast de wetenschap,
brutaalweg recht-door-zee...*

*Je adverteert op grooten schaal
het middel (èrger dan de kwaal!)
en doktert ijverig mee...!*

*Zoo'n middel met een mooien naam
trekt iedereen... persé...!*

*Naast een attest van X. of Z.
staat (als bewijsstuk!) zijn portret.
Zóó dokter je dan mee...!*

*We toonen ons vol teederen zorg
voor 's menschen wel en wee.*

*We sommen al zijn kwalen op
en, wenscht hij hulp ad zóóveel pop,
dan dokteren we wel mee...!*

*We zijn niet gansch belangeloos,
maar rekenen voor twee,*

*want, hebben we al geen dokterbul,
van rekenen hebben wij benul...!
Dus, blijft de menschheid dwaas en gul,
dan rekenen wij ons mee...!*

MELIS STOKÉ

Medisch Handboek voor het Huisgezin

Dit boek verscheen reeds drie jaren geleden bij de Leidsche Uitgeversmaatschappij; het is geschreven door een vrouwelijke arts uit München en vertaald door de Nederlandsche arts Geertruida J. Verbrugge. Het is een alfabetische lijst van ziekten en verschijnselen *ten dienste van de huisvrouw*.

In de inleiding wordt deze huisvrouw herinnerd aan het feit dat zij geen dokter is; in een voorwoord lezen we zelfs dat het boek: „dient om vast te leggen, hetgeen de dokter gezegd heeft, en om een juiste uitvoering van medische voorschriften mogelijk te maken.”

Zijn wij dan nu nóg niet tevreden? Helaas, in het geheel niet! Men oordeele zelf.

Het alfabetische boek begint met „Aambeien”, één der afwijkingen van het menselijk lichaam, waarop de kwakzalvers het veelal gemunt hebben.

Als inwendig geneesmiddel worden wat laxeerkruiden aangeraaden; dan volgt de raad om bij *klachten over de maag* en een *gevoel van opgezetheid* weer een andere kruidenthee te gebruiken (alsem, senna, duizendblad, weegbree, brandnetel en duizendguldenkruid); bij *bloedaandrang naar het hoofd* moeten malrove, brandnetel, duizendblad, rozenblaadjes en groote wolfsklauw dienst doen en bij *kleine bloedingen* worden geroosterde, fijngemalen wilde kastanjes (natuurlijk ook tot thee verwerkt) aangeraaden.

Voorts volgt de uitwendige behandeling, gevolgd door hoe men de aambeien moet behandelen als men de *homoeopathie* is toegegaan.

Op deze wijze worden allerlei ernstige ziekten besproken. Naast de reeds genoemde behandelingswijzen kan men ook nog kiezen de z.g.: *complexhomoeopathie*, volgens welke men b.v. op een *acuut abces* met kloppende pijn cedronzalf moet smeren, met inwendig om de 2 dagen een mespunt van Hepar sulfuricum oligoplex... enz.

Déze methode is zeker een tegenstander van het gebruik van het

mes, het natuurlijke en eenig juiste middel dat de geneesheer bij een absces gebruiken zal.

En zoo gaat dit boek door.

Gelukkig wordt bij „blinde darm” steeds een dokter noodig geoordeeld en dikwijls operatie.

Maar wat te zeggen van: „bloedarmoede van het kleine kind”, waarbij een heel menu is voorgeschreven en *tusschen de maaltijden*, naast versch vleeschsap, Mollsche Pudding wordt aangeraaden; dat is een pudding van meel, suiker, ei en boter. Zou het niet beter zijn de huisvrouwen onder het oog te brengen dat de *consultatiebureaux voor zuigelingen* de voeding van het gezonde kind regelen en het zieke kind naar den dokter verwijzen?

Zij die dit boek met verjaardag of sinterklaas cadeau kregen loopen gevaar allerlei hoogst ernstige verschijnselen (zie bij *aambeien*: bloedaandrang naar 't hoofd, kleine bloedingen!!) zelf te gaan behandelen met allerlei rommel. En om dit te animeeren sluit het boek met een groote lijst van allerhande kruiden en vruchten, gerangschikt naar den naam, vindplaats, beschrijving, bloeitijd en gebruik, b.v. als volgt:

- 1 - Aloë (aloe perfoliata, vulgaris).
- 2 - In warme landen en in kassen, tijd van zoeken: het heele jaar.
- 3 - Dikke stengel met zeer dikke bleekgroene, veelal wit gestreepte of gespikkelde lancetvormig afstaande bladen.
- 4 - 6-lippige, roode buisbloemen, die hangende trossen vormen, bloeitijd: Juni.
- 5 - De bladen bevatten bitterstof, looistof en hars (bij zwangerschap verboden).

Weet u, lezer, nu hoe u voortaan aloëplanten moet vinden en waar? Zoo ja, dan kunt ge ook alle andere genoemde planten gaan verzamelen, maar dan hoop ik toch dat u nog wel eens zult aarzelen om de wenk van het boek op te volgen:

„Wie echter besluit ze (geneeskrachtige planten) zelf te zoeken, die zal daar veel plezier aan be-

INHOUD Blz.

Kwakzalverslied	MELIS STOKE	25
Medisch Handboek voor het Huisgezin		26
Mr A. VAN DER ELST †	N. KEULEMANS	26
Kwakzalverij bij Tuberculose Kanker, haar Oorzaken en Gevaren I	Dr M. A. v. ANDEL	27
Antwoord van den Minister van Sociale Zaken betreffende ons Request		28
Rekening en Verantwoording over 1937		28
Rechtszaken		29
Jaarverslag over 1937		29

leven en bij zorgvuldig en verstandig zoeken onzen Schepper dankbaar zijn voor den bijzonderen zegen van de Natuur.”

Aarzelt althans de producten dezer door u gezochte kruiden aan uzelf en uw huisgenooten voor te zetten en deze te geven aan uw zieken, al is het dan „om een juiste uitvoering van medische voorschriften mogelijk te maken.” Ik maak mij sterk dat uw dokter u een beter recept zal kunnen geven. Ik zou het maar eens met hem probeeren.

C. J. B.

MR A. VAN DER ELST †

Bij het ontvangen van het bericht van het overlijden van Mr A. v. d. Elst, gingen onze gedachten terug naar de periode in het leven onzer Vereeniging, waarin eenige juristen jarenlang hun krachten wijdden aan de bestrijding der kwakzalverij: Mr de Koning, Mr Lind, Mr Bouman, Mr v. d. Elst.

En nu is ook deze laatste overleden!

Als Ambtenaar van het Openbaar Ministerie kwam hij herhaaldelijk in aanraking met de kwakzalverij. — Geen wonder dus, dat hij als lid van het Bestuur onzer Vereeniging gewaardeerde adviezen kon geven. En dat deed hij dan in weinige, maar goed geformuleerde zinnen.

Kort geleden meende hij als bestuurslid te moeten bedanken.

We zijn erkentelijk voor alles wat hij voor onze Vereeniging deed.

N. KEULEMANS

Kwakzalverij bij Tuberculose en Kanker, haar oorzaken en gevaren I

door

DR M. A. VAN ANDEL, *Arts te Gorinchem*

Verkorte inhoud van voordrachten gehouden voor de Volks-
Universiteit te R'dam - Febr. '38

Een juist oordeel over de beteekenis van de kwakzalverij van onzen tijd, haar verhouding tegenover de praktijk der wettelijke bevoegden, de psychologische oorzaken van haar succes, haar gevaren voor volksgezondheid en volkswelvaart en haar onkwaliteitsbaarheid voor kritiek en wettelijke maatregelen, is niet mogelijk, zonder eenig begrip van haar oorsprong en ontwikkeling, die ten nauwste samenhangt met de geschiedenis van de geneeskunde en haar toepassingen. De onderscheiding tusschen arts en kwakzalver, in onzen tijd vastgelegd in de wet, welke voor de uitoefening der geneeskundige praktijk eischen van kennis, bekwaamheid en ervaring stelt, is slechts ten deele bruikbaar om het verschil tusschen beide vast te leggen. Reeds eeuwen, voordat de wettelijke bevoegdheid behoorlijk was geregeld, werd een scherp onderscheid gemaakt tusschen den eerlijken en fatsoenlijken geneesheer, door opleiding, kennis en karakter geschikt voor zijn verantwoordelijke taak en den zwetsenden en onbetrouwbaren kwakzalver, wiens eigenwaan, baatzucht en onbekwaamheid gevaarlijk waren voor de lijders, die zich aan hem toevertrouwden.

In een brief van den bekenden humanist Geert Groote, uit het jaar 1382, een tijdstip, waarop in ons land van wettelijke regeling der geneeskundige praktijk nog geen sprake was, waarschuwt deze tegen een kwakzalver, dien hij afdoende heeft ontmaskerd en brandmerkt hem als: een verderver van lichaam en leven, een falsaris der geneeskunst, een oplichter en bedrieger van eenvoudigen en onschuldigen.

Een tweetal eeuwen later wordt in tal van ordonnantiën en vonnissen de nadruk gelegd op de zedelijke minderwaardigheid der kwakzalvers: „die de simpele menschen met groote beloften pijnen ende bedriegen, omme aen

eenen penninck te geraecken, waerdoor groote inconveniënten comen”.

Hoewel het dus, zooals uit deze voorbeelden zou blijken, ook in vroeger tijd voor hem, die met oordeel des onderscheids was begaafd, mogelijk was, het kaf van het koren te scheiden, waren toch de omstandigheden voor kwakzalvers, beunhazen, empirici, wonderdokters en reizende meesters gunstiger dan heden.

De geneeskundige wetenschap, arm aan betrouwbare ervaringen en fundamenteele kennis, was nog niet in staat, zich los te maken van traditie, vooroordeel en bijgeloof, die zij als erfenis uit den voortijd had meegekregen en zag zich herhaaldelijk genoodzaakt in de praktijk haar toevlucht te nemen tot middelen en maatregelen, welke voor een deel op intuïtie, oppervlakkige waarnemingen, gewaagde gevoltrekkingen, primitief geloof en avontuurlijke speculaties berustten.

De ontwikkeling van de geneeskunde tot een wetenschap, welke voor de verschijnselen van het menselijk organisme natuurlijke, op onbevangen waarneming, nauwkeurige registratie en zorgvuldige proefnemingen berustende, verklaringen zocht, was nog maar nauwelijks begonnen.

In de oogen van vele geneeskundigen en het meerendeel der leken konden ziekelijke aandoeningen niet als gewone natuurverschijnselen worden beschouwd, maar moesten als onverwachte en onbegrijpelijke toevallen aan bovennatuurlijke oorzaken worden toegeschreven, zoodat zij, ter genezing, middelen van eenzelfde aard eischten. Al was hun oorspronkelijke beteekenis wat verflauwd, toch vinden wij in de ziekteleer en de therapie onzer voorgangers nog tal van denkbeelden en maatregelen, die het kenmerk van hun occulten oorsprong dragen. Benadeeling door aardse en hemelse vijanden,

Mededeelingen van het Bestuur

NIEUWE LEDEN:

W. A. HOEK, *Arts te Rotterdam.*

Vereeniging „Ziekenzorg” te Amsterdam.

H. J. A. TER WEE, *Secr.*

het binnendringen van daemonische dieren, sympathische tooverkunsten, het aantasten of vernietigen van de ziel of de levenskracht en dergelijke ziekte-oorzaken, eischten, tegenmaatregelen van eenzelfde orde, als gebed, bezweringen, offers, toverspreuken, amuletten, magische ingrepen en de middelen der natuur, welke door zeldzaamheid, uiterlijk of eigenschappen de aandacht trokken en zich als dragers van magische krachten kenmerkten.

Als opvolgers van den medicijnman, de wijze vrouw en den priester der natuurvolken, kwamen in een later tijdperk de heks, de belezer, de kruidenzoeker, de uit verre oorden afkomstige reizende meester, de zigeuner, de beul en allerlei andere griezelige en duistere deskundigen tegemoet aan die behoefte aan wonderen en durfden het opnemen tegen doctoren en heelmeeesters, die dikwijls met dezelfde middelen werkten, maar het aureool van geheimzinnigheid misten. Bovendien was het aantal bevoegden schaars, zoodat men deze avonturiers, ondanks de onvermijdelijke bezwaren aan hun ingrijpen verbonden, had te aanvaarden.

De aard van de betrekking tusschen zieken en deskundigen was dus meestal die van een lijdelijke overgave aan de dragers van hogere, occulte kennis. Hoewel wij mogen aannemen, dat velen dezer helpers te goeder trouw waren en, overtuigd van hun singuliere gaven, deze tot heil hunner medemenschen trachtten te gebruiken, droeg deze verhouding toch de kiem van bedrog en machtsmisbruik der bevoorrechte partij in zich en bevorderde den overgang van bemoeizieke hulpvaardigheid tot bewuste misleiding, waardoor zij aanleiding gaf tot het ontstaan van den echten

kwakzalver, wien het vertrouwen, de volgzzaamheid en de behoudzucht van zijn medemenschen een ruim en gemakkelijk bestaan verzekerden.

Bij de verhouding van doctoren en heelmeeesters tegenover hun patiënten, hoewel van gelijksoortigen aard, dreigde hier dit gevaar van onttaarding nauwelijks. Het gevoel van verantwoordelijkheid, het standsbewustzijn, hun maatschappelijke positie en de voorschriften der geneeskundige ethica zorgden er voor, dat afdwalingen en uitpattingen uitzondering bleven en de grenzen tusschen geneesheer en kwakzalver niet vervaagden.

Het bestaan van den kwakzalver in vroeger eeuwen mag dus aan een viertal oorzaken worden toegeschreven:

- 1°. het voortbestaan van primitief geneeskundig volksgeloof;
- 2°. de hardnekkigheid van oude geneeskundige traditie;
- 3°. de beperkte kennis en hulpmiddelen der geneeskunde;
- 4°. het tekort aan geneeskundige hulp.

Hoewel de omstandigheden in onzen tijd merkbaar zijn veran-

derd, en de kwakzalverij haar uiterlijk aanschijn daaraan heeft aangepast, berust haar macht nog steeds op een taktiek, die een listig gebruik weet te maken van de menselijke zwakheden en de onvolmaaktheid der wetenschap. De gevaren, waarmee zij de volksgezondheid bedreigt, zijn daardoor zeker niet verminderd.

● Aan de Lezers ●

De redactie heeft er nog niet over te klagen, dat zij op overstelpende wijze voorzien wordt van mededeelingen.

Het blijft gewoonlijk bij de inzending van drukwerkjes, die zeer zeker in dankbaarheid in ontvangst worden genomen.

Velen Uwer zijn echter ongetwijfeld in staat zoo nu en dan een kleine beschrijving te geven van kwakzalvers toestanden.

Bedenkt, dat dergelijke berichten voor anderen van groot nut kunnen zijn.

Zoedoende kunt U velen met niet al te groote moeite van dienst zijn.

Het adres der redactie is:
BERGSCHELAAN 167a - ROTTERDAM

Antwoord van den
Minister van Sociale
Zaken betreffende ons
Request

Van den Minister van Sociale Zaken ontving het Bestuur dezer dagen het volgende schrijven:

Bericht op schrijven
dd. 17 December 1937
betr. aanwijzing geneesmiddelen.

Aan het Bestuur van de Vereen.
tegen de Kwakzalverij
Amsterdam

7 April 1938

Met belangstelling nam ik kennis van den inhoud van nevenvermeld adres.

Ik geef er echter de voorkeur aan omtrent de onderwerpelijke aan gelegenheid een regeling te treffen bij het wetsontwerp tot uitoefening der artsenijbereidkunst, dat in voorbereiding is.

De Minister van Sociale Zaken,
w.g. ROMME.

REKENING EN VERANTWOORDING OVER 1937

ONTVANGSTEN		UITGAVEN	
Nederl. Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst	f 50.—	Redacteur	f 600.—
Nederl. Maatschappij tot bevordering der Pharmacie	„ 25.—	Onkosten redactie	„ 4.05
Nederl. Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde	„ 25.—	Secretaris-Penningmeester	„ 250.—
Afdeelingen Mij. t. b. d. Geneeskunst en Departementen t. b. d. Pharmacie	„ 294.—	Onkosten Secretaris	„ 36.01
Contributie leden	„ 1885.60	Maandblad	„ 1182.28
Verkocht 6 exemplaren „Kwakzalversmiddelen”	„ 8.50	Contributie Groene Kruis	„ 10.—
Abonnementen	„ 189.75	Aankoop Kwakzalversmiddelen	„ 6.76
Advertentiën	„ 97.12	Onderzoek Kwakzalversmiddelen	„ 60.—
Rente Gemeente Giro	„ 2.67	Druk- en Cyclostylwerk	„ 45.—
	f 2577.64	Diversen	„ 5.55
		Onkosten Bestuurs- en Ledenvergaderingen	„ 60.50
Het voordeelig saldo op 31 Dec. 1936 was	f 303.02	Reiskosten Bestuur en Redacteur	„ 26.55
Het voordeelig saldo over 1937 is	„ 200.08	Innen contributies en abonnementsgelden	„ 76.56
Blijft een voordeelig saldo van	f 503.10	Boeken	„ 6.80
		Vergoeding uitgever voor leden	„ 7.50
			f 2377.56
		Voordeelig saldo	„ 200.08
			f 2577.64

Gezien en accoord bevonden,
de Commissie tot nazien van de rekening

w.g. Dr J. W. BIRZA
w.g. Prof. P. VAN DER WIELEN

Het Bestuur:

w.g. Dr C. J. BRENKMAN, voorzitter
w.g. Mr M. D. K. S. VAN LIER, onder-voorzitter
w.g. H. J. A. TER WEE, secretaris-penningmeester

Rechtszaken

ONBEVOEGDE UITOEFENING VAN DE ARTSENIJKUNST

De kantonrechter te Leeuwarden had 23 September B. M., drogist te Oudkerk, die kruidendrankjes bereidde en afleverde, wegens het uitoefenen buiten noodzaak van artseneerbereidkunst als beroep, zonder daartoe wettelijk te zijn toegelaten, tot f 150 boete subs. 30 dagen hechtenis veroordeeld, welk vonnis in hooger beroep door de rechtbank bij vonnis van 12 Januari om formeele redenen werd vernietigd, doch waarvan de strafoplegging werd gehandhaafd tot hetzelfde bedrag.

Voor den Hoogen Raad werd het cassatieberoep behandeld, dat M. had ingesteld, daar hij van oordeel was dat het bereiden door niet-apothekers van kruidendrankjes niet strafbaar kon zijn.

Mr C. H. Beekhuis Jr uit Leeuwarden, lichtte een aantal cassatiemiddelen toe. Pleiter wees erop, dat in het vonnis, waartegen cassatie is ingesteld, geen enkel bewijsmiddel is te vinden, waardoor de uitoefening „buiten nood-

zaak" zou worden gestaafd. Verder wees pleiter erop, dat de drogist was vrijgesproken van dat gedeelte, waarin hem was ten laste gelegd, dat de aflevering der geneesmiddelen door hem tegen betaling was geschied, al erkende pleiter, dat voor het aannemen van de uitoefening van een beroep niet bewezen behoeft te zijn, dat voor de gepleegde handeling betaling wordt verlangd en verkregen. Evenwel achtte pleiter de bewijsmiddelen ten aanzien van de uitoefening van een beroep onvoldoende.

Bewezen is verklaard, dat requirant verschillende soorten kruiden heeft afgetrokken, of, zooals hij het zelf noemde, dat hij kruidenthee heeft gemaakt. Dit is echter niet „bereiden" in den zin van art. 1 der wet van 1865. Mocht men een andere opvatting hebben dan zou men tot wonderlijke consequenties komen. Het verkoopen of afleveren van een cognac-groc of een opgeloste aspirine aan iemand, b.v. een hotelgast, die verkouden zegt te zijn, zou dan ook reeds uitoefening der artseneerbereidkunst zijn. De rechtbank overwoog, dat de

aftreksels reeds als geneesmiddelen zijn te beschouwen. Op zichzelf achtte pleiter dit juist, maar daar gaat het niet om. Het gaat erom, dat het kruid, waaruit het aftreksel voortkomt, niet minder geneesmiddel is, zoodat de omstandigheid, dat er water, waarin het kruid was gelegd, is verwarmd, geen enkelen invloed op de eigenschap van geneesmiddel heeft gehad.

Naar de meening van pleiter nam de rechtbank ten onrechte aan, dat M. het beroep van artseneerbereidkundige heeft uitgeoefend.

De procureur-generaal zal 11 April conclusie nemen. N.R.C.

OOGEN-KWAKZALVER STAAT TERECHT

Consult, recept en brillen in rekening gebracht

Een halfjaargeëischt

Op het visitekaartje van den 43-jarigen P. R. uit Bergen op Zoom pronkt „opticien-specialist", hetgeen zooveel beteekent als „oogendokter". Zijn praktijken zijn echter minder fraai dan zijn kaartjes. Hij is geen onbekende bij verschillende rechtbanken in het land

JAARVERSLAG over 1937

Wederom is een jaar voor onze vereeniging verstreken. Over het algemeen is het verloop als gunstig te beschouwen. In den laatsten tijd vindt de bestrijding der kwakzalverij op vele plaatsen weerklank. Hiervan getuigt o.a. de toename van het ledental onzer vereeniging met een 57, waaronder vele afdelingen der Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst en van de Kruisvereenigingen, waardoor grootere groepen bereikt worden. Het ledental op 31 December 1937 bedroeg 678 leden. Een en ander had tot resultaat, dat de rekening en verantwoording over 1937 sluit met een batig saldo van f 200.08. Met een reserve van totaal f 503.10 zijn we dus 1938 begonnen.

In Februari 1937 is ons oud-Bestuurslid Mr W. P. R. Bouman heengegaan, die na een lange periode als bestuurslid in 1936 wegens gezondheidsredenen bedankte voor herkiezing. In het Bestuur meenden mejuffrouw J. C. Rensing en Mr A. van der Elst na jarenlange medewerking te moeten bedanken voor nieuwe

benoeming. In hun plaats werden gekozen mejuffrouw E. H. Hengeveld en Mr G. van Itallie. Aan mejuffrouw Rensing en Mr van der Elst werd uit dank voor de bewezen medewerking de penning van verdienste toegekend.

Het contact met de Commissie van Controle op de Aanprijzing van Geneesmiddelen en Geneeswijzen werd versterkt door het optreden van Dr C. J. Brenkman als medisch adviseur van het Bureau dezer Commissie. Na uitvoerige bespreking in een vergadering van het Algemeen Bestuur kon dit zich vereenigen met de waarneming dezer functie door onzen voorzitter. Het in 1925 ingediende wetsontwerp betreffende bepalingen omtrent het met openlijke aanprijzing in het verkeer brengen van middelen tegen ziekte, werd door het huidige ministerie ingetrokken. Naar aanleiding hiervan werd in December door onze Vereeniging een Request aan den minister gezonden, waarin werd aangedrongen op een reorganisatie dezer Commissie, voor welke gereorganiseerde commissie een samenstelling werd voorgesteld.

In de loop van het jaar werden

door den Redacteur en den Secretaris vele adviezen gegeven betreffende geneeswijzen en geneesmiddelen aan particulieren, officieele lichamen en politieautoriteiten in verschillende plaatsen, terwijl ook voortgegaan werd met het onderzoeken en publiceeren van onderzoekingen van kwakzalversmiddelen.

In verband met veroudering der Statuten en huishoudelijk Reglement zijn deze om extra kosten te vermijden afgedrukt in het Juli- en Augustusnummer van ons Orgaan.

Het jaarverslag zou niet volledig zijn, indien er niet een oproep in zou voorkomen aan de leden om meer mensen op te wekken lid te worden onzer Vereeniging. Dit heeft des te meer zin, daar het Bestuur van vele kanten verzoeken bereiken, om materiaal voor voordrachten te willen uitleenen. Dit materiaal (lantaarnplaatjes enz.) is verouderd en vraagt tijd en geld ter vernieuwing. Laat ieder hieraan medewerken door één of meer nieuwe leden of abonné's aan te brengen.

De Secretaris-Penningmeester,
H. J. A. TER WEE

wegens oplichting en onbevoegd uitoefenen der geneeskunst.

Verdachte had eenigen menschen te Eysden doen voorkomen, of hij een familielid van hen kende en vond zoo een goede inleiding om „praktijk” te doen. Die praktijk bestond uit het aanpraten van een bril van zeer geringe waarde, na de oogen aan 'n „speciaal onderzoek” onderworpen te hebben. De kooper moest een vrij hoog bedrag betalen voor het consult en den bril. R. durfde een vrouw f 27.50 in rekening brengen. De vrouw had zeer slechte oogen. Hij zou haar echter genezen, maar ze moest „vooral niet naar den dokter gaan.” Om totaal te genezen gaf hij haar onder geheimhouding een recept.

Zeer breedspakig trachtte verdachte voor de rechtbank zijn „vak” hoog te houden en zich zoo onschuldig mogelijk voor te doen. De Officier van Justitie deed echter een ander boekje over hem open.

Kernachtig zei mr Fabius in zijn requisitoir: „Als men dezen man slechts één minuut spreekt, ziet men, dat hij een oplichter is.” Voor oplichterij en het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst eischte de Officier een gevangenisstraf van zes maanden.

Mr Van der Kroon uit Heerlen had verzocht om vrijspraak in verband met het lange voorarrest van verdachte.

Telegraaf.

KWAKZALFSTER IN HOGER BEROEP VERORDEELD

Zware eisch: 2000 gulden boete.

De Utrechtsche rechtbank bekrachtigde het vonnis van den kantonrechter, waarbij de 32-jarige Woerdensche kwakzalfter, mevr. De G.—H., wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst was veroordeeld tot f 350 boete, nadat de ambtenaar van het O.M. f 4000 had geëischt.

Evenals bij de behandeling in hooger beroep was verdachte ook nu niet ter terechtzitting verschenen, daar zij in het buitenland vertoeft. Verdachte had in Woerden een behoorlijke „praktijk”. De feiten, die haar ten laste waren gelegd, stonden dus wel vast. Alleen werd niet erkend, dat zij „buiten noodzaak” menschen in behandeling zou hebben genomen.

Twee van haar patiënten kwamen getuigen, dat zij door verdachte waren genezen, nadat zij eerst tijdenlang onder doktershanden waren geweest. Daartegenover staan echter enkele feiten, welke nu niet zoozeer pleiten voor

de „geneeskunde” van verdachte. Een Woerdensche medicus kon met stelligheid verklaren, dat een zijner patiënten, nog slechts kort geleden geleden geopereerd, een zware bloeding had gekregen. Het was hem bekend, dat deze patiënt baat had gezocht bij verdachte. Ook is het eenmaal voorgekomen, dat iemand die door verdachte is behandeld, gestorven is.

Mr Camphuis, de officier van Justitie, merkte in zijn requisitoir op, dat verdachte haar „beroep” uitoefende in een plaats, die niet verstoken was van medische hulp en bovendien vlak bij Utrecht, Amsterdam en Leiden ligt, waar specialisten wonen op elk gebied. Spreker legde er verder den nadruk op, dat het hier een geval van recidive betreft. Nog geen twee jaar geleden is verdachte voor hetzelfde feit veroordeeld. Volgens den officier van Justitie hield de door den kantonrechter opgelegde boete geen verband met den ernst van het feit. De eisch van den officier luidde f 2000 of 180 dagen hechtenis.

De verdediger van verdachte, mr Moll, meende, dat zoowel de officier van Justitie als het O.M. deze zaak buiten proporties zag. Volgens hem is het onloochenbaar, dat verdachte een zekere gave heeft, die niet door studie verkregen kan worden. De medische wetenschap beziet tegenwoordig vele zaken uit een geheel ander oogpunt, meende verdachte's raadsman. Misschien denkt men in de toekomst weer geheel anders over deze problemen. Is verdachte een gevaar voor de maatschappij? Mr Moll meende deze vraag ontkennend te moeten beantwoorden, daar haar patiënten haar niet met rust lieten. Om hun ten slotte te ontvluchten, is zij naar het buitenland vertrokken. Verder deelde spreker mede, dat verdachte binnenkort zal gaan werken onder leiding van een arts.

Telegraaf.

TWEEHONDERD VONNISSEN ACHTER DEN RUG

Gevaarlijke praktijken van een wonderdoener uit Oegstgeest

„Er zijn vele bekwame dokters in Nederland,” aldus de kantonrechter te Haarlem, „en als uw middel tegen t.b.c. afdoende was, zouden zij dat als een zegen voor de menschheid beschouwen en het zeker toepassen.”

De 79-jarige kwakzalver E. uit Oegstgeest, die in verzet was gekomen van een vonnis van den kantonrechter, waarbij hij wegens het onbevoegd uit-

oefenen van de geneeskunde was veroordeeld tot driehonderd gulden boete, subs. dertig dagen hechtenis, was door dit eenvoudige woord van den rechter niet te overtuigen. Hij bleef bij zijn meening, dat zijn capsules de wonderbaarlijke geneeskraft tegen de geveesde ziekte bevatten, maar dat de dokters het niet willen toepassen, zodat verdachte het als zijn plicht voelde het eigenhandig op zijn patiënten te beproeven.

In de vorige zitting waren reeds ontstellende feiten, die tot de vervolging van den bejaarden man hadden geleid, duidelijk aan het licht gekomen. Er werd steeds de naam van een inwoner van Haarlemmerliede genoemd, die korten tijd, nadat hij onder behandeling van den kwakzalver was gekomen, was overleden.

Gedurende drie jaar had deze patiënt aan open t.b.c. geleden. De echtgenoot had op advies van kennissen de hulp ingeroepen van den wonderdoener uit Oegstgeest, maar zijn bijstand mocht niet baten. Dr Hulst uit Leiden, die de lijkschouwing had verricht, verklaarde in zijn rapport, dat het ten hemel schreiend moest worden genoemd, dat dergelijke dingen in dezen tijd konden geschieden, vooral ook omdat dr Baumann uit Halfweg had gemeend, dat de t.b.c.-patiënt bij een tijdige chirurgische behandeling vermoedelijk wel te redden zou zijn geweest. De 29-jarige weduwe verscheen heden voor den kantonrechter, om nogmaals een getuigenis af te leggen. Zij verklaarde, dat zij zich in den zomer van het vorige jaar schriftelijk tot den kwakzalver had gewend. Men had haar verteld, dat verdachte t.b.c. kon genezen. Deze had naar het been van den patiënt gekeken, waarvoor hij zich f 20 had laten betalen. Hij zond daarna doosjes en flacons, die f 8 kostten, kwam nogmaals twee keer kijken à raison van f 40 en vervolgens ontving de vrouw weer geneesmiddelen, die haar te zamen f 16 kostten. Van philanthropie kon dus eigenlijk geen sprake zijn. Enkele dagen later was de patiënt overleden.

De ambtenaar van het O.M. vond dat het verweer van verdachte, dat hij niet buiten noodzaak had gehandeld, natuurlijk niet opging. Hij zegt dat hij een middel heeft gevonden, dat t.b.c. kan genezen, maar zoover is de wetenschap nog niet gevorderd.

De rechter-commissaris uit Haarlem heeft indertijd verscheidene gevallen laten onderzoeken. Hierbij was niet ko-

men vast te staan, dat de door verdachte behandelde en genezen patiënten tuberculose zouden hebben gehad. Evenmin was gebleken, dat t.b.c.-patiënten door hem waren genezen. Verdachte is reeds tweehonderd maal eerder wegens onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde veroordeeld, zoodat hij langzamerhand toch wel heeft kunnen concluderen, meende spreker, dat hij ongelijk had.

Het gaat te ver om verdachte den dood van dezen patiënt aan te rekenen. Daar gaat het volgens spreker in deze zaak ook niet om. Hier is slechts aan de orde het bestrijden van het kwaad, dat kwakzalvers begaan. De ambtenaar, die aanvankelijk zeshonderd gulden boete had geëischt, subs. twee maanden hechtenis, vroeg thans bevestiging van het vonnis, zijnde driehonderd gulden, subs. dertig dagen. Het vonnis bleef zooals het was en het eenige wat men kan hopen, is dat men eindelijk zal gaan inzien, hoe gevaarlijk dergelijke praktijken kunnen zijn. *Telegraaf.*

**„PHYSISCHE THERAPIE”
GENEESKUNDE?**

Voor den kantonrechter te 's-Gravenhage, mr. Fontein, moest wegens overtreding van de Wet op de Geneeskunde terechtstaan de eigenaar van het „Instituut voor fysieke therapie”, de heer C. J. V., die in dat instituut patiënten met elektrische apparaten (hoogtezon en diathermie-toestellen) heeft behandeld. Ook trad V. op als magnetiseur, doch dit was hem niet ten laste gelegd.

Reeds tweemaal was er tegen hem proces-verbaal opgemaakt, tweemaal

had hij de zaak met het O. M. geschikt, doch dezen keer heeft hij — op aandringen van oud-minister mr. H. P. Marchant, die een van zijn patiënten is en thans de verdediging voerde — de kwestie aan het oordeel van den kantonrechter onderworpen.

Inmiddels had hij zich in verbinding gesteld met den arts L. uit Monster, onder wiens toezicht hij thans zijn instituut drijft.

Verdachte was vanmorgen niet verschenen.

Nadat een patiënt, als getuige gehoord, verklaard had, welke behandeling hij in het instituut heeft gehad, legde de arts L., als getuige à décharge, eenige verklaringen af. De dokter zeide, dat hij zooveel mogelijk contrôle op de patiënten hield. Het bleek evenwel, dat er eenmaal een patiënt zonder onderzoek door den dokter was behandeld.

Dr P. H. van Roojen, geneesheer-directeur van het gemeenteziekenhuis te 's-Gravenhage, werd als deskundige gehoord.

Kantonrechter: Is het gebruiken van deze apparaten uitoefenen van de geneeskunde?

Getuige kon daar zonder meer geen antwoord op geven. Het geheel van handelingen, het onderzoeken en behandelen, achtte hij wel uitoefenen van de geneeskunde. Voorts deelde dr. Van Roojen mede, dat uit het gebruik van de apparaten zonder voorlichting van een medicus gevaar kan ontstaan. Het O. M., waargenomen door mr. Gelinck, betreurde het, dat een medicus zich er toe leende de handelingen van verdachte te dekken. De contrôle, welke dr. L. uitoefende, was overigens onvoldoende en onregelmatig. Spr. achtte

de Wet op de Geneeskunde overtreden en eischte f 100 boete subs. 30 dagen hechtenis.

Mr. Marchant, voor verdachte optredend, hield een zeer uitvoerig pleidooi, waarin hij mededeelde, dat hij eerst sceptisch tegenover magnetiseurs had gestaan. Bij een behandeling van na-griep aan het instituut, was hij echter geheel veranderd, om welke reden hij thans zoo vurig de verdediging voerde. Het instituut heeft bij alle patiënten volledige resultaten bereikt en kan niet gelijk gesteld worden met z.g. knoeiende magnetiseurs. Het O. M. moet nu wel voor de algemeene volksgezondheid waken, doch bij dit instituut is het O. M. aan het verkeerde adres.

Wel is het begrijpelijk, dat juist deze verdachte vervolgd is. Hij doet den medici groote concurrentie aan en een inspecteur van de Maatschappij tot bevordering van de Geneeskunde — een vakorganisatie van artsen, zoo noemde pleiter haar — heeft de vervolging uitgelokt. Tevens is een disciplinaire actie ingesteld tegen den arts L. door het College voor Medisch Tuchtrecht. Na dit pleidooi werd dokter L. nog gehoord.

Mr. Gelinck zeide bij repliek, dat de verdediger zijn requisitoir niet weerlegd had. De strafbaarheid hangt in het geheel niet af van de vraag of er genezing volgt, zooals pleiter wil doen gelooven. Spr. achtte de contrôle van den dokter onvoldoende.

Na dupliek stelde mr. Fontein de zaak voor onbepaalden tijd uit en deelde mede de uitspraak van het Medisch Tuchtcollege te willen afwachten alvorens een beslissing te nemen.

Telegraaf

**ZIEKENVERVOER
ONDERNEMING
HOLLAND**

**11220
ROTTERDAM
GLASHAVEN 37**

FIRMA P. L. STRAATMAN — ENSCHEDE

Postbus 65 — Gevestigd 1889

**Etiketten-, Papierwaren- en Cartonagefabriek
UW ADRES VOOR**

VOUWDOOZEN EN FONDSETIKETTEN

Het beste adres voor mooi uitgevoerde

PARTICULIERE DOOZEN EN ETIKETTEN

De dokter zei:

Borstvoeding en daarna

Molenaar's Kindermeel

Voor 2 à 3 cents per dag
Uw kind kerngezond.

**DELIUS
AMSTERDAM**

Benodigdheden voor:
APOTHEKEN
ZIEKENHUIZEN
LABORATORIA
DROGISTEN
ONDERWIJS

OPGELOST 1840

**N.V. ORGANON
OSS**

strijdt mede tegen het misbruik van geneesmiddelen, doordat zij uitsluitend bij medici propaganda maakt voor haar preparaten.

*Natuurlijke Vitaminen
in capsule-vorm*

A

A+D

VITALEVER

Bluevita

CONCENTRATIES

40.000 I. Eenh. A per gram

25.000 I. Eenh. A per gram

+ 1.000 I. Eenh. D " "

De capsule-vorm is o. m. gekozen om oxydatie van het Vitamine A te voorkomen, alsmede om den patiënt een juiste doseering te verzekeren.

Detailverkoop: Uitsluitend door H.H. Apothekers (U.A.)

Verpakking: In flacons met 75 of 500 capsules

Depôt: De Onderlinge Pharmaceutische Groothandel, Postbus 67, Utrecht

**BIOLOGISCHE LABORATORIA VAN
LEVER BROTHERS & UNILEVER N.V.**

VB7-B

In dit Blad worden uitsluitend annonces opgenomen, die door de Vereeniging Tegen de Kwakzalverij zijn goedgekeurd

30 Pantonsiletten

3,6 DIAMINO, 10 METHYL-ACRIDINIUMCHLORIDE, 3 mGR. PER TABLET.

TEGEN VERKOUDEHEID EN TER BESCHERM. V. DE MOND-EN KEELHOLTE

PRIJS F. 0.65

CHEMIFA-CHEM. FABRIEK-AMSTERDAM N.V.

CALMOBROM liq.

CALMOBROM bouillonblokjes

CALMOBROM tabletten

Voortreffelijk Nervinum en Sedativum in 3 verschillende samenstellingen en vormen

Voor Artsen Literatuur op aanvraag

N.V. Pharmaceutisch Chemische Industrie

Amsterdam „Phia”

Brouwersgracht 115 - Amsterdam C

Telef. 42131 - 42331

<p>PILULAE JOD- OVI</p>	<p>LIQUOR ERODII VERWEY</p>
<p>PIL. FERRO-50-VER-WEY PIL. ARSEN-FERROWEY-COMP PIL. ARSEN-FERROWEY PIL. FERROWEY-COMP</p>	<p>PILULAE KAJOETI</p>

N. VERWEY & Co. - TIEL

Apotheek gevestigd in 1741. tevens
fabriekmatig bereidend sinds 1818

Apotheeker: J. J. VERMET

Postgros 98001 - telefoon 79 - telegram: vermet

MEI 1938

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE: DR PH. A. COPPENS - Bergschelaan 167a - Rotterdam

Bestuur der Vereeniging: DR C. J. BRENKMAN, Arts te 's Gravenhage, Voorzitter; MR M. D. K. S. VAN LIER, Rechter te Amsterdam, Lid van het Dagelijksch bestuur; MR H. B. DE BRUEYS TACK, Ambtenaar O.M. te Alkmaar; DR PH. A. COPPENS, Apotheker Gem. Ziekenhuis, Bergweg, Rotterdam; Mej. E. H. HENGEVELD, Arts te Zwolle; MR G. VAN ITALLIE, Substituut-Griffier te Dordrecht; N. KEULEMANS, Oud-Hoofd-Apotheker Binnengasthuis Amsterdam, te Hilversum; MR J. MOOLENBURGH, Kantonrechter te Middelburg; MR J. J. PLUGGE, Rechter te Utrecht; A. H. v. d. VELDE, Apotheker, Inspecteur v. Volksgezondheid in Alg. Dienst te 's Gravenhage; G. E. WINDEMÜLLER, Arts te Vaassen; H. J. A. TER WEE, Apotheker Wilhelmina Gasthuis te Amsterdam, Secr.-Peningmeester.

Adres voor het opgeven v. Leden en Abonné's: H. J. A. TER WEE - Maasstr. 72a - Amsterdam Postgiro der Verg. 32237 - Gem. Giro K. 1672 Lidmaatschap der Vereeniging . . . f 3.—	Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.	Abonnement per jaar fr. p. p. bij vooruitbetaling f 2.— Administratie Maandblad: Keizersgracht 104 - Amsterdam C. - Telef. 49122 - Postgiro 78536
---	--	--

Kwakzalverij bij Tuberculose en Kanker, haar oorzaken en gevaren II

door

DR M. A. VAN ANDEL - Arts te Gorinchem

Verkorte inhoud van voordrachten gehouden voor de Volks-Universiteit te R'dam - Febr. '38

Den gezondheidstoestand van heden met dien van vroeger eeuwen vergelijkend, mogen wij tevreden zijn. De meeste infectieziekten, welke de samenleving onzer voorouders regelmatig teisterden, zijn verdwenen of kunnen afdoende worden bedwongen. De verbetering in de levensomstandigheden der bevolking, een reeks van sociale maatregelen, waaronder de zorg voor zwakken en bedreigden en de voorkoming van besmetting een voorname plaats innemen, benevens de betere methoden van onderzoek en de betrouwbare middelen van behandeling waarover de geneeskunde beschikt, hebben het sterftcijfer aanzienlijk doen dalen en binnen een menschenleeftijd den gemiddelden levensduur vrijwel verdubbeld. Ondanks dezen onmiskenbaren vooruitgang, zijn er echter nog vele ziekten, waar de geneeskunde geen afdoende hulp kan brengen, zoodat de onbevoegde, die dit met overtuiging durft te beloven, nog terrein genoeg overhoudt om met zijn gaven te woekeren.

Dat velen, die in hun vertrouwen op de geneeskunde werden teleurgesteld, op de beloften van onbevoegden en kwakzalvers ingaan, is te begrijpen, te meer, daar lichamelijk en geestelijk lijden

vatbaar maakt voor de suggestie, welke uitgaat van hem, die zich op singuliere gaven of bijzondere kundigheden beroemt, welke voor den man van het vak verborgen zijn. Al kunnen wij toegeven, dat hernieuwde hoop, volmaakt vertrouwen en lijdelijke overgave aan hem, van wien hulp en uitkomst wordt verwacht, verrassende resultaten kan hebben, toch is een ernstige waarschuwing voor de gevaren, welke aan de behandeling door onbevoegden zijn verkonden, niet overbodig.

Het zou onbillijk zijn, alle onbevoegden over één kam te scheeren. Naast de echte kwakzalvers, die de wanhoop, de onwetendheid en de goedgeloovigheid van het publiek zonder enig gewetensbezwaar uitbuiten, bestaat er een groep, die onbaatzuchtig en te goeder trouw een taak op zich durft nemen, waarvan zij den omvang of de verantwoordelijkheid niet kunnen of willen begrijpen. Onder hen vindt men de ieder bekende fantasten en ijveraars, die in frasen, leuzen en vage ideeën zwelgen en, ontoegankelijk voor kritiek, de hoogste wijsheid in occulte systemen, vage religieuze of wijsgeerige leerstelsels, oude overleveringen of klassieke wetenschappen meenen te hebben gevonden. De over-

gang tusschen deze oprechte apostelen van een geopenbaarde leer, welke de banale en zakelijke methode en toepassingen der natuurwetenschappen kan ontberen en de min of meer bewuste bedriegers, is geleidelijk en voor den buitenstaander moeilijk waar te nemen. Evenals voor de eersten de verleiding dreigt, van hun kunde profijt te trekken, maken de laatsten gaarne gebruik van alle dankbare middelen, welke in staat zijn het publiek van hun bijzondere gaven te overtuigen en hun overwicht te versterken. De middelen waarmee zij de aandacht op zich vestigen getuigen van hun veelzijdigheid en menschenkennis. Schimp en smaad op bekrompen doctoren, die gevangen zijn in den ban der schoolgeleerdheid en de middelen der natuur versmaden, een handig schermen met woorden en termen, die door de traditie van eeuwen den leek vertrouwd in de ooren klinken en voor begrippen worden aangezien, sombere toespelingen op de beteekenis van allerlei vage bezwaren als voortekenen van dreigend gevaar, quasi-wetenschap, spannende verslagen over de genezing van ernstige kwalen, met attesten ondersteund, vlotte en gemoedelijke praatjes over de hygiënische beteekenis van hun produkten en een onbeschoemd gebruik van alle middelen der moderne reclame, drijven de onervarenen in hun netten, vooral wanneer dit onsmakelijk conglomeraat met een dierbaar vertoon van naastenliefde, onbaatzuchtigheid en godsdienstzin wordt opgediend.

HOOFDARTIKEL (vervolg)

Gebruik makend van alle middelen, welke het nuchter oordeel het zwijgen opleggen, vervult de kwakzalver bij velen de rol van den medicijnman der primitieven, die met trom en ratel, tooverkunsten, bezweringen en beroeringen den lijder voorbereidt, in een toestand van volslagen overgave en lijdelijkheid, het wonder der genezing uit zijn handen te ontvangen.

Ofschoon de moderne kwakzalver, in tegenstelling met zijn voorgangers, zich slechts bij uitzondering aan sterk werkende geneesmiddelen waagt en er zich in den regel op toelegt vrijwel waardelooze producten tegen bevredeigende prijzen aan den man te brengen, is hij daarom niet minder gevaarlijk.

Suikerstroopjes, die uitdrukkelijk tegen borstaandoeningen en tering worden aanbevolen, een mengsel van petroleum, levertraan en kaneel als Prinses Juliana Anti-tering capsules aangekondigd, behandeling met kruidenmengsels, nadat door z.g.n. urine-onderzoek de diagnose kanker is gesteld, radiumbekers, radiumwol en allerlei elektrische apparaten met quasi-geleerd gemaal aangekondigd, misdadige speculatie op de vrees voor tuberculose en kanker, het aanbevelen van afdoende middelen tegen verschijnselen als hoofd- en rugpijn, gezwollen voeten, rheumatische pijnen en bleekheid, welke de uitdrukking kunnen zijn van

allerlei kwalen, die eerst na behoorlijk onderzoek kunnen worden vastgesteld, zullen misschien geen onmiddellijk kwaad doen, maar beletten het tijdig inroepen van deskundige hulp, welke zoo dikwijls beslissend voor gezondheid en leven zijn kan. In alle geval kunnen zij het vertrouwen in den behoorlijken arts, die minder kan beloven, maar zich tenminste bewust is van de verantwoordelijkheid die in zijn handen is gelegd, ondermijnen. Al mogen de middelen van onderzoek, waarover hij kan beschikken niet onfeilbaar zijn en de behandeling die hij kan toepassen niet volmaakt, de voorschriften: „Salus aegri, suprema lex”¹ en „Primum est medici non nocere”², gelden gelukkig nog voor ieder rechtgeaard geneesheer.

¹ Het heil van den lijder is de hoogste wet.

² De eerste taak van den arts is: niet te schaden.

LITERATUUR:

Artsenmonopolie en geneesvrijheid (Bundel opstellen), Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde 1914, 1e helft No. 22.

Grete De Francesco: Die Macht des Charlatans. Verl. Schwabe & Co. Basel 1936.

Gedenkboek Vereniging tegen de kwakzalverij (25-jarig bestaan). Dordrecht 1906.

C. J. S. Thompson: The Quacks of Old London. Brentano Ltd. z. j.

Erwin Lieck: Der Arzt und seine Sendung. Verl. Lehmann, München 1926.

INHOUD Blz.

Kwakzalverij bij Tuberculose Kanker, haar Oorzaken en Gevaren II	Dr M. A. v. ANDEL	33
Rechtszaken		34
Wie is kwakzalver en waarom?	H. J. A. TERWEE	35
Dr TAVERNE'S Stichting „Natura Sanat”	C.	37
Sascomint	C.	37
Correspondentie		39

Kankernummer. Tijdschrift voor sociale geneeskunde. 14e Jaargang, no. 11 (November 1936).

Huddleston Slater: Dokter en publiek. Uitg. Foreholte Voorhout, 1930, Dl. I Hoofdst. XXIII-XXXIII.

Prof. H. Burger: Kwakzalverij en haar bestrijding. Feestrede, uitgesproken in de bijeenkomst ter herdenking van het vijftigjarig bestaan der Vereeniging tegen de Kwakzalverij, 1931.

E. J. Abrahams: De kwakzalversmiddelen, hun inhoud en de gevaren die bij het gebruik dreigen. Volgens analyses, gedurende 50 jaren gemaakt door de Vereeniging tegen de Kwakzalverij. 2e Druk 1931.

Eberhard Buchner: Aertzte und Kurpfuscher. Kulturhistorisch interessante Documente aus alten deutschen Zeitungen (17 und 18 Jahrhundert).

M. A. van Anandel: Klassieke Wondermiddelen. Gorinchem Noordduyn, 1928.

Rechtszaken

ZESTIG DAGEN HECHTENIS GEVORDERD

TALLOOZE MALEN VEROORDEELD

„Deze man moet nu eindelijk eens onschadelijk worden gemaakt. Reeds in 1921 is deze verdachte door den kantonrechter te Elst veroordeeld wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde en nog steeds oefent hij zijn bedrijf uit, thans in een eigen royaal heerenhuis aan den Heemraadsingel, tot schade van de goedgelovige lieden, die bij de officieele geneeskunde wellicht nog baat konden vinden. Tallooze malen is hij veroordeeld en nog liggen verschillende vervolgingen tegen hem in mijn dossier; een zelfs nog

wel wegens het veroorzaken van dood door schuld”.

Aldus mr F. M. Wilbreninck te Rotterdam in zijn requisitoir tegen den 51-jarigen J. B., van oorsprong expeditieknecht, in werkelijkheid kwakzalver en zich noemende koopman. Deze man, die eenige maanden geleden door de Rotterdamsche rechtbank in hooger beroep werd veroordeeld tot twee maanden hechtenis, welke hij zoo juist te Scheveningen heeft uitgezeten, had zich vandaag in hooger beroep te verantwoorden naar aanleiding van een kantonrechterlijk vonnis, waarin hij wegens andere vergrijpen tegen de Wet op de uitoefening der geneeskunst werd veroordeeld tot vijfduizend gulden boete subsidiair vijftig dagen hechtenis. De ambtenaar van

het O.M. heeft tegen dit vonnis n.l. appèl aangeteekend, omdat naar zijn meening tegen dezen verdachte slechts vrijheidsstraffen op haar plaats zijn. In Juni jl. vervoegde zich bij verdachte een moeder met haar 24-jarige dochter, wier rechterbeen en -arm geheel verstijfd waren. In het ziekenhuis te Dordrecht en tweemaal in het Academisch Ziekenhuis te Leiden was zij onder behandeling geweest, maar deze had haar geen baat gebracht. Op aanbeveling van een kennis wendde zij zich thans tot B., die haar scherp aankeek en toen het orakelwoord sprak: „Het komt uit je ruggemerg. Ik zou je nog wel een heeleboel over je ziekte kunnen vertellen, maar dat zou je toch niet onthouden. Je krijgt het wel op papier thuis. In December kan

WIE IS KWAKZALVER EN WAAROM?

door

H. J. A. TERWEE

In ons Maandblad van Februari 1938 komt onder de rubriek „Rechtszaken” de behandeling voor van een zaak tegen een magnetiseur te Haarlem, betreffende het buiten noodzaak uitoefenen van de geneeskunst. De Telegraaf, waaruit dit verslag is overgenomen, schrijft hierover: „Het geval was daarom interessant, omdat de ambtenaar van het O.M. meer als verdediger dan als aanklager van verdachte optrad. In zijn requisitoir zeide deze ambtenaar onder meer: „Ik maak steeds onderscheid tusschen kwakzalvers en magnetiseurs, waarvan bekend is, dat zij over natuurlijke gaven beschikken, waarmede zij vaak heel veel goed kunnen doen. De groote moeilijkheid is echter dat de wet Uw werk verbiedt.”

Eenige jaren geleden werd in het vonnis van een kantonrechter (Telegraaf 11/6 '36) tegen mevrouw Schellevis o.m. gezegd: „Ik kan niet anders dan veroordeelen. De wet schrijft het mij voor. Misschien dat er nog eens een tijd komt, dat de grenzen van de wet minder eng gesteld zullen zijn en menschen als mevrouw Schellevis hun werk kunnen doen. Tot zoo-

je been weer geheel in orde zijn en je arm kan later ook genezen”. De brief met de belofde — waarschijnlijk uit boeken gehaalde — beschrijving kwam en tevens een zending geneesmiddelen ten bedrage van f 13.85. Voor het consult was vijf gulden betaald. Baat heeft de patiënte, die met behulp van een stok moeilijk voortstompelt en den rechterarm heelemaal niet bewegen kan, bij de behandeling blijkbaar niet gevonden.

Weifelende getuigen

Het eigenaardige feit doet zich ook thans weer voor, dat de getuigen den verdachte de hand boven het hoofd houden; ditmaal door zich zoogenaamd niets meer te herinneren. Om geen ongelukken te maken, dringt de president maar niet verder aan. „Evenals in vorige zaken is ook nu weer gebleken,” aldus zegt mr. Wilbreninck hierover in zijn requisitoir, „hoe kopschuw dergelijke patiënten zijn om tegen verdachte te getuigen, omdat zij

lang mevrouw, moet U wachten.” In ieder der twee zaken werd de verdachte tot een geldboete veroordeeld.

In de eerste zaak worden tegenover elkaar gezet kwakzalver en magnetiseur, terwijl de tweede in de uitspraak der kantonrechter de mogelijkheid oppert van een wijziging der wet, regelende de uitoefening der geneeskunst in gunstige zin voor „onbevoegden”.

Laat ons even bij de eerste stil staan. Vorig jaar kwam onder meer in de vergadering van het algemeen bestuur, de vaststelling eener definitie van kwakzalver ter sprake. Er werden toen een tweetal voorstellen besproken: Ten eerste een juridisch, waarbij de nadruk werd gelegd op het onwettige van de uitoefening, ten tweede één, waarbij de kwakzalver een bedrieger genoemd werd op het gebied van zieken, ziekten en geneesmiddelen. De eerste opvatting vond de meeste aanhangers, daar de laatste zeer vaag was. Ook zouden volgens deze laatste definitie geen kwakzalvers zijn: menschen, die, hoewel

tegen hem opzien als iemand van bijzondere krachten. Maar als dat zoo doorgaat, zou ik mijn toevlucht wel eens kunnen nemen tot gijzeling om getuigen te dwingen tot hun wettelijk verplichte verklaringen!” De officier eischt bevestiging van het vonnis van den kantonrechter met wijziging van de straf in zestig dagen hechtenis.

Mr J. H. C. Kok meent, dat men in dergelijke zaken alle sentiment moet terzijde stellen en dan komt men tot de gevolgtrekking, dat hier geen elementen voor strafbaarheid aanwezig zijn. Pleiter concludeert tot ontslag van rechtsvervolging, omdat in de tenlastelgging in zake het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde de toevoeging „buiten noodzaak” ontbreekt en voor het overige pleit spreker vrij-spraak, subsidiair bevestiging van het vonnis des kantonrechters.

Als de president na re- en dupliek van officier en verdediger den verdachte gelegenheid geeft voor een „laatste

alle geneeskundige kennis mis-send doch overtuigd van een eigen geneeskracht, zonder vooropgezet doel tot misleiding zieken of ziekten behandelen. In deze komen wij dus tot dezelfde opvatting als die gegeven door Dr I. Wasserberg, lid der Hygiënische Commissie van het Secretariaat van den Volkenbond, in zijn „Bijdrage tot de studie der Kwakzalverij”. Een referaat hiervan verscheen in 1936 in ons Maandblad.

De schrijver noemt twee definities voor een kwakzalver en wel: „1e de kwakzalver is iemand, die voorgeeft verstand te hebben van een wetenschap, waarvan hij weinig of niets weet, dus een bedrieger of oplichter in het medische vak, 2e de kwakzalver is iemand die zieken behandelt zonder daarvoor door het Staatsdiploma vergunning te hebben verkregen.” De eene definitie heeft dus betrekking op de kennis, de andere op den persoon van den kwakzalver. Wasserberg houdt zich aan de tweede definitie en wel om twee redenen n.l. 1e omdat, behalve enkele uitzonderingen, in alle beschaafde landen het recht tot uitoefenen der geneeskunde door den Staat verleend wordt en degenen die zieken behandelen zonder arts te zijn in juridischen zin als kwakzalver beschouwd worden en 2e omdat het onderscheid

woord”, begint deze: „De meeste menschen, die bij mij om raad komen...” „Geef u dan raad?” vangt de president hem.

„... zijn door de dokters opgegeven.” „U moogt geen raad geven, dat mag alleen de dokter!” interrumpeert de president wederom, als verdachte zich even later ten tweeden male verspreekt.

De rechtbank bepaalt haar uitspraak op 25 dezer. (Telegraaf)

ONBEVOEGD UITOEFENEN VAN DE GENEESKUNST

De Hooge Raad heeft overeenkomstig de conclusie van den procureur-generaal verworpen het cassatieberoep van den magnetiseur P. B. te Groningen tegen de uitspraak van de rechtbank te Leeuwarden, waarbij hij wegens overtreding te Dokkum van de wet, regelende de uitoefening van de geneeskunst was veroordeeld tot een boete van f 25 subs. 25 dagen hechtenis. N.R.C.

tusschen het alledaagsche en juridische begrip over kwakzalverij, die uit deze twee definities voortvloeit, in de praktijk niet van groote beteekenis is.

Op grond van juridische overwegingen zou men beter doen „zieken behandelt” te vervangen door een andere zinsnede, zoodat de definitie zou worden: Een kwakzalver is iemand, die de hem raadplegenden mensch al dan niet door lichamelijke aanraking een behandeling doet ondergaan of middelen voorschrijft of aanprijst, met het al dan niet voorgewend doel verbetering of genezing van den patient te bevorderen, zonder daarvoor door het Staatsdiploma vergunning te hebben verkregen. Deze omschrijving der definitie omvat zelfs nog een ruimer gebied dan die van Wasserberg. Hieronder valt ook de tegenwoordig nogal gevolgde weg om door middel van boekjes, waarin men zijn eigen kwaal vaststelt, geneesmiddelen te verkoopen.

Vraagt men b.v. aan den klokkenmaker-kwakzalver Althusius te Ede om advies voor de genezing van een of andere kwaal, dan ontvangt men een boekje, waarin kruiden worden aangeprezen tegen die kwaal, of men ontvangt een schrijven, waarin verteld wordt, dat in dat geval door velen gevraagd wordt naar een bepaald nummer van zijn kruiden.

Dit is volgens ons zeer zeker kwakzalverij.

Zeer velen, waaronder ook juristen maken wel onderscheid tusschen bedriegers (kwakzalvers) en niet bedriegers. Hierop wijst ook Dr Windemuller in zijn serie artikelen „Toch kwakzalverij” welke in het afgelopen halfjaar in ons Orgaan afgedrukt zijn. Daarin bespreekt hij ook de gronden, waarom deze opvatting onjuist is en de gevaren welke de uitoefening der geneeskunst door te goeder trouw handelende onbevoegden, met zich meebrengt. In het eerste van zijn lezenswaardige artikelen noemt hij ook de actie, door een drietal juristen-kamerleden in 1913 ondernomen tegen het „Artsenmonopolie” en vóór vrije uitoefening der geneeskunst.

Daar de tweede in het begin ge-

noemde gerechtelijke uitspraak eveneens de mogelijkheid van beperking van dit „Artsenmonopolie” noemt, wil ik in dit artikel nog het verloop en het resultaat van deze actie mededeelen.

De drie rechtsgeleerden zonden zoodals gezegd in 1913 een adres aan de Tweede Kamer, waarin zij verzochten de wet op de uitoefening der geneeskunst zoodanig te wijzigen, dat het ieder vrij zou staan zieken te behandelen. Zij verzekerden daarin o.m. dat daarbij heelemaal geen gevaar was, daar de zaak in Duitschland en Engeland goed marcheerde.

Zoodals vanzelf spreekt lokte dit een jarenlange pennestrijd uit tusschen voor- en tegenstanders, met als resultaat, dat in 1917 bij Koninklijk Besluit een tweetal Commissies tot onderzoek werden ingesteld. De eene juridische Commissie moest nagaan hoe de wettelijke bepalingen zouden moeten luiden, als de bevoegdheid tot uitoefening der geneeskunst niet meer afhankelijk gesteld werd van het met goed gevolg afgelegd arts-examen, terwijl de andere een onderzoek moest instellen naar de doeltreffendheid van de door niet wettelijk toegelaten beoefenaren der geneeskunst toegepaste geneeswijze en naar de door deze verkregen resultaten.

Alom werden in de dagbladen oproepen geplaatst, waarin niet wettelijk toegelaten beoefenaren of door hen behandelde personen opgeroepen werden, zich schriftelijk bij de genoemde Commissie te melden.

Naar aanleiding hiervan werden 96 patiënten van \pm 30 onbevoegden, deels op rijkskosten verpleegd, gecontroleerd door de Commissieleden.

Het rapport dezer Staatscommissie verscheen in 1919.

Op grond van de uitkomsten van een zeer uitgebreid onderzoek kwam de commissie tot de conclusie, dat de resultaten geenszins steun gaven aan hen, die meenden, dat uitoefening van de geneeskunst zonder wetenschappelijke voorbereiding in het belang van de menschheid mag worden aangeraden. De wettelijke onbevoegden, wier geneeswijzen en de daarmee verkregen resultaten

de commissie heeft kunnen nagaan, waren niet in staat ziekten, die zij behandelden te beoordeelen. In de meeste gevallen ging de ziekte, ondanks hun behandeling voort, en waar verbetering werd waargenomen, kon deze, op enkele uitzonderingen na, niet op goeden grond aan de bijzondere behandeling van den onbevoegden worden toegeschreven. Van nieuwe, tot verrassende uitkomsten leidende geneeswijzen was niet het allergeeringste gebleken.

Eenstemmig was de commissie van oordeel, dat al de onbevoegden, die door haar waren onderzocht, ook al werd aan hun goede trouw en aan de zuiverheid van hun bedoelingen niet getwijfeld, indien zij op hun eigen gezag zieken behandelen, gevaarlijk kunnen zijn voor hun patiënten en met betrekking tot besmettelijke ziekten, gevaarlijk zijn voor de maatschappij. Zij weten niet wat zij doen en zijn door hun gebrek aan kennis, niet in staat te beoordeelen, of zij niet den juisten tijd voor een doelmatige behandeling laten voorbijgaan.

Het aantal der hier te lande geneeskundige praktijkuitoefenende onbevoegden was en is zonder twijfel veel grooter dan het aantal dergenen, die zich onder het tijdelijk toezicht van de commissie hebben gesteld. Het valt moeilijk aan te nemen, dat zij, die zich, ondanks herhaalde oproeping, aan de controle hebben onttrokken, betere uitkomsten zouden hebben opgeleverd. Ja, zelfs mag betwijfeld worden, of bij hen in zoo ruime mate als bij degenen, die niet geschroomd hebben hun werk te doen zien, goede trouw mag worden aangenomen.

Dat ook door degenen, die zich niet bij de commissie hebben aangemeld, niet zelden ernstig kwaad wordt gesticht, is bij velen bekend. Dikwijls is het echter niet wel mogelijk, daaromtrent stellige, geheel betrouwbare gegevens te verkrijgen.

Zonden we door vrijheid van geneeskunst vooruit gaan? Er wordt door de voorstanders gewezen op Duitschland. In een volgend artikel hoop ik de toestand aldaar te belichten en zoo een antwoord op deze vraag te geven.

Dr Taverne's Stichting „Natura Sanat”

Het kruidenhuis „Natura Sanat” is geen onbekende voor ons. De meeste van onze lezers zullen dan ook bij het lezen van dit opschrift in gedachten de op courantenpapier gedrukte brochures van deze „stichting” voor zich zien.

Het is lang niet de eerste keer, dat men in deze kolommen het een en ander geschreven kan vinden over de indrukwekkende wijze waarop door „Natura Sanat” propaganda wordt gemaakt voor den verkoop van kruidencombinaties, alle volgens recept van F. J. Taverne, arts.

Het getuigt wel van een bijzondere handelsgeest van dezen arts, dat hij ter bescherming van zijn nageslacht de „kostbare” recepten aan deze „Stichting” heeft overgedragen. Dat is evenwel een kwestie van opvatting. Ieder medicus moet dergelijke „zaken” maar met zich zelf uitmaken ten slotte.

Merkwaardig is het echter te noemen, dat er nooit eens iemand

op de gedachte zou zijn gekomen om deze voorbeeldige kruidenmengsels, die zoo maar voor een ieder te verkrijgen zijn, aan een nader onderzoek te onderwerpen. Wat zou nu toch gemakkelijker zijn om een winstgevend bedrijf te krijgen? Er zijn toch knappe „kruidkundigen” genoeg. Onze brievenbussen worden geregeld overladen met aanbevelingen, die zij zelf schreven. Aangezien ze natuurlijk zelf het beste weten hoe ver hun kennis strekt daar zij anderen er nooit openlijk inzage van geven, moeten deze zelfgeschreven aanbevelingen wel héél goed zijn.

Wij mogen toch niet aannemen, dat zulke eenvoudige kruidenmengsels niet gemakkelijk te analyseeren zouden zijn.

En dan te denken, dat de overige medici zulke uitstekend werkende geneesmiddelen aan hun patiënten zouden onthouden, terwijl het binnen hun bereik ligt op weinig kostbare wijze in het bezit te

komen van de samenstelling ervan! Het is eenvoudig te gek om los te loopen.

✽

Dat is het dan ook inderdaad. Elkeen zal begrijpen, dat de kwakzalverij hier dik bovenop ligt.

Laten we maar eens even zien hoe dit in de brochure, die nu den laatsten tijd weer wordt rondgebracht, wordt gedemonstreerd.

Het hoofdkantoor te den Haag in de Wagenstraat 126a begint aan het hoofd te vermelden, dat het zich bezig houdt met: Import van biologisch gekweekte planten.

Logisch gekweekte planten zou vrijwel begrijpelijk zijn voor iedereen. Wat nu echter dat woord biologisch hier voor beteekenis kan hebben zal elkeen een raadsel zijn. Het zal er toch niet juist staan omdat niemand er iets van begrijpt? Je kan niet weten. Zoo'n vreemd woord juist op de verkeerde plaats kan het hem misschien net doen.

✽

vervolg pag. 38

SASCOMINT

In den loop van het jaar 1937 heeft men in dit maandblad verschillende keeren mededeelingen aangetroffen over bovenstaand middel tegen diabetes (zie de nummers 4, 6 en 9 van dat jaar). Ter oriëntering volgen hier enkele bijzonderheden: Het verkoopkantoor „Sascomint” te 's Gravenhage gaf een brochure uit waarin o.a. de volgende zinsneden voorkwamen:

„Met bescheidenheid gezegd brengen wij thans elke suikerpatient een kans en wel door een eenvoudig, gemakkelijk toe te passen middel. Wij brengen U „Sascomint” druppels, bereid volgens recept van den heer E. 't Sas Sr, en ervaring leerde, dat deze eenvoudige druppels van zieke, normaal gezonde menschen maakten. Elk suikerpatient mag met onze druppels eten en leven als ieder ander. Dieet is dus geheel uitgesloten.

„Sascomint heeft haar eigen geschiedenis.

„In kleinen kring bekend als de druppels van den heer 't Sas, heeft dit middel werkelijk won-

„deren verricht. In medische kringen is het op verzoek der patienten meerdere malen toegepast en steeds met zeer gunstig resultaat. (Wij herinneren er ten overvloede aan dat dit alles zoo in de brochure staat. Red.). „Door het gebruik van Sascomint is de mogelijkheid gevonden voor algemeen herstel en wordt de suikerlijder weer normaal gezond. „Omdat dit gebruik kan plaats hebben op de zoo gemakkelijk natuurlijke wijze, is er alle reden om een Sascomint-kuur toe te passen. Alvorens deze brochure te beëindigen met nog eenige dankbetuigingen, diene opgemerkt, dat een Sascomint-kuur in zware gevallen doorgaans 12 weken duurt. In dien tijd heeft men noodig 5 flacons à Fl. 2,40 per flac.

Daarna volgt dan een aanwijzing voor het gebruik, die eventueel door een arts gewijzigd kan worden!

Het mooie van dit middel is hiermede nog lang niet gezegd. Zoo terloops wordt in een van de „dankbetuigingen” nog vermeld: Mijn reumatiek is eveneens sterk verminderd en ook de

stoelgang, welke te wenschen liet, is nu geregeld.

Bij de regelen omtrent het te houden dieet lezen we: „Bij het gebruik van onze druppels wordt het volgen van dieet ontraden.”

De Geschiedenis van Sascomint is nu feitelijk in bovenstaande uiteenzetting der brochure niet bijzonder tot haar recht gekomen. Deze is echter al te merkwaardig om ze niet nog eens aan onze lezers voor te zetten.

Het blijkt n.l. dat dit „wettig gedeponeerde” middel een voorganger gehad heeft, die een frappante overeenkomst, wat samenstelling en gebruiksaanwijzing betreft, met Sascomint vertoonde.

Door den heer Ter Wee was een onderzoek ingesteld naar de bestanddeelen van Sascomint. Hij vond daarin: Petroleum met ongeveer 10 % aether, gearomatiseerd met pepermuntolie.

De heer Keulemans onderzocht indertijd een ander middel tegen suikerziekte, n.l. Antidiabetic van J. W. de Jong te Nieuw-Lekkerland. Hierin werden aangetroffen: petroleum met 10 % aether! What is in a name?! Het heeft

„Dr Taverne's Stichting, welke „over de authentieke recepten be- „schikt, geeft U zekerheid, die „samenstelling van geneeskrach- „tige kruiden aan te bieden (wie „biedt er nu eigenlijk aan? Red.), „als noodig voor den aard der „ziekten, waartoe zij moeten „dienen.

✽

Alsof het van niet de minste beteekenis is, wie of er nu eigenlijk heeft uit te maken of uit kan maken welke de ziekte in de verschillende gevallen is, zoodat we maar moeten aannemen, dat de menschen tegenwoordig medisch zóó goed onderlegd zijn, dat ze dat zelf zonder gevaar wel kunnen doen, gaat het in de brochure verder:

✽

„'t Is natuurlijk Uw zaak toe te „zien op Uw vertrouwensadres. „We zijn overtuigd, niet alleen „door nauwgezetheid in de sa- „menstelling, maar bovenal door „steeds verse kruiden te leve- „ren, U voor onnoodige vertraging „in het verloop te vrijwaren.

natuurlijk niets te beteekenen en we moeten in den „uitvinder” 't Sas zelfs een voorzichtig man zien. Niet alleen dat hij er angstvallig voor zorgde n.l. dat de samenstelling van zijn „wettig gedeponeerde” middel zoo nauwkeurig constant werd gehouden, doch hij volhardde, gedachtig aan de uitspraak: never change a winning team, erin de „droppels” gewijs aangegeven doseering op dezelfde manier aan te geven als indertijd de Jong dit had gedaan. Een onaardig stukje geschiedenis is dit niet.

Deze is hiermede voor ons echter nog niet afgeloopen.

Eenige keeren heeft men hier kunnen lezen, dat het middel volkomen waardeloos is gebleken, iets waarover men zich nu niet zoo bijzonder zal verwonderen. Wij dachten nu eigenlijk zelf ook wel, dat er met Sascomint was afgerekend. Dit bleek evenwel niet het geval te zijn, en hierin werd dan ook een reden gezien om dit oude koetje weer een oogenblik op het droge te brengen. Dr T., uit den Briel stuurde n.l. het volgende bericht:

Onlangs bezocht ik een oude dia-

„Ons bedrijf onder deskundige „leiding met geschoolde krachten (Wie gaat er tegenwoordig niet naar school? Red.), mag zich in „zeer gunstige reputatie ver- „heugen.

Typisch, dat zulke reclamezinnen eigenlijk voor elk „bedrijf” gebruikt kunnen worden!

Nu volgt er nog een waarschuwing ook! „men wordt verzocht „er op te willen letten, dat op „elke verpakking de handtee- „kening van F. J. Taverne, Arts, „voorkomt, dan hebt U inder- „daad het MEDICAMENTUM „PROBATUM. Het is niet over- „bodig daarop te wijzen, want „er wordt veel geparasiteerd door „z.g. kruidkundigen, welke gaarne „schermen met namen van bui- „tenlandsche doctoren, die de „wereld nooit gekend heeft, die „met de waarheid en kruidkunde „niets gemeen hebben.”

✽

Na deze fraai gestelde zin, die overigens aan duidelijkheid niets te wenschen laat, volgt een opsomming van de verschillende

betes patiente. Ik behandel haar reeds vijf jaar. Dank zij dieet en dagelijks Insuline bevindt zij zich in uitstekende conditie. Ik controleer steeds haar urine en bezoek haar eenmaal per week. Op Vrijdag 28 Januari vertelde zij mij, dat ze bezoek had gehad van een heer Marree uit Hellevoetsluis. Hij had belangstellend geïnformeerd of zij suikerziekte had. Op haar bevestigend antwoord had hij haar verteld, dat zij door het gebruik van Sascomint geheel genezen kon. Zij antwoordde, dat zij onder behandeling was van haar huisarts. De heer Marree zeide haar, dat die haar niet genezen kon maar dat zij na het gebruik van Sascomint in 12 weken geheel genezen zou zijn en dat zij dan weer alles zou kunnen eten. Tevens bood hij haar Sascomint te koop aan. Zij is hier echter niet op ingegaan.

Vrijdag 4 Februari was ik weer bij haar. Zij vertelde, dat Marree nogmaals geweest was en er weer op aangedrongen had om Sascomint te koopen. Ook toen had hij opnieuw verteld, dat zij daardoor geheel zou genezen.

Gelukkig was deze patient zoo

ziektes waartegen „Natura Sanat” kruidencombinaties verschafft.

Wij lezen er: „Aambeien, asthma, aderverkalking, bronchitis, blaascathar, bedwateren, bloedarmoede, bloedzuivering, (er staat nu wel eerlijk: „tegen”, maar we kunnen toch niet aannemen, dat er kruiden gegeven worden „tegen” bloedzuivering! Red.) darm-aandoening, darmverstopping, eezem droog en nat, galbraken, galsteen, gèelzucht, hartziekten, huiduitslag, hooikoorts, jicht, klierziekte, longziekten, maagzwakte, maagzweer, malaria, nierziekte, neuscathar, rheumathiek, spit, suikerziekte, zenuwziekten, vetzucht, enz.”

Men ziet er is op van alles gerekend.

Bij longziekten staat geschreven: „Hiermede wordt in hoofdzaak „bedoeld een zwakke long, be- „nauwdheid, met zweetafschei- „ding, ook 's nachts hoestaanval- „len, hetzij met of zonder slijm- „afscheiding. Andere afwijkingen „hooren meer in Sanatoria. Daar „de longen hoofdorganen zijn,

verstandig hier niet op in te gaan.

Tot zoover het verhaal van Dr T. Inderdaad was het gelukkig, dat bovengenoemde patiente genoeg vertrouwen in haar huisarts bleek te bezitten om daardoor voor een groote tegenslag gespaard te kunnen blijven.

Wij hebben daarna eens een verzoek om inlichtingen gezonden naar Hellevoetsluis omtrent genoemde heer Marree.

Van den burgemeester dezer gemeente kregen wij bericht, dat hem weinig bijzonderheden van Marree bekend waren. De man scheen vrijwel arm te zijn tengevolge van oneerlijke ondervonden behandeling in zaken. Ten nadeele van hem konden geen feiten genoemd worden. Vermoedelijk zal hij wel gehandeld hebben als de bekende kat, die in nood zit.

Uit dit alles blijkt evenwel, dat een herhaalde waarschuwing tegen het wondermiddel Sascomint hier niet overbodig is. Men zij dus op zijn hoede!

C.

„welke door de opname van zuur-
„stof een belangrijk deel der wer-
„king van andere organen beheer-
„schen, mag men bij aandoenin-
„gen nooit wachten tot het een
„ernstige toestand is geworden.
(! Red.) „Gebruikt bijtijds long-
kruiden.”

Daar de tekst volkomen gelijk is
aan die, welke voor eenige jaren
in een brochure van dit kruiden-
huis voorkwam, laten wij hier nog
eens de woorden volgen, die in-
dertijd daarover geschreven zijn
in dit maandblad:

Men geeft hier een beschrijving
van b.v. een longtuberculose en
raadt nu dringend aan kruiden te
gebruiken, waarmede een long-
tuberculose nog nooit is genezen,
zelfs onder het motto „Weest er
gauw bij”.

Welke aandoeningen meer in een
sanatorium thuis behooren is hier
een raadsel. Of zouden het de,
door het te lang innemen der
kruiden, in een ongeneeselijk
stadium verkeerende longlijders
zijn?

Bij suikerziekte staat het volgen-
de mooie verhaal: „Dit is een
„ziekte, welke tegenwoordig zeer
„veel voorkomt, mede als gevolg
„van onregelmatige levenswijze,
„welke door den tegenwoordigen
„jachtigen tijd ontstaat. Het is
„een ziekte der stofwisseling en
„is in haar gevolgen zeer te
„vreezen.

„Kenteekenen zijn: dikwijls on-
„leschbare dorst, onstilbare hon-
„ger, afgewisseld met perioden
„van totaal gebrek aan eetlust.
„Vaak komt jeuk voor, vooral op
„den rug. Plotselinge pijnen door
„het geheele lichaam, welke aan
„rheumathiek doen denken. Bij
„urineonderzoek komt suiker in
„de urine voor. (We zouden zeg-
gen: laat dan de urine maar niet
onderzoeken! Red.) „We kunnen
„gelukkig constateeren, dat lij-
„ders aan deze ziekte door Natura
„Sanat's kruidenmengsels zich ge-

„heel genezen gevoelden (! Red.)
„en in betrekkelijk korten tijd
„geen suiker meer waar te nemen
„was.

„Hoe lang is U reeds ziek? Veel
„heeft U reeds geprobeerd! Doch
„nog niet het juiste geneesmiddel.
„Duizenden danken hun genezing
„aan Natura Sanat's kruiden, on-
„der controle. (! Ook dit uitroep-
teeken is weer van ons. Red.).

„Elk pak kruiden is voorzien van
„een duidelijke gebruiksaanwij-
„zing en bovendien van een ga-
„rantiesluiting. De inhoud is in
„aparte zakjes verdeeld, welke de
„kruiden versch houdt en stofvrij.
(Waarom dat in „aparte” zakjes
slechts kan zal ook wel weer al-
leen iemand begrijpen, die het
geheim daarvan weet. Red.).

Behalve nu nog een Indisch
schoonheidswater „BRAHMA” ge-
naamd, een oud beproefd middel
tegen vlekken (een soort „vlek-
kenwater” dus blijkbaar. Red.),
puistjes en rimpels, dat boven-
dien het gelaat een mooie fluweel-
achtige tint verschaft in enkele
uren, zijn er zooals aan het eind
staat, nog kruidenmengsels te
verkrijgen tegen: Zweren en puis-
ten, keelaandoening, leverziekten,
slechte spijsvertering, bloedaan-
drang, galkoliek, maagkramp,
maagslijm, migraine, nierbloed-
ding, slapeloosheid, wisseljaren,
epilepsie en hooge bloeddruk.
Ziezoo, nu weet ieder het weer.
Het is toch maar mooi, dat zoo'n
„Inrichting” bestaat. Alle combi-
naties in de brochure genoemd,
kosten f 1,25. Een eenheidsprijs
dus gelukkig. Niemand kan er
verder meer prat op gaan, dat
hij een zooveel duurdere ziekte
„had” dan een ander. Het is wer-
kelijk mooi, dat zoo'n firma, die
het toch al zoo druk heeft, er nog
aan denkt, om op deze manier
de kleinzieligheden, die de men-
schen onderling zoo onnoodig veel
last veroorzaken, te coupeeren.

Correspondentie

J. L. te S. — Hoogfrequentapparaten
kunnen in bepaalde gevallen van be-
teekenis zijn mits.... in handen of
onder toezicht van een arts. Laat U
dus niet zonder meer zoo'n toestel
„aanpraten”.

v. M. te A. — Toevallig kunt U in dit
nummer een bespreking vinden van
dat groeimiddel. Ik verwijs U dus
daarnaar.

G. M. K. te L. — Insecten worden door
ons niet ter onderzoek aangenomen.
U kunt vrijwel steeds aannemen, dat
ze als ongedierte moeten worden aan-
gemerkt.

P. v. D. te Z. — Medische adviezen
kunnen door ons onder geen voor-
waarde worden gegeven. Indien Uw
arts de door U genoemde middelen
niet mocht kennen, willen we gaarne
trachten uit te maken waaruit ze be-
staan.

Waarde lezers, ik zou U nog bijna
iets onthouden. Er is n.l. ook op-
gegeven, dat er verschillende
kruidencombinaties verkrijgbaar
zijn voor „niet beschreven” ziek-
ten. „Dit geldt in het bijzonder
voor ziekten, waarover men in
het openbaar niet spreekt of
schrijft.”

Deze laatste uitdrukking is niet
een van de minst gevaarlijke.

Weest in alle gevallen verstandig:
wendt U tot Uw arts indien ge
meent, dat er met Uw gezondheid
iets niet in den haak is. Gij kunt
hem vertrouwen en hij zal U op
de beste manier helpen.

Advertenties waarin aanbevelin-
gen voorkomen over geneesmid-
delen tegen allerlei kwalen, welke
U zelf maar hebt te onderkennen,
behooren slechts thuis onder het
begrip „Kwakzalverij”. Dat be-
teekent dus niet alleen bedreiging
van Uw beurs maar vooral ook
van Uw gezondheid. C.

In dit Blad worden uitsluitend annonces
opgenomen, die door de Vereeniging tegen de Kwakzalverij
zijn goedgekeurd.

**DELIUS
AMSTERDAM**

Benodigdheden voor:
**APOTHEKEN
 ZIEKENHUIZEN
 LABORATORIA
 DROGISTEN
 ONDERWIJS**

OPGELOST 1840

**N.V. ORGANON
OSS**

strijdt mede tegen het misbruik van geneesmiddelen, doordat zij uitsluitend bij medici propaganda maakt voor haar preparaten.

<p>PILULAE JOD- OVI</p> 	<p>LIQUOR ERODII VERWEY</p>
<p>PIL FERRO-50-VERWEY PIL ARSEN-FERROWEY-COMP PIL ARSEN-FERROWEY PIL FERROWEY-COMP</p> 	<p>PILULAE KAJOETI</p>

**CALMOBROM liq.
 CALMOBROM bouillonblokjes
 CALMOBROM tabletten**

Voortreffelijk Nervinum en Sedativum in 3 verschillende samenstellingen en vormen

Voor Artsen Literatuur op aanvraag
 N.V. Pharmaceutisch Chemische Industrie
Amsterdam „Phia”
 Brouwersgracht 115 — Amsterdam C
 Telef. 42131 — 42331

U.A.
 UITSLUITEND
 IN
 APOTHEKEN

N. VERWEY & Co. — TIEL
 Apotheek gevestigd in 1741, tevens
 fabriekmatig bereidend sinds 1818
Apotheker: J. J. VERMET
 Postgto 98061 — telefoon 79 — telegram: vermet

**NEEDLANDSCH
 FABRIKAAT
 EXPORT
 VERBODEN**

ASCAL-CALQUINAL-HEPREX
 zijn GENEESmiddelen

Fabrikanten: **N. V. AMSTERDAMSCH E CHININEFABRIEK**

FIRMA P. L. STRAATMAN — ENSCHEDE
 Postbus 65 — Gevestigd 1889
 Etiketten-, Papierwaren- en Cartonnagefabriek
 UW ADRES VOOR
VOUWDOOZEN EN FONDSETIKETTEN
 Het beste adres voor mooi uitgevoerde
PARTICULIERE DOOZEN EN ETIKETTEN

In dit Blad worden uitsluitend annonces opgenomen, die door de Vereeniging Tegen de Kwakzalverij zijn goedgekeurd

**ZIEKENVERVOER
 ONDERNEMING
 HOLLAND**

11220
 ROTTERDAM
 GLASHAVEN 37

TONICUM „KATWIJK”
 TONICUM „KATWIJK” ALCOHOLVRIJ

**N. V. SOC. VOOR CHEM. INDUSTRIE „KATWIJK”
 TE KATWIJK AAN ZEE**

*De dokter zei:
 Borstvoeding en daarna
 Molenaar's Kindermeel*

Voor 2 à 3 cents per dag
 Uw kind kerngezond.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE: DR PH. A. COPPENS - Bergschelaan 167a - Rotterdam

Bestuur der Vereeniging: DR C. J. BRENKMAN, Arts te 's Gravenhage, Voorzitter; MR M. D. K. S. VAN LIER, Rechter te Amsterdam, Lid van het Dagelijksch bestuur; MR H. B. DE BRUEYS TACK, Ambtenaar O.M. te Alkmaar; DR PH. A. COPPENS, Apotheker Gem. Ziekenhuis, Bergweg, Rotterdam; Mej. E. H. HENGEVELD, Arts te Zwolle; MR G. VAN ITALLIE, Substituut-Griffier te Dordrecht; N. KEULEMANS, Oud-Hoofd-Apotheker Binnengasthuis Amsterdam, te Hilversum; MR J. MOOLENBURGH, Kantonrechter te Middelburg; MR J. J. PLUGGE, Rechter te Utrecht; A. H. v. D. VELDE, Apotheker, Inspecteur v. Volksgezondheid in Alg. Dienst te 's Gravenhage; G. E. WINDEMÜLLER, Arts te Vaassen; H. J. A. TER WEE, Apotheker Wilhelmina Gasthuis te Amsterdam, Secr.-Peningmeester.

Adres voor het opgeven v. Leden en Abonné's:
H. J. A. TER WEE - Maasstr. 72a - Amsterdam
Postgiro der Verg. 32237 - Gem. Giro K. 1672
Lidmaatschap der Vereeniging . . f 3.—

Het nadrukken van artikelen
uit dit blad is niet alleen
geoorloofd doch wordt zelfs
dringend verzocht.

Abonnement per jaar fr. p. p.
bij vooruitbetaling f 2.—
Administratie Maandblad: Keizersgracht 104 -
Amsterdam C. - Telef. 49122 - Postgiro 78538

TOCH KWAKZALVERIJ

door

G. E. WINDEMULLER - Arts

V (Slot)

We kunnen er lang en breed over praten, maar kort-gezegd is „kwakzalverij” alle aanwending van behandelingsmethoden, echte of zoogenaamde geneesmiddelen en bedriegelijke hocus pocus, zonder de twee fundamentele eischen der geneeskunst: vakkennis en het daaruit op te bouwen oordeel over de aard van een ziekte.

Kwakzalverij houdt zich alleen bezig met „behandelen”. Zij kan ook niet anders, want naar de aard van de ziekte kan zij slechts raden; zij gaat af op eenige op de voorgrond tredende verschijnselen en „behandelt” die met één of ander.

Iedere niet-deskundige beoefent dus kwakzalverij, hetzij hij zonder winstbejag b.v. in eigen gezin „optreedt”; hetzij hij zonder winstbejag, uit „roeping” b.v., aan het dokteren slaat, hetzij hij de kwakzalverij als „beroep” uitoefent.

Al deze vormen van kwakzalverij zijn even gevaarlijk, omdat zij alle het groote risico van het „verzuim” meebrengen.

De kwakzalverij in kleine kring is wel zeer verbreid en afkeurenswaardig, maar gewoonlijk komt men spoedig tot inkeer, als 't niet „opschiet”.

De kwakzalverij van den man met de roeping, met de „gave”, is al veel ernstiger: hier doet het aureool van den wonderman al veel langer zoeken van deskundige

hulp uitstellen; en de mentaliteit van den „genezer”, die dit mogelijke verzuim bevordert, doordat hij bewust een eventuele geestelijke kracht stelt boven geneeskundig onderscheidingsvermogen, heeft een misdadige inslag. De kwakzalverij van hem, die deze als beroep uitoefent, is misdadig in dubbele zin: zij is gevaarlijk bedrog en tegelijk afzetterij.

Kwakzalverij is dus het onbevoegd uitoefenen van geneeskunst in de ruimste zin, onverschillig of deze bestaat uit „onbevoegd dokteren”, verkoop van echte of zoogenaamde geneesmiddelen zonder deskundige aanwijzing, of het aanwenden van te goeder of kwader trouw aanwezig geachte geestelijke krachten, buiten ieder direct-geneeskundig verband.

Is nu ook ieder, die zich met geneeskunde inlaat, zonder eenige kennis of bevoegdheid te bezitten, een „kwakzalver”?

Feitelijk zou men op grond van de omschrijving van „kwakzalverij” moeten antwoorden: ja.

Maar de gebruikelijke beteekenis van een woord houdt dikwijls niet in volle omvang de principieele zin in! Zoo is in „kwakzalverij” het karakter van het woord „kwak” geheel verloren gegaan, een karakter, dat in „kwakzalver” in zóóverre is blijven bestaan, als er naast de rustiger

Mededeelingen van het Bestuur

(Men zie elders in dit No.)

vorm der moderne reclame nog „marktschreeuwers” zijn, die op de oude manier „kwakzalverij” bedrijven.

De kwakzalver in onze tijd heeft niet meer het lawaai, het schreeuwen, het „kwakken”, (kwaken, kweken), het luidruchtige babbelen als kenmerk, waarmee vroeger op de kermessen en markten het publiek werd gelokt en beziggehouden.

Moeten wij dus van de letterlijke beteekenis van het woord al afzien, — ook de overdrachtelijke passen wij niet toe op iedere kwakzalverij.

Zoo is hij of zij, die met huismiddeltjes en aan de hand van mooie, verderfelijke, alphabetische boeken, zijn familie eens een poosje be-doktert, geen „kwakzalver”, al is hij of zij danig aan het „kwakzalven”, en al moet deze „kwakzalverij” veroordeeld worden.

Wie geneesmiddelen en wat daarvoor doorgaat, in handverkoop zonder voorschrift van een deskundige levert met geneeskundige raad, bedrijft kwakzalverij, maar is geen kwakzalver.

Ook deze kwakzalverij behoort echter te worden veroordeeld; en de verkoop van genoemde stoffen behoort streng gereguleerd te worden.

Wie is dan eigenlijk wèl een kwakzalver?

In den waren kwakzalver schuilt steeds een element van bedrog,

van tegen beter weten in valsch voorspiegelen.

Kwakzalver is hij, die, al of niet als uitsluitend beroep, onder voorspiegeling ziekte te zullen genezen, met of zonder van de geneeskunde afgekeken methode's schijnbehandelingen instelt.

Deze omschrijving omvat dus alle gewone pseudo-dokters en verkoopers van middelen tegen ziektes, die bewust de lijdende menschheid uitbuiten, maar óók die „genezers”, die met souvereyne minachting voor geneeskundige methode's met z.g. bovennatuurlijke krachten eenzelfde bedrog plegen.

Tevens blijkt er uit, waarom een bevoegd geneesmiddel-verkooper geen kwakzalver behoeft te zijn, al bedrijft hij maar al te dikwijls kwakzalverij, door aan de hem ten naaste bij bekende werking van zijn artikelen quasi-deskundige adviezen voor ziektebehandeling te ontleenen, en zelfs die artikelen daartoe aan te bevelen: het element van bewust bedrog ontbreekt, de koper kan weten welke waarde hij mag hechten aan des verkoopers beweringen. De kwakzalver daarentegen too-

vert, nu eens door geheimzinnigheid, dan weer door uitbundige reclame, deskundigheid voor!

Afgezien van alle definitie's moeten wij de kwakzalverij bestrijden.

Hoewel wij in vele gevallen met erkentelijkheid de hulp van den strafrechter aanvaarden, die dikwijls naar de voorschriften van de wet de onbevoegde uitoefenaars van geneeskunde vervolgen en veroordeelen, zijn er, naar ieder weet, in de wetten veel te weinig artikelen te vinden, die krachtdadige steun verleenen bij de bestrijding van de vele verschillende vormen van kwakzalverij, die maar al te welig tieren! Verdere beschouwing van deze kwestie ligt buiten ons onderwerp van heden; ik wil om te eindigen nog slechts de nadruk leggen op datgene waarmee wij begonnen zijn:

De menschen, die te goeder trouw meenen, een bovennatuurlijke gave te bezitten, mogen geen kwakzalvers zijn — zij beoefenen ten na-deele van werkelijk lichamelijke zieke medeburgers zonder eenige twijfel kwakzalverij, terwijl er

hulp van Prins Willem van Oranje en veelzijdig letterkundige.

3 cent, groen, Ds O. G. Heldring (1804-1876), aan wiens menschlievendheid het te danken is, dat in Zetten de bekende inrichtingen verzezen, waar verwaarloosde meisjes en ongehuwde moeders een liefderijke verzorging vinden.

4 cent, bruin, Maria Tesselschade, de dochter van Roemer Visser (1594-1649), begaafde tijdgenoot van onze groote 17e eeuwse dichters, aan wier beroemde litteraire bijeenkomsten in het „Salich Roemershuys” en op het Muiderslot zij glans en luister bijzette.

5 cent, groen, Rembrandt Harmenszoon van Rijn (1606-1669), Nederlands grootste schilder.

12½ cent, blauw, Hermanus Boerhave (1668-1738), Leidsch hoogleeraar in de geneeskunde, plant- en scheikunde, wiens vermaardheid als veelzijdig geleerde wereldkundig is.

De afmetingen zijn dezelfde als die van de zomerzegels van vorige jaren. De beeltenis van Marnix van St. Aldegonde is vervaardigd door Kuno Brinks, die van Ds Heldring en Rem-

INHOUD		Blz.
Toch Kwakzalverij C. E. WIN-		
DEMULLER		41
Zomerpostzegels		42
Correspondentie		42
Een belangrijke Wetsaanvulling in Frankrijk	C.	43
Reglementeering van Leurhandel	C.	44
De Challoner Methode voor Bevordering van Groei	C.	45
Een Diplomaat die Heroïne smokkelde	C.	47

evenmin eenige garantie is, dat geestelijk-overgevoeligen zonder schade en verzuim dit gedoe doorstaan. De menschen, die met bovennatuurlijk gaven alleen maar schermen, dus de bedriegers zonder meer, vallen natuurlijk direct onder de kwakzalvers.

Wij hebben, meen ik, het volste recht, in het belang van de volksgezondheid, alle niet-, meer-, en zeer-ontwikkelde medemenschen toe te roepen:

„Weest op uw hoede voor hen, want het is

„Toch Kwakzalverij!”

Z O M E R P O S T Z E G E L S

Verkrijgbaar van 16 Mei tot en met 15 Juli

Evenals in vorige jaren het geval is geweest, worden ook dit jaar en wel gedurende het tijdvak van 16 Mei tot en met 15 Juli, op de postkantoren zomerzegels verkrijgbaar gesteld met een toeslag boven de frankeerwaarde, welke ten goede zal komen voor de helft aan sociale doeleinden (tuberculose- en kankerbestrijding, steun aan ongehuwde moeders) en voor de andere helft aan cultureele doeleinden, t.w. het verleenen van opdrachten op cultureel gebied ter tegemoetkoming in den huidige nood der cultureele werkers.

Deze zegels zijn geldig tot 31 December 1943 en verschijnen dit jaar in 5 frankeerwaarden, n.l.:

- 1½ cent met een toeslag van 1½ cent
- 3 cent met een toeslag van 2 cent
- 4 cent met een toeslag van 2 cent
- 5 cent met een toeslag van 3 cent
- 12½ cent met een toeslag van 3½ cent

De nieuwe zomerzegels dragen de volgende beeltenissen:

1½ cent, grijsbruin, Marnix van St. Aldegonde (1538-1598), vertrouwde

brandt door S. H. Hartz en die van Maria Tesselschade en Boerhave door mevrouw E. Reitsma Valen. Ook bij deze uitgifte heeft de heer W. van Koningenburg zijn voorlichting ter bevordering van de eenheid der serie gegeven.

Correspondentie

J. v. L. te A. — Er is geen kwestie van, dat onze vereeniging er een uitsluitend van artsen en apothekers zou zijn. Het is gewoonlijk zeer eenvoudig om ergens een bepaalde voorstelling van te geven, die niet de juiste is.

Natuurlijk tellen wij gaarne artsen onder de leden. Wij hebben er zelfs veel te weinig. Dat is om de patiënten in hun praktijken te bereiken. Het is toch begrijpelijk, dat onze waarschuwingen in hoofdzaak bedoeld zijn om het z.g. leekenpubliek te beschermen.

N. D. P. te U. — Dr Rascher's Putschtabletten tegen nicotine en opium, bevatten evenals de meeste van dergelijke middelen, zilvernitraat.

Tegen het gebruik of het misbruik van opium zal het weinig uitrichten.

Een Belangrijke Wetsaanvulling in Frankrijk

Hoewel in Frankrijk de wet regerende de uitoefening der geneeskundige beroepen niet zóó oud is als de ten onzent nog vigeerende van 1865, acht men de tijd daar echter wel aangebroken om het oude stel bepalingen van 1892 eens wat aan te vullen.

In November j.l. werd door oud-minister Henri Sellier een ontwerp-wet ingediend bij het bureel van den Senaat. Door de *Confédération des Syndicats médicaux français* werd dit ontwerp onder-tusschen ter studie genomen, omdat het een flinke stap vooruit beteekent voor de bestrijding der kwakzalverij.

Enkele der voornaamste artikelen zullen wij hier laten volgen.

Artikel 2 houdt zich met omschrijvingen bezig van onwettige uitoefening der geneeskunde. Hieraan maakt zich schuldig:

§ 1 - Hij, die zonder in het bezit te zijn van het Fransche staatsdiploma van geneesheer, officier van gezondheid, tandarts of vroedvrouw, deelneemt, zelfs in tegenwoordigheid van een geneesheer, aan het vaststellen van een diagnose — noodgevallen uitgezonderd — aan de behandeling van zieken, aan een heelkundige tus-schenkomst, aan een tandheelkundige of een vroedkundige ver-richting, hetzij door een persoonlijke behandeling, hetzij door een mondelinge of schriftelijke raadpleging, door briefwisseling, door biljetten, aanplakbrieven of welke andere aankondiging ook.

Met ziekenbehandeling worden gelijkgesteld de handelingen, die met een gezondheids- of schoonheidsdoel de toepassing vergen van heelkundige ingrepen of van apparaten, waarvan de werking, chemisch of physisch, leidt hetzij tot het vaststellen van een diagnose, hetzij tot het bereiken van een physiologische uitwerking.

§ 2 - Hij, die, zelfs wanneer hij alle voorwaarden vervult, die vereischt worden voor de uitoefening van een geneeskundig beroep,

a - Deelneemt aan handelingen, die zijn wettelijke bevoegdheid te buiten gaan;

b - Zijn hulp verleent aan personen, bedoeld onder § 1, met het

doel zijn wettelijke verantwoorde-lijkheid voor de hunne in de plaats te stellen.

c - Onder den naam van een derde, zelfs wettelijk bevoegde, handelingen verricht, die tot de geneeskundige praktijk behooren.

Wat nu betreft § 1 van dit artikel, zij vermeld, dat daarin uitzondering wordt gemaakt voor de studenten in de geneeskunde en voor wettig gediplomeerde verpleegsters, voor zoover zij handelen als hulpkrachten van den geneesheer, onder diens toezicht en verantwoordelijkheid en zich houdend aan de stipte uitvoering van diens orders.

Bij het doorlezen van dit artikel komt men wel tot de conclusie, dat aan de hand daarvan een groot aantal gevallen van onbevoegde uitoefening der geneeskunst met groote stelligheid zijn aan te vatten.

Het artikel van onze wet, dat de bevoegdheid beschrijft, is vervat in No. 1 van § 1 (algemeene bepalingen) en luidt:

Uitoefening der geneeskunst, waaronder de wet het verleenen van genees-, heel- of verloskundigen raad of bijstand als bedrijf verstaat, is alleen geoorloofd aan degenen, aan wie de bevoegdheid volgens de wet is toegekend.

Hier staat het al héél simpel omschreven. Het spreekt dan ook vanzelf, dat er in den loop der jaren vele gevallen behandeld zijn, die volgens de letter van dit artikel net zoo goed wél als niet als overtredingen opgevat konden worden, ook zelfs indien het geknoei er dik bovenop lag.

Arresten van den Hoogen Raad waarnaar men zich later kan richten, zijn de eenige punten waaraan men houvast vindt in die vele gevallen, welke door de mazen van bovengenoemde wet weten heen te sluipen. Dat dit een

Mededeelingen van het Bestuur

NIEUWE LEDEZ :

Afdeeling Deventer der Ned. Mij tot bevordering der Geneeskunst.

Afdeeling Oude-Ysel der Ned. Mij tot bevordering der Geneeskunst.

ANT. ANNYAS, *Arts* te Koewacht.

J. E. M. E. D'ARNAUD, *Arts* te Andijk.

B. VAN AS, *Arts* te Linschoten (Utr.)

Dr A. H. P. AUGUSTIJN, *Arts* te Delft.

H. W. VAN BATENBURG, *Arts* te Delft.

C. L. VAN DEN BERG, *Arts* te Mijdrecht.

Dr C. J. VAN DEN BOVENKAMP, *Arts* te Langbroek.

Dr M. C. COLENBRANDER, *Arts* te Delft.

Fa DESTREE EN BUSCHKENS, Importeurs te den Haag.

A. J. DUYMAER VAN TWIST, *Arts* te Lisse.

W. M. FOCK VAN COPPENAAI, *Arts* te Dedemsvaart.

J. FRASER, *Arts* te Hardenberg.

C. GOEKOOP, *Arts* te Deventer.

Dr J. GROEN, *Arts* te Amsterdam.

Het Groene Kruis, afdeeling 's Gravendeel.

Dr J. J. VAN DER HORST, *Arts* te Zaanwijk.

Dr G. HUF, *Arts* te Tubbergen.

P. C. W. JONGEBREUR, *Arts* te Goedereede (Z.H.).

Dr M. A. DE JONGH, *Arts* te Loenen a.d. Vecht.

J. H. KETS, *Arts* te Veenendaal.

Dr P. S. R. KOSTERS, *Arts* te Deventer.

Prof. Dr J. J. VAN LOGHEM, te Amsterdam.

Dr B. C. J. VAN DER MEER, *Arts* te Maastricht.

Dr CH. MENDES DE LEON, *Arts* te Maastricht.

Dr M. G. NEURDENBURG, *Arts* te Amsterdam.

Dr P. NIJST, *Arts* te Leiden.

B. NOUT, *Arts* te Nieuwveen.

J. K. PAMEYER, *Arts* te Deventer.

A. PIERON, *Arts* te Dedemsvaart.

Jos. PLUM, *Arts* te Utrecht.

H. J. POST, *Arts* te Bergentheim (Ov.).

J. H. POST UITERWEER te Langeraar (Z.H.).

M. RUITER, *Arts* te Deventer.

G. J. SCHOLTEN, *Arts* te Deventer.

Dr J. A. SMIT, *Arts* te Dordrecht.

Dr M. SYPKENS SMIT, *Arts* te Hattem.

Dr F. C. VAN TONGEREN, *Arts* te Amsterdam.

F. VERHEYDEN, *Arts* te Montfoort (U.).

Mej. Zr VERMINNEN te Hulst.

J. H. WAGENAAR, *Arts* te Marken.

Dr B. M. J. WIERTS, *Arts* te Amstelveen.

G. VAN WIJK, *Arts* te Dedemsvaart.

H. J. A. TER WEE, *Secr.*

Wetsaanvulling in Frankrijk (vervolg)
niet gering aantal is mag als voldoende bekend verondersteld worden.

Zoo bestaat er een arrest waarin beschreven wordt wat men onder uitoefening van de geneeskunst heeft te verstaan (Hooge Raad 24 Juni 1912):

Onder uitoefening van de geneeskunst verstaat art. 1 geheel algemeen het verleen van genees-, heel- of verloskundigen raad of bijstand als bedrijf, welke raad of bijstand de werkelijke of voorgewende strekking om genezing van een ziekte te bevorderen, evenzeer kan hebben wanneer hij verleend wordt buitenwoordigheid van den lijder, als wanneer hij in diens bijzijn wordt gegeven.

Gelukkig weten wij, dat aan de totstandkoming van de nieuwe wet bij ons hard gewerkt wordt. Althans dit werd ons kortelings

van, naar wij hopen, welingelichte zijde verzekerd.

Artikel 3 van de aanvulling der Fransche wet beschrijft de straffen voor onwettige uitoefening der geneeskunst. Deze beloopt van 100 tot 1000 frank boete en van 6 dagen tot 6 maanden opsluiting, of een van beide straffen. Bij herhaling, resp. van 1000 tot 3000 fr. en van 6 tot 12 maanden of van een van beide.

Naast de hoofdstraf kan de rechtbank eventueel ook nog tijdelijk of volledig verbod tot uitoefening der geneeskunst uitspreken tegen de overtreders van de bepalingen.

Dezelfde straffen kunnen uitgesproken worden voor het openbaar misbruik van titels (doctor in de geneeskunst (arts), officier van gezondheid, tandarts, vroedvrouw). Buiten de gevallen, die reeds in de vroegere wet voorzien

werden moeten daartoe nu ook gerekend worden, zij die, in het bezit van een buitenlandsch diploma, waarmee zij het recht hebben praktisch uit te oefenen in Frankrijk, hun titel gebruiken, zelfs in afkorting, zonder er — in hetzelfde letterformaat — aan toe te voegen, de naam der buitenlandsche universiteit, die het diploma heeft afgeleverd.

In artikel 6 staat o.a. dat als onbevoegd uitoefenen der artseneerbereidkunde worat beschouwd, wanneer iemand, die een der genoemde geneeskundige beroepen uitoefent, vooraeelen of vergoedingen trekt — rechtstreeks of niet rechtstreeks — uit de fabricatie of den verkoop van geneesmiddelen of van orthopaedische apparaten, van weken aard deze ook mogen wezen. Het is hun ook verboden — rechtstreeks of niet — buiten weten van den patient,

Reglementeering van den Leurhandel

(BELGIË)

BELGISCH STAATSBLAD VAN
21 MAART 1936

Ministerie van Economische Zaken
12 Maart 1936 - Koninklijk Besluit waarbij wordt gewijzigd het koninklijk besluit d.d. 24 Juni 1935, waarbij de tenuitvoerlegging wordt geregeld van het koninklijk besluit d.d. 13 Januari 1935, houdende reglementeering van den leurhandel.

LEOPOLD III, Koning der Belgen, Aan allen, tegenwoordigen en toekomstigen Heil.

Gelet op het Koninklijk Besluit, Nr. 81 d.d. 13 Januari 1935, houdende reglementeering van den leurhandel, en inzonderheid op artikel 10 van dit besluit; Herzien het koninklijk besluit d.d. 24 Juni 1935, waarbij de tenuitvoerlegging van voornoemd koninklijk besluit wordt geregeld d.d. 13 Januari 1935, en inzonderheid artikel 16, dat luidt als volgt: „Tot nadere reglementeering zijn de handel van deur tot deur en de handel op den openbaren weg toegelaten voor alle producten, met uitzondering van de pharmaceuti-

sche producten, de wapens en de amunitie en van deze waarvan de verkoop werd verboden bij andere wets- of reglementsbeschikkingen”;

Op de voordracht van Onzen Minister van Economische Zaken. Wij hebben besloten en Wij besluiten:

Artikel 1 - De overgangsbepaling vermeld bij artikel 16 van het hooger bedoeld Koninklijk Besluit d.d. 24 Juni 1935, waarbij de handel van deur tot deur en op den openbaren weg wordt toegelaten voor alle producten, met uitzondering van deze welke in dit artikel worden opgesomd, is afgeschaft voor de optische artikelen en voor de artikelen van den brillenhandel.

Art. 2 - Onze Minister van Economische Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit dat zal vigeeren vanaf den dag zijner bekendmaking in het Staatsblad. Gegeven te Brussel, den 12en Maart 1936.

LEOPOLD

Van 's Konings wege:

De Minister van Economische Zaken:

PH. VAN ISACKER.

Verbod van deur tot deur en op den openbaren weg pharmaceutische producten, enz. te verkoopen

Een koninklijk besluit dd. 23 December 1937 wijzigt den tekst van artikel 6 van het koninklijk besluit van 30 December 1936 waarbij de tenuitvoerlegging der reglementeering van den leurhandel wordt geregeld.

Tot nadere reglementeering is de handel van deur tot deur en op den openbaren weg der volgende producten verboden: pharmaceutische producten en drogerijen (namelijk geneeskrachtige planten, enkelvoudig of vermengd); medische of orthopedische apparaten (zooals breukbanden, massage-toestellen, toestellen voor hardhoorige personen, apparaten voor electrotherapie enz.); optische artikelen en artikelen van den brillenhandel; geneeskundige boeken.

Dit besluit werd genomen op initiatief van het Ministerie van Middenstand en Economische Zaken, maar men vindt erin ook het bewijs van de krachtadige tusschenkomst van het Ministerie van Volksgezondheid. (Uit de lange opsomming der artikelen die in dit besluit voorkomen, hebben wij enkel deze opgegeven die het geneeskundig en pharmaceutisch korps aanbelangen).

Staatsblad, 21-22 Februari 1938.

De Challoner Methode voor Bevordering van Groei

een deel van het honorarium te ontvangen, dat aan een collega betaald werd.

Voor deze overtredingen kan men eveneens met tijdelijk of volledig verbod tot uitoefening van het beroep gestraft worden.

In artikel 7 wordt de reclame voor geneesmiddelen behandeld. De woorden „genezen” of „genezing” zijn verboden in mededeelingen aangaande producten, specialités, diagnostische of therapeutische methodes, evenals getuigschriften van genezing, commentaren onder een min of meer wetenschappelijken vorm, de beschrijving van ziektesymptomen, afbeeldingen „voor en na behandeling” enz.

Hierbij wordt een uitzondering gemaakt voor tijdschriften, die niet in den handel voorkomen, en enkel aan medische abonnés worden gezonden.

Verder zijn verboden, onder welken vorm ook, alle reclame voor geneesmiddelen tegen tuberculose, kanker, geslachtsziekten, impotentie en onregelmatige maandstanden.

Na advies van de Academie van geneeskunst, van den Hoogeren raad voor de Volksgezondheid en van de geneeskundige beroepsverenigingen, kan een ministerieel besluit dit verbod ook tot andere ziekten uitstrekken.

Voordrachten, radiouitzendingen (men weet, dat in Frankrijk veel reclames per radio worden gemaakt, Red.) enz. aangaande de volksgezondheid, de geneeskunst en de artsennijbereidkunde worden aan een voorafgaande goedkeuring door den Minister van Volksgezondheid onderworpen.

Binnen de zes maanden moeten uit alle aankondigingen, titels, opschriften van inrichtingen voor geneeskundige raadpleging of verzorging en voor verkoop of uitdeeling van geneesmiddelen, die niet door den staat, het departement of de gemeente beheerd of gecontroleerd worden, de volgende woorden verdwijnen: Instituut, Academie, Bureau, Nationaal, Departementaal, Gemeentelijk, Publiek, of andere, die den indruk wekken, dat het om een instelling van openbaar belang gaat, of om een belangeloos menschlie-

Onlangs kreeg een onzer bestuursleden een brief toegezonden met den volgende inhoud:

Weled. Heeren,

U zoudt mij een groot genoeg doen als ik op onderstaande vraag van U een antwoord mocht ontvangen. De kwestie is deze: ik vervul momenteel als sergeant mijn dienstplicht, en zou na afloop daarvan gaarne overgaan naar het korps politietroepen. Daarvoor bezit ik echter niet de vereischte lengte. Toen ik dan ook in het weekblad „Het Leven” een advertentie aantrof, waarin werd aangeboden de lichaamslengte te vergrooten, schreef ik daar direct op. Als antwoord kreeg ik bijgaande reclame. Daarin zult U lezen, dat de prijs van een behandeling f 16.— kost. Nu is echter voor een militair f 16.— veel geld. En alvorens op dit aanbod in te gaan neem ik de vrijheid mij tot U te wenden met de vraag of deze aanbieding serieus is te nemen of op bedrog berust.

Hopelijk kunt U mij inlichten, bij voorbaat hartelijken dank.

Hoogachtend, X. Y.

Dat is tenminste een brief van een onderofficier, die alleen hierdoor reeds bewijst, dat hij, behoudens blijkbaar zijn lengte, zeker over kwaliteiten beschikt, die voor een beroepsonderofficier belovend kunnen zijn.

Wat is het dan ook jammer, dat het onmogelijk was dezen jongen man een bemoedigend bericht omtrent zijn groeikansen te sturen. Gelukkig mogen we het echter noemen, dat hem een noodlooze uitgave van zijn gulden

verwend werk. Ook in deze gevallen kan bij overtredingen tijdelijk of volledig verbod tot uitoefening van het beroep volgen voor artsen, die daaraan meewerken. Hetzelfde geldt voor het gebruik van den naam van erkende minerale waters of erkende kuurplaatsen.

Uit deze kleine opsomming, die

bespaard werd mitsgaders een groote tegenvaller in het dan door hem verwachte succes.

We zullen nu de brochure eens wat nader bekijken.

HOE KAN MEN ZIJN LICHAAMSLENGTE ZONDER EENIG RISICO EENIGE CEN- TIMETERS VERMEERDEREN?

met als resultaat vooruitgang van algemeene gezondheidstoestand, verbetering van het persoonlijk voorkomen, grooter zelfvertrouwen van jeugd en langer levensduur. wen, sterker zenuwen, behoud Wel laten wij dat eens lezen:

„Door de Challoner methode kunnen heel gemakkelijk eenige centimeters aan de lichaamslengte worden toegevoegd en kunnen „kromme schouders en voorover „loopen geheel verbeterd worden.

„En wat niet het minst belangrijk „is, is dat wij geen voorstanders „zijn van ouderwetsche en lang- „durige lichaamsoefeningen, daar „de ondervinding heeft geleerd, „dat deze het lichaam versterken „maar dikwijls groei in de lengte „tegenhouden. Wij weten nu, dat „de natuurlijke groei van het li- „chaam geregeld wordt door de „werking van verschillende klie- „ren. Niet alleen lengte, maar ook „gewicht, persoonlijke karakter- „trekken en zelfs levensduur zijn „afhankelijk van deze belangrijke „organen, waarvan enkele niet „groter zijn dan een erwt.

„Het belangrijkste deel van het „lichaam, waardoor het zijn on- „dersteuning krijgt, is de rugge- „graat. Deze wordt afgebeeld in „de figuren A en B, maar onze

overgenomen is uit „Le Médecin de France”, blijkt wel, dat men van plan is in Frankrijk, waar heel wat meer met kwakzalversmiddelen geadverteerd wordt dan bij ons, een rigoureuze verandering op dit gebied in te stellen.

Het is bekend, dat ook in België, speciaal op het gebied van adverteeren, nieuwe bepalingen zijn te wachten.

C.

„methode regelt wel degelijk „ALLE deelen van het lichaam. (De logica van deze redeneering is zoo ongeveer van de orde als: Mijn broer heet Piet, en we eten vanmiddag soep met balletjes. Red.).

„persoonlijke aandacht wordt geschonken aan ieder speciaal geval. Wanneer men te dik is kan „men slanker worden. (In dat geval zouden we zeggen: dan *lijkt* men alleen maar langer. Red.). „Wanneer men te mager is kan de „Challoner-methode daarentegen „U tot de normale lichaamsverhoudingen brengen. Daarom „schrijft de Challoner-methode „niet dezelfde tabletten voor voor „ieder geval. We hebben ons gespecialiseerd in lichaamsverbetering gedurende een groot aantal jaren en het bewijs van de „voortrefelijke werking is geleverd door de talloze onderzoeken.

„Wanneer men gebogen en rond „van schouders is behoeft men „dat niet zoo te laten. Begin onmiddellijk met de Challoner-methode, onverschillig of U jong „is of op middelbare leeftijd, gezond of ziekelijk. Indien men „reeds wat ouder is is dit geen „reden om het persoonlijk voorkomen te verwaarlozen. Integendeel, het is dan juist zeer „noodzakelijk meer zorg daaraan te besteden.

„Honderden flinke mensen over „de geheele wereld, mannen en „vrouwen, danken hun opvallende „verschijning en verbeterde „gezondheid aan de Challoner-methode en hebben door aanbeveling hun geheim ontsluitend „bij hun vrienden: de Challoner-methode.

Jammer, dat er niet bij opgegeven is of het voor gewone, normaal-lange en -uitziende mensen misschien ook mogelijk is met deze methode „sex appeal” te verwerven. De verkoopsmogelijkheden van het middel zouden er vast niet slechter op worden!

Laten we nu ook nog eens even zien met welke krachtige aanmoediging om toch maar tot toepassing van deze heilzame methode over te gaan, de importeur zijn toekomstige cliënten toespreekt:

Nog niet zoo lang geleden was men er van overtuigd, dat het onmogelijk was zijn lengte te verbeteren nadat de leeftijd van den volwassen mensch bereikt was. Deze leeftijd ligt voor vrouwen bij de 17 en 18 jaar en voor de mannen ongeveer bij de 20 à 21 jaar. Wanneer deze leeftijd bereikt was, was men het er over eens, dat men opgehouden had met groeien en of men nu volkomen normaal ontwikkeld was of niet, dat deed er niets toe. Dit idee fixe bestaat nu niet meer. Met behulp van de laatste ontdekkingen kan zelfs de grootste scepticus overtuigd worden, dat de menschen, die niet in het bezit zijn van een normaal goed figuur, hierin een belangrijke verbetering kunnen brengen (op bijna elken leeftijd). En niet alleen dat de Challoner-methode geheel zonder risico voor een verbeterd figuur zorgt, ook de algemeene gezondheidstoestand en de zenuwtoestand gaan belangrijk vooruit, tengevolge van de algemeen verbeterde lichaamstoestand.

De Challoner-methode is het resultaat van langdurige onderzoeken en dit resultaat is nu in de uiterste staat van perfectie. Het is gebaseerd op het feit dat de lengte, gewicht en zelfs individueel karakter en algemeen gezondheidstoestand voor een groot deel afhankelijk zijn van de goede werking van bepaalde klieren in het menscheelich lichaam. Door de natuurlijke actie van de Challoner tabletten worden de bepaalde organen en klieren — waarvan sommige niet grooter zijn dan een erwit (Dit schijnt een zeer belangrijke omstandigheid te zijn, er is hierop reeds eerder gewezen althans, Red.) lichtelijk gestimuleerd, met als resultaat een voortdurend opbouwen en groeien van het lichaam tot een grootere lengte. (Hieruit zou zijn op te maken, dat men feitelijk zoo lang kan worden als men maar wil. Dit is dan slechts een kwestie van maar flink tabletten eten en van geld! Red.) De tabletten zijn gegarandeerd (door wie? Red.) volmaakt onschadelijk („*onschadelijk*” zonder meer zou ook nog niet eens zoo gek zijn. Red.) in elk opzicht en bevatten niets dat niet goed zou kunnen zijn (hetgeen reeds

uit de eerste woorden dezer zin zou mogen opgemaakt worden. Red.) zelfs voor de meest delicate naturen. De ontwikkeling is natuurlijk en normaal in elk opzicht (behalve dan, dat deze zich ook ver na de 20 jaren „normaal” blijft voortzetten. Red.).

Het meest verrassende van de behandeling is de snelheid waarmee zij werkt. Resultaat wordt dikwijls merkbaar na een paar dagen en één doos is meestal toereikend voor een succesvolle behandeling. Alleen in zeldzaam hardnekkige gevallen is het noodig meer te nemen en mocht dit met U het geval zijn, dan zenden wij U gratis en franco een tweede doos. (Dit is volkomen onzakelijk, tenzij de tweede doos reeds met de eerste feitelijk verdiskonterd zou zijn. Dat mogen we natuurlijk niet veronderstellen. De meeste menschen hebben maar één doos noodig staat er, en zoo zou een ieder dus maar altijd voor twee dozen betalen! . . . Nee, dat zou nu weer een beetje al te zakelijk zijn! Red.)

DE PRIJS

Het vaststellen van de prijs heeft zeer veel hoofdbreken gekost. (Dat is dan ook een niet onbelangrijke factor. Misschien is dit nog moeilijker geweest dan het samenstellen van de tabletten zelf. Red.)

Ongelukkigerwijs kunnen wij niet alles doen wat wij zouden willen doen, (dat is wel met meer menschen het geval. Of het in „zekere” gevallen nu wel zoo „ongelukkig” is, staat nog te bezien. Red.) Vrachten, belastingen (daar zal een ieder direct mee instemmen! Goed gezegd. Red.) en invoerrechten zijn zóó hoog, dat een groot deel van de prijs daardoor reeds geabsorbeerd wordt, alvorens het artikel verkocht kan worden.

De prijs is daarom vastgesteld op Fl. 16.— voor een complete behandeling, welke behandeling door langdurige experimenten geconcentreerd kon worden tot één doos. De prijs is inclusief vracht en verpakking. De verpakking is zóódanig, dat men aan de buitenzijde niet kan zien wat het pakket bevat. (Dat lijkt ons nu nog het ergste niet! Red.)

De brief is hiermede op de gebruikelijke beëindiging na, uit. Maar er staat nog iets onder. Leest U dat toch vooral!

**UITTREKSEL UIT EEN DER
LAATST ONTVANGEN
BRIEVEN**

Vóór ik Uw tabletten nam was ik 1,70 M. en sinds j.l. Zaterdag ben ik al 1,74 M. and „still going strong.” Ik ben U zeer dankbaar.

Hoogachtend W. H. E.

Wij kennen W. H. E. niet maar deze moet een grappenmaker zijn

hoor! Hoe kan het bestaan, zullen domme menschen zich afvragen, en dan nog wel zóó gauw?!

Ja, ja, die hormonen en vitamines leveren ruime aspecten op allerlei gebied, zooals men uit het bovenstaande vrij duidelijk kan opmaken.

Wat zullen we elkaar toch gaan „achten en bewonderen”! Geen ronde schouders meer en allemaal minstens 1,74 M. en langer, zover als men wil.

Daardoor zal een groote werkverruiming ontstaan, want al die zoo héél veel langere menschen hebben van alles ook véél meer noo-

dig.... Maar niet te veel aan denken. Voor een minister van arbeid om van te smullen (van die mogelijkheid dan, wel te verstaan).

Dit leerzame artikel zullen we hiermede gevoegelijk kunnen besluiten. Je moet toch maar op de gedachte komen! C.

* ~~~~~ *

Er staat geschreven: Wanneer wij zelf knechten zijn, bestaan er ook geen helden voor ons. Wij kennen een held niet als wij hem zien — wij houden den kwakzalver voor een held.

Thomas Carlyle

* ~~~~~ *

**Een Diplomaat
die Heroïne smokkelde**

Vele malen ontsnapte Baccula, doch thans zal Weensche jury zich over zijn vergrijpen moeten uitspreken.

Als gevolg van de aanhouding te Genève van Carlos Fernandez Baccula, den gewezen Peruaanschen diplomaat, die na jarenlang het pad der misdaad bewandeld te hebben, eindelijk in de strikken der Zwitsersche politie verward raakte, heeft het gilde der opiumsmokkelaars die vrij rondloopen, weer een zijner beruchtste leden verloren.

De Vereenigde Staten vormden wel Baccula's voornaamste afzetgebied. De kwantiteiten verdoovende middelen die hij naar de nieuwe wereld afgeschoven heeft, zijn enorm en gezien zijn jarenlange activiteit op het glibberige pad der smokkelarij, mag het een unicum heeten, dat hij steeds weer aan den grijpenden arm der Amerikaanse, Fransche, Duitsche en Zwitsersche politie wist te ontkomen. Zijn arrestatie te Zürich kon ten slotte worden verricht, nadat de politieautoriteiten te Weenen een verzoek tot inhechtenisneming hadden gedaan. Men had nl. ontdekt, dat de Peruaan groote hoeveelheden heroïne van Weenen naar Amerika had weten te smokkelen.

Het zal dan ook een Weensche jury zijn, die zich straks, wanneer de ex-diplomaat op grond van het omvangrijke bewijsmateriaal aan Weenen wordt uitgeleverd, over zijn vergrijpen zal moeten uitspreken.

Ook ditmaal had Baccula er de lucht van gekregen, dat de politie naarstiglijk pogingen deed hem in handen te

krijgen. Hij verliet ijlings per vliegtuig het Zwitsersche kanton Tessin — waar hij geruimen tijd vertoefd moet hebben — en streek neer te Zürich, waar hij zich echter tevergeefs aan het speurend oog der rechercheurs poogde te onttrekken.

Weenen, waarheen de gewezen diplomaat thans gevankelijk zal worden overgebracht, was ook de stad, waar Baccula ééns als zaakgelastigde der Peruaansche regeering geaccrediteerd was. Later verwisselde hij Weenen voor Oslo om ten slotte zijn diplomatieke carrière te beëindigen en het leven van den avonturier te gaan leiden.

In 1923 reeds, wanneer Baccula te Genève vertoeft, verdenkt men hem er van relaties te hebben met een smokkelaarsbende, die er haar beroep van maakt menschen, die daarvoor goed willen betalen, van verdoovende middelen te voorzien. Langen tijd houdt hij zich dan op den achtergrond totdat hij eensklaps, in 1931, te Parijs opduikt waar hij zich installeert in een weelderig ingerichte woning. Dan krijgt men ook zekerheid omtrent de reeds vermoede praktijken van den Peruaan en in 1934 volgt zijn veroordeeling: hij wordt beboet met frs. 250.000 en uitgewezen.

Weer wordt het eenigen tijd stil rond den Peruaan doch opnieuw wordt zijn naam genoemd wanneer in 1935 bij een ontploffing in een drukke straat in de Fransche hoofdstad, een geheime fabriek en bergplaats van verdoovende middelen ontdekt worden, een vondst welke de politie meer dan dertig kilogram heroïne oplevert. Er wordt een man gearresteerd, waarvan

men meent, dat hij een handlanger van Baccula is doch het bewijs is niet te leveren.

Lang voor het verblijf van Baccula te Parijs, hoort men reeds in het Volkenbondspaleis den naam van Carlos Fernandez Baccula fluisterend uitspreken, niet als dien van een diplomaat, die de belangen van zijn land als zaakgelastigde in Europa behartigt, doch als dien van een misdadiger. In de dossiers van het Volkenbondsbureau, dat belast is met de contróle op den verkoop van verdoovende middelen, staat hij geboekt als een berucht individu. Maar onverdroten „werkt” Baccula verder. Zijn diplomatiek paspoort — dat inmiddels reeds lang verlopen is — bewijst hem onschatbare diensten. Als agent van een Amerikaanse „gang” maakt hij reis op reis naar de nieuwe wereld. Hij doet zich als diplomaat voor, doch verborgen in zijn koffers wordt verboden waar naar Amerika gebracht. Men zegt van Baccula, dat hij kans heeft gezien in totaal niet minder dan 1½ ton heroïne naar de Vereenigde Staten te smokkelen.

De diplomaat Baccula behoort reeds lang tot het verleden. De avonturier Baccula zal nog éénmaal in het middelpunt der publieke belangstelling worden geplaatst wanneer straks voor de Weensche rechtbank het geding tegen den Peruaan een aanvang neemt. (United Press)

Het spreekwoord zegt: *een ieder acht zijn uil een valk*”.

Helaas kunnen we met wat wijziging zeggen: *„Nog te velen achten hun kwakzalver een dokter.”*

**DELIUS
AMSTERDAM**

Benodigdheden voor:
APOTHEKEN
ZIEKENHUIZEN
LABORATORIA
DROGISTEN
ONDERWIJS

OPGELOST 1840

**N.V. ORGANON
OSS**

strijdt mede tegen het
misbruik van genees-
middelen, doordat zij
uitsluitend bij medici
propaganda maakt
voor haar preparaten.

FIRMA P. L. STRAATMAN — ENSCHEDE
Postbus 65 — Gevestigd 1889
Etiketten-, Papierwaren- en Cartonagefabriek
UW ADRES VOOR
VOUWDOOZEN EN FONDSETIKETTEN
Het beste adres voor, mooi uitgevoerde
PARTICULIERE DOOZEN EN ETIKETTEN

TONICUM „KATWIJK”
TONICUM „KATWIJK” ALCOHOLVRIJ

**N.V. SOC. VOOR CHEM. INDUSTRIE „KATWIJK”
TE KATWIJK AAN ZEE**

CALMOBROM liq.
CALMOBROM bouillonblokjes
CALMOBROM tabletten

Voortreffelijk Nervinum en Sedativum in 3 verschillende
samenstellingen en vormen

Voor Artsen Literatuur op aanvraag
N.V. Pharmaceutisch Chemische Industrie
Amsterdam „Phia”
Brouwersgracht 115 — Amsterdam C
Telef. 42131 — 42331

30 Pantonsiletten
3,6 DIAMINO, 10 METHYL-ACRIDINIUMCHLORIDE, 3 mg. PER TABLET.
TEGEN VERKOUDHEID EN TER BESCHERM. V. DE MOND-EN KEELHOLTE

PRIJS F. 0.65

CHEMIFA-CHEM. FABRIEK-AMSTERDAM N.V.

<p>PILULAE JOD- OVI</p>	<p>LIQUOR ERODII VERWEY</p>
<p>PIL FERRO-50-VERWEY PIL. ARSEN-FERROWEY-COMP. PIL. ARSEN-FERROWEY PIL. FERROWEY-COMP.</p>	<p>PILULAE KAJOETI</p>

U. A.
UITSLUITEND
IN
APOTHEKEN

N. VERWEY & Co. — TIEL
Apotheek gevestigd in 1741, tevens
fabriekmatig bereidend sinds 1818
Apotheker: J. J. VERMET
Postgto 98061 — telefoon 79 — telegram: vermet

NEERLANDSCH
FABRIKAAT
EERST
VERBODEN

**ZIEKENVERVOER
ONDERNEMING
HOLLAND**

11220
ROTTERDAM
GLASHAVEN 37

B

*De dokter zei:
Borstvoeding en daarna
Molenaar's Kindermeel*

Voor 2 à 3 cents per dag
Uw kind kernegezond.

In dit Blad worden uitsluitend annonces
opgenomen, die door de Vereeniging tegen de Kwakzalverij
zijn goedgekeurd.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE: DR. PH. A. COPPENS - Bergschelaan 167a - Rotterdam

Bestuur der Vereeniging: DR. C. J. BRENKMAN, Arts te 's Gravenhage, Voorzitter; MR. M. D. K. S. VAN LIER, Rechter te Amsterdam, Lid van het Dagelijksch bestuur; MR. H. B. DE BRUEYS TACK, Ambtenaar O.M. te Alkmaar; DR. PH. A. COPPENS, Apotheker Gem. Ziekenhuis, Bergweg, Rotterdam; MEJ. E. H. HENGEVELD, Arts te Zwolle; MR. G. VAN ITALLIE, Substituut-Griffier te Dordrecht; N. KEULEMANS, Oud-Hoofd-Apotheker Binnengasthuis Amsterdam, te Hilversum; MR. J. MOOLENBURGH, Kantonrechter te Middelburg; MR. J. J. PLUGGE, Rechter te Utrecht; A. H. v. D. VELDE, Apotheker, Inspecteur v. Volksgezondheid in Alg. Dienst te 's Gravenhage; G. E. WINDEMÜLLER, Arts te Vaassen; H. J. A. TER WEE, Apotheker Wilhelmina Gasthuis te Amsterdam, Secr.-Peningmeester.

Adres voor het opgeven v. Leden en Abonnés:
H. J. A. TER WEE - Maasstr. 72a - Amsterdam
Postgiro der Verg. 32237 - Gem. Giro K. 1672
Lidmaatschap der Vereeniging . . . f 3.—

Het nadrukken van artikelen
uit dit blad is niet alleen
geoorloofd doch wordt zelfs
dringend verzocht.

Abonnement per jaar fr. p. p.
bij vooruitbetaling f 2.—
Administratie Maandblad: Keizersgracht 104 -
Amsterdam C. - Telef. 49122 - Postgiro 78536

De Kruidendokter Hemmes en Diabetes

Kortelings was ik van nabij getuige op welk een geraffineerde en uiterst onverantwoordelijke wijze bovengenoemde kwakzalver zich o.a. bezig houdt met de behandeling van diabetes patiënten.

Een meisje van 19 jaar, dat reeds gedurende twee jaar lijdende was aan suikerziekte, was gedurende eenigen tijd opgenomen in een ziekenhuis ten einde haar met behulp van een dieet en Insuline in evenwicht te brengen.

Nadat de haar behandelende arts haar leefwijze had vastgesteld, verliet zij de ziekeninrichting. Zij kreeg eenige injecties Insuline per dag. Zooals dit meer gaat, werd haar tenslotte geleerd de inspuitingen zelf toe te dienen.

Het spreekt vanzelf, dat zij echter onder voortdurende controle bleef van haar huisarts. Deze keek op geregelde tijden de urine na.

Eenigen tijd ging dit alles goed, hoewel die injecties haar begrijpelijkerwijs vrij spoedig verveelden.

Kennissen van kennissen van de familie gaven haar de raad om eens naar een kruidkundige te gaan. Zij kenden er een, die stond nu letterlijk nergens voor, want ze hadden wel eens gehoord van... enz., enz. Er volgde dan een van die bekende verhalen zooals een ieder die wel meer dan een keer heeft hooren opsommen. Het gevolg daarvan was, dat zij zich tot Hemmes wendde in Hillegersberg. Deze „weldoener” wist haar al spoedig in een opgewekte

stemming te brengen. Zij vertelde thuisgekomen, dat de „dokter” haar had verteld, dat het ook heelemaal niet noodig was al die spuitjes te geven. In het vervolg zou ze dan ook niet meer dan één keer per dag een injectie toedienen. Die man wist het nog eens goed! Hij had haar verhaal aangehoord en de urine nagezien. Voor zijn raad behoefde zij niets te betalen. Alleen het onderzoek der urine kostte f 1.—

Zij kon rustig naar huis gaan en de gegeven raad opvolgen. Na veertien dagen moest zij weer bij den kwakzalver terug komen om de urine nog eens na te laten zien.

Gedurende de eerste week na haar bezoek te Hillegersberg ging het inderdaad goed en het feit, dat zij nu grootendeels ontslagen was van die nare prikjes, droeg er toe bij een gunstige invloed op haar algemeene toestand uit te oefenen.

Helaas het duurde niet lang zoo. Reeds in de tweede week begon zij zich zeer onprettig te gevoelen. Er werd natuurlijk niet over gedacht nu toch maar eens de raad van den huisarts in te winnen. Welnee! Zóóver was het nog niet. Het spreekt vanzelf, dat haar toestand er niet beter op werd. Voór dat de week ten einde was trad reeds de toestand van bewusteloosheid in.

De kruidendokter kreeg geen kans in dit geval spoedig zijn volgende gulden voor het urine-onderzoek op te strijken. Het meisje werd in het zieken-

Mededeelingen van het Bestuur

NIEUWE LEDEN:

A. BERKEL, Arts te Wormer.
A. BLOM, Arts te Krimpen a/d IJssel.
N. A. BALT, Arts te Sloten (N.H.).
K. G. ELS, te Hoensbroek.
J. R. OPHORST, Apotheker te Gorinchem.
N. SLOOFF, Arts te Jutphaas.
A. P. SMITT, Arts te Vlissingen.
W. H. VERDUYN DEN BOER, Arts te Zevenhuizen.
DR. A. W. VERHOEF, Arts te Utrecht.
H. J. A. TER WEE, Secr.

huis opgenomen. Gelukkig was men daar in staat haar weer bij te brengen. Na korten tijd kon zij ontslagen worden.

Of zij na opgeknapt thuis gekomen te zijn, zich weer tot den behandelenden „kruidkundige” heeft gewend vermeldt de historie echter niet.

Laten wij hopen, dat het een afdoende leer was geweest en dat de „kennissen van de kennissen” van de familie eens zijn komen informeren hoe het haar na opvolgen van hun raad wel was vergaan. De kans bestaat dan, dat ook deze menschen er iets nuttigs van geleerd mogen hebben. Maar, zal er wel gauw een zeggen, ik heb toch wel eens gehoord... enz. enz. Zoo gaat het nu eenmaal.

Intusschen zou het beter zijn als de betrokken kwakzalver er heel wat minder gemakkelijk afkwam dan thans het geval is.

Wie durft er nu nog te zeggen, dat het geen hoog tijd is, dat eindelijk gelegenheid verschaft wordt aan dergelijke praktijken paal en perk te stellen? C.

Natuurgeneeskundig Instituut v.h. H. Jonkers

Sinds eenigen tijd hadden wij niet zoo heel veel meergehoord van dit „Instituut”. Men zal zich herinneren, dat H. Jonkers zich aan het eind van het vorige jaar te verantwoorden had voor de rechtbank als beschuldigd van bedriegelijke bankbreuk. Verschillende van zijn filiaalhouders waren de dupe geworden van de wijze waarop de heer Jonkers zaken met ze pleegde te doen.

De procureur-generaal bij het gerechtshof te Leeuwarden eischte in hooger beroep een jaar gevangenisstraf.

Intusschen wordt de kruidenzaak blijkbaar zooveel mogelijk op dezelfde voet voortgezet. Alleen staat er nu: v/h Jonkers.

De brochure, die ons thans in handen kwam geeft, op ongeveer gelijke wijze als we dit van zoovele vorige malen kennen, beschrijvingen van de door het instituut te leveren kruidencombinaties, met natuurlijk erbij de ziekten waartegen deze baat zouden brengen.

De tekst is eenigszins veranderd. Aan het hoofd lezen we, dik onderstreept: Bewaar dit, U kunt het eens noodig hebben!

Waarvoor men het noodig zou kunnen hebben staat er niet bij! Het merkwaardige van de inleiding, die er dan volgt, is, dat het instituut met een groote handigheid aan het publiek wil doen voorkomen, dat het minstens op één lijn is te stellen met de in ons land praktiseerende „natuurgeneeskundige artsen”.

De firma v/h H. Jonkers heeft niet het minste recht dit te doen. Het wordt echter op zóódanige wijze voorgesteld, dat er officieel net niets tegen gedaan kan worden maar — en daar gaat het voor het kruidenhuis juist om — dat niet ingewijden toch deze gelijkenschakeling als vanzelfsprekend er uit lezen.

Leest U maar:

„In ons land verzet men er zich „van medische zijde nog tegen, al „zijn er ook hier reeds meerdere „natuurgeneeskundige artsen en „wordt het aantal voorstanders „(van de natuurgeneeswijze „wordt hier bedoeld, Red.) hoe

„langer hoe grooter. Het ligt voor „de hand, dat, waar het publiek „baat vindt bij de kruidenkuren „en dus steeds meer kruiden- „mengsels vraagt (het logisch „verband staat hier een beetje „vreemd omschreven, Red.) voor „de genezing van zijn kwalen, — en nu komt het, leest U het s.v.p. goed! Red. — *onbevoegden* als „paddenstoelen verrijzen en hun „mengsels aanbieden. En hier „schuilt een gevaar, daar er door „ondeskundigheid samenstellin- „gen verkocht worden, die òf niet „baten, òf wel zelfs nadeelig kun- „nen zijn.”

Je moet toch maar brutaal zijn! Wie zou er nog onbevoegder en ondeskundiger kunnen genoemd worden dan deze kwakzalverende „Inrichting”?

Maar ondertusschen, het staat er toch alweer, en het wordt door maar al te velen gelezen en — geloofd.

Voor alle zekerheid, om bij de menschen het laatste vleugje wantrouwen weg te nemen, volgt er nog o.a.: „Naast het gebruik „der kruiden is het in vele geval- „len noodig of gewenscht, dat „men onder *medisch toezicht* „blijft. Dat is niet alleen voor lij- „ders aan ziekten als nier- en „blaasaandoeningen, suikerziekte „e.a. veiliger, doch ontlast gebrui- „ker en mij van verantwoordelijk- „heid in geval van ernstige com- „plicaties, die zich zouden kun- „nen voordoen.”

Intusschen kan een ieder rustig hetzij zelf of door den heer Jonkers de combinatie uitkiezen of laten uitkiezen, die voor zijn geval noodig(!) is.

Tenslotte nog iets van de „Belangrijke mededeelingen” aan het eind van de brochure.

„Omtrent chronische ziekten, „welke niet in de brochure ge- „noemd zijn, kan men desge- „wenscht nauwkeurige en uitvoe- „rige schriftelijke inlichtingen be- „komen van onzen ervaren en „terzake kundigen (dit staat wel „aardig zoo naast elkaar! Red.) „adviseur en samensteller van de „in deze brochure vermelde krui- „dencombinaties, n.l. van den „heer Jonkers Zelf”

INHOUD

Blz.

De Kruidendokter Hemmes en Diabetes	C. 49
Mededeelingen van het Bestuur	49
Natuurgeneeskundig Instituut v.h. H. JONKERS	C. 50
Ik hoorde . . .	51
Schadelijk Haarwater	51
Wondermiddelen F. C. DERKS	52
Rechtszaken	54

Wij willen het daarover nu maar niet verder meer hebben.

Als nieuwigheid kan alleen het volgende nog vermeld worden:

„Terwijl er tenslotte velen zijn, „die heel graag een kruidenkuur „zouden willen toepassen, doch „hiertoe niet kunnen komen, „doordat zij tegen het bereiden „der kruidenthees opzien, zijn „voor lijders aan: aambeien, „bronchitis, huiduitslag, ischias, „jicht, reumatiek, kwaad bloed „(! Red.), zenuwzwakte en slape- „loosheid deze bezwaren opgehe- „ven, doordat volgens een spe- „ciale methode de kruidencombi- „naties in *extract-vorm* zijn om- „gezet.”

Voor degenen, die zoo dom zouden zijn om nu te denken, dat er van die natuurachtigheid misschien wel wat verloren zou kunnen zijn gegaan bij dat geëxtraheer, laat men in de brochure erop volgen:

„Deze extracten zijn dus voor „100 % zuivere natuurgeneesmid- „delen, welke in beduidend klei- „ner volume een even hooge ge- „neeskrachtige waarde bezitten „als de gewone kruidengenees- „middelen.”

Het is dus alleen maar een kwestie van „service”!

Deze middelen worden in den handel gebracht onder de benaming „ABHIKZ” (voor de afleiding van deze fraaie benaming zie de beginletters van de hierboven genoemde afwijkingen, Red.).

Van deze „unieke en hygienische” middelen is een aparte brochure verkrijgbaar, die wij een andere keer misschien wel eens „ter bespreking” zullen krijgen. C.

Ik hoorde....

Ik hoorde een wonderlijk relaas. Ongelooflijk — ware het niet, dat de „ingeleide” zelf aan 't woord geweest was.

Van meet af aan zal 'k het U vertellen:

Slechts kort geleden kreeg 'k bezoek van den Heer van Os, uit Doorn, 'n zéér oppervlakkige relatie van jaren geleden. De begroeting was waardig, haast condoleerend. Dat was maar 't begin. Al direct mocht 'k vernemen, dat mijn bezoeker „ingeleid” was; hij ging uit om te genezen. — Ik zou er belang in stellen, dat kon niet anders.

Het lichte gevoel van verstijving week weer en de nieuwsgierigheid kwam boven. — Inderdaad wilde 'k er iets meer van hooren.

Het is vandaag niet voor het eerst, dat de menschen door mij geholpen worden. Dat doe ik al zeker 20 jaar. En de dokters bij mij sturen me gevallen, waar ze niks mee bereiken. Ik genees haast alles. Geleerd ben ik niet. Kennis heb ik niet, verstand maar 'n beetje, maar 't zit *in* me. Ik heb er kijk op, ik kan zien aan de menschen of ze de kwaal van moeder meegekregen hebben. Of d'r „zenuwen” wel goed werken, want dat is ook zoo voornaam.

De menschen lijden toch veel. Onderlest had 'k een man met 'n gezwel achter z'n oor, o geweldig. Ik direct 'n vette zeepsop maakt, zout erdoor en toen elk uur een heet compres. Dat arme hoofd goed in 't kussen, broeien maar. Toen 't doorging — dat was z'n behoud, anders was het hem in zijn zolderkamer geslagen — wist 'k de rommel niet te bergen. Om geheel beter te worden was hij al te ver weg, want toen ik dat oor eens doorspoot kreeg hij het spoelwater in den mond. 't Was 'n fistel geworden, hé.

Ja, en zoo heb 'k ook nog 'n kindje moeten opknappen. Dat groeide maar niet, en kon toen 't zoowat 2 jaar was nog niet loopen. Zoutwaterbaden en volop in de zon. De felle zon doet 't hem. En dan dat kindje met die „dauwworm”! 't Schaapje. Maar 't is beter geworden. Zemelenbaden, en kruidenaftreksel drinken, en 't lijfje

SCHADELIJK

HAARWATER

POLITIE GRIJPT IN

„Geen grijze haren meer” zóó luidde de kop van een advertentie die dezer dagen in een buurtblad van Amsterdam voorkwam.

„Geen grijze haren meer” en dat voor negentig cent! Want de flacon „haarwater” of haarhersteller, zooals het in de advertentie heette, kostte slechts negentig cent. En wat zou men daarmee bereiken?

„Met ons haarwater brengen wij U een tiental jaren lang beproefd preparaat in den handel, hetwelk eigenschappen bezit grijze en verkleurde haren hun oorspronkelijke kleur en glans terug te geven met de wetenschap, dat het absoluut onschadelijk is voor Uw gezondheid en geheel vrij van schadelijke bestanddeelen”, aldus de circulaire die iederen koper bij zoo'n flacon haarwater kreeg en waarin ook nog de gebruiksaanwijzing werd gevoegd. Een dame, die evenals zoovele andere reflecteerde op de advertentie en terecht kwam bij iemand op de Bloemgracht vertrouwde het flaconnetje haarhersteller niet en liep er mede naar de politie van het bureau aan de Marnixstraat, waar men de zaak interessant genoeg vond om haar te onderzoeken.

De politie gaf het fleschje haarhersteller in onderzoek bij den politiedeskundige, den heer Van

heelemaal goed insmeren met goudgele levertraan. 'n Wonder. Die jongen met water in de knie, 't leewater. Menschen zei ik, leg 'n haring op dat beurs geworden scharnier en laat dat minstens een dag zitten. Dan gaat die huid open, dat is dringend noodig. Is dat zoo ver, dan insmeren met mijn medicijn (jodium is 't maar, hoor) en hij loopt weer als 'n trein. En 't kwam uit. Vorig jaar was er 'n bekende van me ziek. Dokter liep maar in en uit. Resultaat ho-maar. Ik ging naar die vrouw en vroeg of haar man wel onderzocht was. Ja, zoo efkes de lepel in de keel en kijken. Keelontsteking was 't. — Ik naar den dokter en sprak er over met hem.

* * * * *
 * Men weet het: „Wie een kuil *
 * delft voor een ander, valt er zelf *
 * in.” *
 * De kwakzalver maakt een kuil *
 * voor anderen en zorgt dat zij er *
 * ook invallen; letterlijk en figuur- *
 * lijk. *
 * * * * *

Ledden Hulsebosch, die tot de ontdekking kwam dat het fleschje bevatte: Een hoeveelheid ammoniak, een weinig gedistilleerd water, alsmede een hoeveelheid zilvernitraat... dat wel degelijk schadelijk moest worden geacht voor de gezondheid.

Tegen den verkooper werd proces-verbaal opgemaakt. De man had nog een aantal flesschen in voorraad, die direct in beslag werden genomen. Hij deelde mede het „haarwater” te betrekken van een juffrouw wonende in de Sarphatistraat. Inderdaad bleek dit de fabrikante van 't haarwater te zijn. Bij haar werden verschillende ingrediënten in beslag genomen terwijl ook tegen haar proces-verbaal werd opgemaakt. Het is intusschen zeer te waardeeren dat de politie heeft ingegrepen. Het is natuurlijk niet meer na te gaan hoeveel menschen zich hebben laten verleiden het schadelijke haarwater te koopen. Ze zullen hebben ondervonden dat niet alleen het hoofdhaar bruin en vervolgens zwart werd doch ook de hoofdhuid...

Telegraaf

Hij wier kwaad vanzelf, niemand mag het beter weten. Nou, ik terug naar de zieke, en zelf de keel eens bekeken. Allebei de luchtgaten wit aangeslagen. Dat moest geraagd worden, wilde er beterschap mogelijk zijn. Met m'n kromme-steel-kwast heb 'k hem doorgeraagd. Hij stikte zoowat, maar werd toch beter.

Hoorde je ooit dat de bronchitis van 'n oude vrouw beter kon worden. Bronchitis is net als winterhanden. 'n Kwestie van kloven en barsten. In dit geval in de luchtpijp. Flink inhaleeren, en m'n drank om van binnen te smeren (glycerine en menthol voorname-lijk, van de kamferspiritus er door ben ik teruggekomen, daar

hoesten ze teveel van op). 'n Schurftige knul heb ik laatst weer een glimmend huidje gegeven. Collodium had ik daarbij noodig, dat sluit af, kunnen ze er niet aan krabben. Zeere beenen, ontstoken aderen, help ik met heete zout-waterbaden, massage en kruid-aftreksel. Is er 'n wond dan jodium er op. Ook met reuzel doe 'k wonderen. Het voornaamste is verder dat de menschen naar achteren gaan. Veel doen, van alles, begrijp je? Een mensch heeft zòd steenen in zijn water. Die komen er echter pas in, nadat 't water 't lichaam verlaten heeft. Dat doet de lucht. Maar — hielp 'k vroeger voor niks, tegenwoordig laat ik de huf-ters betalen. Ik leef niet van den wind, en ze komen graag, en van ver weg. Burgemeesters zoo goed als boeren. Ik ga nu binnenkort voor pedicure leeren. Ik moet geen last, begrijp je me?

De man, die 't lijden zoo liefheeft, was uitgepraat. Ik had 't gevoel alsof 'k 'n lichte klap van de molen had gekregen. Wat wist 'k aan al deze genezingen? Antwoord: hij stond klaar mijzelf, mijn naaste en verre familie, vrienden, kennissen en geburen te genezen van al hun kwalen. En er viel wat mee te verdienen voor me als ik hem wilde recommandeer-en.

Gelukkig mocht ik er over na-denken, trouwens hij had geen seconde lang meer den tijd. Zijn klanten rekenden op hem. Voor dien dag was Katwijk aan de beurt. En morgen ... — en over-morgen ...

Een van zijn menschen in de buurt was dien morgen dood-gevonden. Als 't nou kon vanwege het werk, ging hij er even heen; dat deed je vanzelf tegenover de familie —

Zoo zal elke nieuwe dag hem nieuw werk, nieuwe kansen bren-gen om genezingen te verrichten, doch in werkelijkheid om slacht-offers te maken. Want de één zal het veel geld kosten, een tweede zal na zijn behandeling alle hoop op beterschap kunnen laten va-ren, en wellicht zal een derde met zijn leven voor de hulp betalen.

(Verhaal van een patiënt van Dr. Wilhelmina Smidt, Den Haag.)

Wondermiddelen

door

F. C. DERKS

overgenomen uit „*Strijd Tegen de Tuberculose*”, org. v/d Haarlemsche Ver. tot bestrijding der tuberculose

Dat horloge gaat niet best meer. 't Heeft jaren lang zijn dienst ge-daan maar nu gaat het kuren ver-toonen. Natuurlijk, 't ding is niet kapot. Daarvoor is het uurwerk veel te degelijk en daarom moet het maar eens worden nagezien. Aan uw deur meldt zich een groentenboer aan, een brave kerel, die ongetwijfeld verstand van radijs en kropsla heeft en die toevallig verneemt, dat het met uw horloge niet in den haak is.

„Dat knolletje moest u mij eens geven!” zegt hij.

„Wou je het dan repareren?” vraagt ge verbaasd.

„Natuurlijk!”

„Aha,” zegt ge, „dan heb je zeker een werkloozen broer, die hor-logemaker is.”

„Toch niet.”

„Of een kennis?”

„Evenmin.”

„Begrijp ik dan goed, dat je 't zelf wilt doen?”

Een knik met zijn groenten-boerenbol.

„Ken je dat vak dan ook?”

Geen antwoord.

„Misschien wel eens horloge-makersleerling geweest?”

„Nooit.”

„Maar man, dacht je dan werke-lijk, dat ik jou dat horloge zou toevertrouwen?”

„Baat het niet dan schaadt het niet, meneer!”

„Ik zal wijzer zijn, jong. Goeien-dag.”

„Natuurlijk,” zegt de lezer. „Wie zal zoo simpel zijn, een horloge, dat alleen door een vakman kan worden hersteld, aan een volko-men ondeskundige te geven? Nie-mand immers!”

Dat spreekt vanzelf. En nu zou ik ditmaal graag eens een lettertje schrijven over de malligheid — er is ook wel een ander woord voor te gebruiken — dat in onzen tijd en in onze eigen omgeving nog tallozen zijn, die voor geen

geld hun horloge aan een groen-tenboer zouden toevertrouwen, maar de zorg voor het herstel van hun lichaam, dat duizendmaal kostbaarder en ingewikkelder uurwerk, in handen leggen van lieden, die van het menschelijk lichaam nog heel wat minder ver-stand hebben dan mijn groenten-boer van een horloge.

Dus over kwakzalverij. 't Vak zal wel zoo oud zijn als er zieke men-schen voorkomen en het bestaan er van valt terug te brengen tot het merkwaardige verschijnsel, dat talloze lieden, die overigens voldoende zin voor realiteit heb-ben, alle gevoel voor verhoudin-gen verliezen zoodra ziekte of on-gemak optreden. De ongeculti-veerde mensch levert daarvan het sterkste bewijs. Hij zal werkelijk niet zoo gek zijn, zijn bouwvallig geworden hut te repareren an-ders dan met min of meer deug-delijk materiaal en gereedschap, maar zoodra hij of een der zijnen ziek wordt ... vraag uw neef uit Zuid-Afrika maar eens, of hij u iets wil vertellen van kaffer-medi-cijnmannen en van hun attribu-ten, waarin de patiënt ontroerend vertrouwen stelt.

Het is niet mijn bedoeling, land-genoten, die wonderen van den wonderdokter verwachten, met kaffers op één lijn te stellen. Maar toch, zóó verlicht is onze tijd niet, zóó duidelijk kan de voorlichting niet zijn, of ongeduld, verloren vertrouwen, moedeloosheid, won-dergeloof doen nog maar al te velen ingaan op de verlokkingen en beloften, die met een verkeer-

Op de wonderverhalen van kwakzalversgenezingenpassemen de volgende regelen van Anna Roemer Visser toe:

„'t Zijn sprookjes om daarmee [den tijd wat te verdrijven Van kinders, malle luy en suffice [oude wijven”.

den wind het huis zijn binnen-gefladderd.

Dat ging vroeger nog heel wat gemakkelijker dan tegenwoordig. Er is een tijd geweest — men behoeft geen grijsaard te zijn om zich dien tijd te herinneren, dat iedere advertentierubriek in de krant de noodige specialité's vermeldde, varierende van een afdoend middel tegen neusverkoudheid tot genezingsmethoden voor een breuk of suikerziekte toe. Al die honderden middelen — samengesteld uit alle mogelijke onschadelijke en schadelijke praeparaten — beoogden een inwendige behandeling.

Uitwendig — goede hemel, wat is er uitwendig al niet gesold met de arme lijdens, die op alle mogelijke manieren behandeld, neen, mishandeld zijn door gewetenlooze wonderdokters!

Intusschen, aan die couranten-reclame is de laatste jaren wel een beetje een eind gekomen. Een jaar of zes geleden heeft een controle-commissie alle uitgevers van bladen, die daarvoor in de termen vielen, voorzien van een kaartsysteem, waarin alle bedragerijen, voor zoover bekend, waren opgesomd, met verzoek, advertenties te weigeren van die middelen, of methoden, waarvoor de commissie waarschuwd en het gevolg is geweest, dat een uitgever, die zichzelf respecteert, zijn blad voor deze annonces niet langer openstelt, een offer, waarvoor erkentelijkheid past.

Maar... het papier is geduldig. Het prospectus, het drukwerkje is in de plaats van de advertentie getreden. Alleen door een stevige reclame immers kan het publiek worden bewogen tot een proefneming en reclame maken kunnen de fabrikanten van Voltakruizen en krachtgordels en kruiden en tincturen! En waar de circulaire faalt daar wil de ver-
tegenwoordiger in propria persona nog wel eens een kansje wagen. 't Platteland vooral kan het getuigen.

Betrekkelijk wordt de goe-gemeente in ons land nog vrij goed tegen zichzelf in bescherming genomen. Wat het buitenland in dat opzicht oplevert is daarentegen dikwijls hedenkelijk.

Daarvan deed de Zwitsersche

hoogleraar, Prof. Dr. H. Hunziker, een paar jaar geleden een boekje open, waarbij hij o.m. waarschuwde tegen de z.g. Chiropractic, een methode, die uitgaat van de veronderstelling, dat iedere ziekte een gevolg is van het — populair uitgedrukt — van zijn plaats raken van een der zenuwen ter plaatse waar zulk een zenuw den wervelkolom verlaat. Nu is de waarheid van de leer der chiropractic, dat de zenuwen gekwetst zijn bij *alle* ziekten, nog nooit bewezen. Maar vooral de wijze van behandeling moet voor menigeen verderfelijk zijn geweest. Men gaat n.l. als volgt te werk: de patient wordt met ontblooten rug op een tafel neergelegd. De wervelkolom wordt afgetast met de linkerhand en zoodra deze de plaats heeft bereikt, waar naar de meening van den chiropractiker het euvel schuilt pakt zijn rechterhand de tastende linkerhand en veroorzaakt een ruksgewijze krachtigen druk, waarmede de „behandeling” in den regel geëindigd is.

Zulk een methode, die iedere medicus eenvoudig onzinnig zal noemen, kan in Amerika worden uitgeoefend. Gelukkig is daar in Nederland een stokje voor gestoken. Gelukkig, want meer dan elders geldt in de wereld van heel en halve zieken: Ons is niets te dol. Voor mij op tafel ligt een stapel van tweehonderd adressen van verkoopers van „geneesmiddelen” of beoefenaars van „geneeswijzen” tegen wie de hier boven genoemde Controle-Commissie waarschuwt, hetgeen beteekent dat men veilig mag aannemen, dat twee maal zooveel in het verborgen werken. Zes honderd — matig geschat — onbevoegden in ons land, zeshonderd groentenboeren, die defecte horloges, pardon, zes honderd kwakzalvers, die zieke organismen beweren te kunnen herstellen. Hebt ge wel eens van de oog-diagnose gehoord? Deze berust op de bewering, dat ieder orgaan en ieder lichaamsdeel overeen komt met een bepaalde plaats op het rechteroogvlies, zoodat iedere ziekelijke afwijking zich daar ter plaatse onmiddellijk manifesteert. Dit alles is een puur verzinsel en ieder bedrijf, dat er op

● Aan de Lezers ●

De redactie heeft er nog niet over te klagen, dat zij op overstelpende wijze voorzien wordt van mededeelingen.

Het blijft gewoonlijk bij de inzending van drukwerkjes, die zeer zeker in dankbaarheid in ontvangst worden genomen.

Velen Uwer zijn echter ongetwijfeld in staat zoo nu en dan een kleine beschrijving te geven van kwakzalvers-toestanden.

Bedenkt, dat dergelijke berichten voor anderen van groot nut kunnen zijn.

Zoodoende kunt U velen met niet al te groote moeite van dienst zijn.

Het adres der redactie is:

BERGSCHELAAN 167a - ROTTERDAM

gericht is, goedgebouwde menschen naar den „oogenkijkers” te lokken is pure zwendel. En tegen dit bedrijf valt onder onze Nederlandsche wetgeving helaas weinig te doen. Of: kent ge de „slingerdiagnose”? De slingerdokter construeert de zaak zelf. Een metaal kogel aan een draad is al het eenvoudigst. Bijna even eenvoudig is het, dit instrument met de noodige poespas op te tooien. En als straks de arme het slingertje in de hand houdt, vergeet hij, dat *iedere* hand, die een slinger vasthoudt, begint te trillen en noteert met angstige belangstelling, dat het water over zijn nieren is gegaan, of dat zijn luizennet is gebroken of welke andere waanzin hij te hooren krijgt.

En o, als men eens wist aan wien men dikwijls zijn lichaam toevertrouwd. Laat ons eens een greep uit de kaarten doen. Hier hebben wij den heer J. J. A. P. te Den Haag. Hij adverteert — tracht het althans te doen — onder den naam Albert en men kan hem dan thuis ontbieden voor elke ziekte (hij doet het al niet minder) waarbij gegarandeerd wordt, dat hij direct *alle* pijn opheft. Deze man was vroeger kelner, portier, worstelaar en zanger. Thans is hij magnetiseur. Of (om maar bij twee te blijven) Evans de Ziener, alias W. A. v. D., ook een Hageenaar. Hij was vroeger tooneelspeler, veranderde van affaire en werd medium, om ten slotte als magnetiseur op te treden.

Nu heeft de kwakzalverij nogal liefde voor speciale ziekten en

het is op zichzelf te loven, dat de tuberculose niet al te veel wordt betrokken in de sfeer van haar belangstelling, al prijst zij honderd middelen aan ter bestrijding van wat onmiskenbaar symptomen van de tuberculose zijn. Voor een goed deel is dit natuurlijk een gevolg van het feit, dat de groote massa langzamerhand wel enig inzicht heeft gekregen in het ziektebeeld en in de bestrijdingsmethoden van tuberculose. Hier heeft de tuberculosebestrijding voorlichtend werk gedaan. Ware dit uitgebleven, ook hier zou de kwakzalverij een uiterst vruchtbaar arbeidsterrein gevonden hebben. Wat we op dit gebied ontmoeten is er het beste bewijs van.

Maarten J. te Rotterdam verkoopt bijvoorbeeld een middel tegen been-tuberculose, klier- en huidziekten. Dat staat ten minste in het prospectus te lezen. Maar dat is een klein jokkentje. Want dat middel wordt verkocht door Mevrouw L. v. B., die vroeger huishoudster van Maarten was en Maarten noch zijn huishoudster hadden eenig begrip van de verschrikkelijke ziekten, waarvoor hun middel moet dienen.

Mevrouw F. H. te Rotterdam verkoopt kruiden en pillen tegen suikerziekte en tuberculose en huidkwalen. Zoo de beunhazerij er door het enkel noemen van dit drietal bezoeken niet reeds dik op lag, een kijkje op Mevrouw's veelzijdige gaven verkrijgen we, als we vernemen, dat zij nog behalve als kruidkundige tevens (doch onder den naam „Mej. Louise“) haar zorgen aan de menschheid wijdt als kaartlegster.

Mej. H. te Haarlem is, volgens haar annonce, „prachtig genezen“ van tuberculose door een uitstekend, zuiver middel. Welk middel natuurlijk tegen gereed geld

„Een paard achter de wagen spannen“ heeft hetzelfde averechtsche gevolg als het consulteren van een kwakzalver. Het verschil is, dat in 't eerste geval een goede kracht verkeerd wordt aangewend, en in 't andere een vermeende hulp wordt ingeroepen.

Helpt mede aan de VERSPREIDING van dit Orgaan

verkrijgbaar wordt gesteld. Wat er in zit verzwijgt ze wijselijk.

Laat het me bij dit drietal laten. Als gezegd: de gevolgen van de voorlichting, die een der nuttigste wapenen in den strijd tegen de tuberculose is en blijft, doen zich gelukkig gelden. En die voorlichting leert ons, dat tuberculose genezen kan worden, maar dat hier louter en alleen de medicus aan het woord dient te zijn. Die voorlichting leert ons, dat de zoo gevaarlijke longtuberculose genezen kan worden, maar niet door pillen, kruiden of tincturen, maar door rust, goede voeding en frische lucht. Die voorlichting leert ons, dat hier noch elders wondermiddelen baten doch bijna alles afhangt van den ernstigen wil van den patiënt, zelf mede te werken aan zijn genezing.

Is het geheel onbegrijpelijk, dat men overigens verstandige menschen naar den kwakzalver ziet stappen? Misschien niet heelemaal. De stakker, die in zijn wanhoop over een al te trage genezing bereid is, dingen te doen, waartegen zijn gezond verstand hem overigens waarschuwt, de lijder, die zich van de wijs laat brengen door een half dozijn machtsspreuken en een heel dozijn voorbeelden van wonderbaarlijke genezingen, och alles begrijpen is alles vergeven! Hier baat alleen de nuchtere redeneering, de op jarenlange ervaring gebaseerde voorlichting, het vertrouwen in de kennis en de kunde van hen, die tot oordeelen en behandeling bevoegd zijn. En dit moge in het algemeen waar zijn, hoeveel meer geldt dat voor de tuberculose in het bijzonder. Want het is de nuchtere redeneering die ons voor houdt: als het waar is, dat rust en goede voeding en frische lucht krachtige middelen zijn ter bestrijding van de tuberculose, welnu, dan heeft men alvast twee middelen, die heelemaal niets kosten.

Neem uw rust! Veel te weinig wordt er aan gedacht, dat na een werkdag in het jachtige, nerveuse leven van onzen tijd de natuur haar rechten doet gelden, ook al vallen we nu niet dadelijk om van den slaap. Neem uw rust en begin den nacht toch niet te laat! Vroeg opstaan heeft nog maar zelden iemand geschaad, laat naar bed gaan tallozen. Zorg voor frissche lucht, vooral in dit seizoen! Uw vriend de kachel is, goed bekeken, een onbeschaamde dief, die wellicht evenveel lucht uit de kamer weghapt als gijzelf. Dat zoudt ge kunnen voorkomen door zoo om het half uur even te spuien maar dat doet ge toch niet als het kwik zoo om het nulpunt dartelt. Doch een wandelingetje, óók als het sneeuwt, óók als het vriest, zoo'n wandelingetje van twintig minuten, dat spoelt alles wat niet in uw longen hoort er weer uit.

Rust en lucht, ze kosten niets. Goede voeding kost wel, maar goede voeding behoeft zeker niet duur te zijn, als het geld met oordeel wordt besteed. Heel wat gerookte en gestoomde visch behoorde een paar maal per week op onze tafel te staan, want de voedingswaarde is groot en veel kost ze niet. Heel wat meer raasdondertjes en bruine boonen en witte boonen zouden onze aardappelschotels moeten vervangen... och, behoeven we aan dit alles eigenlijk wel veel woorden te verspillen? Iedereen weet het immers?

Ja, bij deze proza komt weinig kwakzalversgeleerdheid te pas. Een bokking, een haring, een bord boonen of rijst zijn geen toovermiddelen, maar ze verdienen uw vertrouwen ruim zooveel als het flaconnetje, dat u à raison van twee of drie gulden wordt verkocht door een meneer, die zijn kost niet meer kon verdienen bij het worstelen of door een juffrouw, die de kaart legt. D.

Rechtszaken

DOOD DOOR SCHULD

Thans zes maanden gevangenisstraf geëischt tegen drogist die meisje sublimaat-spoeling aangeraden en de daarvoor noodige pastilles verkocht zou hebben.

22 Juni is in hooger beroep de strafzaak behandeld tegen een drogist te 's-Gravenhage, die een meisje zou hebben aangeraden tegen een kaak-ontsteking met een sublimaatoplossing te spoelen en haar daartoe sublimaat-pastilles heeft verkocht.

Het meisje is aan de gevolgen van deze spoeling overleden. De drogist heeft zich wegens het veroorzaken van dood door schuld voor de Haagse rechtbank te verantwoorden gehad, doch werd vrijgesproken.

De officier van justitie, die een gevangenisstraf van een maand en een geldboete van f 250 had geëischt, tekenende van het vrijsprekend vonnis beroep aan en gisteren moest de drogist voor het gerechtshof verschijnen. Uit het verhoor ter terechtzitting bleek allereerst, dat een drogist geen sublimaat-pastilles in kleine hoeveelheden mag verkoopen, doch dat hieraan in de praktijk niet altijd de hand aan wordt gehouden. De tube met tien pastilles, waarvan het meisje er eenige had gebruikt, heeft zij niet zelf gehaald. Zij werkte n.l. bij een banketbakker en toen de loopjongen om een boodschap uit moest, heeft hij meteen voor het meisje het fatale tubetje meegebracht. Eerst was hij in een andere drogisterij geweest, maar die wilde hem de pastilles niet verkoopen,

daarna ging hij naar den drogist, dien het meisje aangegeven had en vroeg de pastilles „voor de juffrouw boven”. Toen kon hij het gevraagde krijgen.

De drogist ontkenae thans uitdrukkelijk, dat hij geweten heeft, dat het sublimaat voor mondspoeling was bestemd geweest en ook, dat hij het meisje zou aangeraden hebben met sublimaat te spoelen.

De moeder, een tante van het meisje en nog eenige bekenden, verklaarden als getuige evenwel, dat zij hun verteld had, dat de drogist haar het middel had aangeraden. Toen het meisje ziek werd, liet dit zich aanvankelijk niet ernstig aanzien. Na eenige dagen bleef de dokter weg. Twee dagen later evenwel trad de dood in.

Hierna kwam het geval van het sublimaat ter sprake, vooral in verband met het advies van den drogist. Deze hierover ontdaan, doch ook geprikkeld, had op een gegeven moment tegen twee kennissen, die over het geval spraken, gezegd: „'t Kan me niets schelen, wat ze ermee doen, als ik sublimaat in huis heb en ik kan het verkoopen, doe ik het.”

De procureur-generaal, mr L. B. J. Vermeulen, leidde uit deze uitlating en uit de andere omstandigheden af, dat verdachte een zeer onverschillige houding heeft aangenomen. Van het wettelijk verbod om sublimaat te verkoopen trok hij zich niets aan. En wanneer hij toch sublimaat verkoopt, dan zegt hij er niet bij, dat het zwaar vergift is, dat men bij mondspoeling zeer voorzichtig moet zijn, hij geeft geen enkele doseering aan, kortom, hij bekommert zich niet over de gevaarlijke gevolgen, welke de afloop van de tube kan hebben.

Bovendien verklaarden verscheidene

getuigen, van het meisje gehoord te hebben, dat de drogist haar het advies van de mondspoeling had gegeven. In verband met al deze feiten achtte spr. verdachte's schuld bewezen en in verband met den ernst van alle omstandigheden, vorderde hij zes maanden gevangenisstraf.

De verdediger, mr H. A. H. Canter Cremers, zeide in zijn pleidooi allereerst, dat in een volksbuurt een drogisterij vaak een soort kruidenierswinkel is. Tal van vergiften zooals lysol, zwavelzuur, zoutzuur, carbol enz. worden dagelijks verkocht. Zoo ook sublimaat, dat gebruikt wordt voor ontsmetting en voor schoonmaak. Bijna iedereen weet, dat sublimaat zwaar vergift is. Dit staat ook in alle talen op het buisje met een doodshoofd er bij. Verdachte heeft niet geweten, dat dit sublimaat voor mondspoeling werd gebruikt. Dat advies heeft hij, naar hij zegt, nooit gegeven. De getuigen, die dit nu verklaren, zijn alleen getuigen van hooren-zeggen.

Het is mogelijk, dat het meisje bedoeld heeft met *superol* te willen spoelen, een bekend middel voor mondspoeling, doch dat zij later die namen van sublimaat en *superol* door elkaar heeft gehaald. Inderdaad heeft de drogist sublimaat verkocht, terwijl hem dit verboden was, doch dat gebeurt herhaaldelijk.

Maar hij heeft volgens pl. beslist niet geweten, dat het voor mondspoeling zou worden gebruikt. Een man, die twintig jaar in het vak is, ziet het gevaar daarvan wel in, en zou zeker wel hebben gewaarschuwd.

In verband hiermee concludeerde pleiter tot vrijspraak.

Uitspraak 6 Juli.

N. R. C.

De Kwakzalversmiddelen

HUNNE INHOUD EN GEVAREN DIE BIJ HET GEBRUIK DREIGEN

Volgens analyses, gedurende 50 jaar gemaakt door de

VEREENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ

Prijs voor leden f 1.37, voor niet-leden f 1.64 franco per post. — Aan te vragen b. d. Secr. Penningm. den Heer H. J. A. TER WEE, Apotheker Wilhelmina Gasthuis, POSTGIRO 32237 - AMSTERDAM

Verschenen ZESDE DRUK:

Inleiding tot de Physische Chemie

DE KOLLOIDCHEMIE IN HET BIZONDER VOOR BIOLOGEN EN MEDICI

DOOR PROF. DR H. R. KRUYT

IN DEZEN NIEUWEN DRUK:

o.m. belangrijke omwerking van het kolloidchemische gedeelte en toevoeging van nieuwe onderwerpen (b.v. redox-potentialen)

INGENAAID f 3.75 — GEBONDEN f 4.50

VRAAGT UW BOEKHANDELAAR

**DELIUS
AMSTERDAM**

Benodigdheden voor:
 APOTHEKEN
 ZIEKENHUIZEN
 LABORATORIA
 DROGISTEN
 ONDERWIJS

OPGEZICHT 1840

**N.V. ORGANON
OSS**

strijdt mede tegen het
 misbruik van genees-
 middelen, doordat zij
 uitsluitend bij medici
 propaganda maakt
 voor haar preparaten.

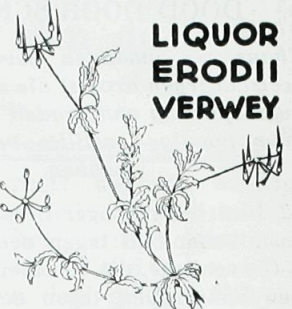

**ZIEKENVERVOER
 ONDERNEMING
 HOLLAND**

11220
 ROTTERDAM
 GLASHAVEN 37

 KATWIJK

TONICUM „KATWIJK“
 TONICUM „KATWIJK“ ALCOHOLVRIJ

N.V. SOC. VOOR CHEM. INDUSTRIE „KATWIJK“
 TE KATWIJK AAN ZEE

<p>PILULAE JOD- OVI</p> 	<p>LIQUOR ERODII VERWEY</p>
<p></p> <p>PIL. FERRO-SO-VERWEY PIL. ARSEN-FERROWEY-COMP. PIL. ARSEN-FERROWEY PIL. FERROWEY-COMP.</p>	<p>PILULAE KAJOETI</p>

U.A. **N. VERWEY & Co. — TIEL** **NEDERLANDSCH**

Apotheek gevestigd in 1741, tevens
 fabriekmatig bereidend sinds 1818

Apotheker: J. J. VERMET

Postgto 98061 — telefoon 79 — telegram: vermet

**FABRIKAAT
 EXPORT
 VERBODEN**

ASCAL-CALQUINAL-HEPREX

zijn GENEESmiddelen

Fabrikanten: N. V. AMSTERDAMSCH E CHININEFABRIEK

*In dit Blad worden uitsluitend annonces opge-
 nomen, die door de Vereeniging Tegen de Kwak-
 zalverij zijn goedgekeurd*

FIRMA P. L. STRAATMAN — ENSCHEDE
 Postbus 65 — Gevestigd 1889

Etiketten-, Papierwaren- en Cartonagefabriek
 UW ADRES VOOR
VOUWDOOZEN EN FONDSETIKETTEN

Het beste adres voor mooi uitgevoerde
PARTICULIERE DOOZEN EN ETIKETTEN

CALMOBROM liq.
CALMOBROM bouillonblokjes
CALMOBROM tabletten

Voortreffelijk Nervinum en Sedativum in 3 verschillende
 samenstellingen en vormen

Voor Artsen Literatuur op aanvraag
 N.V. Pharmaceutisch Chemische Industrie
Amsterdam „Phia“

Brouwersgracht 115 — Amsterdam C
 Telef. 42131 — 42331

 B

*De dokter zei:
 Borstvoeding en daarna
 Molenaar's Kindermeel*

Voor 2 à 3 cents per dag
 Uw kind kerngezond.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE: DR PH. A. COPPENS - Bergschelaan 167a - Rotterdam

Bestuur der Vereeniging: DR C. J. BRENKMAN, *Arts te 's Gravenhage, Voorzitter*; MR M. D. K. S. VAN LIER, *Rechter te Amsterdam, Lid van het Dagelijksch bestuur*; MR H. B. DE BRUEYS TACK, *Ambtenaar O.M. te Alkmaar*; DR PH. A. COPPENS, *Apotheker Gem. Ziekenhuis, Bergweg, Rotterdam*; MEJ. E. H. HENGEVELD, *Arts te Zwolle*; MR G. VAN ITALLIE, *Substituut-Griffier te Dordrecht*; N. KEULEMANS, *Oud-Hoofd-Apotheker Binnengasthuis Amsterdam, te Hilversum*; MR J. MOOLENBURGH, *Kantonrechter te Middelburg*; MR J. J. PLUGGE, *Rechter te Utrecht*; A. H. v. d. VELDE, *Apotheker, Inspecteur v. Volksgezondheid in Alg. Dienst te 's Gravenhage*; G. E. WINDEMÜLLER, *Arts te Vaassen*; H. J. A. TER WEE, *Apotheker Wilhelmina Gasthuis te Amsterdam, Secr.-Penningmeester*.

Adres voor het opgeven v. Leden en Abonné's:
H. J. A. TER WEE - Maasstr. 72a - Amsterdam
Postgiro der Verg. 32237 - Gem. Giro K. 1672
Lidmaatschap der Vereeniging . . . f 3.—

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

Abonnement per jaar fr. p. p.
bij vooruitbetaling f 2.—
Administratie Maandblad: Keizersgracht 104 - Amsterdam C. - Telef. 49122 - Postgiro 78536

De Riviera der Noorderlanden

Inde vacantedagen even thuiskomende om o.a. de post na te zien, die niet opgestuurd kon worden, kwam ik tot de ontdekking, dat er tusschen de vele drukwerken, betrekking hebbende op vacantie-uitstapjes, een groote gele enveloppe was met aan de voorkant naast een verlokkelijk duinberglandschap de vriendelijke woorden: WELKOM IN GEZOND OVERVEEN.

Zooiets is natuurlijk de moeite van het lezen waard.

Ik zal U er iets van voorlezen: „Het is een schitterende zomerochtend, de natuur ontwaakt. De zenuwsterkende bosch- en zee-lucht voelt aan als fluweel. De beboschte heuvels en hooge duintoppen zijn door het zonlicht oranje getint. Flora en fauna verdrinken zich in de verkwikkende zonneshijn. Bont gekleurde vogels vliegen jubelend op uit de struiken. Kinderen ravotten onvermoeid en lachen uitbundig; in hun bruin gebrande koppen stralen de oogen van gezondheid, durf en geluk. Leden van natuurhistorische vereenigingen, botanische en biologische studenten maken excursies met hun professoren. De Noordzee met haar gouden strand is nu verrukkelijk en noodigt uit tot een verkwikkend bad, om daarna gesterkt tegen de duinen op te rennen. Boven op den top ontwaart de toeschouwer een schitterend panorama. Voor hem ligt dat deel van „Kennemerland”,

hetwelk door zijn natuur en klimaat bekend staat als „het kleine Paradijs”. Daar slingert door de duinen, de in alle landen zoo beroemde *Zeeweg*, zich uitstrekken- de van Bloemendaal aan Zee naar Overveen. De machtige reeks van hooge duinen weerszijden van den 50 meter breeden weg, doen aan een bergketen denken.

De tallooze buitenlandsche kurgasten en toeristen, die Kennemerland bezochten, waren nog na hun terugkeer vol enthousiasme over de doorgebrachte vacantieweken, die hen nimmer verveelden. Een reporter schreef: „Het juweel Overveen is een criterium voor de kwaliteit van het schoonheidsgevoel, zelfs een Nurks komt daar onder bekoring”.

(Dat woord criterium is een prachtig woord. Hoe merkwaardig hier ook toegepast zal het niet nalaten indruk op de lezers te maken. Vandaar waarschijnlijk de „aanhaling” van de beschrijving van den „reporter”. Red.)

Het is dan ook een fascineerend oord, dat de menschelijke geest veredelt en een vriendelijk, hulpvaardig gemoed kweekt. Om dit te begrijpen moet men eerst komen en zien. Veel is er geschreven over deze door de natuur bevoorrechte streek; foto's en films over de vijf werelddeelen verspreid. Vorsten, de grootste denkers en machtigste mannen der aarde — op wier wenken het wereldbestuur wordt gewijzigd — kwamen hier aan den *warmen golfstroom* rusten of kuren. (Wij

kunnen niet nalaten op te merken, dat deze grootste denkers en machtigste mannen der wereld, die het volgens bovenstaande beschrijving in hun hand hebben het wereldbestuur te wijzigen, blijkbaar niet lang genoeg in dit oord vertoefd hebben om de weldadige, veredelende invloed zóó te ondervinden, dat de verhoudingen in de wereld wat meer van vriendelijkheid en hulpvaardigheid kunnen spreken. Red.)

„Kennemerland” klaagt nooit over bezoek; men gaat er in alle jaargetijden heen om te genieten. Verwijderd van het zenuwslopende rumoer der Grootstad, ademt men de heilzame ozonhoudende lucht in, die de longen verruimt, de borst verbreedt, het geheele organisme versterkt. Komt ook gij eens rusten in het meest ideale gezondheidsoord *Overveen—Kennemerland, de Riviera der Noorderlanden.*”

Na deze indrukwekkende inleiding kan dan eindelijk de inhoud van het couvert eens te voorschijn gehaald worden.

Men zou nu misschien denken, nadere beschrijvingen van dit bijzondere oord aan te treffen; of vermelding van tarieven voor het verblijf in deze streken! Deze verwachtingen blijken echter verkeerd gekoesterd, althans ze komen in het geheel niet uit. Er komt echter een verrassing!... Een lijvig prospectus waarboven met groote letters staat geschreven: *Standaardkuren*, de meest

De Riviera der Noorderlanden (vervolg)

natuurlijke en populaire kuren ter wereld. Zij veraangamen en verlengen het leven met 15 tot 25 jaar. Voor arm en rijk, een sub-tropische behandeling in eigen huis!

Wat zou dat alles nu toch wel betekenen? Bij het lezen van de daarop volgende aanbevelingen is men onwillekeurig geneigd zich even te overtuigen of het geld, dat men bij zich draagt nog op zijn plaats is.

Waar halen de mensen de grenzelooze brutaliteit vandaan om op een dermate misleidende wijze propaganda te maken voor zulke oplichterij?!

In het Maart-nummer van dit maandblad werd een beschrijving gegeven van de manier waarop het Nederlandsche Instituut voor Diaetiek en Biologie te Overveen zijn „afzet”gebied tracht te vergrooten. Er werd daar b.v. gesproken van: Het Instituut bezit het monopolierecht voor den verkoop van de subtropische Oerelixers en Krachtmiddelen, benevens het alleenrecht van uitgave van de adviesbrieven der diaetische biologische geneesmethode voor Nederland en Koloniën, België, en de Duitsch sprekende landen.”

Of ze nu al behandelen kunnen of mogen, daar schijnen de heeren van der Graaf zich al zeer weinig van aan te trekken. In ieder geval nemen ze het air aan van dat alles zeer zeker te kunnen en te mogen. Daarin zit dan ook de grootste overredingskracht van hun geschriften. Geen sterfeling zal eraan denken, dat deze bombastreclame geschreven is door een firma, die in geen enkel opzicht het recht en het vermogen bezit om genezende hulp op welke wijze dan ook te verstrekken.

Maar als dat alles dan waar is wat er hier nu over gezegd wordt, zal men vragen, hoe is het dan toch mogelijk, dat zulke mensen daar dan maar openlijk reclame voor kunnen maken zonder dat dit verboden wordt?

Wel, dat is heel eenvoudig. Deze lieden weten precies wat wèl en wat niet mag. Zij zorgen er wel voor niet in conflict te komen met de wet, die onbevoegd uitoefenen

van de geneeskunst op een zeer bepaalde en volkomen onvoldoende beschreven wijze verbiedt.

De „heeren” hebben het n.l. zóó ingericht, dat de menschen, die zich met het „Instituut” in verbinding stellen *zelf de diagnose stellen*. Voorschrijven van geneesmiddelen doen zij ook al niet! Men vraagt zelf bepaalde geneeskruiden of combinaties daarvan aan.

Nu zijn het weer de z.g. standaardkuren. Andere keeren heeten het „Briefcursussen waarin de toepassingen der „diaetische biologische” geneesmethoden in beknopte vorm zijn vastgelegd!

Telkens weer weten ze op slinkse wijze allerlei wetenschappelijke geschriften uit het oorspronkelijk verband te lichten en dan voor hun wagentje te spannen. Het is bekend, dat er de laatste jaren ook in ons land voor geijverd wordt om het kweeken van geneeskruiden in eigen land te bevorderen. Dit heeft een héél anderen zin dan wat de firma van der Graaf in de prospectus ervan geeft. Het kweeken van geneeskruiden op eigen bodem heeft o.a. het voordeel, dat men onder bepaalde omstandigheden niet afhankelijk behoeft te zijn van het buitenland en dus zekere grondstoffen steeds te krijgen zullen zijn en men bij het betrekken ervan niet gehinderd wordt door gevolgen van gewapende conflicten e.d. waardoor het vervoer en de leveranties in het gedrang kunnen komen. Daarnaast is het begrijpelijk, dat er een voordeel in kan zijn gelegen van te weten precies waarvandaan de grondstoffen komen en hoe oud ze zijn. Als verder voordeel van een vaderlandsche kruidencultuur zal men direct kunnen begrijpen, dat een bloeiend bedrijf arbeid verschaft aan vele handen, iets wat in den tegenwoordigen tijd niet genoeg gewaardeerd kan worden.

Maar nu moet U eens zien op welk een geraffineerde wijze het Overveensche Instituut dit alles voor eigen propaganda uitlegt!

INHOUD Blz.

De Riviera der Noorderlanden	C.	57
De Kwak door alle Tijden	D.	59
Waarschuwing voor Slechthoorenden		61
Over de leer der Ziekten-geesten der Zevenburger Zigeuners		62

We zullen hier dan een stukje laten volgen.

Om te beginnen dan staat er volkomen overbodig en ook niet juist boven de beschrijvingen in de brochure: De Biologische Geneeswijze. Reeds vroeger merkten wij daarover op, dat het gebruik van dergelijke vreemde woorden slechts tot bedoeling heeft om interessant te schijnen tegenover het leekenpubliek.

Het merkwaardigste van alles is tenslotte nog, dat alle kruiden, die door het „Instituut” geleverd worden geen andere zijn dan de alom door alle medici dagelijks in hun praktijken voorgeschrevene aan hun patienten. Het is mogelijk, dat er enkele soorten bij kunnen zijn, die om bepaalde redenen niet meer worden toegepast maar men kan er van verzekerd zijn, dat ze dan vervangen zijn door middelen waarvan de werkzaamheid beter is of die om andere redenen te prefereren zijn.

Laten wij thans eens het geschrift nader bezien.

Vele boeken en brochures zijn geschreven over de dieet- en plantentherapie, de meeste echter in vreemde talen. Deze geneeswijze telt in Europa tienduizenden artsen, die de schadelijke medicijnen der Oude School verwerpen en hun patienten uitsluitend natuurlijke middelen voorschrijven. *Nederland* daarentegen bezit slechts enkele artsen der Nieuwe Leer, die zich hier maar langzaam kan ontwikkelen, omdat de Medische Trust een dictatuur uitoefent, die geen enkele concurrentie of hervorming duldt.

Hier willen we even opmerken voor diegenen, die het niet uit el-

De Riviera der Noorderlanden (vervolg)

kaar kunnen houden: Er is geen sprake van een medische trust, zoiets heeft noch hier noch elders ooit bestaan en wordt, of beter werd, door de heeren van der Graaf maar eens uit de lucht gegrepen om indruk op de menschen te maken.

De z.g. Nieuwe Leer is iets waar de heeren niets mee te maken hebben niet alleen, maar waar ze ook geen verstand van hebben en waarvoor zij in het allerminst als propagandisten gewenscht zijn. In ons land treft men artsen aan, die een bepaalde geneswijze voorstaan en die zich ter onderscheiding van de overigen Natuurgeneeskundige artsen noemen. Het is bekend nietwaar, dat het grootste deel der artsen de z.g. Allopathie beoefenen en dat daarnaast een aantal medici de Homoeopatische geneswijzen verkiezen en zich daarom ter onderscheiding Homoeopatische artsen noemen. Op dezelfde wijze onderscheiden zich de Natuurgeneeskundige artsen, degenen dus die de Natuurgeneeswijzen prefereren.

Nu bestaat er een ongewenschte verwarring bij het toepassen van deze benamingen door het publiek. Men spreekt van Natuurgeneeskundigen als men kwakzalverende kruidenhandelaars bedoelt, degenen dus die zich op andere momenten weer Kruidkundigen noemen of laten noemen, hetgeen ook al even onjuist is.

De menschen noemen korthedshalve de Natuurgeneeskundige artsen ook maar Natuurgeneeskundigen. Dat is dus in zooverre mis. Maar het is eenmaal zoo, en het zal niet eenvoudig zijn deze verwarring teniet te doen. Bovendien wordt er door de kwakzalvers natuurlijk maar al te gaarne van gebruik gemaakt want de menschen denken dan toch met, zooals men het dan noemt, een „soort dokter” te maken te hebben.

De Homoeopatische artsen hebben van een dergelijke verwarring ook al te duchten. Men spreekt n.l. dikwijls van „Homoeopathen” als men z.g. kwakzalvers bedoelt, die het air aannemen om zich als

dokter voor te doen. Het publiek weet dan tenslotte niet meer wat nu wél en wat geen echte arts is. Men houde in dit verband echter goed in het oog, dat de werkelijke Natuurgeneeskundigen, *de artsen* dus, die de Natuurgeneeskunde zijn toegedaan, *niets* te maken hebben met het z.g. Nederlandsche Instituut voor Diaetiek en Biologie te Overveen. De leiders daarvan zijn geen artsen en missen dus elke bevoegdheid om zich als zoodanig voor te doen.

Verder gaande lezen we:

In Engeland is een geneeskruidschool opgericht, waar de leerlingen zich gedurende 3 jaren wijden aan de studie van de kweekwijze der planten.

De meeste kultuurlanden hebben geneeskruidentuinen en begint ook de Nederlandsche Regeering zich met dit belangrijk vraagstuk bezig te houden, om het kweken en den handel van geneeskrachtige gewassen te bevorderen.

De redenen waarom de regeering zich thans interesseert voor het kweken van geneeskruiden, zijn

DE KWAK DOOR ALLE TIJDEN

Het magere lichaam gehuld in een zwarte sarmaar, het hoofd gehuifd door een zwarte doek, een gordel, waarop de figuren van den dierenriem zijn afgebeeld, een ivoren tooverstaf in de hand... daar staat hij voor ons, meester Barbanera, de middeleeuwsche kwakzalver, ons door den grooten Van Lennep op zoo meesterlijke wijze geschilderd in zijn Roos van Dekama. Daar staat hij, schijnbaar onaandoenlijk voor de grappen van het kermis-feestpubliek, dat zich vergaapt aan de vreemde zaken, die op het tafelje vóór den duivelskunstenaar zijn uitgesteld en door zijn metgezel, den hansworst, aan het volk worden vertoond, het elixir longae vitae, de kraaienmergzalf, de Chinese balsem en een dozijn andere praeparaten. Ge weet het, Barbanera komt er in het verhaal niet best af, hij sterft den hongerdood en zijn kist met medicijnen valt zijn helper ten deel, die op zijn beurt de geneesmiddelen tracht te

slijten en zoo komen we te weten, dat zijn beroemde zalf niets anders blijkt te zijn dan spek met laurierbladen.

Barbanera is dood en zijn zalf is al lang opgedroogd. Maar het gilde der rondreizende oliekoopen is nog niet uitgestorven en menig goedgebloovig mensch is er nog in onze dagen voor te vinden, een lief bedrag te betalen voor een wondermiddel, weinig verschillend van het spek met de laurierbladen uit veertienhonderd.

De kwak door alle tijden... inderdaad, door de eeuwen heen hebben ze getracht, hun slagje te slaan, de wonderdokters, de kruidkundigen, de kwakzalvers, en er hun treurig bedrijf van gemaakt, arme tobbers te bewegen, hun goede geld te besteden aan middelen, die in het gunstigste geval niets helpen, dikwijls echter kwaal of ziekte verergerden. Bedriegers... maar... menschkundige bedriegers! Want ze weten opperbest, dat ieder mensch ten

slotte toch altijd twee zaken beoogt: maatschappelijke welvaart en lichamelijke gezondheid en wie met deze twee zaken aan de markt komt vindt altijd luistergrage ooren, goedgebloovige zielen en geopende beurzen.

We zullen de eerste categorie, die u aan boord komt met obligaties van Amerikaanse sporen, die nooit bestaan hebben of met aandelen van mijnen, die nooit gedolven zijn, laten voor wat ze is. De tweede interesseert ons meer, de categorie der geneesheeren zonder bekwaamheid en zonder bevoegdheid, de geneesmiddelen zonder geneeskraft.

Lichamelijke gezondheid is, zoo zeiden we, het benijdenswaardig bezit, waarnaar iedereen verlangt, die haar mist. Dat is een natuurwet en het ligt dan ook voor de hand, dat zelfs in de meest primitieve omgeving een lijder zijn vertrouwen stelt in ieder, die hem suggereert, zijn ongemak op afdoende wijze te kunnen bestrijden.

Aanvankelijk zien we dan ook de

hierboven door ons reeds uiteengezet. Het heeft dus absoluut niets te maken, noch direct, noch indirect met steunen van propaganda voor een z.g. nieuwe Geneeswijze of de bestrijding van een niet bestaande trust van medici. Toch wordt de schijn gewekt alsof dit in zekeren zin wél het geval zou zijn. Leest U maar verder:

Gelukkigerwijze kiezen de Regeeringen daarbij tot adviseurs: biologische geleerden, plant- en kruidkundigen van naam en *zeer zelden* medicijngeleerden, want onder hen bevinden zich materialistische kroniekschrijvers, die de Goddelijke kruiden verdacht maken. (Lees de kosteloze afweergeschriften der *Propaganda-Centrale* te Haarlem, Brouwersvaartpad 4 en die van de *Stichting Anti-Vivisectiebond*, Dr Pijl, Den Haag.)

✱

Er volgt dan een uitvoerige beschrijving van kruidengeneeswijze, die in het bijzonder door de Arabieren in oude tijden reeds met zooveel succes beoefend werd,

hoofden der huisgezinnen, de onbetwiste leiders immers van de primitieve samenleving, als geneesheer, als genezer van ongesteldheden optreden. Vertrouwd als ze waren met het vegetale leven kenden ze menig kruid, dat, al dan niet toebereid, pijnstillend of genezend werkte. Wellicht werd menige ervaring uitgewisseld, vermoedelijk werd anderszijds menig middel geheim gehouden en van vader op zoon overgeërfd, waarbij natuurlijk animisme en andere vormen van bijgeloof zich deden gelden.

Hier zijn we nog op het terrein der huismiddeltjes, kamillen-aftreksel tegen kiespijn, honig tegen hardlijvigheid, eierdooier tegen hoest, diverse bladeren en oliën tegen brandwonden, allemaal zaken, waarvan zelfs de Australische inboorling wel op de hoogte is. Doch als het religieuze element in de geneeskunde te hulp wordt geroepen door den natuurmensch... dan komt de priester, de toovenaar, de medicijnman op de proppen en eischt de waardigheid van geneesheer al spoedig voor zich op.

Daartusschen zijn met kwistige hand allerlei uitspraken gelascht van biologen die natuurlijk, zooals in den aanvang werd opgemerkt, op een schromelijke wijze uit het verband genomen zijn van waarin de schrijvers der oorspronkelijke artikelen ze geplaatst hadden.

Alles wat ook maar eenigszins dienstig kan zijn om de artsen in een verkeerd daglicht te stellen, wordt erbij gesleept.

Zoo treffen we een citaat aan van de rede gehouden bij een bepaalde gelegenheid door den voorzitter van de Nederlandsche Vereeniging van Geneeskruiddtuinen, Prof. Dr W. C. de Graaff, waarin het volgende voorkomt:

Hij betreurde, dat de tegenwoordige Arts zoo weinig van geneeskruiden gebruik maakt, *vaak omdat deze er zoo weinig van weet en daarom* de voorkeur geeft aan vele eendagsvliegen der buitenlandsche Pharm.-Chem. Industrie.

Het Instituut heeft natuurlijk ervoor gezorgd, dat het gedeelte waarin iets voorkomt over de

Zoo zien we bijvoorbeeld in het oude Griekenland de geneeskunde vrij spoedig privilege van de priesters, van wien sommigen zich allengs gaan specialiseeren tot geneesheeren. Vermoedelijk zet dat kwaad bloed, althans deze geneesheeren scheiden zich af en vormen dan als Pytagoraëers en Asclepiaden een afzonderlijke vereeniging met afzonderlijke wetten. De beroemde Galenus kwam uit deze vereenigingen voort. De medische wetenschap gaat in die dagen zienderoogen vooruit en het aanzien der geneesheeren stijgt dan ook, vooral als een soort staatsexamen wordt ingesteld, waaraan iedereen, die zich als medicus wil vestigen, zich moet onderwerpen.

Ook in het Romeinsche rijk regelt de staat de bevoegdheid der geneesheeren, maar met het verval van Rome komt de geneeskunde weer in handen van priesters en monniken en hiermede is de deur voor de geneeskunde door onbevoegden weer opengezet. Want waar men om den een of anderen reden niet gediend is van kloosterlijke hulp of daarvan gedwon-

kennis der artsen van geneeskruiden cursief gedrukt werd. In werkelijkheid komt een en ander nu hier op neer: Elke Nederlandsche arts weet meer van geneeskruiden af dan welke kwakzalver of z.g. kruidkundige dan ook. Al is er de laatste jaren tengevolge van de te groote vlucht, die de industrie genomen heeft, een zekere in verhouding dalende lijn te constateeren bij het gebruik van de oorspronkelijke kruiden zelf, dan neemt dit niet weg, dat de artsen toch nog steeds meer van deze kruiden weten dan de eerste de beste beunhaas, die met allerlei handig geschrijf tracht de menschen zand in de oogen te strooien. Men vergete verder niet, dat de arts weet na het onderzoek, dat hij instelde, wat de patiënt mankeert en wat hij hem het beste geven kan. Dat is heel iets anders dan dat iemand maar zoo bij zichzelf de diagnose stellen moet en op goed „geluk” geneesmiddelen toegestuurd krijgt, die niemand ter zake kundig heeft kunnen nazien. Ook dit laatste is n.l. noodig. Hiervan geeft men zich in het al-

gen verstoken moet blijven, daar verschijnt de buitenlander, de Arabier, de Moor, de Israëliet met zijn mengsels en tincturen, zijn talismans en amulets en menig goedgerand geldstuk wordt ingeruild tegen een doosje mos, dat onder de buik van een pad is gebonden, het bloed van een vleermuis, een flacon slangenmerg of iets dergelijks.

En het klooster? Er zijn kruidenboeken bewaard gebleven en eerlijk gezegd blijkt daar nu niet uit, dat de vrome vaders het bijster ver hadden gebracht in de geneeskunde en hun verdiensten dan ook meer danken aan hun wijze van ziekenverzorging dan aan ziekengenezing. Al treffen we er natuurlijk menig recept aan, dat nog heden ten dage zijn waarde heeft behouden. Maar daarvoor behoeven we niet slechts naar de middeleeuwsche kloosters te gaan. Reeds in de bibliotheek van Asurbanipal, 500 voor Chr. vinden we als middel tegen diverse kwalen allerlei voorschriften, die nog heden ten dage opgeld doen, al ontkomen we ook hier natuurlijk niet aan rariteiten als zelf tegen

gemeen geen of weinig reken-schap. De door een arts voorgescreven geneesmiddelen of het nu kruiden zijn of preparaten daaruit, zuivere chemicaliën of producten van dierlijke herkomst, zij worden allé betrokken hetzij direct van bona fide groothand-laren of (en zoo is het meestal) van apotheken waar alles door de handen gaat van ter zake des-kundigen.

✽

Gaat men nu eens rustig na waar alie z.g. geneesmiddelen tenslotte vandaan komen, die door zaken als de in dit artikel besprokene, den menschen met behulp van prospecti, die de grootste onzin bevatten, worden opgedrongen als het ware, dan zal men al ras tot de conclusie moeten komen, dat er van eenige garantie omtrent de deugdelijkheid en onschadelijkheid der „standaardkuren” of „Marokkaansche Kuren” e.d. geen sprake is.

We kunnen het voor deze keer bij het bovenstaande wel weer laten.

Er komen in het beschreven pros-

luizen, dikke melk tegen een ontstoken oog (denk het u in!) en tooverspreuken tot het „uitdrijven van den worm”, die de kiespijn verwekt.

In één opzicht hebben de kloosters — uit den aard der zaak onbedoeld — het kwade voorbeeld gegeven. Wat uit een klooster heet te komen verwerft bij velen zonder meer de reputatie van degelijkheid en voortreffelijkheid. Welnu, het klooster is bij heel wat kwakzalverspreparaten de valsche vlag geweest, die de ondeugdelijke lading moest dekken, terwijl ook de gevallen, waarin een pastoor de uitvinder heet te zijn van een of ander wondermiddel, niet zeldzaam zijn.

Eerst tegen het einde der middel-eeuwen ontstaat er weer een stand van geneesheeren, die op zichzelf staat, al onderhoudt men nog altijd de relatie met de kerk. Dat intusschen aan de hogescholen faculteiten der geneeskunde worden ingesteld is een overwinning der wetenschap op zichzelf. De kerkhervorming verbreekt dan de band tusschen kerk en medische wetenschap en voort-

pectus van het Instituut te Overveen nog „allerinteressantste” verhandelingen voor over de inhoud b.v. van „The Family Box” No. 2599 van de „Farmacia Arabica del Instituto de Dietética Y Biología” etc., doch deze en nog andere bijzonderheden kunnen we dan een andere keer weer eens onder de loupe nemen.

Wij eindigen hier dus en mogen daarbij niet nalaten een ieder ernstig te waarschuwen omtrent het gevaar, dat men loopt indien men in zou gaan op voorstellen voor behandeling hoe dan ook van kwalen of ziekten, zooals deze door het „Instituut voor Dietetiek en Biologie” te Overveen worden voorgesteld.

Men doe hiermede zijn voordeel en waarschuwe ook anderen. C.

Waarschuwing voor Slechthoorenden

Wacht U voor Kwakzalverij

Het kan niet genoeg herhaald worden: wacht U voor kwakzalverij! Telkens weer blijken slechthoorenden de dupe te worden van minderwaardige praktijken of kwakzalverachtige manieren.

aan bekleedt de medicus een zuiver maatschappelijk beroep.

En daarmede — het klinkt vreemd — breekt voor den kwakzalver een gouden tijd aan. Want de geneesheer vraagt vanzelfsprekend vergoeding voor zijn diensten en de apother kan het ook niet voor niets doen. Welnu, geen wet belet den rondreizenden wonderdokter, den man van het vak concurrentie aan te doen. Daar is alleen maar een flinke dosis brutaliteit, een abnormale woordenrijkdom en een paar stuivers grondstoffen voor drankjes en zalven noodig voor en de eenvoudige ziel mistrouwt den man van het vak en — er is niets nieuws onder de zon — offert gewillig zijn goede geld voor de kwakzalversmiddelen.

Wie er de moeite voor over heeft kan in de zestiende- en zeventiende eeuwse kunst meer-malen den kwakzalver uit die tijden tegenkomen. Wie kent niet de schilderij van Jan Steen, waar-op een rondreizende kiezentrekker een armen drommel de kaak bijna uit elkaar getrokken heeft? En Pieter Langendijk dichtte op

Welbespraakte menschen, die het met hun geweten niet zoo nauw nemen, weten, dat slechthoorenden er alles voor over hebben om weer te kunnen hooren, of althans beter te kunnen hooren, en daar wordt misbruik van gemaakt. Vóór men het weet is men z'n geld kwijt en zit men met een waardeloos toestel of toestelletje, dikwijls zelfs „onzichtbaar”.

Laat men toch eens wijzer worden en nooit tot aankoop van een gehoorapparaat overgaan, alvorens een oorarts geraadpleegd te hebben of bij ons informaties genomen te hebben.

Volgens „Aux Ecoutes”, een der vele buitenlandsche tijdschriften voor s.h., bestaan er 136 gehoorinstrumenten, die tot de kwakzalversmiddelen gerekend kunnen worden. Het blad noemt bovendien nog 18 gehoormiddelen en behandelingen, die geen bepaalde naam hebben, maar verbonden zijn aan een instituut of dokter, die daarvoor verantwoordelijk is. Ook op dit terrein is uiterste voorzichtigheid geboden.

Door onverstandig te handelen kan men veel geld kwijt raken en loopt men bovendien de kans, dat ook het gehoor er schade bij lijdt.

(Een Nieuw Geluid, Aug. '38.)

een wonderdokter het volgend veelzeggend grafschrift:

*Hier legt een dokter, koud als lood;
Die meesterknecht was van den Dood
De zieken, die hij niet kon redden,
Zijn opgesprongen uit hun bedden
En volgden 't lijk tot aan het graf,
Daer elk zyn dranken overgaf,
En riepen met hun tien of elven:
Slok op den brui en help u zelve!*

De kwak heeft echter een taai leven en de verwenschingen van teleurgestelde patienten laten hem koud. Veel zal hij er ook niet van bemerken, immers hij werkt op kermis en markten, in 't algemeen overal waar volk en dus nering is. Daar heeft hij vlug genoeg de goegemeente om zijn stalletje verzameld en aangezien hij groote woorden genoeg in den kraam heeft valt het hem niet moeilijk, de menschen onder zijn bekoring te krijgen.

Dan komt de negentiende eeuw met haar ontzaglijke expansie van den menschelijken geest. De medische wetenschap gaat met sprongen vooruit en langzaam aan breekt het besef zich baan, dat een ziek organisme nu een-

maal dokters hulp noodig heeft en door schadelijke of onschadelijke wondermiddelen dikwijls onherstelbaar bedorven kan worden. En als de strafwet zich met den charlatan gaat bemoeien

wordt het heelemaal een bedrijf met risico.

Hij reorganiseert dus de zaak. Hij moderniseert zijn bedrijf. Want er mede uitscheiden, terwijl er, ook in onzen tijd, nog zoo lief

mede te verdienen valt, daar denkt hij niet aan.

Over den twintigste-eeuwschen kwak iets in een volgend stukje.

D.

OVER DE LEER DER ZIEKTE-GEESTEN DER ZEVENBURGER ZIGEUNERS ¹

Voor den natuurmensch is ziekte altijd het gevolg van den invloed van geesten, en het verschil in geslacht speelt bij den leer der ziektegeesten steeds een groote rol.

Uit zulke opvattingen ontstonden de talrijke mythen over het ontstaan van al wat leeft en over het ontstaan van den mensch. Zij hebben alle hetzelfde schema, volgens hetwelk in den beginne hemel en aarde elkaar in krampachtige omarming stevig vasthouden. Geen licht kan tusschen hup lichamen doordringen en daarom heerscht er duisternis en chaos. Maar weldra brengt de moeder aarde, bevrucht door den hemel, de dieren, menschen en geesten voort. Meestal vermenigvuldigen de eerste menschen zich door inteelt, daar zij nog in nauwe gemeenschap leefden met hun bloedverwanten, de geesten, die als symbool der natuurkrachten, hun nu eens goedgegunstig, dan weer vijandig gezind waren en zich met hen trachtten te vereenigen.

De oud-Egyptische mythologie laat de menschen aldus ontstaan; in de oud-Chineesche is de manlijke hemel een draak en de vrouwelijke aarde een tijgerin; in de zeer dichtelijke Maui-sage van de Zuidzee is dezelfde gedachte uitgewerkt en zeer duidelijk is dat ook het geval in de mythen der Zevenburger Zigeuners. Aangezien deze mythen tot in het jongste verleden zijn blijven voortleven onder deze bevolking, is dit een leerzaam voorbeeld van een primitieve leer der ziektegeesten. In oude tijden, zoo vertellen de Zevenburger Zigeuners, was de koningin der goede feeën, de Keshályi, nog een bloeiende maagd.

¹ Naar een artikel van Dr Maxim Bing, Boedapest. - Overgenomen uit het Ciba Tijdschrift.

die in haar rotspaleis in het hooggebergte leefde. Zij heette Ana. In de diepte der aarde huisde het geestenvolk der Loçolico, aardgeesten, die oorspronkelijk menschen waren geweest, maar die door den duivel waren veranderd in afzichtelijke geesten. Hun koning smachtte naar de liefde van de schoone Ana. Maar zij wees hem af, ontzet door zijn afzichtelijkheid. Toen hebben de Loçolico de Keshályi overrompeld, eenige van haar opgegeten en getracht de overige alle te verdelgen. Om haar te redden stemde Ana tenslotte in het verafschuwde huwelijk toe. Maar zij kon er niet toe besluiten den Loçolico koning te omarmen. Deze was daar zeer ongelukkig over en liep rusteloos rond. Toen ontmoette hij een pad met een goudkleurige buik.

Deze gaf den koning den raad, zijn vrouw de hersenen van een ekster te laten eten; zij zou daarna in een diepen slaap vallen en dan kon hij met haar doen wat hij wilde. De koning volgde den raad op en uit deze omarming bracht Ana een geest ter wereld, Melalo, een vogel met twee koppen en vuilgrijze veeren. Hij is de meest gevreesde van alle geesten der zigeuners; hij verscheurt lichaam en hart met zijn scherpe klauwen; zijn wickslag spreidt een dichten nevel over de hersenen, zoodat men inslaapt en als men ontwaakt uit de verdooving is men krankzinnig. Hij veroorzaakt razernij, moord en roof. Daar hij zijn ontstaan te danken heeft aan de hersenen van een ekster, wauwelen de krankzinnigen even groote onzin als deze vogels. Daarom wrijven de wijze vrouwen der zigeuners de idioten met eksterhersenen in en begraven het lijk van den vogel, waarvan zij de hersenen gebruikt hebben, aan den rand van een beek. Hierin werpen de toverkollen

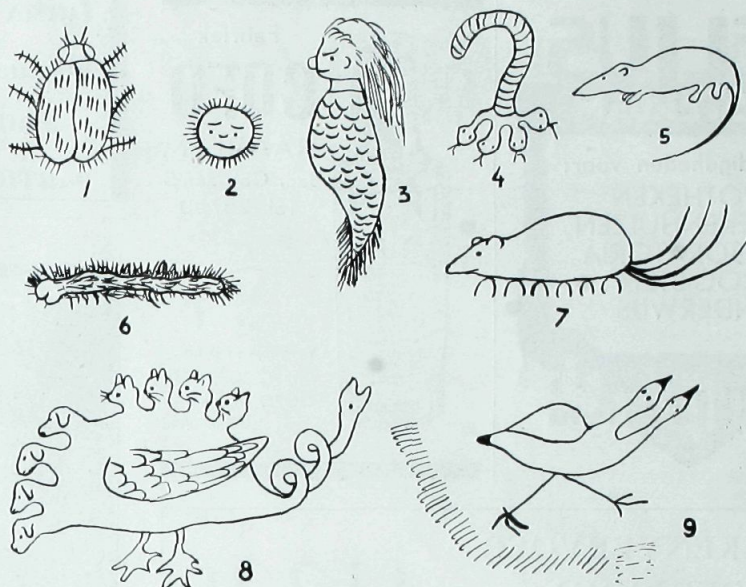
zes dagen lang voor zonsopgang ieder twee Spaansche vliegen, twee tanden van een witte hond en twee kikvorschen. Als de zieke na twee dagen niet beter is, wordt hij als ongeneeselijk beschouwd. Een andere behandeling was deze: Men laat de zieke zes dagen lang Spaansche vliegen innemen, iederen dag één vlieg meer. Men bindt hem op het bloote lijf een gordel, waarop met wol het beeld van Melalo gestikt is. Door deze tovergordels, waarvoor men ook dikwijls plankjes gebruikt en waarop altijd het beeld van den ziektegeest staat, kennen we de afbeeldingen van de geesten der zigeuners. Na de genezing worden de gordels in het water geworpen of verbrand.

Na de geboorte van Melalo bleef Ana haar echtgenoot afwijzen. Intusschen groeide Melalo op en wilde zelf een vrouw hebben. Hij gaf zijn vader de raad een visch te koken in ezelinne-melk en daarmee zijn vrouw te behandelen. Uit de daarop volgende omarming kwam na negen dagen de vrouwelijke geest Lilyi, de slijmerige, ter wereld. Zij werd de vrouw van Melalo. Zij heeft den vorm van een kleine visch met een menschenhoofd: aan iederen kant van het hoofd hangen negen slijmdraden. Krijgt de mensch zulke slijmdraden binnen, dan ontstaan de katarrhale ziekten. Omdat bij het ontstaan van Lilyi ezelinne-melk in het spel was, wordt deze gebruikt als geneesmiddel. Bij diarrhee worden fiingewreven vischgraten en schubben voorgeschreven die met de bast van een eik, waarin de bliksem is geslagen (combinatie van *gelatine* en *tannine*!), worden gekookt in ezelinne-melk. Melalo had een talrijk kroost bij Lilyi en daarom was de koning afgunstig op hem. Melalo wilde de vermeerdering der menschen tegengaan en was daarom bereid zijn moeder te doen inslapen, in de hoop, dat zij nog meer geesten

zou baren, die de menschen konden vernietigen. De koning at op zijn raad een vliegend hert en een kreeft, Melalo bracht Ana in slaap en zij bracht de geest Tçulo ter wereld. Deze nu heeft de vorm van een dikke bol, dicht bezet met stekels. Hij sluipt bij den mensch binnen en als hij in hun ingewanden rond draait, veroorzaakt hij hevige buikpijn. Vooral voor zwangeren is hij een kwelling. Zelfs zijn zuster Lilyi maakt hij het lastig. Om hem van haar af te houden gaf Melalo zijn vader de raad een meisje te verwekken, dat zijn vrouw zou kunnen worden. Zoo ontstond Tçaridy, de heete, gloeiende. Zij heeft de gedaante van een worm, die dicht met haar bezet is. Geraken deze haren in de mensch, dan veroorzaken zij koortshitte, vooral hooge koorts bij kraamvrouwen. Daarom mogen zwangeren geen kreeft eten en men legt haar op de buik een zakje met fijngestampte kreeftschalen en vliegende herten. Tçulo en Tçaridy plagen de zieken geweldig, maar dooden ze zelden.

Op raad van Melalo kookte de koning een muis, waarop hij gespuwd had, tot soep. Deze gaf hij zijn vrouw te eten. Zij werd ziek en toen zij water dronk sprong er een witte muis uit haar mond. Dat is Schilalyi, de koude. Zij heeft ontelbare voetjes en veroorzaakt de koude koorts. Daarom wordt muizenlever en -long in brandewijn als geneesmiddel voorgeschreven. De pink, waarin Schilalyi zich, zooals het heet, gemeenlijk verstopt, wordt met een roode draad afgebonden. Toen nu Schilalyi haar eigen familieleden begon aan te vallen, gaf Melalo zijn vader knoflook te eten, waarop hij op zijn raad gewaterd had, en daarna omarmde hij Ana. Zij bracht Bitoso ter wereld, die de echtgenoot van Schilalyi werd. Bitoso, de vastende, is een veelkoppig wormpje, dat hoofd- en maagpijn verwekt, benevens verlies van eetlust. Zijn talrijke kinderen veroorzaken snijdingen in de buik, oorsuizen, kiespijn en kuitkramp. Tegen dit laatste binden de zigeuners om hun kuit een draad, waaraan lapjes zijn vastgenaaid met een afbeelding van Bitoso.

Ook geldt knoflook als genees-

1 Mincskre 3 Lilyi 5 Lolmischo 7 Shilalyi 9 Melalo
2 Tçulo 4 Bisoto 6 Tçaridy 8 Porescoro

middel tegen de kwalen, die door Bitoso worden veroorzaakt.

Ana kreeg uitslag. Melalo ried haar aan zich door muizen te laten likken. Dit deed zij, doch een der muizen sloop bij haar binnen en zoo bracht zij Lolmischo ter wereld, de roode muis. Wanneer Lolmischo in den slaap iemand over de huid loopt, krijgt hij eczeem. Voor de genezing zijn wasschingen met warm water waarin de ingewanden van een muis zijn gekookt doelmatig. Ana voelde zich ongelukkig over de wezens, die zij ter wereld had gebracht.

Melalo ried haar aan zich in een mesthoop in te graven. Zij deed aldus, doch in de mesthoop kroop een mestkever haar lichaam binnen en zij bracht Minçskre ter wereld, die de bloedziekte verwekt. Minçskre is van het vrouwelijk geslacht. Bij lues drinken de zigeuners veel brandewijn en graven zich dan in een mesthoop in.

Minçske huwde haar broeder Lolmischo. Hun talrijke kinderen veroorzaken pokken, roodvonk, mazelen enz.

Tenslotte gaf men Ana een koek te eten met haar van de honden uit het doodenrijk, slangenpoeder en kattenhaar. Toen de koning haar had bezocht, bracht zij Porescoro, den verschrikkelijksten van alle geesten ter wereld. Dit is een tweeslachtig dier en kan dus

zichzelf bevruchten. Hij heeft vier katten- en vier hondeskoppen, zijn staart is een lekkende slang. Hij zoowel als zijn kinderen veroorzaken de hevige epidemieën als pest, cholera en dergelijke, ook de ziekten van het vee. Hij huist in de aarde. Het eenige verweer tegen hem is, zijn beeld op plankjes te teekenen en dan te verbranden.

De koning schrok zóó hevig over deze verschrikkelijke nazaat, dat hij Ana haar vrijheid teruggaf, tegen de belofte, dat zij iedere 999-jarige Keshályi zou prijsgeven aan zijn Loçolico. Sinds dien woont zij alleen in haar ontoegankelijk rotspaleis. Maar zij vertoont zich nog dikwijls in de gedaante van een goudbuikpad. Het verdient de aandacht, dat de zigeuners de wisselende hevigheid eener ziekte aldus verklaren, dat deze zoo nu en dan wordt veroorzaakt door de verdere afstammelingen der beschreven negen geesten, die weliswaar de ziektebrengende kracht van hun voorouders hebben geërfd, maar in mindere mate.

Het gebruik van afbeeldingen der geesten op gordels ter genezing van ziekte, is een betoovering door remming, die gelijkgericht kan zijn, of tegengesteld moet werken. De oude leer der ziektegeesten verdwijnt zoo langzamerhand bij de Zevenburger Zigeuners, want ook zij worden door invloeden van beschaving genivelleerd.

**DELIUS
AMSTERDAM**

Benodigdheden voor:
**APOTHEKEN
 ZIEKENHUIZEN
 LABORATORIA
 DROGISTEN
 ONDERWIJS**

OPGELOST 1840

Fabriek
COFO
 HAARLEM
 Jac. Catslaan 5
 Tel. 28750

Vergelijk prijs en
 kwaliteit
 COFO wint het
 dan altijd

FIRMA P. L. STRAATMAN — ENSCHEDE
 Postbus 65 — Gevestigd 1889
 Etiketten-, Papierwaren- en Cartonagefabriek
 UW ADRES VOOR
VOUWDOOZEN EN FONDSETIKETTEN
 Het beste adres voor mooi uitgevoerde
PARTICULIERE DOOZEN EN ETIKETTEN

N.V. ORGANON
 OSS

strijdt mede tegen het
 misbruik van genees-
 middelen, doordat zij
 uitsluitend bij medici
 propaganda maakt
 voor haar preparaten.

Een „deskundige” kan
 uitsluitend het juiste
 gebruik van het juiste
 geneesmiddel beoor-
 deelen.
 Afwijken van dezen
 regel kan zelfs levens-
 gevaarlijk zijn.
 Men raadplege hiervoor
 dus steeds een dokter.

**ZIEKENVERVOER
 ONDERNEMING
 HOLLAND**

11220
 ROTTERDAM
 GLASHAVEN 37

30 Pantonsiletten
 3,0 DIAMINO, 10 METHYL-ACRIDINIUMCHLORIDE, 3 m GR. PER TABLET.
 TEGEN VERKOUDEHEID EN TER BESCHERM. V. DE MOND-EN KEELHOLTE

PRISJ F. 0.65

CHEMIFA-CHEM.FABRIEK-AMSTERDAM N.V.

TONICUM „KATWIJK”
 TONICUM „KATWIJK” ALCOHOLVRIJ

N. V. SOC. VOOR CHEM. INDUSTRIE „KATWIJK”
 TE KATWIJK AAN ZEE

De Kwakzalversmiddelen
 HUNNE INHOUD EN GEVAREN DIE BIJ HET
 GEBRUIK DREIGEN

Volgens analyses, gedurende 50 jaar gemaakt door de

**VEREENIGING TEGEN DE
 KWAKZALVERIJ**

Prijs voor leden f 1.37, voor niet-leden f 1.64 franco
 per post. — Aan te vragen b. d. Secr. Penningm.
 den Heer H. J. A. TER WEE, Apotheker Wilhel-
 mina Gasthuis, Postgiro 32237 - AMSTERDAM

<p>PILULAE JOD- OVI</p> 	<p>LIQUOR ERODII VERWEY</p>
<p>PIL FERRO-SO-VERWEY PIL. ARSEN-FERROWEY-COMP PIL. ARSEN-FERROWEY PIL. FERROWEY-COMP</p> 	<p>PILULAE KAJOETI</p>

U.A.
 UITSLUITEND
 IN
 APOTHEKEN

N. VERWEY & Co. — TIEL
 Apotheek gevestigd in 1741, tevens
 fabriekmatig bereidend sinds 1818
 Apotheker: J. J. VERMET
 Postgro 98061 — telefoon 79 — telegram: vermet

**NEDERLANDSCH
 FABRIKAAT
 EXPORT
 VERBODEN**

De dokter zei:
*„Borstvoeding en daarna
 Molenaar's Kindermeel”*

Voor 2 à 3 cents per dag
 Uw kind kernegezond.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE: DR PH. A. COPPENS - Bergschelaan 167a - Rotterdam

Bestuur der Vereeniging: DR C. J. BRENKMAN, Arts te 's Gravenhage, Voorzitter; MR M. D. K. S. VAN LIER, Rechter te Amsterdam, Lid van het Dagelijksch bestuur; MR H. B. DE BRUEYS TACK, Ambtenaar O.M. te Alkmaar; DR PH. A. COPPENS, Apotheker Gem. Ziekenhuis, Bergweg, Rotterdam; Mej. E. H. HENGEVELD, Arts te Zwolle; MR G. VAN ITALLIE, Substituut-Griffier te Dordrecht; N. KEULEMANS, Oud-Hoofd-Apotheker Binnengasthuis Amsterdam, te Hilversum; MR J. MOOLENBURGH, Kantonrechter te Middelburg; MR J. J. PLUGGE, Rechter te Utrecht; A. H. v. d. VELDE, Apotheker, Inspecteur v. Volksgezondheid in Alg. Dienst te 's Gravenhage; G. E. WINDEMÜLLER, Arts te Vaassen; H. J. A. TER WEE, Apotheker Wilhelmina Gasthuis te Amsterdam, Secr.-Peningmeester.

Adres voor het opgeven v. Leden en Abonnés:
H. J. A. TER WEE - Maasstr. 72a - Amsterdam
Postgiro der Verg. 32237 - Gem. Giro K. 1672
Lidmaatschap der Vereeniging . . f 3.—

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

Abonnement per jaar fr. p. p. bij vooruitbetaling f 2.—
Administratie Maandblad: Keizersgracht 104 - Amsterdam C. - Telef. 49122 - Postgiro 78536

KWAKZALVERSORGANISATIES

Een van de groote steunpilaren van de moderne kwakzalverspraktijken is ongetwijfeld te vinden in de geweldige reclame, die voor een groot aantal middelen en methodes gemaakt wordt.

Hoewel er een oud spreekwoord is, dat zegt: goede wijn behoeft geen krans, zal men moeten toegeven, dat in den tegenwoordigen tijd bijna geen artikel „er in” komt als er geen of weinig reclame voor gemaakt wordt.

Het is dus op zichzelf niet te verwonderen, dat ook de kwakzalvers en zij die zich bezig houden met de verkoop van dubieuze „geneesmiddelen”, dit middel ter hand hebben genomen om hun verkoopsmogelijkheden te vergroten.

Deze reclame en propaganda steunt in vele landen op allerlei organisaties, die een groot aantal menschen wint voor de verscheidenste soorten van kwakzalverij en tegelijkertijd het vertrouwen schokt in de wetenschappelijke geneeskunde.

Er bestaan groepen van kwakzalvers, die zich georganiseerd hebben op de manier van vakverenigingen. Zij hebben voornamelijk tot doel het verdedigen van het algemeen belang der kwakzalvers en het voeren van propaganda op gemeenschappelijke kosten. Daarnaast vindt men ook vereenigingen van geloovigen in een bepaalde handelwijze, zieken of toekomstige zieken, die onder elkaar hun vertrouwen in het een of ander systeem verster-

ken en bevestigen, soms door de kwakzalvers zelf aangemoedigd, die er natuurlijk een groote invloed op uitoefenen. Al dergelijke organisaties beschouwen de officieele geneeskunde als een belangrijke tegenstandster. Zij bestrijden echter toch ook weer onderling elkaar, zoodat zij geen gemeenschappelijk front tegen de academische geneeskunde vormen. Volgens Lieck hebben de kwakzalvers in Duitschland 20 nationale organisaties met duizende plaatselijke afdeelingen.

In Engeland heeft men o.a. de British Chiropractic Association en de National Association of Medical Herbalists of Great Britain. In de Vereenigde Staten vindt men een American Osteopaths Association met 4350 leden, die tot doel heeft haar leden juridische adviezen te geven en hun beroepspeil te verhoogen.

Een internationale organisatie, waarvan men elders in dit nummer nog iets tegen komt, is die van de Christian Science met ongeveer 2165 kerken en in de V.S. 700.000 aanhangers. Haar moederkerk staat te Boston. Zij heeft het voordeel van een zeer handig geleide pers, die de artsen met alle middelen bestrijdt en wier inkommen zeer voldoende gesteund wordt door de opofferingsgezindheid harer leden. Het dagblad der Christian Science heet de „Christian Science Monitor”, dat over de geheele wereld verspreid wordt. Aan de congressen door dit blad georganiseerd van 1930—1931

Mededeelingen van het Bestuur

NIEUWE LEDEN:

Afd. Noord-Limburg der Ned. Mij tot Bevordering der Geneeskunst. 's Gravenhaagsche Diaconessen-Inrichting te den Haag.

Dr J. TH. PETERS, Geneesheer-Directeur van Klinieken voor Interne ziekten te Haarlem en den Haag.

Dr G. ROYER, Besturend Geneesheer N. H. Diaconessen Inrichting te Amsterdam.

Waarschijnlijk zal in de maand November de jaarlijksche Algemeene Vergadering gehouden worden.

Leden, die voorstellen voor deze vergadering wenschen in te dienen, worden beleefd verzocht hiervan aan ondergeteekende kennis te geven voor 1 October a.s.

H. J. A. TER WEE, Secr.

hebben 3.303.872 personen deelgenomen.

In Engeland heeft men het blad: Health for all met 24.000 exemplaren en de Medical Herbalist met 3000 exemplaren, in Duitschland zijn zeker wel 150 periodieken over de kwakzalverij.

Een belangrijk onderdeel der organisaties vormen dikwijls de opleidingsinstituten, waaraan soms klinieken verbonden zijn. Verder de congressen, de cursussen enz. Zoo heeft men te Londen b.v. het Nature Cure Hospital en het internationale congres voor irisdiagnostiek te Dresden.

Bijna overal is een toename van het aantal kwakzalvers te constateeren.

In dit verband kunnen we aan bovenstaande gegevens, die ont-

KWAKZALVERSORGANISATIES
(vervolg)

leend zijn aan een verslag van Dr Wasserberg, nog toevoegen, dat men, volgens een betrouwbare statistiek, in de vereengde staten van Noord Amerika aantreft op de 120 miljoen inwoners 142.000 artsen, 7650 osteopathen, 16.000 chiropraktikers, 25.000 natuurgeneeskundigen en 10.000 aanhangers van de Christian Science en New Thought.

Dat er nog wat omgaat in de kwakzalverij kan men b.v. opmaken uit het volgende: Het geld, dat per jaar in Engeland uitgegeven wordt aan dit euvel zou het onderhoud toelaten van niet minder dan 40.000 ziekenhuisbedden.

Uit deze gegevens kan genoegzaam blijken, dat slechts een voortdurende bestrijding in staat zal zijn verder ongewenschte uitbreiding tegen te gaan. C.

INHOUD

	Blz.
Kwakzalversorganisaties	C. 65
J. van Riel	66
Rechtszaken	66
Correspondentie	66
Een merkwaardig geval	C. 67
Stralenbehandeling en Kwakzalverij	D. den Hoed 68
Adverteeren van Geneesmiddelen	69
Gebruikte Postzegels en Tuberculosebestrijding	70
Uit Duitsland	71

J. VAN RIEL

Een dezer dagen ontving het Bestuur mededeeling van het overlijden van den gep. kolonel, dirigerend apotheker J. van Riel in den ouderdom van 80 jaar.

In hem verliest de Vereeniging een harer oprichters, die jarenlang daadwerkelijk heeft meegewerkt de Kwakzalverij in al haar diverse schakeeringen te bestrijden. Van hem is o.m. de oudste analyse voor onze Vereeniging verricht en gepubliceerd in het Maandblad no. 2 van de eerste jaargang. In deze publicatie over Urbanuspillen eindigt van Riel als volgt:

„Het was mij een genoegen een „gedeelte van mijn vrijen tijd te „kunnen besteden ter bestrijding „van iets, dat ieder weldenkend „mensch met mij een maatschappelijk kwaad zal noemen, tegen „welks voortgang alle mogelijke „gepaste middelen moeten worden aangewend.”

(December 1880)

Dat het van Riel ernst was met zijn medewerking blijkt wel uit het groote aantal onderzoekingen van kwakzalversmiddelen door hem nadien nog verricht.

Van Riel was verder van 1900 tot 1932 bestuurslid van onze Vereeniging, in welk tijdvak hij gedurende 5 jaren Secretaris-Penningmeester was en als zoodanig het vijf en twintig jarig bestaan onzer Vereeniging meemaakte.

In 1932 meende van Riel zijn plaats te moeten inruimen voor een jonger medewerker. Zijn voorbeeld zal door ons echter niet vergeten worden.

H. J. A. TER WEE

Rechtszaken

RECHTBANK ZWOLLE

President mr M. de Muinck, officier van justitie mr J. C. van Hasselt.

E. H. had aan L. F. te Hulshorst een radiumbeker verkocht.

Volgens F. was dit een geneesmiddel om zijn vrouw, die ziek was, te genezen. Resultaat was niet gebleken, hoewel van den prijs van f 75 reeds f 35 was betaald.

E. H., die door den kantonrechter veroordeeld was tot f 200 boete, ontkende de beschuldiging van L. F., dat hij gezegd had, dat diens vrouw door het middel beter zou worden en dat hij in het geheel niet de bedoeling had haa te genezen.

De eisch was bevestiging.

Prov. Overijs. C.

RECHTBANK TE LUIK

Een zekere Dabaye die te Luik het beroep van kleermaker uitoefent, werd reeds tweemaal veroordeeld voor onbevoegd uitoefenen der geneeskunst. Niettegenstaande dit is hij nog niet wijzer geworden en men vernam in 1937 dat hij voortging met raadplegingen te geven en zekere produkten voor te schrijven die men moest afhalen in een apotheek, rue Entre Deux Ponts, 61, bij een zekere Quittel, die ze fabriceerde onder het toezicht van Apotheker Baentens. De politie nam zijn toevlucht tot een list om te weten te komen of Dabaye zijn raadplegingen

Correspondentie

Openbare Leeszaal, Breda - Door de vacanties bleef Uw schrijven tot nu toe onbeantwoord. Zoals U gelezen zult hebben, is de abonnementsprijs van ons maandblad drie gulden per jaar. Gratis abonnementen zijn er bij ons dus niet. U zoudt kunnen verzoeken aan het Groene Kruis te Breda hun exemplaar ter algemeene lezing aan de leeszaal af te staan.

V. L. te A. - Medische adviezen worden

nog gaf. Zij zond een harer agenten, die zich voor ziek liet doorgaan. Drie personen zaten in de wachtzaal en twee anderen kwamen later binnen. Toen zijn beurt gekomen was, legde de valsche zieke uit dat hij verzorgd was door een geneesheer, dat geen enkele verbetering inkwam en dat hij Dabyae kwam raadplegen op aanbeveling van een zijner vrienden. Terwijl de agent alle moeite had om zich ernstig te houden, legde Dabaye hem de handen op, en maakte tal van gebaren zooals gewoon zijn te doen de zienders en genezers. Eindelijk schreef hij hem pillen nr 0 en 7 voor en zegde hem dat hij ze maar alleen kon krijgen in de apotheek waarvan hij het adres opgaf. De agent der gemeine politie ging er niet naartoe want hij wist genoeg over de handelingen van Dabaye.

Op de audiëntie loochent deze laatste het minste voorschrift te hebben afgeleverd sedert zijn vroegere veroordeeling.

Tegelijkertijd met Dabaye verschijnen Quittel, de produktenfabrikant en Baentens die er verantwoordelijk voor was. Baentens is reeds heel goed bij de politie bekend. Quittel van zijn kant, werd reeds veroordeeld voor vervalsching en onwettig uitoefenen der geneeskunst.

De Rechtbank heeft ze veroordeeld: Dabaye en Quittel, beiden recidivisten de eerste tot vijftien dagen gevangenisstraf, de tweede tot een geldboete van

uit den aard der zaak door ons niet verstrekt. Wendt U tot Uw huisarts. J. J. B. te L. - Gaat niet in op aanbiedingen van z.g. radiumbekers e.d. Daar verzoeken als de Uwe tegenwoordig weer meer voorkomen, zullen wij nog eens een artikel daarop betrekking hebbende opnemen.

420 frank; de derde, uit hoofde van verschillende inbreuken op de wetten betreffende den verkoop van pharmaceutische produkten tot een totale geldboete van 1043 frank.

(La Libre Belgique, 28 Juni 1938)

EEN MERKWAARDIG GEVAL

Kwakzalver door twee artsen beschermd!

In het April nummer van dit maandblad komt een uit de Telegraaf overgenomen bericht voor waarin melding werd gemaakt van een veroordeeling in hooger beroep door de Woerdensche kwakzalfster, mevr. de Graaf-Hemmes. Ter oriëntering nemen we uit het verslag nog even het volgende over:

Verdachte had in Woerden een behoorlijke „praktijk”. Nog geen twee jaar geleden is verdachte voor hetzelfde feit veroordeeld. (Men begrijpt, dat het hier over een geval van onbevoegd uitoefenen der geneeskunst gaat.)

Volgens den verdediger was het onloochenbaar, dat verdachte een zekere gave heeft, die niet door studie verkregen kan worden. Hij vond het verder niet waar, dat verdachte een gevaar voor de maatschappij zou zijn. *Verdachte zou binnenkort onder leiding van een arts gaan werken* (wij cursiveeren, Red.).

Tot zoover enkele gegevens omtrent de behandeling van een der voorgaande zaken van mevr. de Gr.

Dezer dagen nu troffen we een bericht onder Rechtszaken in de N.R.C. aan van de volgende inhoud, dat ons bijzonder interesseerde:

ONBEVOEGD UITOEFENEN DER GENEESKUNST

Voor den kantonrechter te Utrecht, mr A. N. L. Otten, had zich een 33-jarige gehuwde vrouw uit Woerden te verantwoorden wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst. Verdachte was reeds eerder veroordeeld tot boeten van twee-honderd en drie-honderd gulden.

Uit de getuigenverklaringen bleek, dat de verdachte in het bijzijn van een arts, in diens woning urine onderzocht. Zij zou gezegd hebben, dat een patiente aan gal, nieren en lever leed. Voor deze kwaal werd een fleschje niersteenolie meegegeven. Zij had tegen den arts een paar vreemde woorden gesproken, maar deze zou zich er toe bepaald hebben het recept te schrijven. *Een der getuigen verklaarde o.m.*, dat het haar te doen was geweest om den raad van „mevrouw de dokteres”. Deze had bij haar bezoek ook de noodige kruiden aan den dokter gegeven.

Wel gaf zij toe, nadat de verdediger, dr mr W. Schuurmans Stekhoven, haar daar naar gevraagd had, dat de dokter met haar over de voeding van haar kindje had gesproken. De 63-jarige arts te wiens huize het ten laste gelegde zich zou hebben toegedragen werd als getuige à décharge gehoord. Deze zei, dat verdachte in zijn dienst was als laboratorium-assistente. Zij zou de helft van de opbrengsten ontvangen.

De ambtenaar van het O.M. eischte, waar geldboeten blijkbaar niet hielpen, een hechtenisstraf van twee maanden. Dr mr W. Schuurmans Stekhoven wees op het merkwaardige karakter, dat deze zaak wegens de principieele kwestie heeft. Het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst is een gevaar, maar het is mogelijk, dat er echte gaven aanwezig zijn, die onder behoorlijke controle heil kunnen brengen. De klachten, die binnenkwamen waren hoofdzakelijk van doktoren ter plaatse, die zich bedreigd voelen. Het contract, destijds zelfs door pleiter opgesteld is geen schijncontract. Verdachte was slechts assistente ter voorlichting van den dokter en zelfstandig is zij niet opgetreden.

Pleiter vroeg op juridische gronden ontslag van rechtsvervolging. Mocht de kantonrechter meenen, dat verd. strafbaar is, dan vroeg pl. een geringe boete wegens het principieele karakter van de zaak, die tot in hoogste instantie zou worden voortgezet.

Bij het doorlezen van dit verslag zal een ieder getroffen worden door het volgende:

Als verdediger van beklaagde trad op dr mr Schuurmans Stekhoven, die zooals bekend is arts, advocaat en journalist is.

Inderdaad is het dus een merkwaardigheid, dat een kwakzalfster door den eenen arts beschermd en door den anderen verdedigd wordt.

Eenigszins bevreemdend doet het verder aan, dat, zooals in het verslag te lezen is, de heer Schuurmans Stekhoven zich als bemiddelaar indertijd heeft opgeworpen om een contract op te stellen over het verband tusschen den arts en diens laboratorium-assistente, welke laatste ter „voorlichting” van den dokter zou werkzaam zijn. Ingewijden weten, dat dit een heel eigenaardige verhouding

tusschen een arts en zijn assistente is. Dit wordt in dezen zeker geaccentueerd door de beteekenis van de woorden, hierboven gecursiveerd, van den verdediger in de vorige zaak van mevr. de G.. Verdachte zou binnenkort *onder leiding* van een arts gaan werken!

Trouwens de heele voorgeschiedenis omtrent het doen en laten van mevr. de G. maakt de kwestie reeds min of meer onverkwikkelijk.

Als nadere bijzonderheid kunnen wij nog mededeelen, dat de 63-jarige arts, ter wiens voorlichting verdachte werkzaam is, geen lid van de Maatschappij ter bevordering van de geneeskunst is (lees: kan zijn) en dat hij in Woerden een eigen ziekenfonds heeft. De leden van dit fonds kunnen uit den aard der zaak niet in de gewone ziekenhuizen worden opgenomen en worden, in de gevallen dat ziekenhuisverpleging noodig is, door dezen arts in een particuliere woning verpleegd.

Dit alles natuurlijk omdat de normale verhoudingen mede door de „kortzichtigheid” van de M. t. b. v. d. G., meebrengen, dat men de bijzondere gaven van mevr. de G. nog niet kan erkennen.

Op deze kwestie kan hier momenteel niet nader worden ingegaan. Er blijft echter bestaan, dat men onbevoegd uitoefenen der geneeskunst als een gevaar moet beschouwen, iets dat door den verdediger in dezen zelf nog naar voren gebracht wordt, en dat dit ook door de wet verboden is. Verder zal er wel niemand te vinden zijn, die niet voelt, dat er hier (ook al door het opstellen van het contract, dat dan geen „schijncontract” mag zijn) eenvoudig slechts sprake is van op een handige wijze ontduiken van wettelijke bepalingen. Zonder het contract met dezen arts zou mevr. de G. haar praktijk toch niet zonder groote bezwaren verder uit kunnen oefenen. Dit is uit de voorgaande gevallen wel bewezen. Dr Schuurmans Stekhoven moet wel héél erg doordrongen zijn van de bijzondere medische gaven van de betreffende dame, dat hij zich op een dergelijke wijze met deze affaire heeft ingelaten. De advocaat heeft het blijkbaar van den arts gewonnen. C.

Stralenbehandeling en Kwakzalverij*

door

D. DEN HOED

arts, radioloog

In de betrekkelijk korten tijd die verlopen is sedert Röntgen de X-stralen (1895) en de Curies en Becquerel de radioactiviteit ontdekten, en Finsen de aandacht vestigde op de genezende werking van bepaalde lichtsoorten, is reeds zooveel gunstige ervaring op medisch gebied met deze stralingen verkregen, dat het geen wonder is, dat ook de kwakzalvers zich op dit terrein begeven hebben.

Vooraf is dit duidelijk als men bedenkt, dat straling en mystiek in de volkpsyche al heel dicht bij elkander staan. Bovendien zijn voor het opwekken van stralingen vaak min of meer fraaie apparaten nodig, die hun „epateerende” werking niet missen.

Zoo hebben dan de laatste jaren eenige firma's zich met grooten ijver geworpen op den verkoop van radiumhoudende compressen, drinkbekers en andere preparaten, die radioactieve stoffen bevatten. Het kan niet ontkend worden, dat enkele van deze preparaten in de hand en onder controle van een ter zake kundig en ervaren medicus in sommige gevallen eenig nut kunnen afwerpen, maar in de onbeperkte en ongecontroleerde verkoop van dergelijke apparaten en preparaten schuilen nadeelen en gevaren.

* „Herplaatsing wegens de belangrĳheid van het onderwerp”.

De firma's die zich bijna steeds over de hoofden der medici heen tot het groote publiek wenden, hebben natuurlijk als doel geld te verdienen. Zij trachten zich echter aan te dienen als weldoeners der menschheid, die de zegeningen der moderne ontdekkingen aan de arme lijdenswillen deelachtig doen worden, welke weldaden hun door conservatieve medici onthouden zouden zijn. De reclame, onder deze valsehe vlag opgezet, ontziet zich niet om schermende met namen van groote mannen, op allerlei wijzen (vergaderingen, brochures) genezing van talrijke uiteenlopende kwalen voor te spiegelen. Daarbij weet de deskundige lezer dezer brochures dat deze groote mannen nooit op dit speciale geneeskundige gebied gewerkt hebben en zich nooit als gangmaker van deze methoden zouden willen beschouwd zien.

Zoo zouden radiumcompressen reumatisch genezen, radiumdrinkbekers zouden allerlei organen nieuw leven inblazen, kortom gouden bergen worden beloofd zij het ook tegen een flinke prijs. Want thans kom ik tot een der groote bezwaren, die tegen dezen handel zijn te maken. Speculeerende op de alom bekende kostbaarheden van radium worden o.a. de radiumdrinkbekers tegen een zeer hoogen prijs, b.v. 120 gulden per stuk, in den handel ge-

bracht; de waarde van het radium dat in zeer kleine hoeveelheden in deze apparaten aanwezig is, bedraagt echter slechts enkele kwartjes. Nu is het wel waar, dat de uitbundige reclame (lezingen eventueel met vrije consumptie e.d.) veel kosten zal meebrengen, doch de leek meent waar voor zijn geld te krijgen in de vorm van radium en komt dus ook financieel bedrogen uit.

Toch zou bovenstaande critiek niet zoo zwaar behoeven te tellen, ware het dat deze apparaten inderdaad belangrijk nut afwierpen. Ernstiger zijn dan ook de medische bezwaren. Veel lijdenswilligen of niet teleurgesteld door voorafgaande medische behandeling, offeren hun spaarduitjes welgemeed, verleid door de met veel oplomb geuite beloften van genezing. Wat wordt nu van al deze beloften ingelost? Practisch kunnen we zeggen: niets. Mogen enkele reumatische patiënten al tijdelijk eenige verlichting van hun klachten ondervinden, de reumatisch als zoodanig wordt er niet mede genezen en deze methoden geven in doorsneed veel minder baat dan de officieele physiotherapie. Het resultaat is dus veelal teleurstellend en noodeloos wordt tijd en geld verloren. Vooral het verlies aan tijd weegt daarbij zwaar. Wat toch wil dit zeggen. Vaak meent een patiënt met vage pijn of andere onduidelijke klachten, die nog niet medisch onderzocht zijn, dat zijn bezwaren aan reumatisch te wijten zijn. Hij zoekt genezing bij dergelijke schijnbaar wonderbaarlijke methoden. Na eenigen tijd wendt de patiënt, bemerkende dat geen

De Koning-Stadhouder Willem III en de Kwakzalverij

In de Middeleeuwen en nog later bestond althans in Engeland het geloof, dat „de Koning” door handoplegging scrophulose kon genezen. Lang van te voren werd de datum tegen het einde der vanden aangekondigd, waarop de Koning, hetzij in een zijner paleizen, hetzij in een kerk die plechtigheid zou verrichten en dan

stroomde het volk naar Londen. Een chirurg leidde patiënt na patiënt vóór den Koning, nadat uit het evangelie van Marcus de tekst: „Gij zult Uwe hand den zieken opleggen en dezen zullen genezen” was gelezen. De Koning betastte de zweren en knobbels en hing vervolgens een goudstuk aan een wit bandje om den hals van den zieke. Toen Willem III, koning van Engeland was geworden, weigerde hij zijn medewerking aan dit op bijgeloof berustende bedrog; hij gaf den menschen wat

geld en een enkelen, dien hij op aandringen met zijn hand aanraakte, zei hij: „God geve U een betere gezondheid en wat meer verstand.” Uit den aard der zaak oogstte Willem hiermee veel dank en zijn kerkelijke en politieke tegenstanders misbruikten die handelwijze; de ouders noemden hem een ongevoelig mensch. Zelfs zijne vrienden vonden zijn houding onverstandig. Niettemin hield hij voet bij stuk.

(Uit: *Ned. Tsch. Geneesk.* 28-5-1938 naar *Deutsche med. Wschr.* Nr 18).

beterschap optreedt, zich tot den medicus, die dan soms al voor een te ver gevorderd ziektegeval staat.

Nog andere gevaren bedreigen een patiënt, die zonder deskundige voorlichting zijn heil zoekt in radioactieve preparaten en wel in het bijzonder in het drinken van radium- of radiumemanatiehoudend water. Ter verduidelijking moet ik even afdwalen tot eenige physische begrippen. Er zijn vele radioactieve stoffen die voor een deel uit elkander ontstaan en die tot drie groote families behooren. Zij ontstaan elk uit één „voorvader”. Deze drie families heeten de „Uran radiumfamilie”, de „Actiniumfamilie” en de „Thoriumfamilie”. De voorvaders zijn resp. uranium I, Uranium Y en Thorium. Deze stoffen en hun nazaten vallen voortdurend in een klein percentage spontaan uiteen, daarbij stralen uitzendende. Voor deze drie groote radioactieve families gaat die desintegratie ongeveer op dezelfde wijze, afgezien van het groote verschil in snelheid waarmee deze processen in de verschillende families verlopen. Ter oriëntatie wil ik het verval in de voornaamste radioactieve familie, de Uranium-radium-serie bespreken. Het uranium valt zoo langzaam uiteen dat de radioactieve werking van deze stof in zuiveren toestand slechts nauw merkbaar is. Een der vervalproducten is nu het radium, dat zelf ook wel heel langzaam uiteenvalt, (in 1600 jaar is pas de helft ontleed) doch welks directe nazaten, radiumemanatie en radium A, B en C zeer snel ver-

vallen en daardoor zeer veel stralen uitzenden. Het radiumemanatie is een gas dat betrekkelijk gemakkelijk in water oplost en als zoodanig dan ook in het water van de radiumdrinkbekers terecht komt. Wat geschiedt er nu als radiumemanatie of opgeloste radiumzouten (pastilles en fleschjes met indifferente zouten waaraan zeer geringe hoeveelheden radiumzouten zijn toegevoegd, zijn in den handel) door den mensch langs de darm worden opgenomen? Het gelukkigste zou zijn als ze langs den natuurlijken weg het lichaam weer zouden verlaten. Opgenomen radiumemanatie zal voor een belangrijk deel uitgeademd worden en in het darmkanaal opgenomen radiumzouten zullen voor een deel het lichaam ook weer langs den darm verlaten, maar een klein deel van de uit de radiumemanatie ontstane vervalproducten, die niet meer gasvormig, doch vast zijn, zullen in het lichaam blijven evenals een bepaald percentage van de als zoodanig gebruikte radiumzouten. Een gedeelte van deze achtergebleven radioactieve stoffen wordt in lever, milt en andere organen, waarbij het beenderstelsel op den voorgrond staat, opgenomen en vooral van het depôt in de beenderen zijn groote gevaren te duchten. Eenige schrikwekkende voorbeelden mogen met het oog op het belang van deze kwestie vermeld worden.

In Amerika bestaat een industrie om de wijzerplaten van horloges lichtgevend te maken door middel van een verf, die ook een geringe hoeveelheid radioactieve

stoffen bevat. De meisjes, die deze werkzaamheden verrichten, hadden de gewoonte het penseel waarmee de „dial paint” op de cijfertjes en wijzertjes gesmeerd werd, met de lippen herhaaldelijk aan te raken. Onvermijdelijk kregen ze daardoor geregeld — zij het ook minimale — hoeveelheden van deze verf in den mond en zodoende in het maagdarmkanaal. Dr Martland heeft nu toevallig eenige dezer meisjes later zien sterven aan kwaadaardige beengezwellen en hierdoor gealarmeerd heeft hij het lot van de meisjes, die dit beroep uitoefenden, trachten na te gaan. Het was natuurlijk moeilijk velen terug te vinden, want de meesten bleven slechts kort in de fabriek of omdat ze in het huwelijk traden of omdat ze een ander vak kozen. In het uitgestrekte Amerika is het bovendien zeer bezwaarlijk om de gezochten terug te vinden. Hij heeft echter een vrij groot aantal kunnen opsporen en wanneer men zijn zuiver wetenschappelijk gehouden publicatie leest, wordt men met voortdurend stijgende afschuw bewust, dat zich hier een ontzaglijke tragedie afspeelt. Van velen die zich nog gezond wanen, is de toekomst onzeker, maar reeds vond hij onder 800 meisjes die daar gewerkt hadden, 18 waarschijnlijke slachtoffers van haar beroep. Bij bijna allen was het verband tusschen werkkring en noodlottige afloop zeker. De radioactieve stoffen, die zich in het beenmerg hadden afgezet, leidden door hun voortdurende straling tot bloedziekten (het beenmerg is immers het

Adverteeren van Geneesmiddelen

Groot-Brittannië

De Proprietary Association (vereniging van handelaren in spécialités) van Groot-Brittannië heeft besloten niet te adverteeren, noch voor het publiek te koop te bieden een middel of een geneeswijze, aangeprezen tegen nierziekten, kanker, tuberculose, suikerziekte, epilepsie, lupus, paralyse, blindheid, doofheid of geslachtsziekten, of ter afbreking van zwangerschap. Het besluit

gaat nog verder dan een voorstel, dat in 1936 bij het Lagerhuis was ingediend door een der leden; volgens dit voorstel zou het adverteeren slechts verboden zijn, indien genezing der genoemde ziekten zou worden aangekondigd. Toch heeft dit voorstel geen tweede lezing kunnen bereiken. The Lancet merkt hierbij op, dat de betekenis van een parlement als wetgevend lichaam is de wijze waarop een voorstel, dat niets met een partij heeft te maken, wordt behandeld. Intusschen zijn er, die meenen, dat het niet juist is, te trachten de menschen goed te

maken door wetten en dat dit aan de zedelijke opvoeding moet worden overgelaten. (Vlaamsch Gen. Tijdschr.).

(Wij willen hierbij opmerken, dat wij betwijfelen of de categorie van menschen, die meenen, dat de wetten er zijn om de menschen goed te maken, wel zoo groot is. Het feit, dat de wetten er als het ware toe dwingen het kwaad na te laten, kan toch niet als bewijs aangevoerd worden, dat de menschen dus daardoor zoo goed zijn geworden. (Red. Mndbl. Tegen de Kw.).

STRALENBEHANDELING EN KWAKZALVERIJ (vervolg)

voornaamste bloedvormende orgaan) waaronder een doodelijk verloopende bloedarmoede de grootste plaats inneemt, tot beenversterf vooral aan de kaak en in een belangrijk aantal van deze gevallen tot kwaadaardige beengezwellen.

Eenige meisjes die zich nog vrij gezond waanden, waren dan ook in de Amerikaanse pers gedoodverfd als „the five women doomed to death”. Het verraderlijke van deze radiumvergiftiging is juist het sluipende begin. Langzaam, jaren na het inwendig gebruik van deze stoffen ontwikkelen zich geleidelijk de kwade gevolgen.

Ook experimenteel op dieren konden op dergelijke wijze gezwellen worden opgewekt. (Daels en Biltris). Nu zouden voorstanders van het drinken van radioactief water kunnen tegenwerpen, dat de hoeveelheden opgenomen radiumzout bij deze meisjes veel te groot was in verhouding tot de door hen aanbevolen dosis, maar het tegenbewijs is reeds geleverd. Er is n.l. een geval gepubliceerd van een persoon, die, hoewel niet ziek zijnde, zich voortdurend meende te moeten stimuleren met radioactief drinkwater. Gedurende eenige jaren hield hij dat vol; het resultaat was dat zijn beender-

stelsel en beenmerg zoodanig beschadigd werd, dat hij onder verschijnselen van bloedarmoede, vermagering, kaakversterf en nog andere afwijkingen ten gronde ging.

Bovengenoemde Dr Martland die door zijn uitvoerige studie als deskundige op dit speciale gebied mag gelden, bevond dat 10 microgram $= \frac{1}{10000}$ van een gram radium in het lichaam reeds doodelijk was. Hij acht ook hoeveelheden van minder dan een halve microgram al gevaarlijk en beveelt aan, het radiumgehalte van het lichaam (ook normaal vinden we immers eenig radioactief materiaal in de weefsels) niet zonder uiterste noodzaak te verhoo-

gen. Hoe staat het nu bij de meeste in den handel gebrachte preparaten met bovengemelde gevaren? De *radiumcompressen* worden vnl. lokaal op pijnlijke plaatsen aangewend en hoewel ze geringe hoeveelheden emanatie afgeven, die voor een deel wordt ingeademd, meen ik het gevaar hiervan zeer gering te mogen achten. *Alle radioactieve zoutoplossingen voor drinkkuren* acht ik daarentegen geheel uit den booze, gezien bovenbeschreven waarnemingen. *Radiumemanatiedrinkkuren* (radiumdrinkbekers e.d.) zijn minder gevaarlijk, doch het beschreven geval toont met stelligheid

aan, dat bij langdurig gebruik ook deze emanatie in niet te kleine dosis door cumulatie van de vervalproducten ernstige gevolgen kan hebben, vooral omdat men toch niet met zekerheid weet, hoeveel van deze vervalproducten in het lichaam blijven.

Thoriumproducten zijn in het algemeen onschadelijker wegens het snelle verval, waardoor de cumulatie lang niet zoo sterk zal zijn.¹

Nog wil ik enkele woorden wijden aan de hoogfrequentieapparaten die de laatste jaren op dezelfde wijze als de bovengemelde radiumpreparaten aan den man gebracht worden. Met hoogfrequentiebehandeling zijn bij sommige aandoeningen uitstekende resultaten te bereiken mits door een ervaren en deskundig medicus toegepast, (diathermie en ultrakorte-golfbehandeling). Hiertoe zijn echter groote en sterke apparaten noodig, terwijl de aanwijzingen tot deze behandeling slechts door den medicus met zekerheid gesteld kunnen worden. Aan de kleine voor den leek betaalbare en aanbevolen appa-

¹ De radiumbehandeling, zooals deze door medici wordt toegepast, biedt bovenbedoelde gevaren niet, aangezien deze behandeling alleen plaatselijk wordt toegepast en er geen Radium in het lichaam wordt achtergelaten.

In verband met het algemeen belang, dat ermede gediend wordt, nemen wij onderstaande mededeeling over uit „De Strijd Tegen de Tuberculose”.

GEBRUIKTE POSTZEGELS EN TUBERCULOSEBESTRIJDING

Over de waarde van gebruikte postzegels doen tegenwoordig de meest overdreven verhalen de ronde. Er gaat bijna geen dag voorbij, of men leest in de courant, dat met de opbrengst van een millioen dezer postzegels een tuberculoselijder gedurende een jaar in een sanatorium verpleegd zou kunnen worden. Elke ingewijde weet, dat gebruikte postzegels stellig eenige waarde hebben, maar dat die geheel afhangt van het soort zegels en van den toestand, waarin deze verkeerden. Wil men van de verzamelde hoeveelheden zooveel mogelijk profijt trek-

ken, dan moeten zij op deskundige wijze gesorteerd en op de juiste manier aan den man gebracht worden. Dat eischt kennis van zaken, ervaring en een zeker koopmanschap.

Daarom geven al die goed bedoelde maar ondoordachte, wilde inzamelingen aanleiding tot veel teleurstelling. Jan, Piet of Klaas heeft door middel van een oproep in de pers een millioen postzegels bij elkaar gekregen, maar als het op verkoopen aankomt, moet hij ervaren, dat de opbrengst verre beneden de verwachtingen blijft. Er is, helaas, nog een ander nadeel aan die ongeordende inzameling verbonden, waarop wel eens mag gewezen worden. Men weet dikwijls niet, aan wie men eigenlijk de gegaarde postzegels afstaat. En er zijn van die menschlievende verzamelaars, die uit den oogst eerst de goede postzegels uitzoeken, deze ten eigen bate verkoo-

pen, en dan de bijna waardelooze rest voor het goede doel overlaten.

In dit verband zij daarom nog eens de aandacht gevestigd op het bestaan der P.I.T. (Postzegel-Inzameling voor Tuberculoselijders), uitgaande van de Nederlandsche Centrale Vereeniging tot bestrijding der tuberculose. De opbrengst der door haar verzamelde gebruikte postzegels wordt geheel gestort in de verpleegfondsen, die onder haar beheer staan. Uit deze fondsen worden door bemiddeling van de plaatselijke vereenigingen tot bestrijding der tuberculose bijdragen verstrekt in de kosten voor verpleging van on- of minvermogene tuberculose-lijders van alle gezindten. Men is daar dus zeker van een juiste besteding der gelden. Het adres van de P.I.T. is: Riouwstraat 7, 's-Gravenhage.

De voorzitter van de P.I.T.
Dr J. B. F. VAN GILS.

raatjes mag vrijwel elke invloed, behalve suggestieve, ontzegd worden. Ook voor dezen handel geldt dus als groot bezwaar, dat de goe-gemeente geld uit den zak geklopt wordt en dat soms door de aanschaffing van dergelijke apparaten noodeloos en tijdige en doel-treffende behandeling van ernstige ziekten achterwege zal blijven. Directe gevaren zijn er, voor zoover mij bekend, aan deze hoog-frequente behandeling niet verbonden, zoodat alleen op deze meer sociale gronden de handel in die apparaatjes moet worden afgekeurd. Ik wil eindigen met eenige algemeene opmerkingen. Het is een onsympathiek streven om op de nooden en driften van lijdende menschen te speculeeren

tot voordeel van eigen portemon-naie. Niet ieder handelsman die in deze apparaten handelt, wil ik daarbij veroordeelen als een uit-buiter; misschien is hij zelf soms ook het slachtoffer van zijn goed-geloovigheid, maar de practijk leidt toch tot zeer onaangename consequenties; talrijke processen zijn reeds het gevolg hiervan, processen die vaak voor de betrok-ken zieken in ongunstigen zin verlopen, omdat de rechter in deze zaken niet veel anders dan een geschil tusschen koper en verkooper kan zien.

Inderdaad gaan bij deze zijde van het vraagstuk de koopers ook niet geheel vrijuit. Overal verheugen zich de kwakzalvers en hun me-thoden in een grooten aanhang,

terwijl toch niemand verplicht is zich tot hen te wenden. Hier zal de innerlijke cultuur — dus niet de „cultuur” en „beschaving” van diploma's — de oplossing moeten brengen. De moderne mensch moet leeren inzien, dat evenals de beoefenaars van een zuiver tech-nisch vak ook de geneesheer — in den ruimen zin van het woord — zooveel voorstudie en ervaring noodig heeft om een nuttig ad-vies te kunnen geven en de juiste behandeling in te stellen, dat de kwakzalver geen kans meer heeft. Dat de medische stand zelf hier-bij een belangrijke rol te vervul-len heeft door goede zorg voor en ruime belangstelling in zijn pa-tiënten, staat boven twijfel ver-heven.

Uit Duitschland

De veroordeeling van kwakzalvers door de rechtbank stuit in Duitsch-land soms op vele moeilijkheden. Elke geneesmethode, die in een min of meer occultisch kleedje steekt, vindt verwoede aanhangers, als er maar ge-tuigen zijn, die een verhaal komen af-steken over hun volledige genezing door de nieuwe methode, terwijl ze bij de „officieele” geneeskunde nooit baat vonden.

Erger is het wanneer getuigen, als deskundigen gedagvaard, eveneens den lof komen spreken over de nieuwe methodes en over de bekwaamheid en de eerbaarheid van hun beoefenaars. Men kan dit natuurlijk verwachten, wanneer het „deskundigen” geldt, door de verdediging opgeroepen, meestal of „collega's” van den be-klagde of zelfs geneesheeren, die co-quetteeren met de „nieuwe genees-methodes”. Doch ook de deskundigen door den officier v. Justitie gedag-vaard, die in vele gevallen „Kreisärzte” zijn — dus ambtelijke geneesheeren, wier taak het toch is toezicht te hou-den over de volksgezondheid en de uitoefening der geneeskunde — leggen soms een getuigenis af, die bewijst hoe weinig ze zich van hun verantwoor-delijkheid in deze omstandigheden be-wust zijn. De rechters, welke tenslotte op de verklaringen van de deskun-digen aangewezen zijn, missen de noodige bewijzen en moeten de kwak-zalvers vrijspreken.

Zoo ging het b.v. met een „Heilmag-netiseur”, die een kind, dat een zware diphterie doormaakte, per ... telefoon behandelde. Het kind stierf.

Voor de rechtbank gedaagd, wegens bedrog, beweerde de kwakzalver, dat hij door zijne behandeling op afstand de levenskrachten van zijn patiënten aanwakkerde. In een schriftelijk rap-port verklaarde de „Kreisarzt” dat be-handeling op afstand in elk geval een nalatigheid is. Hij voegde er nochtans bij: er kan hier in het mid-den gelaten worden, of het theoretisch al dan niet mogelijk is, dat een oogenschijnlijk daartoe bijzondere geschikte persoon, krachten overbrengt op een an-der hem volledig onbekenden persoon. Alhoewel de beklagde door zijn ver-klaringen zelf het bewijs geleverd had, dat hij zich wel van den ernst van het geval bewust was — eerst had hij de behandeling geweigerd, later sterk op medische controle aangedrongen; tenslotte wist hij dat het hart van het patiëntje zeer zwak was, want daar-aan wijt hij het mislukken van zijn „telefoontje” — schrijft de deskun-dige verder in zijn rapport nog: „Ik geloof dat het bestaan van bewust bedrog hier niet met volle zekerheid kan uitgeschakeld worden; doch het bedrog is niet te zoeken in den aard van de behandeling, maar wel in de manier waarop beklagde een gunstig resultaat gewaarborgd heeft.”

De rechters hebben dan maar op ge-zag van den deskundigen Kreisarzt aangenomen, dat telefonische behan-

deling van diphteritis geen bedrog is, en den beklagde vrijgesproken.

Een ander geval betrof een „Heilmag-netiseurin”, die de macht bezit om in somnambulen toestand „de electrici-teit uit het Universum door haar eigen lichaam heen in dat van den patiënt te geleiden”. Brrr! Zij had een dia-gnose gesteld: „Rheuma en slagader-verkalking in voeten en beenen; de in-wendige organen zwemmen volledig in kalkwater, de nieren zijn van een dikke korst omgeven, de lever is ver-hard en ook met een dikke korst om-geven, het hart zwemt in kalkwater, en het hoofd is volledig verkalkt”. Dit laatste zal misschien wel waar geweest zijn, hoe zou anders de patiënte op het idee gekomen zijn de fameuze Heil-magnetiseurin te raadplegen.

De Kreisarzt, die een rapport moest opmaken, stuurde het heele dossier per keerende post terug, met de aan-merking, dat hij het aan de rechter-lijke overheid overliet om te beoor-deelen of de beklagde wetens en wil-lens bedrog had gepleegd. Misschien heeft de brave man gerekend op het gezond verstand van de rechters en zijn tijd aan nuttiger zaken besteed. Helaas, de heeren juristen hebben klaarblijkelijk in het wetboek geen enkel artikel gevonden dat handelde over nieren met korsten en zwemmen-de harten.

De somnambule electriciteits-centrale werd vrijgesproken.

(*Deutsches Aerzteblatt*, 1938/3).

(Naar Med. A. V. G. V.)

ASCAL-CALQUINAL-HEPREX

zijn GENEESmiddelen

Fabrikanten: N. V. AMSTERDAMSCH E CHININEFABRIEK

DELIUS
AMSTERDAM

Benodigdheden voor:
APOTHEKEN
ZIEKENHUIZEN
LABORATORIA
DROGISTEN
ONDERWIJS

OPGELETT 1840

Fabriek
COFO
HAARLEM
Jac. Catslaan 5
Tel 28750

Vergelijk prijs en
kwaliteit
COFO wint het
dan altijd

TONICUM „KATWIJK”
TONICUM „KATWIJK” ALCOHOLVRIJ
N. V. SOC. VOOR CHEM. INDUSTRIE „KATWIJK”
TE KATWIJK AAN ZEE

CALMOBROM liq.
CALMOBROM bouillonblokjes
CALMOBROM tabletten

Voortreffelijk Nervinum en Sedativum in 3 verschillende samenstellingen en vormen

Voor Artsen Literatuur op aanvraag
N.V. Pharmaceutisch Chemische Industrie
Amsterdam „Phia”
Brouwersgracht 115 — Amsterdam C
Telef. 42131 — 42331

In dit Blad worden uitsluitend annonces opgenomen, die door de Vereeniging Tegen de Kwakzalverij zijn goedgekeurd

FIRMA P. L. STRAATMAN — ENSCHEDE
Postbus 65 — Gevestigd 1889
Etiketten-, Papierwaren- en Cartonagefabriek
UW ADRES VOOR
VOUWDOOZEN EN FONDSETIKETTEN
Het beste adres voor mooi uitgevoerde
PARTICULIERE DOOZEN EN ETIKETTEN

*De dokter zei:
Borstvoed*

ZIEKENVERVOER
ONDERNEMING
HOLLAND

11220
ROTTERDAM
GLASHAVEN 37

<p>PILULAE JOD- OVI</p> 	<p>LIQUOR ERODII VERWEY</p>
 <p>PIL. FERRO-SO-VER-WEY PIL. ARSEN-FERROWEY-COMP. PIL. ARSEN-FERROWEY PIL. FERROWEY-COMP.</p>	<p>PILULAE KAJOETI</p>

N. VERWEY & Co. — TIEL

Apotheek gevestigd in 1741, tevens
fabriekmatig bereidend sinds 1818

Apotheker: J. J. VERMET

Postgto 98061 — telefoon 79 — telegram: vermet

N.V. ORGANON
OSS

strijdt mede tegen het
misbruik van genees-
middelen, doordat zij
uitsluitend bij medici
propaganda maakt
voor haar preparaten.

Een „deskundige” kan
uitsluitend het juiste
gebruik van het juiste
geneesmiddel beoor-
deelen.

Afwijken van dezen
regel kan zelfs levens-
gevaarlijk zijn.

Men raadplege hiervoor
dus steeds een dokter.

ing en daarna

Molenaar's Kindermeel

Voor 2 à 3 cents per dag
Uw kind kerngezond.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE: DR PH. A. COPPENS - Bergschelaan 167a - Rotterdam

Bestuur der Vereeniging: DR C. J. BRENKMAN, Arts te 's Gravenhage, Voorzitter; MR M. D. K. S. VAN LIER, Rechter te Amsterdam, Lid van het Dagelijksch bestuur; MR H. B. DE BRUEYS TACK, Ambtenaar O.M. te Alkmaar; DR PH. A. COPPENS, Apotheker Gem. Ziekenhuis, Bergweg, Rotterdam; MEJ. E. H. HENGEVELD, Arts te Zwolle; MR G. VAN ITALLIE, Substituut-Griffier te Dordrecht; N. KEULEMANS, Oud-Hoofd-Apotheker Binnengasthuis Amsterdam, te Hilversum; MR J. MOOLENBURGH, Kantonrechter te Middelburg; MR J. J. PLUGGE, Rechter te Utrecht; A. H. v. d. VELDE, Apotheker, Inspecteur v. Volksgezondheid in Alg. Dienst te 's Gravenhage; G. E. WINDEMÜLLER, Arts te Vaassen; H. J. A. TER WEE, Apotheker Wilhelmina Gasthuis te Amsterdam, Secr.-Peningmeester.

Adres voor het opgeven v. Leden en Abonnés:
H.J.A. TER WEE - Maasstr. 72a - Amsterdam
Postgiro der Verg. 32237 - Gem. Giro K. 1672
Lidmaatschap der Vereeniging . . . f 3.—

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

Abonnement per jaar fr. p. p. bij vooruitbetaling f 2.—
Administratie Maandblad: Keizersgracht 104 - Amsterdam C. - Telef. 49122 - Postgiro 78536

WETTIG GEDEPONEERD

SMIT's T. B. C. GENEESMIDDEL HELPT RADICAAL!

Van een onzer medische leden uit de Zaanstreek ontvingen wij bericht, dat een zijner T.B.C.-patiënten bezoek had gekregen van een zich noemenden Heer Smit, die haar een zeker werkend geneesmiddel tegen haar ziekte wilde verkoopen. Bij deze gelegenheid werd een kaart achtergelaten van de volgende inhoud:
Lijdt gij zelf of een der Uwen aan [Tuberculose?
Lijden Uw kinderen aan klier- [ziekte?
Smit's T.B.C. geneesmiddel helpt [radicaal!

Vele bewijzen voorhanden.
Filiaal P. v. d. Loo, Hazepad 1, Zaanwijk.

Verder staat nog viermaal herhaald op deze kaart:

„Wettig gedeponeerd”.

Dat hier sprake moest zijn van eerste klas kwakzalverij en misleiding stond als een paal boven water. De prijs van dit middel is niet minder radicaal dan de „genezende werking” n.l. f 5.25. Van deze prijs kan men tenminste een „radicaal geneesmiddel” verwachten. Vanzelfsprekend ging onze nieuwsgierigheid uit naar dit middel, dat een afdoend geneesmiddel heet te zijn tegen een zeer ernstige kwaal, zoodat wij toezending verzochten van een flesch van dit spul.

Wij ontvingen een flesch van 200 cm³ inhoud, voorzien van een etiket, dat ons aan de vorige eeuw herinnerde. Dit ouderwetsche werd veroorzaakt door de afbeelding van een patriarchale figuur met een groote witte baard en snor, die een dokter moet voorstellen. In de eene hand houdt deze n.l. een stethoscoop en in de andere een flesch Smit's T.B.C. geneesmiddel. Op het etiket staat behalve de gebruiksaanwijzing, die het gebruik in druppels aangeeft, wederom te lezen

Smit's T.B.C. geneesmiddel
Wettig gedeponeerd
Proefondervindelijk onschadelijk, afdoend geneesmiddel.

Ook hier zien we weer het noemen van de min of meer misleidende term „Wettig gedeponeerd”.

Deze uitdrukking kan bij den leek den indruk verwekken, dat de „Wetgever” zijn goedkeuring aan dit middel gehecht zou hebben, welke zou kunnen samenhangen met samenstelling en doel van het middel. Dit is niet het geval. Immers het beteekent alleen, dat de fabrikant of gebruiker van den naam, deze als „merk” heeft laten inschrijven bij het Bureau voor den Industrieelen Eigendom te 's Gravenhage. Bij de aanvraag van een nieuw merk moet dit aan bepaalde eischen voldoen en wordt er gecontroleerd, of er overeenkomst bestaat in naam en/of doel met een reeds ingeschreven merk. De term „Wettig gedeponeerd”, waarbij dus het achtervoegsel handels-

merk is weggelaten wil dus mededeelen, dat dit merk meestal den naam al of niet in combinatie met een prentje of afbeelding, niet door een ander gebruikt of nageemaakt mag worden, gedurende

Mededeelingen van het Bestuur

NIEUWE LEDEN:

MR P. 's JACOB, Ambten. O.M. b. d. kantongerechten te Amsterdam.
H. VAN KREEL, Arts te Rozenburg.
DR R. E. WIERINGA, Directeur der G.G. en G.D. te Utrecht.

LEDENVERGADERING

De Ledenvergadering zal gehouden worden op Zaterdag 26 November a.s. te 3 uur in het American Hotel, Leidscheplein te Amsterdam.

Agenda:

- 1 - Opening.
- 2 - Notulen.
- 3 - Verslag over het jaar 1937 (Zie Maandblad April 1938).
- 4 - Rekening en verantwoording over 1937 (gepubliceerd in het Maandblad van April 1938) voorzien van het Rapport van Commissie tot het nazien der rekening.
- 5 - Verkiezing van 3 Bestuursleden wegens periodieke aftreding:
 - a - MR H. B. DE BRUEYS TACK te Alkmaar (Aftr.)
MR P. 's JACOB, Ambten. O.M. bij de kantongerechten te Amsterdam.
 - b - N. KEULEMANS te Hilversum (Aftr.)
P. H. DE WIT, Apotheker te Amsterdam.
 - c - G. E. WINDEMÜLLER te Vaassen (Aftr.)
L. BOUWMAN, Arts te Apeldoorn.
- 6 - Rondvraag.
- 7 - Sluiting.

H. J. A. TER WEE, Secr.

merk is weggelaten wil dus mededeelen, dat dit merk meestal den naam al of niet in combinatie met een prentje of afbeelding, niet door een ander gebruikt of nageemaakt mag worden, gedurende

den tijd dat deze bescherming loopt, twintig jaren, welke periode telkens voor de afloop vernieuwd kan worden. Het heeft dus *niets* te maken met de *samenstelling of doeltreffendheid van het middel*.

Na deze algemeene uiteenzetting over de term „Wettig gedeponeerd” wil ik den lezer niet langer in spanning laten over de samenstelling van dit bij uitstek radicaal genezende T.B.C. middel.

Het bleek te bevatten:

Koolwaterstoffen, kokend boven 200°, waarschijnlijk dus hoogkokende *petroleum* of *dieselolie*, *houtteer* en weinig van een *vette olie*.

Het blijkt dus weer een der meest ergerlijke producten van kwakzalverij te zijn, waarbij hulp wordt voorgespiegeld, zelfs radicale genezing bij gebruik van dit mengsel. Hoevele patiënten zullen hieraan hun vijf guldentjes maandelijks besteden, terwijl ze deze gelden veel beter kunnen benutten voor b.v. extra voeding.

Door de geheele opzet van dit middel (opschrift, samenstelling enz.) waant men zich weer verplaatst in de vorige eeuw, toen nog legio van deze middelen met mooie namen en veelbelovende opschriften werden aangeprijsd. Men zou zoo meenen, dat door de betere voorlichting, ook op medisch gebied, het publiek zeer wantrouwend zou staan tegenover dit soort middelen en nuchter deze „waardevolle geneesmiddelen” naast zich zou deponeren.

Uit het beschreven geval blijkt het echter toch mogelijk nog dergelijke kwakzalversmiddelen aan den man te brengen. Wij kunnen den zieken niet beter raden dan:

Laat U niet door mooie plaatjes of overdreven opschriften verleiden zoogenaamde geneesmiddelen te koopen, anders loopt ge kans veel tijd en geld verloren te laten gaan aan waardelooze spullen.

H. T. W.

. . .

Rechtszaken KWAKZALVER VOOR DEN RECHTER

TWEE MAANDEN HECHTENIS

Vijf duizend gulden boete of vijf maanden hechtenis eischte de ambtenaar van het O.M. te Utrecht, mr Albarde, 3 Aug. j.l. tegen zekeren D. K. uit Zeist wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst. De man had zich al vroeger aan dergelijke feiten schuldig gemaakt, reden waarom zoewel kantonrechter als O.M. minder vriendelijk tegenover hem stonden. K. had voorgegeven, dat hij een meisje, dat aan toevallen lijdende was, kon genezen.- Haar ouders hadden aan vankelijk wel vertrouwen in den man. Toen de genezing echter uitbleef en hij zijn behandeling bleef voortzetten, kregen zij argwaan en deden aangifte bij de politie. Dit had ten gevolge, dat hij 3 Aug. voor den Utrechtschen kantonrechter moest verschijnen. Nadat de ambtenaar zijn zwaren eisch had uitgesproken, veroordeelde mr Otten den man tot twee maanden principale hechtenis.

ONBEVOEGD UITOEFENEN VAN DE GENEESKUNST

In hooger beroep heeft voor de Rechtbank te Rotterdam terechtstaan de 60-jarige drogist H. W. die door den kantonrechter aldaar, wegens overtreding van art. 436 van het W. v. S. (het, niet toegelaten zijnde, buiten noodzaak en als bedrijf uitoefenen van de geneeskunst) was veroordeeld tot vijf boeten van f 100 subs. vijfmaal 8 dagen hechtenis, van welk vonnis verdachte zoowel als de ambtenaar van het O.M. in appèl waren gekomen.

Als gemachtigde van verdachte trad op mevr. mr A. C. J. in 't Veld-Vegter. Er werden drie getuigen gehoord, uit wier verklaringen bleek, dat verdachte urine-onderzoek had gedaan en voorts kruiden had verkocht, doch dit laatste eerst als de cliënten den aard van hun ziekte hadden genoemd.

Het O.M. waargenomen door mr F. M. Wilbrennick was van meening, dat onomstootelijk is komen vast te staan, dat verdachte, onbevoegd, de geneeskunst heeft uitgeoefend en dat hij dit gedaan heeft als bedrijf. Het is niet de eerste maal, dat verdachte zich terzake van een dergelijke overtreding heeft te verantwoorden en daarom acht het O.M. het gewenscht, dat niet langer een geldboete wordt opgelegd,

INHOUD

Blz.

Wettig gedeponeerd	H. T. W.	73
Rechtszaken		74
De Moderne Kwak	B.	75
Correspondentie		76
Slachtoffer van Kwakzalver?		77
Uit de „Mededeelingen” van het Rijks-Instituut voor Pharmaco-Therapeutisch Onderzoek		78
Mundus Vuit Decipi		78

doch een principale hechtenis. Het O.M. eischt bevestiging van het vonnis, doch wijziging van de straf in vijfmaal 10 dagen hechtenis.

Mevr. mr A. C. J. in 't Veld-Vegter betoogde, dat verdachte een eenvoudig drogistje is, dat veel gestudeerd heeft in de boeken over de natuurgeneeswijze en dat zich zeer speciaal heeft toegelegd op den verkoop van geneeskrachtige kruiden. Het is in het geheel verdachte's bedoeling niet tegen de wet te handelen en hij zal elke aanwijzing, die men hem geeft, opvolgen. Na de eerste zaak tegen hem, heeft hij het bord in zijn étalage, dat de aandacht vestigt op het urine-onderzoek verwijderd. Hij doet zulke onderzoeken niet meer. Maar in den verkoop van zijn kruiden probeert verdachte een boterham te verdienen. Bij dien verkoop gaat hij, volgens het oordeel van pl. niet buiten zijn boekje. Hij belooft geen genezing, hij geeft alleen de kruiden in de samenstelling van bekende kruidkundigen, nadat de cliënten hem hun ziekte hebben meegedeeld. Pleiter meent, dat niet bewezen is, hetgeen is ten laste gelegd en zij concludeert tot vrijspraak, doch mocht de rechthank van ander gevoelen zijn, dan merkt zij op, dat de opgelegde straf niet in verhouding staat tot hetgeen verdachte heeft misdreven.

In zijn repliek heeft het O.M. nog opgemerkt, dat het urine-onderzoek alleen niet gerekend kan worden tot het uitoefenen van de geneeskunst, maar verdachte mag er het raadgeven niet aan verbinden. Over de natuurgeneeswijze is het O.M. heel slecht te spreken, gezien de dikwijls fatale resultaten. Volgens het O.M. brengt verdachte wel degelijk zijn klanten in den waan, dat de door hem geleverde kruiden hen van hun kwalen zullen verlossen en aan dergelijke practijken moet een einde gemaakt worden.

N. R. C.

DE MODERNE KWAK

Dus iets over hedendaagsche kwakzalverij. Wij leven in een tijd van specialiseeren en het kan geen verwondering wekken, dat de ouderwetsche wonderdokter, die zijn klanten met evenveel plezier een bril tegen de doofheid verkocht als een fleschje keukenstroop met een geurtje als een even onschadelijk als nutteloos middel tegen bronchitis zich gespecialiseerd heeft. Zeker, het manusje van alles komt nog in diverse variëteiten voor, maar grooter is het aantal, dat zich occupeert met een bepaald ziektebeeld en zich daarbij een bedenkelijke vermaardheid verwerven. Van het gilde der uitgesproken boerenbedriegers af tot het meer verrijnde slag, dat werkt met deftige prospecti en zitting houdt in deftige behuizing.

Ge moet me maar niet al te kwalijk nemen, dat ik de eerste soort geen kwaad hart kan toedragen. Ik kan hier niet genoeg loskomen van mijn jeugdherinneringen. Die Maandagen, hè? Dan was het markt in de stad waar ik mijn onnoozele jaren sleet en die markt met haar biggetjes en kaasstalletjes en manufacturenkraampjes en al wat tot zoo'n markt hoort, daar waren we immers niet vandaan te krijgen! Daar kregen we onze eerste lessen in de handelswetenschappen, daar leerden we een duw en een stomp met een lachend gezicht verduren, daar maakten we ons het jargon van den sigarenkoopman heel wat

vlugger eigen dan de subjonctif der onregelmatige werkwoorden en de goudvisschen- en salamandersman had in ons een toegewijd publiek. Maar dat alles hadden we graag gegeven zoo we Jacob Hollander maar niet behoefden te missen.

Jacob Hollander verkocht slangenbalsem. Hoe krachteloos en laf is dit gezegd! Hoe benadert het op geen stukken de voorstelling, die hij compleet van de affaire maakte. Zie hem daar staan in zijn zwart lakensch pak en den hoogen hoed op zijn dikken bol achter zijn geïmproviseerde kathedraal en hoor hem zijn politiek-economische beschouwingen ten beste geven met de noodige schimpscheuten op de rijken en machtigen der aarde. Ah, dat sloeg in bij de honderd of tweehonderd mannetjes en vrouwtjes, als hij vertelde, hoe hij dien minister-president de les had gelezen of genen burgemeester op zijn nummer had gezet. Variëeren kon hij zijn thema tot in het oneindige. Doch het einde van zijn rede, die kenden wij, habitués, even goed als hij zelf. Dan gewaagde hij van de bezoeking der eksteroogen, likdoorns en dergelijke voet-euvelen en nog even later hield hij met een gebaar als gold het de Koh-i-noor een spanen doosje in de hoogte en liet ons het smeerseltje zien, de slangenbalsem, die het vermogen bezat, al die lastige dingen in recordtijd te elimineeren.

En dan... we hadden ervaring op dat punt te over, dan, wisten we, kwam de voorstelling. Jacob's scherpziend oog had onder het spreken reeds lang een eenvoudige ziel ontdekt, die zoo eens van het een eene been op het andere ging staan, een dringende uitnodiging volgde en nog even later zat het slachtoffer op het platform naast Jacob, die hem eigenhandig de voet ontschoeide en met zachte hand den slangenbalsem over den likdoorn wreef. O, dat onzalig leedvermaak, waarmee we zijn huichelachtig vragen, of het bijgeval pijn deed, beluisterden! Want Jacob had vingers, waarin de kracht van een ordentelijke nijptang school en niet zoodra had zijn prooi verklaard, dat hij niets voelde, of Jacob greep toe, zijn forsche stem overklonk het angstgeschreeuw van den armen kerel en niet voordat hij de kern van den eeltknobbel had uitgerukt liet hij los en toonde met een zegevierende grijns zijn trofee. En dan ging de tasch open en de spanen doosjes vlogen over de hoofden en werden opgevangen door grijpende handen, die hem het volgend oogenblik zijn halve stuiver vaseline met een kwartje betaalden...

Daar had je ook die oude heer, ook al met een hoogen hoed, maar in een pelerine-jas en een wandelstok met een deftig gouden knop. Grijsze lokken golfd en over zijn schouders en als hij, staande in zijn open rijtuig, zijn aanspraak hield... zalvend en brou-

KWAKZALFSTER KRIJGT TWEE MAANDEN HECHTENIS

ZIJ GENAS SUIKERZIEKTE

In de zaak tegen de 58-jarige kwakzalfster M. L. B. uit IJmuiden, die o.a. suikerziekte „bestreed” door haar patiënten lijnzaad met veel bruine suiker te laten slikken, heeft de kantonrechter te Haarlem op 10 Oct. vonnis gewezen. De vrouw is veroordeeld tot een hechtenisstraf voor den tijd van twee maanden.

Veertien maanden geleden stond de vrouw terecht wegens het onbevoegd en zonder noodzaak uitoefenen van de geneeskunst. Het bleek toen, dat zij haar arbeidsterrein van IJmuiden via

een relatie naar Veenendaal had verlegd, vermoedelijk omdat zij na de negen vroegere veroordeelingen tot hooge geldboeten en een voorwaardelijke hechtenisstraf den grond onder haar voeten te warm voelde worden. Niettemin kon zij wederom worden vervolgd, toen de Veenendaalsche klanten haar te IJmuiden consulteerden. Een van haar patiënten — een familielid van de bezoekers — kon door den huisarts nog juist van een wissen dood worden gered.

De ambtenaar van het O.M. noemde deze kwakzalfster een gevaar voor de maatschappij. Zij was wel de onsympathiekste in haar soort, die hij had ontmoet. Zij speelde op roekelooze

wijze met het leven van haar medemenschen. De eisch luidde vier maanden hechtenis.

De kantonrechter verwierp bij zijn schriftelijk vonnis allereerst het verweer van verdachte's raadsman, mr Pot, dat in de dagvaarding had moeten staan, dat de vrouw de geneeskunst als bedrijf had uitgeoefend. De pluraliteit en de reeks onherroepelijke veroordeelingen maakten de opneming van de kwalificatie bedrijf onnoodig. Gezien den ernst van het feit en de recidive veroordeelde hij de kwakzalfster tot twee maanden hechtenis.

Wij vernemen, dat de raadsman mr Pot uit juridische overwegingen hooger beroep zal aantekenen.

DE MODERNE KWAK (vervolg)

wend, wel, dat was rechtuit stichtelijk. Hij kwam tegen het einde van zijn betoog met haar-olie op de proppen. Wat het precies was zou ik U niet kunnen zeggen, want mijn neef, destijds medisch student, wien ik eens zoo'n flaconnetje bestuurd heb, gebruikte het om er zijn fiets mee te smeren.

Nu kom ik hoogst zelden meer op de markt, maar mijn jongens blijken de traditie voort te zetten en onthalen mij af en toe op verslagen, die bewijzen, dat het geslacht der oliekoopen nog niet uitgestorven is en... dat het marktpubliek er wekelijks nog naarstig invliegt en geld over heeft voor het zool niet schadelijke, dan toch volmaakt nuttelooze preparaat.

En is dit nu de moderne kwak? Och, als de strijd tegen de kwakzalverij hém alleen beoogde, dan zou het nog wel loslopen. Want bepaald gevaarlijke middelen slijt hij niet, wil hij tenminste niet op gevoelige wijze bemerken, dat onze wetgeving daar een stokje voor steekt en dwaze mensen, die hun goede geld in het water werpen zullen er altijd blijven. Neen, het gevaar zit elders. Het steekt in de poedertjes en likkepottjes, in obscure gelegenheden vervaardigd en verpakt. Geadverteerd worden ze niet meer. Het prospectus met zijn hoogdravende bombast en een paar latijnsche woorden er doorheen gefabriceerd is er voor in de plaats gekomen en de reizende vertegenwoordiger komt er desnoods ook bij te pas. Het steekt ook in de charlatannerie onzer dagen, in de slingertjes en andere instrumentjes, waarmede gegoocheld wordt, in „Oosterse” methoden en welke bedriegerij ge maar wilt.

En dan het tooverwoord „magnetisme”, gretig aangegrepen door lieden, die ook het meest elementaire begrip daaromtrent missen en het treurigst misbruik maken van goedgeloovigheid of teleurstelling.

In een omgeving, die mij niet onbekend was, kwam een paar jaar geleden een jonge man in dienst. Hij hield het er veertien dagen uit en werd toen, laat ik het par-

lementair zeggen: ontslagen. Hij bleek volkomen onbruikbaar voor het eenvoudigste werk en de politie gaf bovendien een zachte wenk, dat de reputatie van zijn werkgever weinig gebaat was bij de handhaving van dezen employé. Hij bleek in zijn naaste omgeving nogal handtastelijk te zijn en zijn naaste verwanten voegden hun waarschuwingen bij die van de politie. In één woord: een verloop type.

Ik verloor den man uit het oog, totdat ik hem, nu enkele jaren geleden, de straat zag oversteken en in een Fordje verdwijnen. Hij had het air, weinig door wereldsche zorgen geplaagd te worden, stak er een sigaret bij op, gaf gas en reed heen. Ik vermoedde, dat hij de een of andere vertegenwoordiging had gekregen, trachtte mij te verheugen in zijn reclasering en ging mijns weegs.

Onder mijn kennissen nu had ik een echtpaar, waarvan de man, een zestigjarige ernstig diabeteslijder was. Hij was fabrikant in ruste, een man met een scherp verstand en veel ervaring. Zijn echtgenoot bewoog zich op velelei maatschappelijk terrein, had letterkundige liefhebberijen, kortom, een gezin, waar men een gezond oordeel verwachten mocht. Dat de kwaal van den man een schaduw wierp over hun geluk spreekt vanzelf.

Ge begrijpt het vervolg. Toen ik eenige dagen nadat ik mijn gewezen employé had weergezien een visite bij mijn vrienden kwam maken, stond het Fordje voor de deur. In de vestibule passeerden wij elkaar, keken door elkaar heen, doch vanzelfsprekend vroeg ik na de begroeting:

Correspondentie

v. G. te R. - Inderdaad is het niet uitgesloten, dat iemand ook op medisch gebied over zekere bijzondere en aangeboren gaven beschikt. Voor iemand, die het echter welmeent, is er dan overigens geen enkel bezwaar om zich met competente instanties in verbinding te stellen, die vermogen de juistheid van zulk een kennen en kunnen te verifiëren.

U zult echter, indien U maar goed oplet, wel steeds tot de conclusie ko-

Op de wonderverhalen van kwakzalversgenezingen passe men de volgende regelen van Anna Roemer Visser toe:

„t Zijn sprookjes om daarmee [den tijd wat te verdrijven Van kinders, malle luy en suffice [oude wijven”.

„Is dat niet B., die daar wegging?”

„Welzeker.”

„n Kennis?”

„Ja, sinds kort. Hij behandelt mijn man.”

„Hoe meent U?”

„Voor zijn suikerziekte. Hij is ons aanbevolen als magnetiseur. Drie maal is hij er al geweest.”

„En?”

„t Komt heelemaal in orde zegt weer.”

„En uw man?”

n Portje, een sigaartje, alles mag hij. Geen medicijnen, geen dieet.

„Hij voelt zich uitstekend. Hij heeft alle vertrouwen in meneer B. Een rust, als er van hem uitgaat en een zekerheid... U schijnt hem ook te kennen?”

„Ja,” zei ik flauwtjes. Ik was met het geval verlegen. Moest ik waarschuwen? Of openbaarde deze man wellicht eigenschappen, die het menselijk verstand niet kon verklaren? Het gesprek ging voort over andere zaken. En thuisgekomen kon ik het evenmin met mezelf eens worden. Totdat een dag later weifelen niet meer noodig bleek, omdat de post de zwartomrande enveloppe bracht. Dit gebeurde in een groote provincie stad. En kort geleden zag ik het Fordje nog rijden...

B.

men, dat er van al die mooie verhalen over: het welmeenen met de mensen, eigenlijk bitter weinig uitkomt, en dat het gewoonlijk erom gaat zich de beurs te spekken ten koste van goedgeloovigen.

U kunt er zeker van zijn, dat een arts het een uitkomst zou vinden als het werkelijk waar was, dat er tegen thans ongenezelijk geachte kwalen werkelijk goede geneesmiddelen of methoden bestonden.

Naar dergelijke dingen wordt dagelijks over de geheele wereld gezocht.

Slachtoffer van Kwakzalver?

Te 's-Gravenzande is op 3 Sept. een 19-jarig meisje, nadat voor haar de hulp van een kwakzalver was ingeroepen, vrij plotseling gestorven. In hoeverre dit overlijden in verband staat met de gevolgen van adviezen, door den kwakzalver gegeven, zal nader door de Justitie uitgemaakt moeten worden, indien zulks althans uit medisch oogpunt nog mogelijk zal zijn.

Het meisje leed reeds vele jaren in ernstige mate aan suikerziekte. De huisarts, dr Doorenbos, die kort voor haar overlijden ontboden werd, kon toen geen hulp meer bieden. Hij was wel verwonderd over het plotselinge en snelle verloop van de ziekte, doch bijzondere omstandigheden achtte hij hier toch niet aanwezig.

Al spoedig nadat het meisje was begraven, bereikten zoowel de politie als den geneesheer geruchten, dat vlak voor het overlijden van het meisje, een kwakzalver uit Den Haag, zekere Van Z., consulten had verstrekt. De chef der politie, de heer F. ter Hark, achtte zich verplicht 'n nader onderzoek in te stellen. Hij stuitte hierbij op 'n groote stilzwijgendheid van de zijde van de ouders van het gestorven meisje, doch bij een scherp verhoor kwam hij te weten, dat door bemiddeling van den verloofde van het meisje, iemand uit Naaldwijk, het meisje door den kwakzalver was behandeld, waarbij haar kruiden waren voorgeschreven.

Door beurtelings de ouders van het meisje, en den verloofde en familie te hooren, kwam de politie geleidelijk aan de weet, dat het meisje des Woensdags naar Naaldwijk was gegaan, waar Van Z. in het gezin van den verloofde patiënten behandelde. De kwakzalver had slechts den geboortedatum van het meisje noodig, om daarna langs astrologischen weg de kwaal en het geneesmiddel te bepalen.

De man schreef haar kruiden voor en daarbij tevens het advies om de injecties, welke het meisje op doktersvoorschrift geregeld moesten worden toegediend, te staken.

Of dit advies is opgevolgd, staat thans nog niet met zekerheid vast. In ieder geval, des Zondags werd het meisje plotseling zeer ernstig ziek en verloor het bewustzijn. In plaats van den geneesheer te ontbieden, toog men naar Den Haag, waar de kwakzalver werd gehaald. Volgens de mededeeling van de huisgenooten heeft de kwakzalver toen een apparaat gebruikt — vermoedelijk voor bestraling — waarna het meisje iets verbeterde. „Morgenoctend om tien uur zit ze weer op een stoel,” verklaarde de kwakzalver.

Toen het Maandagmorgen was, verergerde de toestand van het meisje evenwel zoodanig, dat de ouders toch maar dr Doorenbos ontboden. Diens eerste vraag was, of de injecties waren toegediend, waarop de moeder verklaarde: „Het meisje wilde dat niet. Maar ik heb haar gezegd, dat ze het wel doen moest.”

Hulp mocht verder niet baten, het meisje is dienselfden dag overleden . . .

We hebben den geneesheer gevraagd of hij verband zocht tusschen het z.g.n. consult, dat het meisje met den kwakzalver heeft gehad, en haar overlijden.

„Positief is dat moeilijk te zeggen,” zoo verklaarde ons dr Doorenbos. „Het meisje leed in hevige mate aan suikerziekte, en de mogelijkheid dat de kwaal plotseling zou verergeren en een doodelijken afloop hebben, was er altijd. Opmerkelijk is echter wel, dat ik het meisje gedurende de zes jaar, waarin zij aan de ziekte leed, heb behandeld en door de injecties in het leven gehouden, terwijl zij zoo kort na het advies, dat de kwakzalver haar gaf, is overleden.”

De moeder van het meisje verklaarde aan den geneesheer, dat zij haar dochter had gezegd met de injecties voort te gaan. Het bewijs, dat zij dien raad niet heeft opgevolgd, is moeilijk te vinden en zal vermoedelijk nimmer te vinden zijn, tenzij bij de behandeling voor de rechtbank hieromtrent meer blijken zal.

Gebleden is wel, dat het meisje van de getrokken kruiden heeft gedronken. Maar eveneens is ge-

bleken, dat de gewone hoeveelheid vloeistof voor de injecties was verdwenen.

De politie heeft thans van het voorgevallene proces-verbaal opgemaakt.

(Telegraaf)

Deze zaak diende 5 October voor het kantongerecht te Delft. Daaromtrent lezen we het volgende:

De zitting

Een klein mannetje staat voor den kantonrechter en vriendelijk lachend kijkt hij naar de heeren achter de groene tafel. Achter hem op de getuigenbank zit een vrouw in rouwkleeding. Was het de schuld van dezen verdachte, dat haar dochter stierf?

Het verhoor begint met den volgenden dialoog tusschen den kantonrechter, mr H. W. Nieuwhuis en verdachte, die 58 jaar oud blijkt te zijn.

„Uw beroep?”

„Zonder.”

„Waar leeft u dan van?”

„Vroeger was ik musicus.”

„En ook medisch astroloog?”

„Dat ben ik nog, maar dat is geen beroep.”

Verdachte toont dan een kaart van Maatschappelijk Hulpbetoon te 's-Gravenhage, waaruit blijkt, dat hij steun ontvangt.

De ten laste gelegde feiten geeft hij toe, maar hij ontkent te hebben gezegd, dat het meisje op moest houden met het nemen van de injecties, die de dokter had voorgeschreven.

„'t's na een paar weken, als mijn kruiden goed gingen werken, zouden we er mee ophouden,” betoogt verdachte.

„Heeft het optreden van verdachte haar dood verhaast?” vraagt de kantonrechter aan dr Doorenbos.

„Dat is zoo niet te zeggen. Als zij de injecties niet heeft gebruikt, dan ongetwijfeld wel,” zegt de getuige-deskundige.

Vervolgens wordt de moeder van het overleden meisje gehoord.

Ze is 's Woensdags met haar dochter naar Naaldwijk gegaan, waar zij verdachte heeft ontmoet. Die had gezegd, dat zij die injecties maar niet meer moest geven, want dat was toch allemaal vergif.

De moeder zegt, dat, nu zij voor de rechters staat, zij de waarheid wil zeggen. Bij de politie had zij verklaard,

dat haar dochter tot haar dood de injecties had gebruikt; nu zegt zij, dat dit niet het geval is geweest. Na het advies van verdachte, zijn de injecties niet meer toegediend.

„Had dat toch maar dadelijk tegen den dokter gezegd,” merkt de kantonrechter op.

Nadat de toestand van het meisje op Zondagavond ernstig was geworden, durfde zij den dokter niet te halen, zoodat Van Z. werd ontboden. Die streek over het meisje met een apparaat, en zei, dat ze des Maandagsmorgens om 10 uur weer op een stoel zou zitten.

Van Z. zou dien ochtend terugkomen, maar hij kwam niet. Ten slotte heeft hij den dokter maar gehaald.

„Ik had een rustig gevoel, en daarom ben ik niet gekomen,” betoogt verdachte hierop. „Als er iets bijzonders met mijn patiënten is, word ik onrustig.”

„Dan was er nu zeker wel reden geweest om onrustig te zijn,” constateert de kantonrechter.

Enkele getuigen à décharge komen vertellen, dat zij door de hulp van verdachte van diverse kwalen zijn genezen, nadat dokters gefaald hadden.

Requisitoir

„Het gebeurt gelukkig weinig, dat dergelijke overtredingen onder zulke droeve omstandigheden behandeld

moeten worden, als thans geschiedt,” aldus de ambtenaar van het O.M. in zijn requisitoir. „Deze verdachte is een groot gevaar voor de maatschappij. Er zijn inderdaad wel beoefenaars van het magnetisme, die goede dingen kunnen verrichten, maar deze verdachte is gespeend van elke wetenschappelijke kennis omtrent het beroep dat hij uitoefent. Hij weet niet eens, wanneer een zijner patiënten in levensgevaar verkeert.” Om de hallucinaties van verdachte, dat hij onrustig is als patiënten in gevaar verkeren, geeft spr. niets.

Het is jammer, dat de wet geen bevoegdheid geeft, om bij de eerste veroordeeling een hechtenisstraf op te leggen, maar spr. gelooft, dat verdachte toch de boete niet zal kunnen betalen.

In verband met den ernst van 't feit, vorderde de ambtenaar tweemaal f 150.— boete subs. tweemaal een maand hechtenis.

De verdachte verzoekt aan den kantonrechter een schriftelijk vonnis te wijzen, want hij wil in hooger beroep.

En toen de kantonrechter zei, dit over veertien dagen te zullen doen, wilde hij meteen al hooger beroep aantekenen!

Telegraaf

Veroordeeling volgde conform den eisch.

Uit de „MEDEDEELINGEN” van het Rijks-Instituut voor Pharmo-Therapeutisch Onderzoek (Reeks 31)

In deze mededeelingen komen wederom een groot aantal verslagen voor van uitkomsten der onderzoekingen, door het Instituut ingesteld, van kwakzalversmiddelen en andere preparaten. Verschillende ervan zijn de moeite zeker waard om hier te vermelden.

Ouder gewoonte zullen eenige hieronder volgen.

Een bekende van diverse vorige publicaties is het

DUOFORMULA

van den fabrikant A. Richards, te Londen

De samenstelling van dit Rheumathiekmiddel bleek nogal eens verschillend te zijn.

Thans werden erin aangetroffen: zwavel, guttegom, guajakhars en wijsteenzuur. Microscopisch werden naast veel zetmeelkorrels van aardappelen nog herkend bestanddeelen van staartpeper en guajakhout. Met uitzondering van wijsteenzuur werden alle bestanddeelen reeds bij een vroeger onderzoek gevonden.

Een middel, dat blijkens de bij-

MUNDUS VULT DECIPI

[De wereld wil bedrogen zijn]

Het ontstellend sterfgeval van een 19-jarig meisje in 's-Gravenzande, dat waarschijnlijk te wijten is aan het misdadig ingrijpen van een kwakzalver, vestigt opnieuw en fel de aandacht op deze clandestiene „handel”, die onder ons nog minstens even veelvuldig is als die andere, aan de grens. Met dit verschil, dat de regeering ter bestrijding van deze laatste een speciaal legertje ambtenaren onderhoudt. Ondanks alle reeds getroffen maatregelen tegen kwakzalverij, weet ieder nog wel van meer dergelijke medicinale jongleurs, die praktijken plegen te hebben, waar vijf jonge dokters gezamenlijk van zouden watertanden! Dat enkele hunner hun bedrijf uitoefenen onder bescherming en

z.g. „controle” van een academisch-gegradueerd medicus, geeft geen voldoende waarborgen voor verantwoorde geneesmiddelen en -methoden. Al was 't alleen maar, omdat voor deze „bijzittende” medici veelal half- of geheel-„verloopen” dokters worden gekozen, of aan de verstandelijke gebreken van de ouderdom lijdende, en derhalve „rustende”, geneesheeren. Toch is dit nog het meest-onschuldige soort kwakzalvers. Veel en veel erger zijn de talloze „heeren” en „dames”, die geheel en al clandestien werkzaam zijn tot heil van de lijdende menschheid. Het geval 's-Gravenzande, waarbij voorgeschreven noodzakelijke injecties op instigatie van de geraadpleegde kwakzalver waarschijnlijk zijn nagelaten, toont aan, dat voorschriften, die alleen het verstrekken van geneesmid-

delen e.d. beoogen tegen te gaan, geen voldoende bestrijding van de kwakzalverij inhouden.

Het aantal patiënten en vermeende-patiënten, dat in ons land tegenwoordig door allerhande kwakzalvers behandeld wordt, is bij geen benadering te schatten, maar is stellig zeer groot.

Onlangs kwamen wij in onze omgeving in aanraking met zoo'n helderziende dame (alleen uw foto is noodig!), die haar praktisch opbouwde... in de kerk! Vóór de dienst stichtte zij haar buurvrouw met de opsomming van eenige kwalen en derzelve gevolgen, waaraan deze laatste, volgens haar, leed, en die voor elk anders mensch even duidelijk te vermoeden waren. Aan een kleine en desondanks 225 pond wegende dame, die hijgend de kerk binnen kwam, en waar de helderziende

gevoegde reclamepapieren, met succes aangewend zou zijn bij suikerziekte, is het

SILICIT VAN
REINHOLD RÖHLSSEN,

Wuppertal-Elberfeld

Volgens het etiket is Silicit: ein Arzneimittel von hervorragender Wirkung bei Krankheiten der inneren Organe. Bestandteile: Oleum Rusci, Oleum Lithantracis, Spiritus Vini, Calcium Hydr., Oleum Anisi, Aqua destill., Silicia, Jod. Nat.

Het onderzoek wees uit, dat de meeste van de opgegeven bestanddeelen aanwezig bleken te zijn.

Dit alles neemt echter niet weg, dat het middel als therapeuticum tegen suikerziekte van nul en geener waarde moet worden geacht.

PILLEN VAN BIJSTERVELD
TEGEN MAAGKANKER

Deze bleken als werkzame bestanddeelen te bevatten bismuthsalicylaat, natriumbicarbonaat en elementen van rhabarberwortel. Als geneesmiddel voor de bovenstaande kwaal dus van geen bijzondere beteekenis.

POEDERS EN PILLEN TEGEN
DIABETES

van Apotheek Broeders
te Tongeren, België

In de poeders konden worden aangetoond: Salicylas Phenylicus, Bicarbonas Natricus en Carbo.

De pillen bleken te bevatten ijzercarbonaat met een bitterstof bevattend extract, dat waarschijnlijk van Gentiaan zal zijn. Suikerlijders zullen bij gebruik van deze pillen zich op den duur zeker niet beter gaan bevinden.

PILLEN VAN HAVERHOEK
TEGEN PIJNLIJKE VOETEN

De verzilverde en gecandeerde pillen bleken gedeeltelijk geoxydeerd ferrocarbonaat te bevatten. De hoeveelheid, die daarvan werd aangetroffen komt ongeveer overeen met die in de gewone Blaud'sche pillen.

Op welke wijze deze nu in het algemeen tegen de bezwaren van pijnlijke voeten zullen werken is vrij raadselachtig.

MIDDELEN VAN
VAN DER POORTEN, den Haag,
TEGEN RHEUMATIEK

Dit zijn kruiden, poeders en tabletten.

Als bestanddeelen van de kruiden werden gevonden: Althaea bladen en Althaea wortel, zoethoutwortel en Klaprozenbladen.

De poeders bleken te bestaan uit acetylsalicylzuur en de tabletten

bevatten hoofdzakelijk ook deze stof naast phenacetine en wat tarwezetmeel.

C. R. MAAGTABLETTEN,
geïmporteerd door M. C. German
te R'dam

Deze tabletten zouden uit Amerika worden ingevoerd, waar ze reeds door 200.000 personen zouden worden gebruikt.

In een bijgevoegd prospectus staat opgegeven, dat daarin een „Gezondheidsboodschap aan Maaglijders” voorkomt onder het motto „Laat Uw eten U weer smaken”.

Deze opwekkende woorden gaan dan vergezeld van tabletten, die bij onderzoek blijken te bestaan uit: basisch bismuthcarbonaat, natriumbicarbonaat en magnesium (oxyde en/of carbonaat).

Andere werkzame bestanddeelen waren niet aantoonbaar.

De gewone stoffen dus, die men in dergelijke middelen pleegt aan te treffen.

Ook in een ander

MAAGPOEDER
VAN EEN KWAKZALVER

zien we ze weer. Deze nu bevatten: Magnesiumoxyde, natriumbicarbonaat, basisch bismuthnitraat en een weinig calciumcarbonaat.

mevrouw met bekwame spoed en kennersblik naast was gaan zitten, vertelde ze b.v., dat deze aan „hartvervetting”, met daarmee gepaard gaande kortademigheid, leed. Dank zij deze „openbaring” en haar gevolgen, zijn momenteel 15 familieleden van de gezette dame bij de helderziende onder behandeling, ad f2.— per 14-daagsche visite. Geen van allen speurt nog beterschap van een reeks onvermoede, maar als bij tooverslag ontdekte, kwalen; allen zijn 't er evenwel over eens, dat „mevrouw X. zoo'n innig vroom mensch” is. Want „zij heeft, door met het bijzondere talent, dat God haar gaf, te willen woekeren, een moeilijk en zwaar leven, daar zij elken dag, dikwijls tot laat in den avond, bezig moet zijn om de talloze patiënten te kunnen helpen” (ad f2.— per

visite). Misschien is 't woord „woekeren” hier nog het minst-misplaatste!

Gevallen als deze zijn legio; in alle kringen der samenleving. Want de gezondheid en de angst voor kwalen zijn bij menschen van alle standen een hoogst-gevoelige plek!

Nu echter eenmaal van staatswege is uitgemaakt, dat aan de individuen het recht om zelf te bepalen, door wie en op welke wijze zij zich wenschen te laten cureeren, niet voetstoots kan en mag worden overgelaten, dienen desbetreffende maatregelen van wijde strekking te zijn, en krachtiger te worden uitgevoerd. En dat niét, wanneer 't reeds te laat is! Het is hierbij niet allereerst de bedoeling om handige lieden van een al te gemakkelijke broodwinning af te helpen; ook niet om

minder-handigen het noodeloos uitgeven van geld en het zonder resultaat leegdrinken van vele fleschjes onschuldig vocht, te besparen, maar voorop staat, de evidente gevaren, die dreigen, te voorkomen. Getuige thans weer het geval's-Gravenzande, dat, in deze ergste vorm gelukkig tot de uitzonderingen behoort. Al komt 't op een of andere manier, indirect, meer voor dan men oppervlakkig zou denken.

Wij willen gaarne toestemmen, dat ook dokters en specialisten falen kunnen; en zelfs, dat kwakzalvers wel eens succes kunnen hebben; maar dit alles weegt niet op tegen het *onverantwoord risico*, dat men op zich neemt, voor zichzelf of voor een ander, bij onwetenschappelijke medische behandeling.

Alg. Weekblad v. Chr. en C.

**DELIUS
AMSTERDAM**

Benodigdheden voor:
APOTHEKEN
ZIEKENHUIZEN
LABORATORIA
DROGISTEN
ONDERWIJS

OPGEBOUWT 1840

**N.V. ORGANON
OSS**

strijdt mede tegen het
misbruik van genees-
middelen, doordat zij
uitsluitend bij medici
propaganda maakt
voor haar preparaten.

30 Pantonsiletten
3,6 DIAMINO, 10 METHYL-ACRIDINIUMCHLORIDE, 3 m GR. PER TABLET.
TEGEN VERKOUDEHEID EN TER BESCHERM. V. DE MOND-EN KEELHOLTE **CF A**
PRIJS F. O. 65
CHEMIFA-CHEM. FABRIEK-AMSTERDAM N.V.

**ZIEKENVERVOER
ONDERNEMING
HOLLAND**

11220
ROTTERDAM
GLASHAVEN 37

**CALMOBROM liq.
CALMOBROM bouillonblokjes
CALMOBROM tabletten**

Voortreffelijk Nervinum en Sedativum in 3 verschillende
samenstellingen en vormen

Voor Artsen Literatuur op aanvraag
N.V. Pharmaceutisch Chemische Industrie
Amsterdam „Phia”
Brouwersgracht 115 — Amsterdam C
Telef. 42131 — 42331

FIRMA P. L. STRAATMAN — ENSCHEDE
Postbus 65 — Gevestigd 1889
Etiketten-, Papierwaren- en Cartonagefabriek
UW ADRES VOOR
VOUWDOOZEN EN FONDSETIKETTEN
Het beste adres voor mooi uitgevoerde
PARTICULIERE DOOZEN EN ETIKETTEN

**TONICUM „KATWIJK”
TONICUM „KATWIJK” ALCOHOLVRIJ**

**N. V. SOC. VOOR CHEM. INDUSTRIE „KATWIJK”
TE KATWIJK AAN ZEE**

<p>PILULAE JOD- OVI</p>	<p>LIQUOR ERODII VERWEY</p>
<p>PIL FERRO-50-VERWEY PIL ARSEN-FERROWEY-COMP PIL ARSEN-FERROWEY PIL FERROWEY-COMP</p>	<p>PILULAE KAJOETI</p>

U. A.
UITSLUITEND
IN
APOTHEKEN

N. VERWEY & Co. — TIEL
Apotheek gevestigd in 1741, tevens
labriekmatig bereidend sinds 1818
Apotheeker: **J. J. VERMET**
Postgto 98061 — telefoon 79 — telegram: vermet

**MEDELANDSCH
FABRIKAAT
EXPORT
VERBODEN**

*De dokter zei:
Borstvoeding en daarna
Molenaar's Kindermeel*

Voor 2 à 3 cents per dag
Uw kind kerngezond.

In dit Blad worden uitsluitend annonces
opgenomen, die door de Vereniging tegen de Kwakzalverij
zijn goedgekeurd.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE: DR PH. A. COPPENS - Bergschelaan 167a - Rotterdam

Bestuur der Vereeniging: DR C. J. BRENKMAN, Arts te 's Gravenhage, Voorzitter; MR M. D. K. S. VAN LIER, Rechter te Amsterdam, Lid van het Dagelijksch bestuur; MR H. B. DE BRUEYS TACK, Ambtenaar O.M. te Alkmaar; DR PH. A. COPPENS, Apotheker Gem. Ziekenhuis, Bergweg, Rotterdam; Mej. E. H. HENGVELD, Arts te Zwolle; MR G. VAN ITALLIE, Substituut-Griffier te Dordrecht; N. KEULEMANS, Oud-Hoofd-Apotheker Binnengasthuis Amsterdam, te Hilversum; MR J. MOOLENBURGH, Kantonrechter te Middelburg; MR J. J. PLUGGE, Rechter te Utrecht; A. H. v. d. VELDE, Apotheker, Inspecteur v. Volksgezondheid in Alg. Dienst te 's Gravenhage; G. E. WINDEMÜLLER, Arts te Vaassen; H. J. A. TER WEE, Apotheker Wilhelmina Gasthuis te Amsterdam, Secr.-Penningmeester.

Adres voor het opgeven v. Leden en Abonné's:
H. J. A. TER WEE - Maasstr. 72a - Amsterdam
Postgiro der Verg. 32237 - Gem. Giro K. 1672
Lidmaatschap der Vereeniging . . . f 3.—

Het nadrukken van artikelen
uit dit blad is niet alleen
geoorloofd doch wordt zelfs
dringend verzocht.

Abonnement per jaar fr. p. p.
bij vooruitbetaling f 2.—
Administratie Maandblad: Keizersgracht 104 -
Amsterdam C. - Telef. 49122 - Postgiro 78536

f 687.50 aan Brillen uitgegeven

HOE OOGENKWAKZALVERS OP HET PLATTELAND OPTREDEN

Men schrijft ons uit Assen:

Voor de Arrondissementsrechtbank alhier werd op Vrijdag 7 October een geval behandeld dat een schrill licht werpt op de wijze waarop brillenkooplui, die zich tevens uitgeven voor oogheelkundigen, op het platteland nog altijd kunnen optreden, daarbij gebruik makend van de onwetendheid der bevolking en van hun eigen flair om onder een vloed van geleerd-klinkende termen uit de optische wereld de eenvoudige menschen onder den invloed te brengen van de „deskundigheid”, welke zij voorgeven te bezitten. Frappant is hierbij het feit dat de bevolking, speciaal die van Drente, welke als zoo geweldig zuinig levend bekend staat, er niet tegen opziet aan deze oogenkwalvers (ook wel aan anderen!) groote bedragen uit te keeren, waarover, zou een arts of een oogspecialist ze in rekening brengen, moord en brand zou worden geroepen. Deze onofficieele „wetenschap” schijnt de menschen nog steeds zeer aan te trekken, ondanks de droevige ervaringen welke er overal bijna dagelijks mee worden opgedaan. Wordt door de „officieele wetenschap” een te groote scheidingslijn getrokken tusschen zichzelf en het gewone volk en is de kwakzalverij daarom zóo gewild bij het minder ontwikkelde publiek, omdat haar vertegenwoordigers meer beschouwd worden als „gewone”

menschen, aan wie men spoediger zijn zorgen toevertrouwt en zijn vertrouwen schenkt? Maar terzake:

De landbouwer Jans Kollen te Nijentap, gemeente Havelte (Dr.) sukkelde reeds geruimen tijd met zijn oogen. Of hij bij oogspecialisten getracht heeft beterschap te verwerven weten wij niet, maar wel is ons bekend geworden, dat hij op zeker dag in 1937 bezoek kreeg van den brillenkoopman P. H. Roels te Zwolle. Deze koopman wist den landbouwer een „loop”- en een „leesbril” te verkopen voor den prijs van f 57.50. Een groot bedrag voor twee brillen, zal men zeggen, maar men zal straks nog meer frappante bedragen hooren.

De Fransche Professor komt

Na eenigen tijd — in December 1937 — kwam Roels opnieuw bij den landbouwer, thans vergezeld door een deskundige, dien hij voorstelde als een „Fransche professor in de oogheelkunde”. Deze „deskundige” was in werkelijkheid echter Jacques Désiré Wery, thans gedetineerd in het huis van bewering te Assen, wonende te Amersfoort, ook brillenkoopman van beroep. Als motief waarom hij dezen „professor” had meegenomen noemde Roels het feit dat hij zijn eigen onderzoekingen en brillen niet al te best vertrouwde! Een kwakzalver, die aan zich zelf twijfelt mag wel als een bijzonderheid geboekstaafd worden en zeker zou deze twijfel op zichzelf een verheugend teken van beginnenden zelfinkeer geweest kun-

Mededeelingen van het Bestuur

NIEUWE LEDEN:

Rectificatie: Nieuw lid:

DR R. E. WIERENGA, Directeur van
den G.G. en G.D. te Utrecht.

Spoedig begint weer het nieuwe vereenigingsjaar.

Zij, die zich tegen 1939 willen opgeven als lid onzer Vereeniging, of zich op haar Orgaan wenschen te abonneren, kunnen zich reeds thans bij ondergeteekende aanmelden. De nog verschijnende nummers van deze jaargang worden dan gratis toegezonden.

H. J. A. TER WEE, Secr.

nen zijn als er geen misbruik van ware gemaakt om den landbouwer opnieuw voor een groot bedrag op te lichten. Diens oogen werden n.l. door den „professor” met behulp van een oogspiegel, enz., blijkbaar naar alle regelen der kunst onderzocht en het resultaat kan men zich indenken: de brillen van f 57.50 deugden niet. Om ze aan het doel te doen beantwoorden zouden er nieuwe glazen in gezet moeten worden, hetgeen de somma van f 55.50 zou vergen. Wat doet ge als ge slechte oogen hebt en een Fransch professor komt U vertellen dat de zaak voor f 55.50 in orde kan komen? Dan stapt men — als men het betalen kan, wat blijkbaar bij dezen landbouwer het geval was — over de kosten heen. Zoo ook Kollen, die opdracht gaf de brillen van andere glazen te voorzien.

Toen Wery hiermede klaar was betaalde Kollen met een bankbiljet van f 100.— waarvan hij

geld terug wilde hebben. Toen W. echter dit biljet eenmaal in handen had, zei hij opeens dat de kosten *f* 55.50 *per bril* bedroegen, dus in totaal *f* 111.— Met de *f* 100.— wilde hij voorloopig echter genoeg nemen... en ook de landbouwer legde zich erbij neer, belovende de ontbrekende *f* 11.— later te zullen voldoen. Tegelijkertijd werd hem „medicijn” overhandigd, dat later gewoon boorwater bleek te zijn, doch onder den schoonklinkenden naam „Silberwasser” werd verkocht, terwijl er watten, welke een magische, genezende kracht zouden bezitten, werden bijgeleverd met welke, natgemaakt in het „Silberwasser” de oogen viermaal in de week moesten worden gewaschen.

Mocht de ooglijder nu geloofd hebben dat hij, na een *f* 170.— aan brillen besteed te hebben, van de misère af was, hoezeer kwam hij bedrogen en ontgoocheld uit. De brillen bleken nog niet te voldoen, *enfin*, *l'histoire se répète*, er kwamen andermaal brillenkooplui uit dezelfde „combinatie” tot hem, die hem andermaal wisten te bewegen nieuwe glazen te koopen.

Totaal *f* 687.50 betaald
Het eind van dit liedje dat, ware

niet zoo diep-tragisch, als heel komisch zou kunnen worden beschouwd, was, *dat de man in totaal niet minder dan *f* 687.50 aan brillen had uitgegeven.*

Bemerkende dat hij toen nog niet was waar hij wezen wilde liep hij naar de politie, die proces-verbaal opmaakte.

Voor de Rechtbank alhier werd nu het tweede geval, de betaling van de *f* 100.— behandeld. De officier van justitie had W. oplichting van dit bedrag, subsidiair het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde ten laste gelegd. Als getuigen werden gehoord de beetgenomen landbouwer en een chauffeur uit Zwolle. De eerste deed het bovenstaande navrante verhaal van een bedrogene, de laatste kon alleen verklaren dat hij verdachte W. en Roels naar het huis van den landbouwer had vervoerd.

Verdachte ontkende alle schuld, zei dat niet hij, doch Roels met Kollen had onderhandeld, dat Roels ook het geld, doch slechts *f* 18.— had ontvangen en dat hij de oogen van den landbouwer op geen enkele wijze had onderzocht. Van de zijde van den landbouwer berustte alles op een vergissing, doch deze bleef heel positief bij zijn verklaringen.

KWALZALVER VEROORDEELD

De *Schiedamsche kantonrechter* heeft G. v. d. M. uit Overschie wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde veroordeeld tot een maand principale hechtenis met vernietiging van alles, wat bij verdachte in beslag genomen was.

Verdachte is zijn carrière begonnen als glasblazer. Hij werd later bankwerker en begon toen met den verkoop van potjes zalf, later van homöopathische geneesmiddelen en „studeerde medicijnen” uit een bekend boek voor kwakzalvers: *Homöopathie in de practijk*, een boek, dat zooals de ambtenaar van het O.M. zei, alle kwakzalvers onder hun hoofdkussen hebben. Voorin staat een lang gebed, dat de verdachte elken dag moest uitspreken en tegenover zijn patiënten deed hij het vaak voorkomen, dat hij in verbinding stond met een hooger wezen en dat zijn diagnose berustte op een goddelijke openbaring. Daardoor genoot hij groot vertrouwen van zijn patiënten. En achtereenvolgens kwa-

men verschillende getuigen voor den kantonrechter verklaren, dat verdachte urine onderzocht, waarvoor hij *f* 1.— tot *f* 1.75 rekende en dan veelal dadelijk wist te vertellen, wat men mankeerde. Hij gaf dan drankjes, die hij bij zich had of later stuurde en die *f* 1.75 tot *f* 3.75 kostten. Over het algemeen vond men geen baat bij de behandeling, op een enkele uitzondering na, waarop dan de kantonrechter opmerkte:

„Ja, dat is dan suggestie. Soms verklaarde verdachte, dat hij zijn patiënten volledig zou genezen en dan weer luidde het:

„Ik kan u slechts voor 70 tot 80 % beter maken.”

De ambtenaar van het O.M. zei, dat de dagvaarding slechts een klein deel behelsde van alle handelingen, die verdachte als „geneesheer” heeft verricht. De dagvaarding heeft zich bepaald tot die gevallen, waarin verdachte urine onderzocht, de diagnose stelde en geneesmiddelen voorschreef of met een electriseermachine werkte, wat ook wel voorkwam.

INHOUD

	Blz.
<i>f</i> 687.50 aan Brillen uitgegeven	81
Mededeelingen van het Bestuur	81
Kwakzalver veroordeeld	82
De Film en Kwakzalverij	83
Karlsbader Urinezuurthee	83
Uit de „Mededeelingen” van het Rijks-Instituut voor Pharmaco-Therapeutisch Onderzoek	85
Rechtszaken	85

De officier van justitie achtte de ten laste gelegde oplichting bewezen en vorderde deswege een gevangenisstraf voor den tijd van een jaar.

Mr Oosterhuis te Assen, die den verdachte verdedigde, betoogde dat het wettig bewijs niet was geleverd, daar alléén de bedrogen landbouwer, dien ook hij schandelijk beetgenomen achtte, bezwarende verklaringen aflegde. Ook de uitoefening der geneeskunde achtte hij niet bewezen, gezien ook al het feit dat talrijke opticiens op de markten hetzelfde doen wat verd. in dit opzicht zou hebben verricht. Hij pleitte daarom vrijspraak. De uitspraak werd bepaald op 21 October.

Hierbij werd de brillenkoopman Wery vrijgesproken, wegens gebrek aan bewijs (! Red.).

Voor al bij de vrouwen genoot hij een onbeperkt vertrouwen en zelfs heeft hij een meisje van 28 jaar, dat hij gratis behandelde, tweemaal voorstellen gedaan, die tegen de eerbaarheid indruischten en het niet bij voorstellen gelaten.

Verdachte: Dat was mijn verloofde! Bij oudere dames zette hij zich achter het orgel, speelde eenige psalmen en sprak over godsdienstige problemen. Bij jongere dames vulde hij zijn tekort aan wetenschappelijke ontwikkeling aan door zijn charme.

Reeds eenmaal is hij veroordeeld tot een boete van *f* 50 en thans requireerde de ambtenaar van het O.M. twee maanden principale hechtenis met vernietiging van alles, wat in beslag genomen is.

Verdachte: Het spijt mij zoo, dat het gebeurd is.

De kantonrechter: Het is ontzettend gevaarlijk en ik veroordeel u tot een maand principale hechtenis, met vernietiging van alles wat in beslag genomen is. (*verkort*) *Rott. Nwsbl.*

De Film en Kwakzalverij

Eenigen tijd geleden maakten wij gewag van de film: De Wonderdokter, naar het boek van Jansen.

Hierin was de kwakzalverij het directe onderwerp van behandeling. Thans draait er een film, met als een der hoofdpersonen Paula Wessely, waarin deze materie ook verwerkt is, doch met dit verschil dat ze niet het voornaamste punt van het stuk uitmaakt.

In de Haagsche Post lezen wij van L. J. Jordaan o.a. het volgende ervan:

In de film „Levensspiegel” is een der brandendste kwesties van alle tijden verwerkt, n.l. het vraagstuk der kwakzalverij, dat voor den leek, die er nog geen vast-

staande overtuiging op na houdt, een verwarrende puzzle van tegenstrijdige meeningen en indrukken oplevert.

Geen week gaat voorbij of wij worden op de een-of-andere wijze herinnerd aan het bestaan van „genezers” — bonafide zoowel als minder verkwikkelijke exemplaren — en het eenige wat den belangstellenden buitenstaander duidelijk wordt, is een heftige botsing der meeningen pro-en-contra. Het spreekt vanzelf, dat deze rubriek zich van ieders oordeel onthoudt omtrent dit vraagstuk, dat zoo uitsluitend een deskundige voorlichting vereischt. Het eenige wat wij hier willen vaststellen is, dat het vraagstuk der

KARLSBADER URINEZUURTHEE

Hoewel het er een beetje eigenaardig staat, begrijpt een ieder toch wel, dat hier sprake zal zijn van een soort thee, die een zeker effect t.o.v. de urinezuuruitscheiding moet hebben.

In de prospectus is het volgende ervan te lezen:

Alle ziekten, veroorzaakt door vergiftiging van het bloed door urinezuur, zooals daar zijn: Rheumatiek, jicht, blaas- en nierlijden, waterzucht, uitslag, abscessen, beenhuids- en gewrichtsontstekingen, open en gezwollen beenen en andere kwalen worden door de echte Karlsbader Urinezuurthee genezen.

Deze natuurlijke, zuivere, hygiënische bijzondere thee, is volgens de hedendaagsche stand der medische toegepaste wetenschap, de meest werkzame, edelste en zuiverste in haar soort. Ze is met het meeste recht van spreken *de* thee van den tegenwoordigen tijd. Afgescheiden van de zware ziektes, die er door worden genezen, zuivert ze alle organen van urinezuur op de meest ideale wijze.

De urinezuurthee van drogist Schösser ondersteunt de vertering (dit woord kan hier natuurlijk tweeledig opgevat worden. Dat zal mijnheer Schösser ook wel bedoelen, al zegt hij het er nu niet direct bij! Red.).

Men krijgt er een gezonden slaap van, het is uitstekend bij scrofu-

lose, scorbut, klierzwellingen enz. Ze werkt kalmeerend, vermindert zenuwpijnen, verhoogt de werkracht en het geestelijk prestatievermogen, geeft uithoudingsvermogen bij zware arbeid, zuivert de blaas, nieren, gal en lever, terwijl ze geen onaangename of verkeerde reacties doet optreden.

De „MED. DROGIST” geeft verdere uiteenzettingen.

De Heer Schösser, die zich van de zoo juist genoemde titel bedient, verklaart dan vervolgens: Bij de zwaarste gevallen zelfs, heeft deze thee niet nagelaten gunstige gevolgen op te leveren. In gevallen van chronisch lijden, waarbij alle ten dienste staande middelen faalden, heeft deze thee, op verschillende wijzen toegepast, in korten tijd volledige genezing gebracht. (Wij zullen hier maar niets cursiveeren! Red.).

Opgelet! Indien er in den eersten tijd van de kuur misschien een verslechtering mocht intreden, dan is dat het beste bewijs, dat de thee goed werkt, en dat de ziektestoffen in het lichaam bestreden en opgeruimd worden. (De werking is dus eenigszins te vergelijken met die van een vaccin, Red.). Men moet echter in zulke gevallen flink doorzetten en volhouden.

Schössers thee geeft U verloren gegane gezondheid weer terug en

RECTIFICATIE

In het Octobernummer werd abusuevelijk een artikel van den heer Derks, „De moderne Kwak”, onderteekend met „B.” Dit moest natuurlijk „D.” zijn. *Red.*

onofficieele geneeskunde — in welk licht men het ook moge beschouwen — een maatschappelijk verschijnsel is geworden, dat diep ingrijpt in het leven van duizenden. De taak der populariserende wetenschap is altijd hachelijk en verantwoordelijk; nergens dient men voorzichtiger en nauwgezetter te werk te gaan, dan bij het hanteeren van het suggestieve instrument der film. Maar wanneer deze taak wordt toevertrouwd aan bekwame handen, onder bevoegde contrôle, dan ope-

dus:

Wenn im Leben Dirs gebricht, sei klug, vergisz das eine nicht, trink Schössers Tee dreimal im Tage, so hast du keinen Grund zur Klage. Denn dieser ist der besten Fund, trink Schössers Tee, Du wirst gesund.

Na deze lyrische ontboezeming van den „uitvinder”, geeft hij nog eenige korte, doch belangrijke, aanwijzingen en opmerkingen. Schösser, de uitvinder dus van deze thee, let nauwkeurig op, dat de kruiden van de laatste oogst zijn. Deze thee beveelt zichzelf genoeg aan en behoeft geen schreeuwerige reclame (zegt mijnheer Schösser! Red.).

Schössers Thee is en blijft de beste gezondheidsthee.

Fabrikant is G. Schösser, *Med. Drogist*, Weheditz-Karlsbad.

De bestanddeelen van deze door den heer Schösser zoo simpel aanbevolen „Urinezuurthee” zijn de volgende:

Folia Betulae, berkenbladeren,
Folia Uvae Ursi, beeredruifbladeren,
Folia Sennae, sennabladeren,
Fructus Juniperi, jeneverbessen,
Fructus et Semen Cynosbati, rozenbottels.

Alles bij elkaar middelen, die in veel dergelijke kruiden voorkomen, en die van geen bijzondere beteekenis kunnen worden geacht.

FILM EN KWAKZALVERIJ (vervolg)
 nen zich zonder twijfel wijde en dankbare perspectieven. En men kan een onderwerp als dit niet aanroeren zonder dat de gedachten teruggaan naar een der interessantste experimenten op dit gebied, die het witte doek te zien gaf: de film „Anna und Elisabeth”. Hier werd het delicate thema van de genezing door „het wonder” aangeroerd. In een eenvoudigen, ernstigen en begrijpelijken vorm verrees voor den beschouwer het vraagstuk der bovennatuurlijke geneeskracht — met vele wetenschappelijke argumenten bestreden, op even zoovele religieuze en feitelijke gronden verdedigd... maar levend in het bewustzijn der menschheid als aan het begin harer dagen. In „Levenspiegel” nu wordt dat andere belangrijke object aangeroerd: de „kwakzalverij”. De film stelt het conflict als volgt: Hanna Karfreit is studente in de medicijnen en verloofd met den jongen arts Peter Eberle, een fanatiek bestrijder van wat hij noemt: „het misdadig beunhazen door leeken in de geneeskunde”. Reeds in den aanvang der film wordt ons dit duidelijk gemaakt door zijn felle verontwaardiging, wanneer een vriendin van Hanna, eveneens medisch studente, haar verstuikten enkel laat behandelen door een dorpsschoenmaker, die tevens als heelmeester fungeert. Zelfs het feit, dat 's mans bijzondere ervaring op dit punt inderdaad het euvel weet te verhelpen, maakt niet den geringsten indruk op den jongen dokter. En hij bezweert Hanna na dit incident met vernieuwde heftigheid, den mistand der „Kurpfuscherei” te bestrijden, waar zij er maar gelegenheid toe vindt. Inmiddels blijkt uit het verdere verloop der handeling, dat Hanna's eigen vader een „genezer” is, die zuiver uit roeping en zonder geldelijke belooning (de man is

een gezeten juwelier) patiënten behandelt volgens het principe der z.g. oog-diagnostiek. De oude Karfreit oefent dit bijberoep in alle stilte uit en niemand in de universiteitskringen vermoedt, dat de veelbelovende studente in de medicijnen de dochter is van een „kwakzalver”. Tot een toeval de zaak aan het licht brengt en Hanna — in een zeer dringend geval, tijdens afwezigheid van haar vader — aan een patiënte zijn medicamenten toedient. De zaak komt voor den Senaat en haar verloofde, die tevens haar aanklager is, weet het zoo te schikken, dat Hanna onder bepaalde voorwaarden haar studie zal kunnen voortzetten. Na een stormachtig verhoor, waarbij de oude Karfreit zelf in de Senaatszaal doordringt, stelt de jonge Eberle haar voor de keus: de verloochening van haar vader en zijn praktijken of het afbreken van haar studie en hun engagement. Hanna wijst dezen eisch verontwaardigd af en ontwijkt een oplossing door naar een eenzaam bergdorp te vluchten en daar het kind af te wachten, dat zij van Eberle onder het hart draagt. Deze wordt — nadat de eerste opwinding voorbij is — door berouw gekweld en evenals de vader zoekt bij Hanna op. Juist op het moment der bevalling ontmoeten de beide mannen elkaar aan de deur der kraamkamer en verzoenen zich tegenover het eeuwige mysterie van het nieuwe leven.

Zoo valt deze opmerkelijke film in twee componenten uiteen: het drama als speelfilm en als belichting van een probleem. Wat de eerste kwaliteit betreft, kan men „Spiegel des Lebens” zonder voorbehoud prijzen. Maar ten aanzien van het vraagstuk, dat aan de film ten grondslag ligt, blijven wij nagenoeg even wijs: wat de on-officieele geneeskunde tothaar verdediging weet aan te voeren komen wij niet te weten — even-

min, met welk recht zij zulk een belangrijke plaats in de volkpsyche beslaat.

Naast de bespreking van den film-criticus, is het op deze plaats niet zonder betekenis de meening te vernemen van iemand, die op het gebied van bestrijding der kwakzalverij deskundige is. Dr Brenkman, die de film zag, gaf ons als zijn opinie o.a. het volgende weer:

Afgezien nu van de meer dan dwaze vertooning der geboorte, waarbij de vader-dokter werkeloos buiten de deur wacht op de dingen die komen zullen, hebben we hier te maken met een soort verheerlijking der kwakzalverij. Misschien juist wel vooral geaccentueerd door dat een idioot van een hoogleeraar een speech houdt tegen zijn studenten — waaronder dan de kwakzalversdochter — waarin hij de geneeskunst verheerlijkt tegenover de kwakzalverij. Dit is alles zoo overdreven, dat de professor meer dan belachelijk wordt.

Het publiek ziet als de nobele figuur het jonge meisje dat haar vak den rug toekeert en zich voegt naar de ideeën van haar vader.

Het zou te wenschen zijn dat zij die filmen keuren, in dergelijke medische gevallen het oordeel vragen van terzake bevoegden, teneinde ons publiek te bewaren voor zulke onsmakelijke producten.

De film speelt in Zwitserland, waar de uitoefening der geneeskunst in enkele cantons ook leeken vrijstaat.

Jammer dat zulk een goede film-actrice als Paula Wessely aan dit product moest meewerken.

Tenslotte zou ik nog willen opmerken dat ook met de moraliteit in ernstige mate gekwakzalverd wordt.

Dat films als deze nog een „goede pers” hebben en volle zalen trekken wijst slechts op afstomping der begrippen van fatsoen en het is meer dan tijd dat de keuringsnormen worden herzien.

Helpt mede
 aan de VERSPREIDING van dit
 Orgaan

Uit de „MEDEDEELINGEN” van het Rijks-Instituut voor Pharmo-Therapeutisch Onderzoek Reeks 31 Vervolg I

MIDDEL TEGEN EPILEPSIE

Schumacher's Original Zellen-regenerations Salz.

Een ter onderzoek aangeboden doos bevatte drie kleinere doosjes, gemerkt No. 2, 10 en 14. Zij waren verstrekt aan een achtjarig knaapje.

Hoewel erkent zal moeten worden, dat het ventje er niet direct veel schade door zal hebben ondervonden, zal men kunnen inzien, dat het doel waarvoor de poeders werden ingenomen, niet bereikt werd.

De inhoud der doosjes bleek n.l. te bestaan uit..... melksuiker!

Sporen van natrium, kalium, ijzer, fosphaat zouden mogelijk op iets anders kunnen wijzen. Wij zijn echter van oordeel, dat deze er door niet al te zorgvuldige manier van bewaren wel ingekomen zullen zijn.

MIDDELEN TEGEN ASTHMA

Zooals gewoonlijk, komen er ook thans weer verschillende middel-tjes tegen deze ziekte voor in de „Mededeelingen”.

Het aantal stoffen, dat men er in pleegt aan te treffen is niet heel groot. Men komt telkens weer dezelfde tegen, die nu eens zóó, dan weer anders gemengd worden.

Eerste in deze rij zijn: *Druppels tegen asthma van onbekende herkomst*. De bruin gekleurde, zure en vrij jodium bevattende vloeistof, gaf bij de analyse uitkomsten erop wijzende, dat men te doen had met een 35.2 % 's oplossing van verdund zoutzuur, ongeveer 1.6 % kaliumjodide (oorspronkelijk) en 0.4 % arseen-trioxyde (rattenkruid).

ASTHMADRANK

De door een kwakzalver uit Kap-pellen (België) verstrekte, donkerbruine drank, rook sterk naar ammonia en anijsolie. De smaak was zwak zoet. Men begrijpt reeds, dat een der bestanddeelen ammoniakale anijsspiritus was.

Daarnaast werden aangetoond: Jodetum Kalicum, Natriumbenzoaat en bestanddeelen van zoet-hout.

Of het: Wat men ver haalt is goed, ook hier toepasselijk was, staat niet nader vermeld.

Nog eens:

DRUPPELS TEGEN ASTHMA

Het ingezonden materiaal, afkomstig van een niet nader aangeduiden kwakzalver, bestond uit een donkerbruine, neutraal reageerende vloeistof, die eenigszins naar kaneel rook. Men kon erin aantoonen alcohol, suiker, ijzer en arsenicum.

Vermoedelijk bestonden deze druppels, aldus de „Mededeelingen”, uit een ijzerhoudende tinctuur, waaraan een weinig arsenicum in opgelosten vorm was toegevoegd.

MIDDELEN TEGEN TUBERCULOSE

Op dit voor de kwakzalvers zoo geliefde terrein is het aantal middelen dat men tegenkomt vrijwel onbeperkt.

Rechtszaken

KANTONGERECHT TE ROTTERDAM ONBEVOEGD UITOEFENEN VAN DE GENEESKUNST

Veroordeeld zijn:

H. V., scheikundige te Rotterdam, omdat hij op verschillende tijdstippen in 1937 en 1938, niet toegelaten zijnde tot de uitoefening van het beroep van geneeskundige, geneeskundigen raad en bijstand heeft verstrekt aan drie personen, die leden of meenden te lijden aan eenige kwaal, door de urine van deze personen te onderzoeken en na op grond van dat onderzoek te hebben vastgesteld aan welke kwaal of kwalen die personen volgens hem zouden lijden, hun tegen betaling, het gebruik van bepaalde medicijnen en een leefregel heeft voorgeschreven en tevens, zijnde geen apotheker, hulp-apotheker, leerling-apotheker of geneeskundige aan wien de uitoefening van de artsenijbereidkunst is toegestaan, geneesmiddelen n.m.l. verschillende zouten heeft bereid en afgeleverd aan de hiervoren bedoelde personen, ter genezing van hun kwalen, tot drie geldboeten, een van f 50 subs. 20 dagen hechtenis, en een geldboete van f 30 subs. 15 dagen hechtenis.

J. W. M., masseur te Rotterdam, omdat hij op verschillende tijdstippen in 1938, zonder daartoe bevoegd te zijn de geneeskunst heeft uitgeoefend door, na van twee vrouwen de lijnen in haar handen en de nagels harer vingers te hebben bestudeerd, te verklaren aan welke kwalen deze vrouwen volgens hem zouden lijden en vervolgens deze vrouwen meerdere malen met de handen over voor- en achterzijde van haar bovenlijf te hebben gewreven (gemasseerd) na vooraf die plaatsen met olie te hebben ingewreven, alsmede aan elk van deze vrouwen tegen betaling, kruiden en pillen heeft verschaft, tot twee geldboeten elk van f 300 subs. 2 maanden hechtenis voor elke mboete.

Aa. Ma. V., verloskundige te Rotterdam, omdat zij in de maand Mei 1938, niet toegelaten zijnde tot de uitoefening van het beroep van arts, buiten noodzaak, bij een kind, dat leed aan navelbreuk, ter bevordering van de genezing daarvan een kleefpleister op den navel heeft geplakt en daarvoor van de moeder van dat kind eenige betaling heeft aangenomen, tot een geldboete van f 40 subs. 20 dagen hechtenis.

P. H. Z., stuwadoor te Rotterdam, om-

dat hij op verschillende tijdstippen in de maanden Maart, April, Mei en Juni, niet toegelaten zijnde tot de uitoefening van het beroep van arts, aan drie vrouwen, die lijdende waren o.a. aan hoofdpijn, zenuwen, ter genezing daarvan een vloeistof, o.m. aftreksel van gesneden wortel, of een niet nader genoemde vloeistof te drinken heeft gegeven, voor welke handelingen hij van deze vrouwen om niet spijzen en dranken als belooning heeft aangenomen, tot drie geldboeten elk van f 50 subs 20 dagen hechtenis.

J. H. D., tandtechniker te Rotterdam, omdat hij, omstreeks de maand Juni, ofschoon niet toegelaten tot de uitoefening van het beroep van arts, dat van tandarts of tot de toepassing der volledige tandprothese, buiten noodzaak bij een vrouw ter vervanging van in haar kaken niet meer aanwezige tanden en kiezen, een met gips gevulde metalen vorm beurtelings tegen de bovenkaak en tegen de onderkaak heeft gedrukt en naar aanleiding van de aldus verkregen afdrukken van die kaken, een kunstgebit heeft vervaardigd en aan die vrouw tegen betaling heeft afgeleverd; tot een geldboete van f 50 subs. 20 dagen hechtenis.

N. R. C., 21/10 38

„MEDEDEELINGEN” (vervolg)
Allereerst een middel verstrekt door een kwakzalver uit Zuilen. Het grijsachtiggroene poeder, bleek geheel te bestaan uit anorganische bestanddeelen. Aange-
toond werden: ijzer, aluminium, kiezelzuur en carbonaat. Men weet, dat kiezelzuur in verschillende vormen wordt aangetroffen in dergelijke middelen. Volgens het Instituut zou men hier hoogstwaarschijnlijk te doen hebben met een gepulveriseerd gesteente.

DRANK TEGEN TUBERCULOSE
Deze bleek afkomstig te zijn van van Oostrum te Voorburg. Bijzondere bestanddeelen werden er niet in aangetroffen. De roodbruine, naar alcohol ruikende vloeistof (ongeveer 10 % alcohol bevatte dit middel) bleek een of andere roode wijn te zijn. Het is jammer, dat er niet bij vermeld werd, welke prijs ervoor werd besteed.

DIËET-ZOUT

Ook hier missen we helaas de naam zoowel van het middel als van den „fabrikant”. Het zout wordt verkocht aan patienten, aan wie een keukenzoutloos diët is voorgeschreven. Dit schijnt dan ook de enigste reden te kunnen zijn waarom het „diët-zout” wordt genoemd. Men kon erin aantoonen: natrium, kalium, magnesium, chloride, carbonaat en/of bicarbonaat en sporen calcium. Voor het chloride werd een gehalte gevonden van 53.3 %. Wanneer al het chloride als natriumchloride aanwezig is, zou dit overeenkomen met een gehalte aan natriumchloride van 87.9 %. Het Instituut merkt hierbij op, dat er in den aard van het zout een schadelijk (wij willen hieraan toevoegen: schandelijk) bedrog bestaat.

ONTHARINGSMIDDEL VAN DOROTHY DUNN

Dit middel bestaat uit een zalf, een poeder en een blauwe vloeistof. De zalf, het eigenlijke ontharingsmiddel, bestaat uit een pleistermassa, waarin hars en bolus konden worden aangetoond. In het poeder worden rijstzet-

meel, magnesiumoxyde, talk en bolus gevonden. De blauwe vloeistof bestond uit verdunde glycerine en een blauwe kleurstof. Heel bijzondere resultaten zullen met deze vloeistof wel niet bereikt worden.

HAARVERFMIDDEL

Afkomstig van den fabrikant W. Hübner te Amsterdam, bestond uit twee vloeistoffen. De eene, een kleurlooze, bleek te bestaan uit een verdunde waterstofperoxyde oplossing. De tweede oplossing was zwartbruin gekleurd. Er bleek o.a. een weinig alcohol en een parfum in aanwezig te zijn. De vloeistof was

sterk ammonikaal. Het bleek verder, dat in dit middel als niet onschuldige stoffen waren aan de toonen para-phenyleendiamine en een phenolachtige stof.

MIDDELEN VAN

VAN DER WERF, te Reeuwijk verstrekt aan een patiënt met een maagzweer, doch volgens v. d. Werf lijdende aan nieren, gal en lever.

Ze bestaan uit: Pillen waarin werden aangetoond aloë, sennebladen en rhabarber. Een fleschje met „druppels” bevatte in een alcoholische vloeistof een uiterst geringe hoeveelheid looistof.

WONDERDOKTER STAAT TERECHT WEGENS DOOD DOOR SCHULD

NEGEN MAANDEN GEVANGENISSTRAF GEEISCHT

Hartlijder onder zijn behandeling gestorven

Scherp requisitoir

Patiënten betalen groote bedragen

„Ik zal niet rusten, eer deze man zijn heilloos bedrijf staakt!” heeft mr F. M. Wilbrenninck te Rotterdam uitgeroepen ter gelegenheid van zijn requisitoir in een der talrijke vroegere strafzaken tegen den 51-jarigen J. Barnhard, vroeger expeditieknecht, zich thans noemende koopman, maar in werkelijkheid kwakzalver van beroep. Zijn eisch is dan ook lang niet gering: negen maanden gevangenisstraf wegen dood door schuld.

Het is niet de eerste maal, dat Barnhard, die de laatste jaren in een groot heerenhuis aan den Heemraadsingel zijn funeste praktijk uitoefent, voor dit misdrijf terechtstaat. In 1923 reeds had hij zich voor den kantonrechter op een dergelijke tenlastelegging te verantwoorden, doch het bewijs is toen niet geleverd. Maar wel is uit deze strafzaak het gedenkwaardige vonnis met zijn treffende motiveering voortgesproken, volgens hetwelk menschen als verdachte niet den naam van weldoeners, maar van geesels der menschheid verdienen; een vonnis, dat mr Wilbrenninck ook ditmaal weer niet naliet nadrukkelijk te memoreren.

Ditmaal is de officier er vast van overtuigd, dat verdachte onder de tenlastelegging van dood door schuld niet

meer zal kunnen uitkomen en mr Wilbrenninck betreurde het, dat de maximumstraf voor dit misdrijf niet boven negen maanden uitgaat, want na behandeling van deze zaak moet verdachte in deze zelfde zitting nog eens voor de zooveelste maal terechtstaan, omdat hij wederom appèl heeft aangezet tegen niet minder dan acht vonnissen wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde!...

Plotseling achteruitgegaan

Op 13 Augustus 1937 werd de Rotterdamsche justitie door de politie van IJsselmonde telefonisch verwittigd, dat dien dag onder verdachte omstandigheden was overleden de 59-jarige houthandelsbediende J. de Laat. Eenige tijd te voren was reeds aangifte gedaan van onbevoegd uitoefenen der geneeskunde bij dezen man, die een ernstige hartlijder was en wiens reeds op zijn 48ste jaar een invaliditeitsrente was toegekend wegens ongeschiktheid tot uitoefening van zijn beroep. De man leed aan een zoogenaamd „gedecompenseerd hartklepgebrek” en was permanent in behandeling bij den arts C. de Vroege, te IJsselmonde, die hem o.m. bij tijden — het uit de Belgische procedure tegen de weduwe Becker reeds bekende — „digitaline” voorschreef om de hartwerking te stimuleeren ter bevordering van de functies der andere organen, die stoornis vertoonden.

De justitie gelastte een lijkschouwing en als resultaat daarvan constateerde de inmiddels overleden dr Van Rijssel, dat de doodsoorzaak was gelegen in de gevolgen van onvoldoende vochtscheiding, die op haar beurt het ge-

volg moest zijn van een ondeskundige behandeling. Het justitieel onderzoek wees verder uit, dat De Laat, wiens ziektebeeld de laatste jaren stationnair was gebleven, omstreeks einde Juni 1937 plotseling merkwaardig was achteruitgegaan. Het bleek, dat deze achteruitgang samenviel met een behandeling, die de Rotterdamsche „wonderdokter” Barnhard hem had voorgeschreven en die volgens de eenstemmige conclusie der deskundigen funest moet zijn geweest voor dezen patiënt, voor wien in de eerste plaats een gebruik van te groote hoeveelheid vocht uit den boze was. De dokters achtten een dagelijksche hoeveelheid van 800 ccm. vocht voor den patiënt de gewenschte hoeveelheid en boven 2000 ccm. zou het vochtgehalte gevaarlijk voor den patiënt kunnen zijn. Desniettegenstaande is hem volgens een becijfering van de deskundigen niet minder dan ... 4042 ccm. vocht per dag toegediend op voorschrift van Barnhard!

Het „dieel”

Deze had De Laat, toen deze eind Juni bij hem kwam, „omdat de dokter hem maar aan het lijntje hield”, in de oogen gekeken en vastgesteld, dat de patiënt leed aan een defect aan de rechterhartklep, hetgeen de blijkbaar breedsprakige man den „wonderdokter” reeds zelf had medegedeeld! De Laat kreeg een pakje geneesmiddelen mee en betaalde hiervoor f 1.75 plus

een bedrag van vijf gulden, dat blijkbaar voor het advies was, maar volgens verdachte voor de verstrekte geneesmiddelen, dat hij den patiënt onder rembours ten bedrage van f 10.45 nazond. Volgens deze „gebruiksaanwijzing” moest de patiënt zich afwassen met een oplossing van dennenaaldenwater en vervolgens een kalmeerend compres van kamferspiritus op de hartstreek leggen. Verder werden hem voor dagelijksch gebruik voorgeschreven vijf eetlepels „anginazout” op een liteer melk, twee wijnglazen van een aftreksel van roze-marijnkruid in witten port, drie platte borden krachtsoep, afgewisseld met twee koppen bouillon, een liter rauwe karnemelk bij de boterham, „physiologisch zout” in het voedsel, eenige kopjes „haverslijmmelk”, twintig „hartdruppels” op een lepeltje suiker, „physiologische aarde” in melk geroerd, een limonadeglas „aurum potabile”, opgelost in lauw water en verder veel vruchten. Later completeerde de „wonderdokter” dit dieet nog met drie kopjes van een aftreksel van het kruid „koningin der weide” en één à drie eetlepels van een aftreksel van esschen-doornzaad op jenever.

„Meneer De Laat is niet overleden onder mijn behandeling, maar onder die van dokter De Vroege!” verklaart verdachte en dit toppunt van brutaliteit brengt de geheele zaal voor zowel als achter de groene tafel in verbijstering.

Mr J. H. C. Kok bestrijdt in een uitvoerig pleidooi de bewijsvoering van den officier. Hij komt o.m. tot een berekening, volgens welke de patiënt „slechts” ongeveer 2500 ccm. vocht per dag tot zich zou hebben genomen. Ook acht pleiter niet uitgemaakt, dat De Laat ten gevolge van de behandeling van verdachte zou zijn overleden.

In deze zaak zal de Rechtbank 28 dezer uitspraak doen.

Dan komen nog in behandeling een aantal appèlzaken van vonnissen, welke de kantonrechter Barnhard heeft opgelegd.

De verschenen getuigen — vele patiënten zijn inmiddels gestorven — doen allen hetzelfde verhaal over dezelfde „therapie”, die verdachte volgde. Hij keek zijn patiënten in de oogen, stelde als resultaat daarvan zijn diagnose vast, schreef geneesmiddelen en een behandeling voor en liet zich voor zijn „adviezen” alleen al f 5.— tot f 25.— betalen. Sommige der „patiënten” zijn op deze wijze f 600.—, f 700.— en een zelfs ruim f 800.— aan de „wondergeneeswijze” armer geworden.

De officier eischt vernietiging van de door den kantonrechter gewezen vonnissen en veroordeeling tot zeven hechtenisstraffen van drie weken elk en twee geldboeten van elk f 300.— subs. zestig dagen hechtenis.

Telegraaf

De dokter zei:

Borstvoeding en daarna

Molenaar's Kindermeel

Voor 2 à 3 cents per dag
Uw kind kerngezond.

ASCAL-CALQUINAL-HEPREX

zijn GENEESmiddelen

Fabrikanten: N. V. AMSTERDAMSCHE CHININEFABRIEK

In dit Blad worden uitsluitend annonces opgenomen, die door de Vereniging Tegen Kwakzalverij zijn goedgekeurd

ZIEKENVERVOER
ONDERNEMING
HOLLAND

11220
ROTTERDAM
GLASHAVEN 37

DELIUS
AMSTERDAM

Benodigdheden voor:
APOTHEKEN
ZIEKENHUIZEN
LABORATORIA
DROGISTEN
ONDERWIJS

OPGELOST 1840

N.V. ORGANON
OSS

strijdt mede tegen het
misbruik van genees-
middelen, doordat zij
uitsluitend bij medici
propaganda maakt
voor haar preparaten.

Bluevita

thans, naast de bekende
verpakking in capsules,
ook verkrijgbaar in
vloeibare vorm

bluevita liquidum

SPECIAAL VOOR BABIES EN KINDEREN

- Natuurlijke Vitaminen A en D
- Vrij van kunstmatige Vitaminen
- Biologisch gestandaardiseerd
- Constant van samenstelling
- Hoog geconcentreerd

Per Gram: 25.000 Internationale Eenheden Vitamine A
+ 1.000 " " " " D

Verpakking: Flacons, inhoudende 15 of 50 cc. concentraat.
Verkoop: Uitsluitend door H.H. Apothekers (U.A. - artikel)

Vertegenwoordiging:
De Onderlinge Pharmaceutische Groothandel - Utrecht.
Vervaardigd in de
Biologische Laboratoria van Lever Brothers & Unilever N.V.

bluevita liquidum

v8 10 0252

<p>PILULAE JOD- OVI</p> 	<p>LIQUOR ERODII VERWEY</p>
<p>PIL FERRO-SO-VERWEY PIL ARSEN-FERROWEY-COMP PIL ARSEN-FERROWEY PIL FERROWEY-COMP</p> 	<p>PILULAE KAJOETI</p>

FIRMA P. L. STRAATMAN — ENSCHEDE
Postbus 65 — Gevestigd 1889
Etiketten-, Papierwaren- en Cartonagefabriek
UW ADRES VOOR
VOUWDOOZEN EN FONDSETIKETTEN
Het beste adres voor mooi uitgevoerde
PARTICULIERE DOOZEN EN ETIKETTEN

TONICUM „KATWIJK”
TONICUM „KATWIJK” ALCOHOLVRIJ

N.V. SOC. VOOR CHEM. INDUSTRIE „KATWIJK”
TE KATWIJK AAN ZEE

CALMOBROM liq.
CALMOBROM bouillonblokjes
CALMOBROM tabletten

Voortreffelijk Nervinum en Sedativum in 3 verschillende
samenstellingen en vormen

Voor Artsen Literatuur op aanvraag
N.V. Pharmaceutisch Chemische Industrie
Amsterdam „Phia”
Brouwersgracht 115 — Amsterdam C
Telef. 42131 — 42331

N. VERWEY & Co. — TIEL
Apotheek gevestigd in 1741, tevens
fabriekmatig bereidend sinds 1818
Apotheker: J. J. VERMET
Postgto 98061 — telefoon 79 — telegram: vermet

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE: DR PH. A. COPPENS - Bergschelaan 167a - Rotterdam

Bestuur der Vereeniging: DR C. J. BRENKMAN, Arts te 's Gravenhage, Voorzitter; MR M. D. K. S. VAN LIER, Rechter te Amsterdam, Lid van het Dagelijksch bestuur; MR H. B. DE BRUEYS TACK, Ambtenaar O.M. te Alkmaar; DR PH. A. COPPENS, Apotheker Gem. Ziekenhuis, Bergweg, Rotterdam; MEJ. E. H. HENGEVELD, Arts te Zwolle; MR G. VAN ITALLIE, Substituut-Griffier te Dordrecht; N. KEULEMANS, Oud-Hoofd-Apotheker Binnengasthuis Amsterdam, te Hilversum; MR J. MOOLENBURGH, Kantonrechter te Middelburg; MR J. J. PLUGGE, Rechter te Utrecht; A. H. v. d. VELDE, Apotheker, Inspecteur v. Volksgezondheid in Alg. Dienst te 's Gravenhage; G. E. WINDEMÜLLER, Arts te Vaassen; H. J. A. TER WEE, Apotheker Wilhelmina Gasthuis te Amsterdam, Secr.-Peningmeester.

Adres voor het opgeven v. Leden en Abonné's:
H. J. A. TER WEE - Maasstr. 72a - Amsterdam
Postgiro der Verg. 32237 - Gem. Giro K. 1672
Lidmaatschap der Vereeniging . . . f 3.—

Het nadrukken van artikelen
uit dit blad is niet alleen
geoorloofd doch wordt zelfs
dringend verzocht.

Abonnement per jaar fr. p. p.
bij vooruitbetaling f 2.—
Administratie Maandblad: Keizersgracht 104 -
Amsterdam C. - Telef. 49122 - Postgiro 78536

VERSLAG

VAN DE LEDENVERGADERING
OP 26 NOVEMBER 1938
IN AMERICAN HOTEL TE
AMSTERDAM

De Voorzitter opent de vergadering en neemt na het voorlezen en vaststellen der notulen het woord om namens het Bestuur aan de vergadering mededeeling te doen van het voorstel om den oud-Secretaris-Peningmeester, den Heer N. Keulemans, te benoemen tot Eerelid der Vereeniging.

De vergadering kan met algemeene stemmen en met haar volle sympathie hiermee instemmen. De Voorzitter schildert daarna in een toespraak het vele, dat de Heer Keulemans voor onze Vereeniging heeft gedaan, o.m. zijn meer dan dertigjarige arbeid aan het onderzoeken van kwakzalversmiddelen.

Uit naam der Vereeniging biedt de Voorzitter, onder algemeen applaus, den Heer Keulemans een speciaal voor deze gelegenheid ontworpen oorkonde aan, waarna het nieuwe Eerelid de Vereeniging dankt voor deze benoeming, welke voor hem een groote verassing is, maar die ten eerste op prijs gesteld wordt. Hierna wordt de agenda afgewerkt.

Het jaarverslag en de rekening en verantwoording over 1937 worden goedgekeurd.

De verkiezing van de drie Bestuursleden heeft als resultaat, dat herkozen zijn de H.H. Mr H. B. de Brueys Tack, N. Keulemans en G. E. Windemüller.

Bij de rondvraag vraagt Mr van Itallie of het geen aanbeveling verdient meer propaganda te maken voor ons doel onder de leden van de rechterlijke macht.

Aan het slot vraagt nog een onzer leden of het niet op de weg van onze Vereeniging ligt om een grenslijn te trekken, waar, bij de ons ten dienste staande geneesmiddelen, de kwakzalversmiddelen beginnen. In het algemeen schijnt deze grens door b.v. medici en apothekers niet op dezelfde plaats gesteld te worden, zoodat dit op den leek een min of meer verwarden indruk maakt en de bestrijding der kwakzalverij bemoeilijkt. Een en ander zal door het Bestuur onder oogen gezien

Spreek met Smit en 't komt in orde

Het voorrecht is mij ten deel gevallen, een bezoek te mogen ontvangen van den heer Smit, tuberculosegenezer te Zaandijk. Natuurlijk popelde ik van verlangen, iets te kunnen vernemen over de wondere werking van dat geheimzinnige middel, waarover de heer Smit zegt te beschikken. Hij belegt er zelfs propaganda-vergaderingen over¹.

De heer Smit dan begon te vertel-

¹ Van derden ontving ik helaas de achterstaande introductie te laat om aanwezig te zijn bij de interessante mededeelingen welke daar aangekondigd worden.

Maar het is toch eigenlijk te kras, dat het mogelijk is op deze wijze min of meer openbare lezingen te houden om

Mededeelingen van het Bestuur

NIEUWE LEDEN:

DR A. SOLLEWIJN GELPKE, Arts te Zwolle.

Zij, die met ingang van 1939 lid willen worden onzer Vereeniging of zich willen abonneren op ons Orgaan, kunnen zich reeds thans bij ondergeteekende opgeven. Het Decemhernummer der loopende jaargang wordt hun dan nog toegezonden.

H. J. A. TER WEE, Secr.

worden.

De Vergadering wordt daarna door den Voorzitter gesloten.

De Secretaris-Peningmeester,
H. J. A. TER WEE

len, en het was moeilijk, iets in het midden te brengen. Lezer, hebt gij wel eens gepraat met een overkokende ketel? Ziehier het relaas:

De uitvinder leed vroeger ook aan tuberculose: in de longen, met algemeene lymphklierzwellung (hij sprak van tuberkels). Zijn huisarts schreef hem rust en pilletjes voor, maar de patient wist natuurlijk beter, en nam, met medeweten van den dokter trouwens, kwakzalversmiddelen in. Die werkten goed op het longproces, maar slecht op de nieren. Smit

ten koste van het geld van goedgeelovigen, tuberculose-patienten radicale genezing voor te spiegelen. Zouden deze werkelijk betwijfelen, dat de doctoren elke mogelijke kans op genezing beproeven, die in het belang hunner patienten is?

H. T. W

nam toen proeven met die middelen om die kwaje eigenschap te elimineeren. Hij slikte en slikte, dacht soms dood te gaan van de maagpijn, maar kwam natuurlijk, als overwinnaar uit den strijd: hij genas. Desgevraagd paste hij, in den beginne met schroom, zijn middel ook op anderen toe en ziet: *alle* patienten hoe „opgegeven” ze ook waren, genezen voorspoedig.

Hoe werkt nu het middel? De uitvinder, die er op wijst, dat hij geen gestudeerd man is, weet het niettemin precies: nadat men het goedje (petroleum, houtteer en vette olie, zie Oct.-nummer van dit blad) ingeslikt heeft, wordt het, onbeïnvloed door de spijsverteringssappen, in het lichaam opgenomen, waar het de tuberkel-

bacillen, tot de laatste toe, doodt. Dat is nog eens wat anders dan de middelen van de (in de oogen des kwakzalvers onmachtige) „officieele” wetenschap, zooals het goud, waarvan de heer Smit meent, dat het slechts in het bloed terecht komt en aldaar de bacillen van hun waskapsel ontdoet, om ze verder ongemoeid te laten; of de Röntgenstralen, die koude abscessen veroorzaken; of de pneumothorax, die de t.b.c. niet geneest, maar de patienten halfdood maakt door zuurstofgebrek.

Zoo ruischte de stroom voort. Op de vraag of de bestanddeelen van zijn middel zoo kostbaar waren, dat deze flesschen f 5.25 kostten, antwoordde de Heer Smit ontwijkend: of het niet waard was tegen ongeveer 10 ct. per dag ge-

INHOUD	Blz.
Verslag Ledenvergadering	89
Spreek met Smit en 't komt in orde	89
Introductie	90
Roemenië	90
Gevaren van vergiften	91
Rechtszaken	91
Onwettig uitoefenen der Geneeskunde	91
Kwakzalverij in de Zaanstreek	92
Ingezonden Mededeeling	92
Naamlijst I	93
Inhoud 58ste jaargang	95

nezen te worden van tuberculose. De heer Smit houdt zich aan de kliniek en niet aan het laboratorium. Hij verkoopt zijn middel aan patienten wier diagnose vaststaat en geneest ze. Maar toen ik hem vroeg, of hij wel eens wat „geneesmiddel” bij een cultuur van tuberkelbacillen gedaan had, was hij zeer verwonderd en vond de vraag eigenlijk misplaatst.

Het fabrieksgeheim laat de heer Smit zich niet ontlokken; slechts éénmaal, in Utrecht, waar het middel door de „officieele” wetenschap zou beproefd worden, heeft hij het geopenbaard. Bij dit verhaal kreeg ik eigenlijk den indruk, dat deze man in zooverre eerlijk is, dat hij streeft naar wetenschappelijke erkenning; hij heeft requesten aan de Koningin gericht, en beklagt zich over de geringe medewerking van het Dept. van Sociale zaken. En dan de artsen natuurlijk. Die hebben twee redenen, zijn middel niet te accepteren: ten eerste hun monopolie; vindingen van derden erkennen zij niet. Ten tweede hun broodwinning, die bij toepassing van 's heeren Smits geneesmiddel gedeeltelijk verloren zou gaan. En lezer, op geen moment heb ik dezen kwakzalver beter begrepen dan toen hij zei, dat hij de dokters dat laatste allerminst kwalijk nam!

JOH. J. F.

ROEMENIE

Valsche Diploma's

Zeshonderd personen, die op valsche diploma's het beroep van arts of apotheker in Roemenië uitoefenden, zijn daarin door de overheid geschorst. Er is namelijk te Boekarest een bende gevangen genomen, die zulke diploma's, ook voor andere beroepen, vervaardigde.

(Overgenomen uit „Nederl. Tijdschr. v. Geneesk.,” 5-3-1938 naar het „Deutsche med. Wochenschr.,” 11-2-1938).

Stichting "Ab Initio",
Hazenpad 1.
Z A A N D I J K.

Zaandijk, Datum Postmerk.

INTRODUCTIE.

M.

Van bevriende zijde ontvingen wij Uw adres en daar wij het niet onmogelijk achten, dat er onder Uw vrienden of kennissen iemand is lijdende aan Tuberculose, brengen wij het volgende onder Uw aandacht.

Het sinds jaren *onmogelijk geachte is werkelijkheid geworden!!!* Het eeuwenoude Tuberculose-vraagstuk, wacht nog steeds op hare oplossing. De oorzaak hiervan is: de ontbreking van een afdoend geneesmiddel tegen deze *gevreesde en algemeen heersende* ziekte.

Trots de moderne en hygienise maatregelen, telt men de slachtoffers der Tuberculose bij duizenden, wegens het gemis van een middel, dat de *oorzaak* dezer ziekte, de T.B.C.-baccil, in het lichaam kon vernietigen.

De feitelijke onmacht in de bestaande „T.B.C.-bestrijding” is algemeen bekend en heeft velen zó septicus gemaakt, dat geloofd wordt in wat de Genestet in zijn gedicht „Het haantje van de toren” neerschreef:

„En de arme kunst zoekt weer het kruid
Dat *nergens* wast op aard.....”

En nu!!!

Dit onmogelijk geachte is thans werkelijkheid geworden!!!!

Het geneesmiddel *is* gevonden!!!. Het bestaat reeds enige tijd en is bovendien ingeschreven bij het *Algemeen Bureau van Statistieken, afdeling Industriële Eigendom, te 's Gravenhage.*

Talrijke radicale genezingen zijn er mede bereikt!!!

De WAARHEID hiervan *wordt met bewijzen* gestaafd!!!!

Wij nodigen U uit, hierover de hoogst interessante mededelingen te komen vernemen in *Hotel-Restaurant „Het Zuid” Ceintuurbaan 286 Amsterdam (Z),* naast het Ceintuur Theater, te bereiken met de tramlijnen 3, 4, 24, 25,) op *Woensdag 16 November 1938, n.m. 8 uur, precies,* waar de uitvinder de heer M. Smit Gzn. over zijn belangrijke uitvinding zal spreken.

GELEGENHEID TOT HET STELLEN VAN VRAGEN!!!

U kunt deze circulaire als een introductie beschouwen!!!!

Het Bestuur.

Zie verder onder „Rechtszaken” in dit nummer.

GEVAREN VAN VERGIFTEN IN HET DAGELIJSCH LEVEN

Dit is de titel van een eenigen tijd geleden in Duitschland verschenen boekje van de hand van Dr Gerbis. (Berlijn. Uitgever P. Steegemann).

Uit de inhoud geven wij enkele aanwijzingen weder.

Wees voorzichtig met flesschen met oudere en ook nieuwe medicijnen. Hoe dikwijls komt het niet voor, dat een etiket van een fleschje afgaat, en dat men er, denkende: dat weten wij toch wel, niet toe komt dit euvel te herstellen.

Voor al in gezinnen waar kinderen zijn kunnen op deze wijze noodlottige vergissingen voorkomen. In het algemeen is men veel te slordig met het bewaren van allerlei min of meer sterk werkende stoffen in het huisgezin. Onlangs zag ik bij iemand in de keuken een flesch bevattende ruw zoutzuur met een etiket erop vanBessensap en een flesch met benzine ernaast in een oude azijnflesch waarvan men gemakshalve het etiket niet verwijderd had.

Dit zijn geen voorbeelden in bovenstaand boekje genoemd. Men kent allemaal dergelijke gevallen. Veelal heeft men in het buitenland de gewoonte om sterkwerkende stoffen of uitwendige geneesmiddelen af te leveren in

fleschjes van afwijkend model. Dit zou ook hier te lande algemeen moeten worden toegepast.

Dr Gerbis wijst er verder op, dat men erop bedacht dient te zijn, dat celluloid niet alleen bij een zekere graad van verwarming explodeeren kan, doch dat het zonder vlammen te geven uiteen kan vallen, waarbij gevaarlijke gassen ontstaan.

Het brandgevaar is overigens met de tegenwoordige onbrandbare smalfilms in het gewone leven nu niet zoo heel groot.

Ongevallen met kolendamp kan men om zoo te zeggen geregeld 's winters in de dagbladen vermeld zien. Een bewijs dus, dat men nog niet algemeen doordrongen is van de maatregelen, die daartegen zijn te nemen. Men zij dus voorzichtig met het opstoken en vooral (te vroegtijdig) sluiten van de luchttoevoer der kachels. Reeds kleine hoeveelheden kolen-damp kunnen ernstige gevolgen hebben.

De raadgevingen bevatten verder aanwijzingen omtrent het gedrag bij verwondingen, die voor kunnen komen bij het gebruik van kleurpotlood, waarbij leelijke ontstekingen kunnen optreden.

Men passe verder op bij de controle van koelkasten, waaruit bij defecten gas onder druk in de oogen kan komen. C.

vol jaar behandeld zonder ze ooit te hebben gezien, alleen maar voortgaande op het bestudeeren der brieven, die patiënte hem van tijd tot tijd schreef. Toen hij patiënte, die met tijdig heekkundig ingrijpen nog vele jaren had kunnen leven, ten langen laatste naar een kankerspecialist verwees, was het natuurlijk te laat.

Zonder voor eenigen vorm van kankerbehandeling partij te kiezen, bestempelde het Reichsgericht kankerbehandeling op verre afstand als een grove nalatigheid daar zij beklagde iedere mogelijkheid ontnam zich door eigen oogen te overtuigen van den uitslag zijner behandeling en aldus den dood, of althans toch den vroegtijdigen dood van patiënte ten gevolge heeft gehad.

(Naar: *Münchener medizinische Wochenschrift*, 10-6-1938). Naar *Med. A.V.G.V.*

Rechtszaken

KLEERMAKER „GENAS” OOK ZIEKEN

BOETE VAN f 400.— WEGENS
KWAKZALVERIJ

„Hoe bent u er zoo toe gekomen?” vroeg de ambtenaar van het O.M. te Haarlem, als een volleerd interviewer aan den 52-jarigen kleermaker-coupeur, die zijn roeping als wonderdokter-kwakzalver was nagekomen.

„Ik ben er voor geroepen, edelachtbare. Het was op een avond bij een vriend, onder een kopje thee. Hij zat met loodvergiftiging in zijn been en kon niet loopen. Wil je het been eens zien? vroeg m'n vriend. Ik ga met mijn handen over het been en ik val flauw. Twee dagen bleef ik ziek en eerst den derden dag kwam ik bij. Toen zei iemand tegen me: „U hebt genezende kracht”. Dat wist ik zelf niet eens. Nou en van toen voelde ik het als een roeping.”

Verdachte bekende het ten laste gelegde. In vijf gevallen zou hij de geneeskunst onbevoegd hebben uitgeoefend; het was de eerste keer, dat hij in Haarlem terechtstond, hoewel hij al negen jaar in deze stad woont. Men was nog niet op het idee gekomen, dat zich achter dezen coupeur een kwakzalver verschool, ware het niet, dat een belastingambtenaar, geassisteerd door de politie, zijn woning had betreden en daar sporen van de dokterspraktijk vond. Een rechercheur poste voor het huis en kon vijf patiënten in verhoor nemen, die door verdachte waren behandeld.

Er was een juffrouw bij, die aan een nierkwaal leed. De „dokter” alias de kleermaker, had haar pols gevoeld en gevraagd wat haar mankeerde. Vervolgens ontving zij een fleschje druppels. Iets dergelijks zou een andere vrouw hebben ondervonden; zij kon evenwel niet als getuige verschijnen, want zij was zeer ziek. Een behanger uit Hillegom, die last had van een „beroeps-knie” had den raad gekregen eens naar verdachte te gaan. De behandeling bestond uit tien minuten wrijven en een pakje kruiden voor f 1.50.

„Hebt u er baat bij gevonden?” vroeg de kantonrechter.

„Het gezwel in de knie is weg, maar of dat van de kruiden komt, mag ik natuurlijk niet met zekerheid zeggen.” Zoo ging het verhoor van de getuigen voort. Er kwamen suizingen in het

ONWETTIG UITOEFENEN DER GENEESKUNDE

DUITSCHLAND

Het in de „Berufsordnung für die deutschen Aerzte” opgenomen algemeen verbod van iedere behandeling op afstand, is door het Reichsgericht toepasselijk verklaard op een — uit zijn beroepsverbond uitgesloten — Heilpraktiker, die dientengevolge wegens doodslag door grove nalatigheid tot 6 maanden gevangenisstraf veroordeeld werd.

Deze heilpraktiker beweerde niet meer of minder het al dan niet voorhanden zijn van den kankerbacil te kunnen vaststellen door het bestudeeren van het geschrift of de beeltenis van zieke personen. Zoo had hij van uit Berlijn een vrouw, uit Plauen in Saksen (\pm 250 Km. ver dus), die aan borstkanker leed, gedurende een

RECHTSZAKEN (Vervolg)

hoofd, open beenen en nieren bij te pas en alle patiënten waren eerst naar een echten dokter gegaan en toen naar dezen geroepene. Maar erg gezond zagen ze er nog geen van allen uit.

De ambtenaar van het O.M. wees ten slotte op het gevaar, dat in deze geheimzinnige praktijken schuilt. Er wordt op duistere wijze met zieken omgesprongen, zeer ten nadeele van het algemeen belang en de volksgezondheid. Nu geen recidive ten laste kon worden gelegd, wenschte de ambtenaar een hooge boete te vragen, namelijk voor elk van de vijf gevallen honderd gulden of een maand hechtenis. De kantonrechter achtte een geval niet bewezen en veroordeelde verdachte tot vierhonderd gulden boete, subs. viermaal 20 dagen hechtenis.

„Telegraaf” - Ochtendblad 10-XI-38

KWAKZALVERIJ IN DE
ZAANSTREEK

SMIT'S GENEESMIDDEL
TEGEN T.B.C.

Grijpt de Justitie in?

De justitie houdt zich in de Zaanstreek bezig met een ernstig geval van kwakzalverij, dat door een der Zaanamsche medici geconstateerd was bij een t.b.c.-

patiënte, die al jaren in behandeling was en eenige maanden geleden bezoek kreeg van een zekeren heer S. uit Zaanwijk. Deze had een radicaal middel tegen deze gevreesde ziekte, dat zeker algeheele beterschap zou geven. De man, die colporteur-deelgenoot bleek te zijn van een Zaanwijksche firma, liet een kaart achter van den volgenden inhoud:

„Lijdt gij zelf of één der uwen aan tuberculose? Lijden uw kinderen aan klierziekte? S.' t.b.c.-geneesmiddel helpt radicaal. Vele bewijzen voorhanden. Filiaal P. v. d. L..... Zaanwijk.” Verder stond nog viermaal herhaald op deze kaart „wettig gedeponereerd”. Het orgaan van de „Vereeniging tegen de Kwakzalverij”, dat dit geval wereldkundig gemaakt heeft, is van oordeel, dat hier sprake is van eerste-klas-kwakzalverij en misleiding. De prijs van het middel is f 5.25.

Een chemisch onderzoek heeft uitgeezen, dat het middel koolwaterstoffen bevat, kokend boven 200 graden, die waarschijnlijk hoogkokende petroleum- of dieselolie en een weinig van een vette olie zijn. De aanduiding „wettig gedeponereerd” kan bij het publiek den indruk wekken, aldus schrijft de redactie van bovengenoemd blad, dat de samenstelling of de doeltreffendheid van het artikel door den wetgever is vastgesteld, en deze er dus zijn goedkeuring aan gegeven heeft. Niets is

minder waar dan dit; de term „wettig gedeponereerd”, waarbij in dit geval dus het achtervoegsel „handelsmerk” is weggelaten, wil niets anders zeggen dan dat dit merk — meestal de naam, al dan niet in combinatie met een prentje of afbeelding — niet door een ander gebruikt mag worden gedurende den tijd, dat deze bescherming loopt. Meestal is dit een periode van 20 jaar, die dan weer verlengd kan worden. Het zal niet gemakkelijk voor de justitie zijn een weg te vinden om in te grijpen wanneer men bedenkt, dat genoemde firma zelfs eenmaal niet schroomde hooggeplaatsten autoriteiten — waarvan zij veronderstelde, dat zij aan t.b.c. leden — een reclameschrijven thuis te sturen.

Van burgemeester Van Gelderen te Zaanwijk vernamen we nog, dat de politie in zijn gemeente al ruim vier jaar zoekt om eenig houvast te krijgen. In de gemeente Zaanwijk zelf schijnt de firma echter maar heel weinig vertrouwen te kunnen winnen. Het arbeidsterrein van de heeren bepaalt zich meer tot omliggende gemeenten. Commissaris Roscher te Zaanwijk heeft van het gesignaleerde geval nog geen officieele aangifte gekregen. Hij hoopt, dat hem dit alsnog zal bereiken, dit zal het onderzoek zeer veel vergemakkelijken.

Telegraaf, 23-XI-38, Avondbl.

Ingezonden Mededeeling

Mijnheer de Redacteur,

Eenigen tijd geleden is in dit maandblad een artikel verschenen getiteld „Kwakzalversorganisaties”, waarin van de Christian Science organisatie werd gezegd, dat zij „een zeer handig geleide pers heeft, die de artsen met alle middelen bestrijdt.”

Aangezien deze uitlating den indruk maakt dat men in Christian Science vijandig zou staan tegenover de medici — en deze gedachte wordt inderdaad somtijds gehoord — daar zou ik onzerzijds gaarne dit punt willen toelichten.

Mrs Eddy, de Ontdekster van Christian Science, geeft duidelijk aan welke de juiste houding is t.o.v. de medici waar zij schrijft in haar leerboek Science and Health with Key to the Scriptures — blz. 151: „Great respect is due the motives and philanthropy of the higher class of physicians” (Grootten eerbied is men verschuldigd aan de beweegredenen en menschenliefde van

de hogere klasse van geneesheeren). Wanneer men de periodieken leest of de lezingen aanhoort, welke uitgaan van onze Kerkorganisatie, dan zal men geen agressieve houding aantreffen tegenover andersdenkenden. Men overbrugt uiteenloopende inzichten niet met elkaar te bestrijden, maar door te trachten elkaar te begrijpen.

En hoe verheugt het ons regelmatig aanduidingen te zien welke er op wijzen, dat ook in de medische wetenschap het geestelijke in toenemende mate boven het stoffelijke wordt gesteld. In dit verband moge ik een berichtje aanhalen uit het Algemeen Handelsblad van 25 Juni 1937: „De beroemde Deutsche chirurg Prof. Sauerbruch te Berlijn heeft op een congres van de arbeidsgemeenschap voor medici en geestelijken het volgende gezegd: Er bestaat geen werkelijke medische kunst zonder de ootmoedige binding aan God.” Als teeken des tijds is eveneens te beschouwen de lezing welke Dr C. L. van Steeden begin December l.l. in den Haag hield over het

onderwerp: Geneeskunde op weg naar entelegie en religie.

Al verschillen de inzichten van deze medici wellicht van de algemeen gangbare opvattingen, toch zal men hen geen „kwakzalvers” noemen en evenmin past deze bewoording op hen, die geneeskunde en Christelijke leer verenigd zien in Christian Science (de Christelijke Wetenschap).

Met mijnen beleefden dank voor de verleende ruimte in Uw blad.

Hoogachtend,
H. FENNEMA,

Christian Science Pers-
Gecommitteerde voor Nederland.

Amsterdam, 7 December 1938.

Bovenstaande uiteenzetting nemen wij gaarne op, waarbij wij eraan herinneren, dat er oorspronkelijk sprake was van toestanden in Amerika. Onzerzijds is over opvattingen in dit verband hier te lande, nooit iets gezegd. De bespreking van dit onderwerp is hiermede in het Maandblad afgesloten. Red.

NAAMLIJST - I

VAN DE LEDEN DER

Vereeniging

tegen de Kwakzalverij

op 1 Januari 1939 - Totaal 739 leden

DAGELIJKSCH BESTUUR:

Dr C. J. Brenkman, arts te 's Gravenhage, *Voorzitter*.
 H. J. A. Ter Wee, Apotheker te Amsterdam, *Secretaris-Penningmeester*.
 Mr M. D. K. S. van Lier, Rechter te Amsterdam.

ALGEMEEN BESTUUR:

Dr Ph. A. Coppens, apotheker te Rotterdam.
 Mej. E. H. Hengeveld, arts te Zwolle.
 Mr G. van Itallie, Substituut-griffier te Dordrecht.
 N. Keulemans, Apotheker te Hilversum.
 Mr J. Moolenburgh, Kantonrechter te Middelburg.
 Mr J. J. Plugge, Rechter te Utrecht.
 Mr H. B. de Brueys Tack, Ambtenaar O. M. te Alkmaar.
 A. H. van de Velde, Apotheker te 's Gravenhage.
 G. E. Windemüller, arts te Vaassen.

NEDERLAND

EERELID:

N. Keulemans, apotheker te Hilversum.

GEWONE LEDEN:

Aalsmeer

Aug. Snethlage, tandarts.

Aarlanderveen

W. van der Wind, arts.

Abcoude

Afd. de Vecht en omstreken der Ned. Mij. t. b. d. Geneeskunst.

Akkrum

L. E. W. van Albada, arts.
 Groene Kruis.

Alkmaar

Afd. Alkmaar, Ned. Mij t. b. d. Geneesk.
 Mr H. B. de Brueys Tack, Ambtenaar O. M.
 Dr J. Degenaar, arts.
 H. Hartong van Ark, apotheker.
 B. Schouten, apotheker.
 Th. v. d. Sluis, arts.

Almelo

Afd. Twente der Ned. Mij t. bev. d. Geneeskunst.

Alphen a/d Rijn

J. F. Allart, apotheker.
 L. W. Hildernisse.

Ameide

L. A. Donker, arts.

Amersfoort

Afd. Amersfoort der Ned. Mij t. b. d. Geneeskunst.

D. G. J. Bolten, milit. apoth.

Amstelveen

Dr B. M. J. Wierds, arts.

Amsterdam

Amsterdamsche Ver. tot Bestrijding van Tuberculose.
 R. F. Armbrust, apotheker.
 J. Armbrust, apotheker.
 Dr B. H. de Beer, tandarts.
 J. v. d. Berg, apotheker.
 W. Binnendijk, arts.
 Dr J. W. Birza, apotheker.
 Dr C. J. Blok, apotheker.
 P. H. Bon, apotheker.
 Jhr Dr Kr. W. v. d. Borne, arts.
 Dr C. F. Bosch, arts.
 Mevr. Fr. v. d. Broek-Swart, apoth.
 A. J. van Bronkhorst, apotheker.
 Dr P. W. C. M. Busch, arts.
 J. Bijlsma, arts.
 Dr E. H. la Chapelle, arts.
 Mej. F. Con, apotheker.
 Mej. M. le Coultre, apotheker.
 Depart. Amsterdam van de Nederl. Maatsch. tot bev. d. Pharmacie.
 Dr M. H. L. Jos. Duquesne, arts.
 Mevr. J. M. P. Edel-Visser, apoth.
 Dr H. Feriz, chirurg.
 C. Ferkenius, arts.
 Mevr. J. A. Fey, apotheker.
 J. C. Filedt Kok, apotheker.
 Dr C. L. de Fouw, Inspecteur v/d Volksgezondheid.
 S. S. Gallée, apotheker.
 J. B. Gersons, apotheker.
 Dr J. Groen, arts.
 L. J. de Haan, pharm. cand.
 H. D. de Haas, arts.
 W. B. ten Harmsen v. d. Beek, apoth.
 Mej. Mr R. v. d. Heide.
 G. J. H. Hempenius, apotheker.
 Mevr. M. M. Hertstein-Schouten, apoth.
 E. van der Hoop, arts.
 Dr A. Huender, apotheker.
 Mej. C. Hugenholtz, apoth.
 Mej. N. Hugues, apoth.
 Dr C. Hijmans, arts.
 V. van Itallie, apotheker.
 Mr P. 's Jacob, Ambtenaar O.M.
 Dr J. C. de Jong, apotheker.
 M. de Jong, apotheker.
 D. B. Kagenaar, arts.
 S. van Kempen, arts.
 Mej. J. Kerssemakers, pharm. cand.e.
 Mevr. J. de Klerck-v. Rietschoten, apoth.
 Dr H. M. Knipscheer, apotheker.
 Mr W. P. C. Knuttel, Rechter.
 J. Kok, apotheker.
 A. Kropveld, arts.
 Mevr. J. C. Kruijsse-Rübsaam, apoth.
 C. J. v. Ledden Hulsebosch, apoth.
 M. J. Lewenstein.
 F. Lieflijn, arts.
 Prof. J. J. van Loghem.
 Mej. C. A. Lubsen, apoth.
 H. Meijer, arts.
 G. C. E. Moesman, apoth.
 E. Monasch, apotheker.
 Ned. Maatsch. t. bev. d. Geneesk.
 Ned. Maatsch. t. bev. d. Pharmacie.
 Dr M. G. Neurdenberg, arts.
 A. Otto, arts.
 H. Pekelharing.
 Pharm. Stud. Vereen. „Luctor et Emergo”.
 W. Polak, arts.
 W. Posthumus Meijes.
 A. J. v. Reeuwijk, arts.
 Mr A. J. van Royen, Vice-President der Rechtbank.
 Dr G. Royer, Geneesheer N.-H. Diacossen Inr.

H. van 't Sant, apotheker.
 C. N. Schmidt.
 Mej. C. H. Schroo, apotheker.
 Mej. A. H. C. Sinke, apoth.
 M. H. P. Sitsen, apotheker.
 Mevr. J. Stärcke-Polenaar, arts.
 Mevr. de Wed. S. J. Stork-v. d. Horst
 Dr G. J. Stracke, leeraar M.O.
 C. Suir, apotheker.
 Mevr. A. D. J. Suyver-Stoutjesdijk, apotheker.
 Dr F. Tekelenburg.
 Dr J. Temminck Groll, Lector.
 Dr F. C. van Tongeren, arts.
 R. Vedder, arts.
 Vereeniging t. bev. d. Homoeopathie.
 J. H. Verhave, arts.
 H. J. A. Ter Wee, apotheker.
 H. W. Welvaart, arts.
 Mej. B. H. Wentink.
 Ed. Wiener, arts.
 Dr P. A. de Wilde, arts.
 P. H. de Wit, apotheker.
 Witte Kruis, Afd. Amsterdam.
 Dr I. A. Wijsenbeek, arts.
 „Ziekzorg”.
 J. de Clercq Zubli, arts.

Andijk-West

J. E. M. E. d'Arnaud, arts.
 St. Anthonius (N.Br.)
 Jos Verbeek, arts.

Apeldoorn

Afd. Apeldoorn der Ned. Mij t. b. d. Geneeskunst.
 N. H. Biegman, arts.
 L. Bouwman, arts.
 M. F. L. Ennema, apotheker.
 E. J. Fresemann Viëtor, arts.
 Mevr. E. C. Fuchs-van Krugten.
 Mevr. A. G. Kerkhoven-Wijthof.
 M. C. J. Pilaar, arts.
 A. J. Risseeuw, arts.
 H. van Seventer, rustend arts.
 Ch. Simons, arts.
 Dr N. Speyer, arts.
 Dr P. L. Stal, arts.
 G. A. v. d. Stok, arts.
 Mej. C. W. E. Velthuysen, arts.
 A. de Vries, arts.

Appingedam

Groene Kruis.

Arnhem

Afd. Walcheren, Ned. Mij t. b. d. Geneeskunst.
 Arnhem
 Afd. Arnhem v. d. Ned. Maatschappij t. b. d. Geneeskunst.
 Dr W. H. Bloemendal, Insp. v. d. Volksgezondheid.
 W. K. Brevet, arts.
 Dep. Gelderland v. d. Ned. Mij t. b. d. Pharmacie.
 Th. Hillen, apotheker.
 H. F. Louwe Kooymans, apotheker.
 Dr H. C. Maas.
 Dr J. P. v. d. Marel, mil.-apoth.
 E. Menthen, apotheker.
 D. Raven, apotheker.
 Dr M. J. Schulte, apotheker.

Assen

L. G. Boet, offic. van gezondheid.
 G. A. Kalverkamp, arts.
 G. B. Luteyn, arts.

Baarn

Dr P. V. Astro, arts.
 Rud. Heybroek, arts.
 Mej. M. C. Julius, apotheker.

Balkbrug
Groene Kruis.

Barendrecht
P. Westra, arts.

Barneveld
Groene Kruis.
J. H. v. d. Horst, arts.
L. D. Korthuis, arts.

Barsingerhorn
Witte Kruis.

Beekbergen
D. Pont, arts.

Bentveld
Dr S. Simons, arts.

Bergen op Zoom
Mej. M. van Houwelingen, apotheker.

Bergentheim (Ov.)
H. J. Post, arts.

Bergum (Fr.)
B. J. Hornstra, arts.

Berlikum
Dr J. Kwast.

Beverwijk
Mej. P. v. Hattum.
J. L. Henneman, tandarts.
H. van der Kolk, apotheker.

Bloemendaal
Bloemendaalsche en Overveensche
apotheek de Fouw en Veenbos.
H. Lemstra van Beusekom, arts.
Mr J. D. v. d. Plaats.

Bodegraven
Groene Kruis.
D. S. Niermeyer, apotheker.

Bolsward
C. ten Cate, arts.

Den Bommel
P. Oosthoek, arts.

Boreculo
Groene Kruis.

Borne
Groene Kruis.

Boxtel
C. P. J. Hoek, arts.

Breda
Afd. Breda der Ned. Mij t. b. d. Ge-
neeskunst.
Groene Kruis.
R. Smagge, groothandelaar.
F. Wetselaar, apotheker.

Breezand
J. N. Veenis, arts.

Breskens
J. N. C. Broodman, arts.

Breukelen
Dr M. H. J. Adels.

Brielle
J. Joppe, arts.
A. Sonnega, apotheker.
A. O. H. Tellegen, Arts.

Bunschoten
A. C. P. Treffers, arts.

Burg (Texel)
Witte Kruis.

Bussum
H. M. van Linschooten, apotheker.
Ned. Maatsch t. b. d. Tandheelkunde,
p/a Den Heer J. Salomons.
J. Roozeboom, apotheker.
H. Schouten, arts.
Dr F. G. de Wilde, apotheker.
G. van Woerkom.

Castricum
Witte Kruis.

Culemborg
Groene Kruis.

Cuyck
J. van den Broek, arts.

Dedemsvaart
W. M. Fock van Coppenaar, arts.
A. Pieron, arts.
G. van Wijk, arts.

Delden (O.)
Dr J. W. A. Gewin, arts.
Groene Kruis.
R. A. van der Laan, arts.
Mej. J. C. Bessing.

Delft
Dr A. H. P. Augustijn, arts.
H. W. van Batenburg, arts.
Z. v. d. Belt, arts.
Mej. J. M. Bouvy, apotheker.
Dr M. C. Colenbrander, arts.
A. J. v. Gerrevink Gzn., apoth.
W. v. Krimpen, arts.
J. H. Rassing, arts.

Deventer
Afd. Deventer Ned. Mij t. b. d. Genees-
kunst.
Mej. G. C. Ekker.
C. Goekoop, arts.
Dr P. S. R. Kusters, arts.
J. K. Pameyer, arts.
M. Ruiten, arts.
G. J. Scholten, arts.
P. Volders, apotheker.

Diemen
W. Balffoort, arts.

Dieren
J. van Eijk, apotheker.

Diever
Dr S. v. Nooten.

Dinxperlo
Groene Kruis.

Dirksland
Groene Kruis.

Dodewaard
P. A. Cornet, arts.

Doesburg
Dr J. Brand, arts.
W. Meyering, apotheker.

Doetinchem
Afd. Oude IJssel, Ned. Mij t. b. d. Ge-
neeskunst.
F. W. E. de Haan, apotheker.

Doorn (U.)
M. J. van Dam, arts.

Dordrecht
Afd. Dordrecht Ned. Mij t. b. d.
Geneeskunst.
P. W. Brandt, uitgever.
Dep. Dordrecht der Ned. Mij. t. b. d.
Pharmacie.
Mr G. van Itallie, Subst. griffier.
Dr J. A. Smit, arts.
Z.-H. Ver. het Groene Kruis.

Driebergen
L. H. T. Breedvelt, Off. v. Gez. K. M.
G. H. P. v. d. Meene, apotheker.

Dronrijp
Afd. Friesland-Noord der Ned. Mij
t. b. d. Geneeskunst.

Dubbeldam
Groene Kruis.

Echt
A. J. A. B. Stijns, arts.

Edam
Witte Kruis.

Ee
J. Ruinen, arts.

Eindhoven
H. C. E. Keunen, apotheker.

Elst
Groene Kruis.

Enschede
Afd. Enschede der Ned. Mij t. b. d.
Geneeskunst.
G. Baurichter, apotheker.
H. Sijtsema, apotheker.

Franeker
J. H. M. van Dokkum, apotheker.

Gasselternijveen
A. R. Frijling, arts.

Gemert
A. A. M. F. Pannekoek, arts.

De dokter zei:
Borstvoeding en daarna
Molenaar's Kindermeel

Voor 2 à 3 cents per dag
Uw kind kerngezond.

INHOUD

van den

Acht en Vijftigsten Jaargang

	No. Mndbl.
Ab Initio, Lezing van Stichting	12
Advertenties van geneesmiddelen (Engeland)	9
Althusius, Ede	1, 12
Asthmamedicijnen	11
Antwoord Min. v. Soc. Zaken request Ver.	4
Biosana	2
Boksers in slaapmiddelen	1
Bonkora	2
Bureau „Leeflang”	2
Burgemeester als dokter	1
Capsules Capiolia	2
Challoner Groei Methode	6
De Dokter In Huis	2
Diëet Zout	11
Dintra, Zwitserland	1
Duoformula	10
Elst, Mr A. van der †	4
Entrepal	2
Epilepsie, middel tegen	11
Fick, geneesmiddelen van	1
Film en kwakzalverij	11
Gevaren van vergiften in dag. leven	12
Haarverfmiddel	11
Haarwater.... Schadelijk	7
Hartversterkingsmiddel van Bijsterveld	1
Hemmes en diabetes	7
Instituut v. Diaetethiek en Biologie	3, 8
Jaarverslag Vereniging Tegen de Kwakzalverij 1937	4
Jasu Longmiddel	1
Karlsbader Urinezuur Thee	11
Keulemans, afscheid	1
Klokkenmaker, Kwakzalver te Ede	9
Komol	9
Koning Willem III en de Kwakzalverij	9
Korrels van Haverhoek	2
Kloosterpoeders van Taverne	2
Kraambed en kwakzalverij	3
Kwakzalver te Ede	1
Kwakzalver te Lith	3
Kwakzalfster door twee artsen beschermd	9
Kwakzalverij bij Tuberculose en Kanker	4, 5
Kwak door alle tijden	8
Kwakzalverij met brillen	11
Kwakzalverij in Duitschland	9
Kwakzalvers Organisaties	9
Kwakzalverslied	4
Ledenlijst Vereniging Tegen de Kwakzalverij	12
Leurhandel, Maatregelen tegen de. België	6
Maagtabletten. C. R.	10
Med. Drogist	11
Medisch Handboek voor het Huisgezin	4
Moderne Kwak	10
Mundus Vult Decipi	10
Natura Senat	5
Ned. Instituut v Diaetethiek en Biologie	3, 8
Noodlottig recept van een Doekoen	1
Ontharingsmiddel van Dorothy Dunn	11
Oogenkwakzalverij op het platte land	11
Opticienswet	3
Pillen van Bijsterveld	1, 10
Pillen tegen Diabetes	10
Pillen van Haverhoek tegen pijnlijke voeten	10

	No. Mndbl.
Poeder tegen Diabetes	10
Poeder tegen toevallen	3
Poeder van kwakzalver uit Emmen	2
Poorten, Middelen van van der	1, 10
Postzegels, gebruikte en Tuberculosebestrijding	9
Radiumlamp verkocht aan nierlijder	2
Rechtszaken	
Eilers veroordeeld (Haarlem)	1, 4
Drogist kwakzalver veroordeeld (Haarlem)	1
Galsteenmiddel verkocht (den Haag)	1
Magnetiseur veroordeeld (Haarlem)	2
Kwakzalver Barnhard (Rotterdam)	2, 5, 11
Kwakzalver veroordeeld (Haarlem)	3
Onbevoegd uitoef. Artsenijbereidk. (Leeuwarden)	4
Oogenkwakzalver terecht (Maastricht)	4
Mevr. de Graaf-Hemmes (Utrecht)	4, 9
Instituut voor Physische therapie terecht (den Haag)	4
Magnetiseur P. B. te Groningen veroordeeld (Hooge Raad)	5
Drogist, die sublimaat aanried, veroordeeld (den Haag)	7
Radiumbeker verkocht (Zwolle)	9
Onbevoegd uittoefenen geneesk. (Luik)	9
D. K. uit Zeist veroordeeld (Utrecht)	10
Drogist terecht onbev. uitoef. Geneesk. (R'dam)	10
M. L. B. kwakzalfster te IJmuiden veroordeeld (Haarlem)	10, 12
Kwakzalver uit 's Gravezande veroordeeld (Delft)	10
G. v. d. M. te Overschie veroordeeld (Schiedam)	11
H. V. te R'dam veroordeeld (R'dam)	11
J. W. M. masseur veroordeeld (R'dam)	11
Aa, Ma. V. verloskundige veroordeeld (R'dam)	11
P. H. Z. stuwadoor veroordeeld (R'dam)	11
J. H. D. tandtechnicus veroordeeld (R'dam)	11
Lunterse wonderdokter veroordeeld (Wageningen)	12
Kleermaker genas zieken (Haarlem)	12
Kruidendokter veroordeeld (Wageningen)	12
Kwakzalverij in de Zaanstreek	12
Rekening en verantwoording. Ver. Tegen de Kwakz.	4
Riel, J. van †	9
Riviëra der Noorderlanden	8
Royal Windsor	2
Sascomint	5
Schadelijk haarwater	7
Slaapmiddelenverkoop, Enquête	10
Slachtoffer van kwakzalver te 's Gravezande	10
Smit's T.B.C. geneesmiddel	10, 12
Specialité vraagstuk in Engeland	1
Spiering, waarschuwing tegen	1
Spreek met Smit en 't komt in orde	12
Staphorster Boertje	2
Supra Dormitan, slaaptabletten	3
Tabletten van Bijsterveld tegen nierziekte	1
Taverne's stichting „Natura Sanat”	5
Toch Kwakzalverij	1, 3, 6
Tuberculose middel	2, 11
Ulozon	1
Veenendaalsche kankerpoeders	2
Verslag ledenvergadering Ver. Tegen de Kwakzalverij	12
Verkoop van slaapmiddelen	2
Vloeistof tegen opgeblazenheid van den buik	3
Waarschuwing voor slechthoorenden	8
Wetsaanvulling. Frankrijk	6
Wettig gedeponeerd	10
Wurf, W. van der, Middelen van	11
Wie is kwakzalver en waarom?	5
Wondermiddelen	7
Zenuwpoeder van Bijsterveld	1
Ziektegeesten der Zevenberger Zigeuners	8

30 Pantonsiletten
 30 DIAMINO, 10 METHYL-ACRIDINIUMCHLORIDE, 3 mg. PER TABLET.
 TEGEN VERKOUDEHEID EN TER BESCHERM. V. DE MOND-EN KEELHOLTE
 PRIJS F. 0.65
 CHEMIFA-CHEM. FABRIEK-AMSTERDAM N.V.

FIRMA P. L. STRAATMAN — ENSCHEDE
 Postbus 65 — Gevestigd 1889
 Etiketten-, Papierwaren- en Cartonnagefabriek
 UW ADRES VOOR
VOUWDOOZEN EN FONDSETIKETTEN
 Het beste adres voor mooi uitgevoerde
PARTICULIERE DOOZEN EN ETIKETTEN

**DELIUS
AMSTERDAM**

Benodigdheden voor:
**APOTHEKEN
 ZIEKENHUIZEN
 LABORATORIA
 DROGISTEN
 ONDERWIJS**

OPGEZICHT 1840

N.V. ORGANON
 OSS

strijdt mede tegen het
 misbruik van genees-
 middelen, doordat zij
 uitsluitend bij medici
 propaganda maakt
 voor haar preparaten.

Bluevita

thans, naast de bekende
 verpakking in capsules,
 ook verkrijgbaar in
 vloeibare vorm.

Bluevita liquidum

SPECIAAL VOOR BABIES EN KINDEREN

- Natuurlijke Vitaminen A en D
- Vrij van kunstmatige Vitaminen
- Biologisch gestandaardiseerd
- Constant van samenstelling
- Hoog geconcentreerd

Per Gram: 25.000 Internationale Eenheden Vitamine A
 + 3.000 " " " " " D

Verpakking: Flacons, inhoudende 15 of 50 cc. concentraat.
 Verkoop: Uitsluitend door H.H. Apothekers (U.A. - artikel)

Vertegenwoordiging:
 De Onderlinge Pharmaceutische Groothandel - Utrecht.
 Vervaardigd in de
 Biologische Laboratoria van Lever Brothers & Unilever N.V.

Bluevita liquidum

VB 10 0257

 TONICUM „KATWIJK“
 TONICUM „KATWIJK“ ALCOHOLVRIJ

N.V. SOC. VOOR CHEM. INDUSTRIE „KATWIJK“
 TE KATWIJK AAN ZEE

**ZIEKENVERVOER
 ONDERNEMING
 HOLLAND**

11220
 ROTTERDAM
 GLASHAVEN 37

CALMOBROM liq.
CALMOBROM bouillonblokjes
CALMOBROM tabletten

Voortreffelijk Nervinum en Sedativum in 3 verschillende
 samenstellingen en vormen

Voor Artsen Literatuur op aanvraag
 N.V. Pharmaceutisch Chemische Industrie
Amsterdam „Phia“
 Brouwersgracht 115 - Amsterdam C
 Telef. 42131 - 42331

<p>PILULAE JOD- OVI</p> 	<p>LIQUOR ERODII VERWEY</p>
<p>PIL FERRO-SO-VERWEY PIL ARSEN-FERROWEY-COMP. PIL ARSEN-FERROWEY PIL FERROWEY-COMP.</p> 	<p>PILULAE KAJOETI</p>

N. VERWEY & Co. - TIEL

Apotheek gevestigd in 1741, tevens
 fabriekmatig bereidend sinds 1818
Apotheker: J. J. VERMET
 Postgto 98061 - telefoon 79 - telegram: vermet